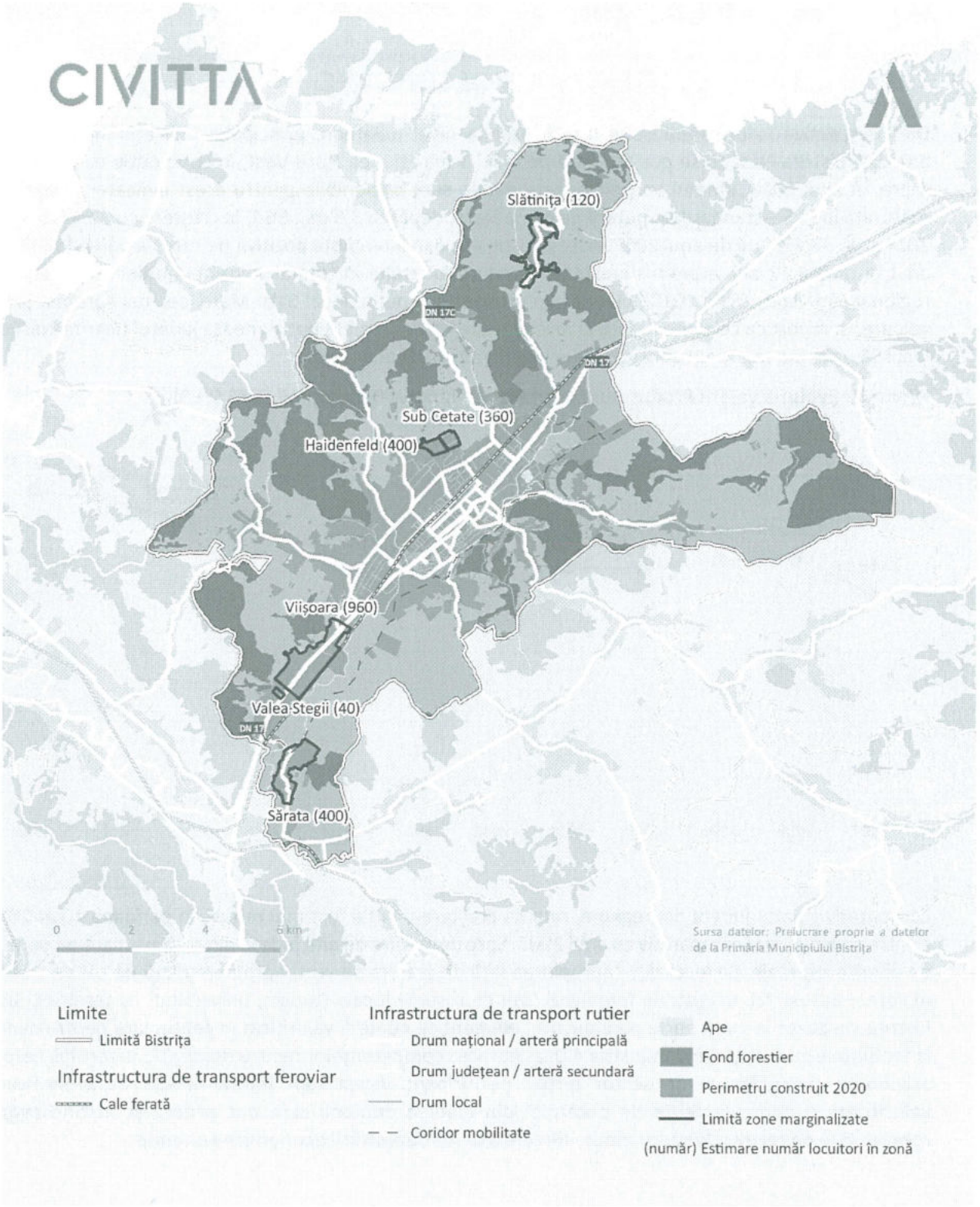
Figura 68 Harta zonelor marginalizate în municipiul Bistrița

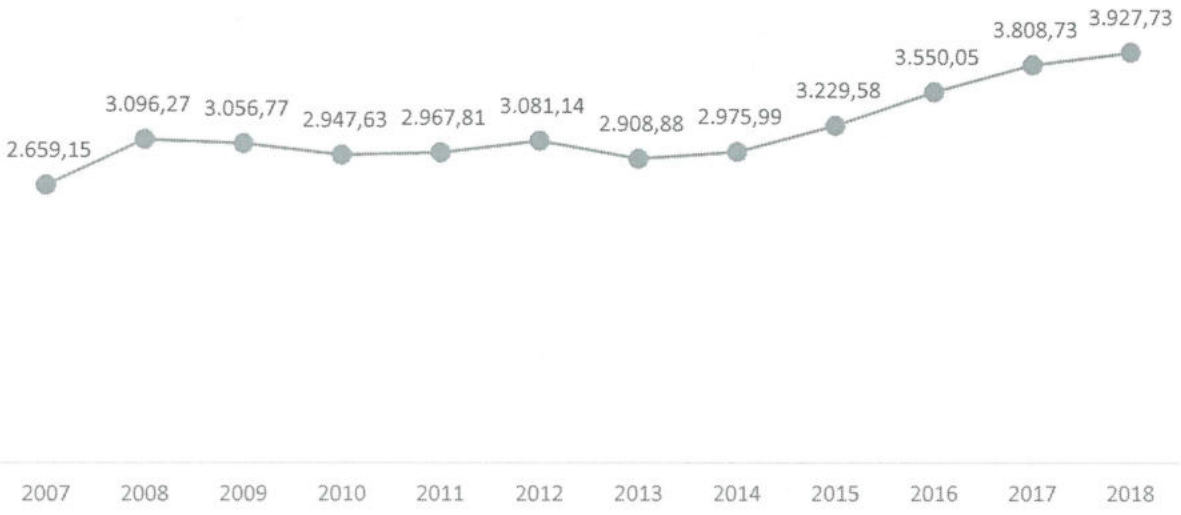
SURSA: PRIMĂRIA MUNICIPIULUI BISTRIȚA, PRELUCRARE PROPRIE

3.3. PROFIL ECONOMIC

3.3.1. CONTEXT MACROECONOMIC

Din perspectiva valorii Produsului Intern Brut la nivel județean, principalul indicator macroeconomic analizat, Bistrița-Năsăud se poziționează pe locul 5 în regiunea Nord-Vest, în competiție cu județul Satu-Mare. În anul 2018, ultimul an pentru care datele sunt disponibile pentru acest indicator, valoarea PIB măsurată în PPS – standardele puterii de cumpărare, depășea 3,9 mil. EUR, în creștere cu 32% față de anul 2014 și cu 47,7% față de anul 2007. Această valoare, dar și tendința pozitivă pe care valoarea PIB (PPS) s-a aflat în ultimii 12 ani, a permis creșterea ponderii județului în totalul valorii bunurilor produse la nivel regional până la 9,1% (în 2018), cu doar un procent mai puțin decât Satu-Mare, cel mai apropiat județ ca valoare. În raport cu celelalte județe la nivel național, valoarea PIB poziționează județul Bistrița-Năsăud pe locul 31, care s-a menținut constant de-a lungul perioadei analizate.

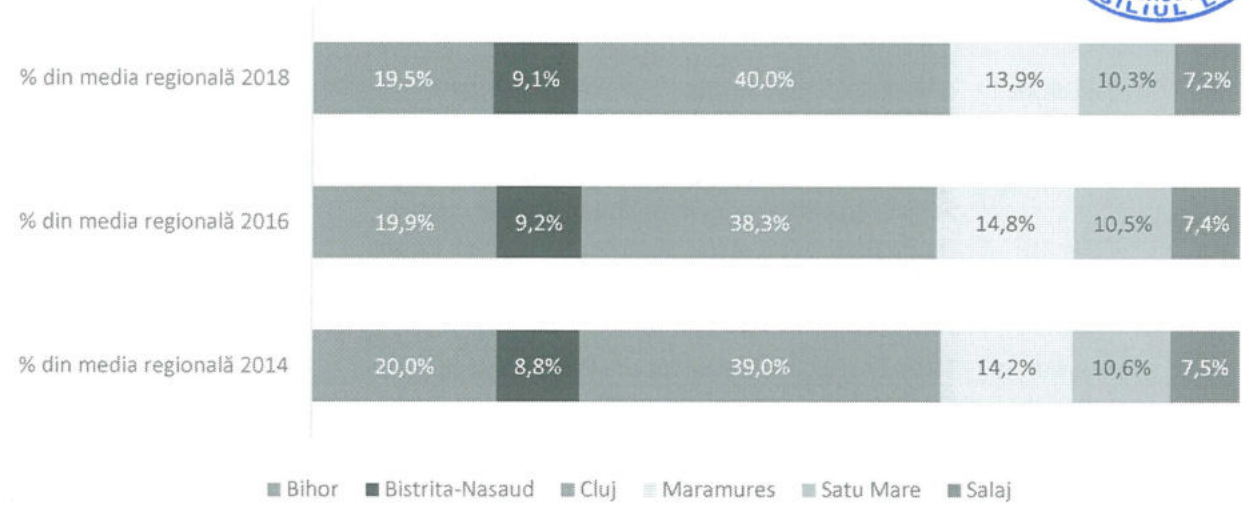
Figura 69 Evoluția valorii Produsului Intern Brut în județul Bistrița, mil. EUR (PPS)

SURSA: EUROSTAT

Comparativ cu alte județe din regiune, rata de creștere a PIB a fost mai redusă în perioada 2014-2018, și printre cele mai mici comparativ cu anul 2007. Spre deosebire de alte județe din regiune, care au beneficiat de diferite avantaje ale localizării (apropierea față de granița de vest, apropierea față de căi de transport majore – autostrăzi, magistrale feroviare), sau de resurse locale (turism, universități cu tradiție), județul Bistrița s-a bazat în mare parte pe industrie, element ce poate fi valorificat în continuare pentru alinierea la tendințele globale privind Industria 4.0, asigurarea competențelor pentru domeniile viitorului, respectiv asigurarea sinergiilor cu un sector terțiar performant. **Acest fapt indică nevoia de identificare și valorificare a unor elemente de potențial din diverse domenii care pot genera și susține avantaje competitive pe termen lung, cu efecte directe asupra dezvoltării economice generale.**

Figura 70 Distribuția regională a valorii PIB (PPS), 2014-2018

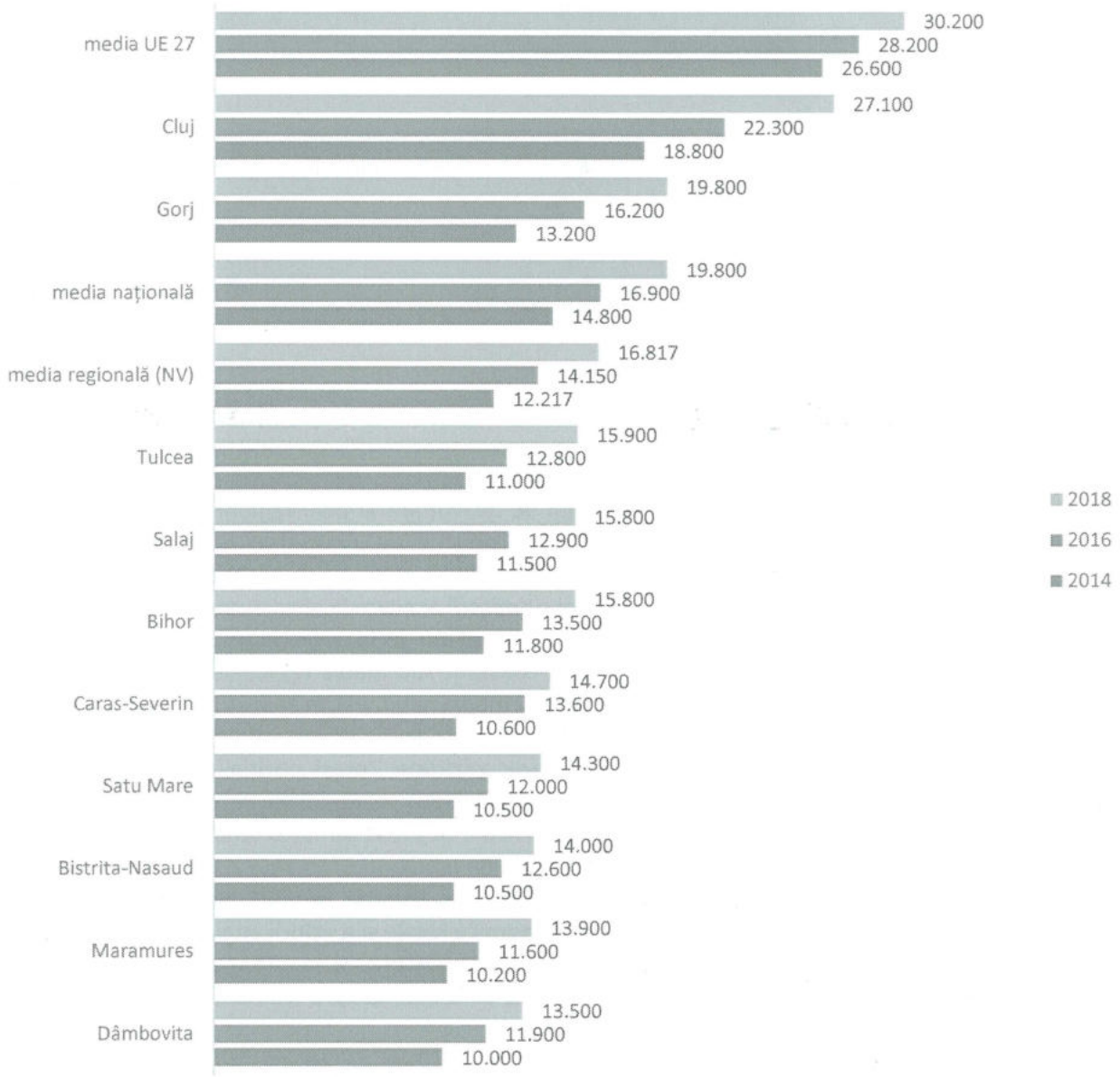

SURSA: EUROSTAT

Totuși, valoarea PIB reflectă doar parțial nivelul de dezvoltare al unei regiuni sau județ, fiind necesară raportarea la populația care beneficiază de pe urma producției de bunuri și servicii dintr-o economie locală. Astfel, indicatorul PIB/locuitor reprezintă un indicator al nivelului de dezvoltare economică, ce permite totodată realizarea de comparații cu alte regiuni și teritorii similare la nivel european. Astfel, în anul 2018, valoarea PIB/locuitor (PPS) pentru județul Bistrița-Năsăud era de 14.000 EUR (PPS), în creștere de la 10.400 EUR în anul 2014. Această valoare s-a menținut constant sub media regională, națională și europeană, indicând un nivel redus de dezvoltare. Comparativ cu media națională, în anul 2018, județul Bistrița-Năsăud se clasează pe poziția 26, valoarea PIB/locuitor situându-se la 70,7% din valoare medie la nivel național, nivel care s-a menținut constant de-a lungul perioadei analizate. Totuși, poziția în clasamentul național s-a deteriorat progresiv, dacă luăm în considerare că în anul 2007 județul Bistrița-Năsăud ocupa poziția 19 la nivel național, iar în anul 2014 locul 23. Raportat la media UE27, se remarcă tendința de convergență către aceasta, reducerea decalajelor fiind totuși lentă (34% din media UE27 în anul 2007, 40% în perioada 2014-2015 și 46% în 2018). **Această poziționare în raport cu situația la nivel național, dar și european, sugerează nevoia de creștere a productivității economice locale și a valorii adăugate din bunuri și servicii competitive, inovatoare, intensive în tehnologie și cunoaștere, și racordarea la piețe internaționale pentru creșterea competitivității economice locale, cu efecte asupra nivelului salarial al populației, și implicit asupra nivelului de trai.**

Comparativ cu alte județe ale căror municipii reședință de județ sunt comparabile ca mărime cu municipiul Bistrița (orașe cu mărime medie), Bistrița-Năsăud se situează la mică distanță doar de județul Dâmbovița (13.500 EUR/locuitor în 2018), în timp ce județe precum Tulcea sau Caraș-Severin (județele cel mai puțin dezvoltate din regiunile din care provin) se situează peste județul Bistrița-Năsăud.

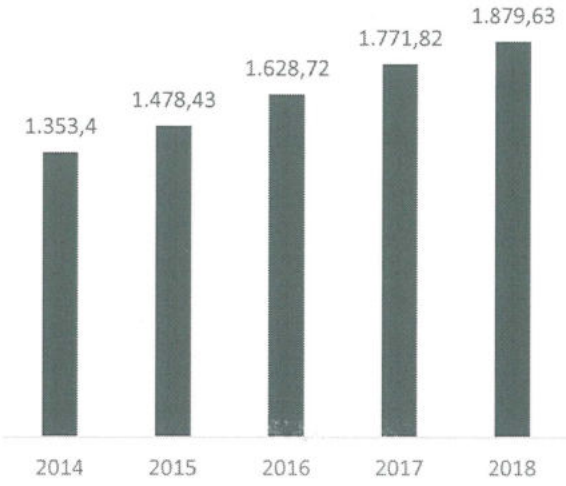
Figura 71 Evoluția comparativă a PIB/locuitor la nivelul regiunii Nord-Vest și a altor județe cu municipii similare ca mărime

SURSA: EUROSTAT

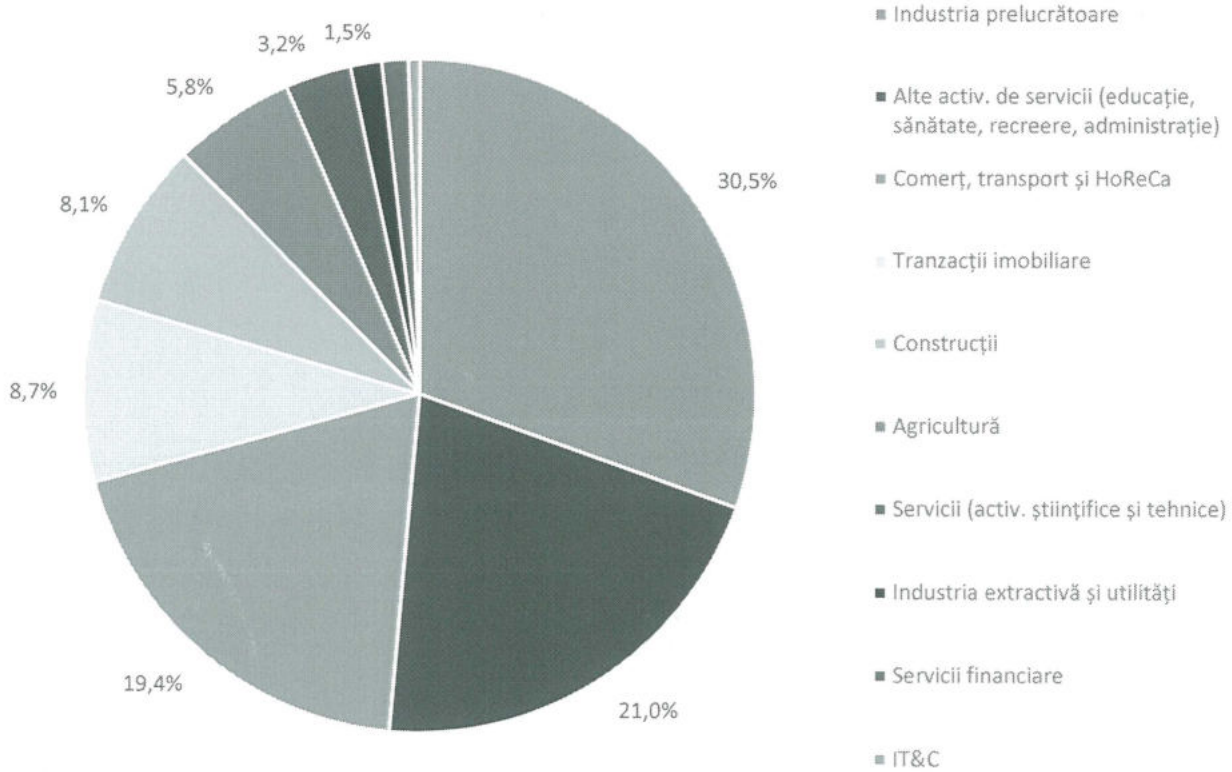
Valoarea Adăugată Brută (VAB) reprezintă principalul indicator macroeconomic privind nivelul de complexitate și sofisticare a produselor și serviciilor dintr-o economie. Figura următoare prezintă evoluția pozitivă a VAB în județul Bistrița-Năsăud în ultimii ani, atingând o valoare de aproape 2 mld. EUR în anul 2018. Analizând structura VAB pe principalele sectoare de activitate, remarcăm contribuția notabilă a industriei prelucrătoare (30,5%), în creștere cu aproape 44% față de anul 2014. Alte sectoare importante din perspectiva creșterii VAB sunt activitățile de servicii dar și comerțul, transporturile și HoReCa, ce pot contribui semnificativ la dezvoltarea turismului și valorificarea elementelor de potențial în domeniul patrimoniului tangibil și intangibil.

FIGURA 72 Dinamica VAB la nivelul județului Bistrița-Năsăud, mil. EUR

SURSA: EUROSTAT

Figura 73 Distribuția VAB pe sectoare principale, județul Bistrița-Năsăud, 2018

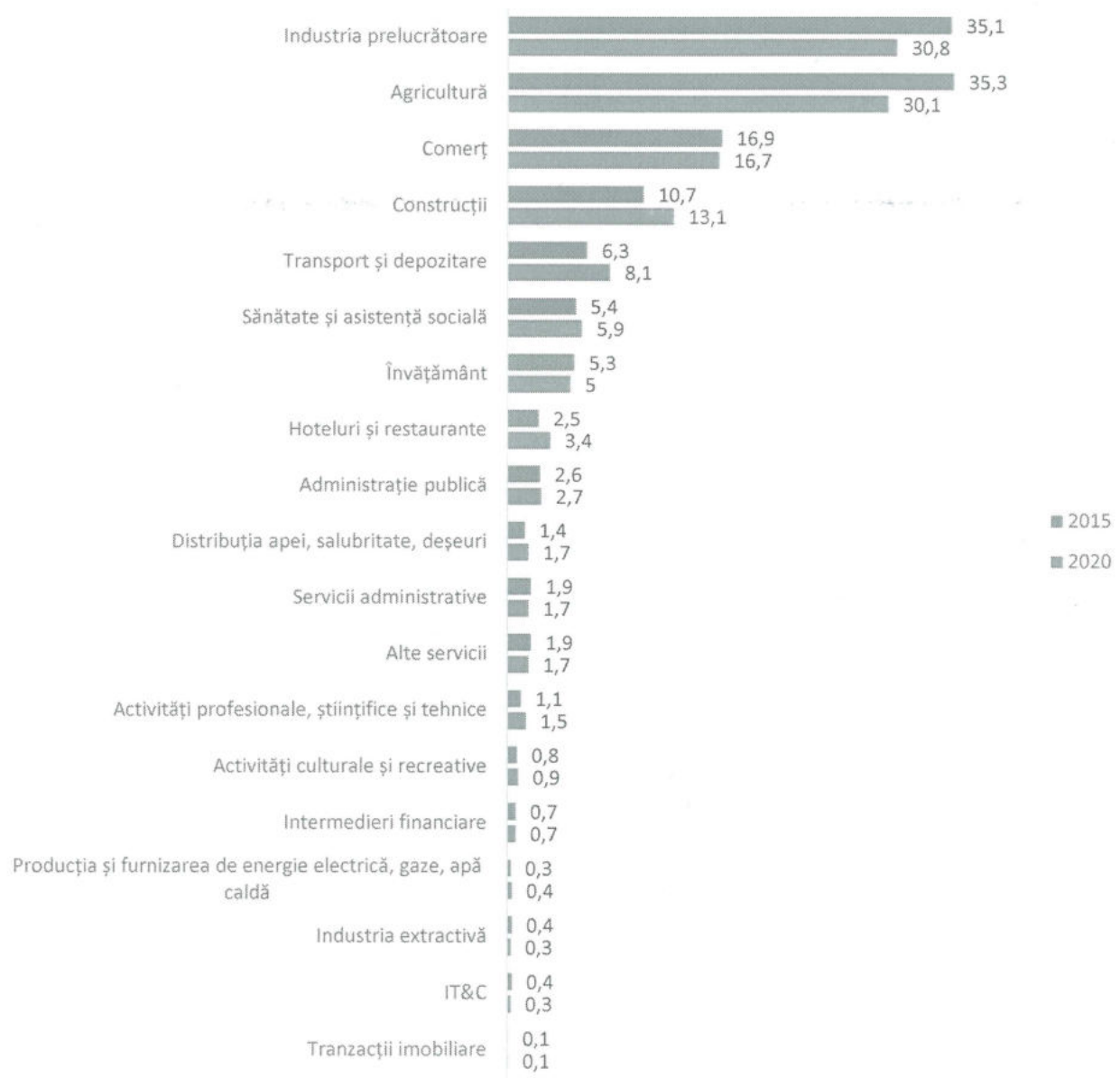

SURSA: EUROSTAT

Populația ocupată reprezintă un alt indicator macroeconomic ce reflectă situația economică în ansamblu. La nivelul județului Bistrița-Năsăud, se observă ponderea ridicată a două sectoare principale – Industria

prelucrătoare și Agricultura, ce împreună reprezintă aproape 50% din totalul de 125 de mii de persoane ocupate în anul 2020. Aceste sectoare sunt totodată și cele mai puternic afectate de reducerea efectivului de muncă, o cauză fiind și contextul socio-economic și sanitar al anului 2020, când sectorul industrial a fost puternic afectat de măsurile de lockdown impuse la nivel național și mondial. În același timp, se remarcă creșterea înregistrată de sectorul construcțiilor (+22,4%), Transport și logistică (28,6%) și HoReCa (36%), indicând **potențiale direcții de specializare la nivel județean, cu impact asupra municipiului Bistrița prin generarea de sinergii și complementarități între diferitele centre urbane și mediul rural.**

Figura 74 Populația ocupată civil la nivelul județului Bistrița-Năsăud, mii pers.

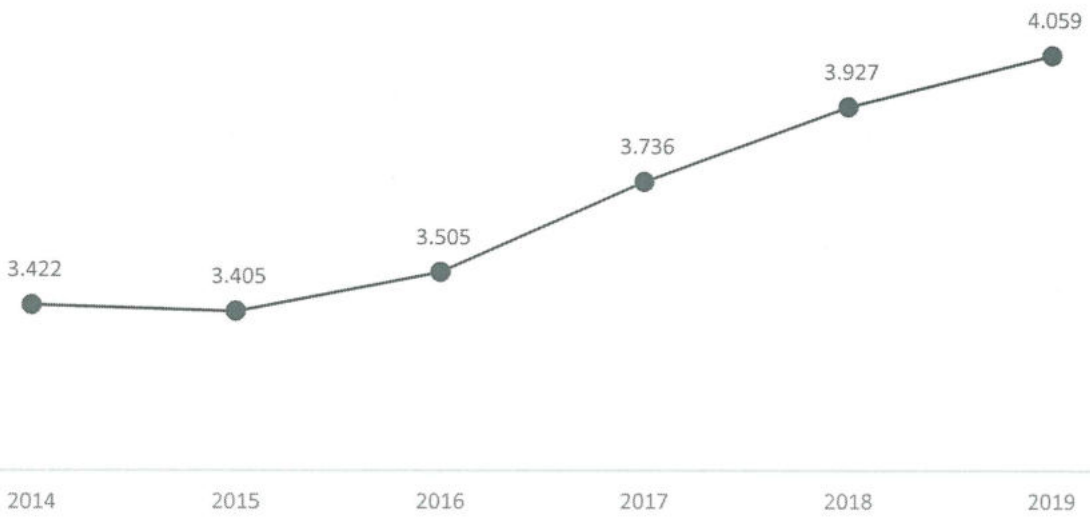
SURSA: TEMPO INS

3.3.2. INDICATORII PRINCIPALI AI ACTIVITĂȚII ECONOMICE LOCALE

3.3.2.1. MEDIUL DE AFACERI ȘI DINAMICA ANTREPRENORIALĂ

În anul 2019, în municipiul Bistrița își desfășurau activitatea puțin peste 4000 de companii cu cifra de afaceri mai mare ca 0, în creștere cu 18,6% față de anul 2014, de când indicatorul se află în continuă creștere. Această valoare reprezintă 52,3% din totalul întreprinderilor active din județul Bistrița-Năsăud și 8,8% din totalul regional. Faptul că municipiul Bistrița concentrează peste jumătate din activitatea economică la nivel județean confirmă poziția sa de centru economic principal în județ, în ciuda reducerii contribuției sale la totalul firmelor active comparativ cu anul 2014 (55,9%). Totuși, rata de creștere a întreprinderilor active a fost mai redusă în municipiul Bistrița decât la nivel județean (26,7% între 2014 și 2019) sau regional (21,6% în aceeași perioadă). **Acest fapt implică nevoia de măsuri de creștere a dinamismului economic local, prin încurajarea antreprenoriatului și stimularea atragerii de investitori străini.**

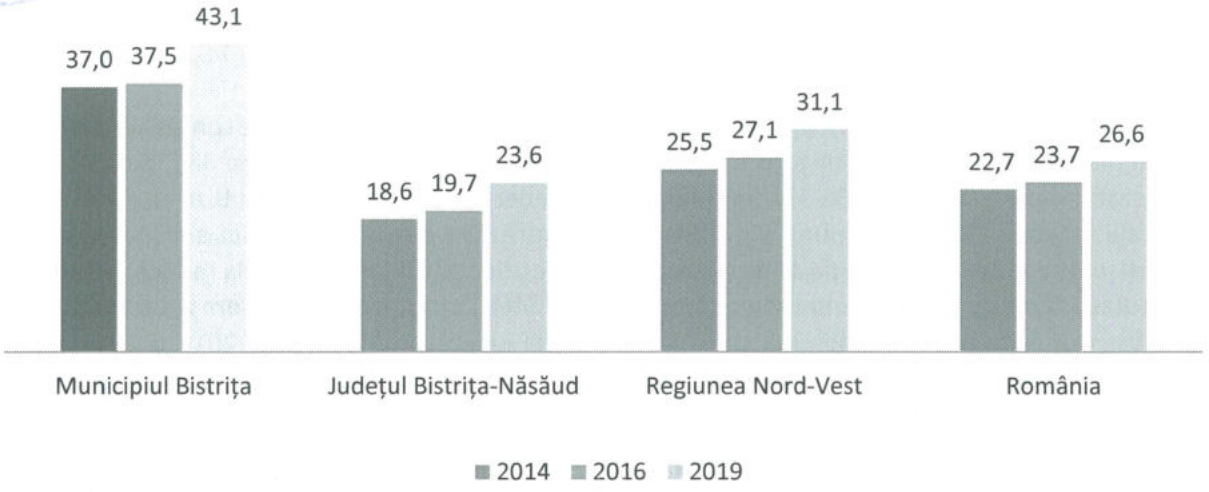
Figura 75 Evoluția numărului de întreprinderi active din municipiul Bistrița

SURSA: EDEMOS INS

Dacă evoluția întreprinderilor active la nivel local se plasa sub mediile județeană și regională, densitatea întreprinderilor, măsurată prin numărul de întreprinderi active la 1000 de locuitori, are o valoare net superioară în municipiul Bistrița în anul 2019. Concentrarea ridicată de companii rezultă într-o valoare de 43,1 firme active/ 1000 loc., nivel net superior valorii medii la nivel național, de 26,6 firme active / 1000 loc., respectiv celei regionale, de 31,1 firme active/1000 loc. De remarcat este și faptul că în ultimii 5 ani densitatea întreprinderilor active a crescut într-un ritm similar mediei județene și regionale, indicând o atractivitate sporită a mediului de afaceri local. De asemenea, **efectele de aglomerare rezultate dintr-o densitate mai mare a companiilor se transpune într-o efervescență mai ridicată la nivel local, cu efecte pozitive asupra cooperării,** intensificării relațiilor dintre furnizori și clienți, schimburilor comerciale la nivel local și valorificarea comună a unor elemente de infrastructură.

Figura 76 Situația comparativă a densității întreprinderilor active, firme/1000 loc.

SURSA: EDEMOS INS

Acoperirea broadband adecvată, costul forței de muncă din localitate și din împrejurimi, apropierea față de piața de desfacere și accesul la forța de muncă calificată superior sunt principalele avantaje pe care reprezentanții mediului de afaceri le au desfășurând activități economice în municipiul Bistrița. Avantajele mai puțin semnificative din acest punct de vedere sunt costul terenurilor, facilitățile oferite investitorilor, accesul către legături de transport și disponibilitatea terenurilor și spațiilor pentru desfășurarea activităților.

Pe de altă parte, **birocrația excesivă din sectorul public este principala provocare cu care mediul de afaceri din municipiul Bistrița se confruntă.** Figura următoare prezintă și alte aspecte identificate drept provocări pentru mediul de afaceri local, printre care: birocrația excesivă din sectorul public, infrastructura de transport deficitară, impozitele și taxele locale și calitatea vieții. Lipsa unei autostrăzi care să deservească zona municipiului Bistrița a fost de asemenea menționată de către respondenți.

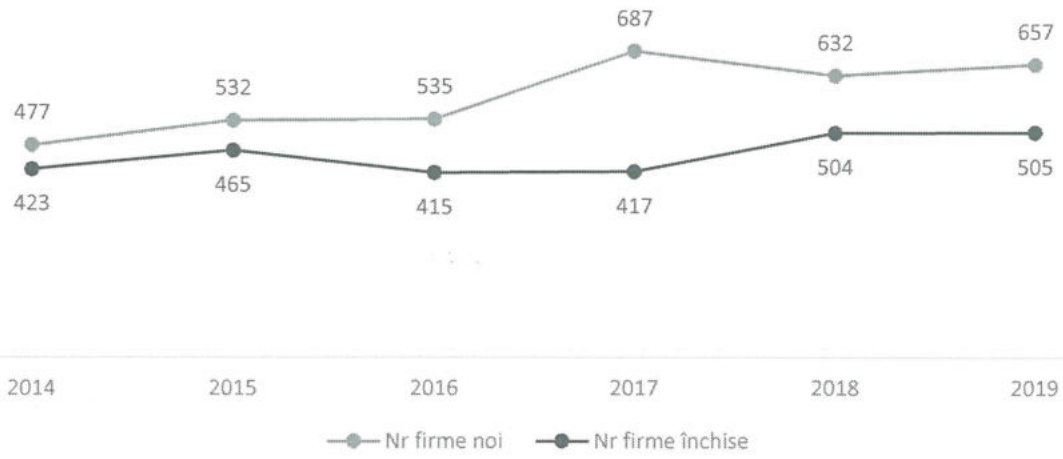

SURSA: CHESTIONARUL DEDICAT MEDIULUI DE AFACERI DIN MUNICIPIUL BISTRIȚA

Numărul de companii noi depășește numărul de companii închise pe toată perioada analizată, iar diferența pozitivă dintre cele două tipuri de operațiuni este în creștere de la an la an. **Acest aspect creează premise favorabile dezvoltării economice pe baza antreprenoriatului,** avantaj pe care municipiul Bistrița trebuie să îl valorifice în perioada următoare. Totuși, este cunoscut faptul că supraviețuirea firmelor după înființare reprezintă principala provocare cu care se confruntă antreprenorii – firmele mici nou create sunt mai

expuse la șocuri de natură micro sau macroeconomică, antreprenorii se confruntă cu lipsa de experiență, iar planurile de afaceri inițiale sunt ușor afectate de relațiile cu furnizorii sau clienții. Astfel, aceste firme au nevoie de **susținere specializată pentru a-și consolida poziția pe piață, dar și resursele și procesele interne, iar serviciile dedicate pentru antreprenori și IMM-uri reprezintă o soluție viabilă pentru anticiparea și ameliorarea unor potențiale riscuri la care aceștia se expun atunci când dezvoltă o afacere nouă**.

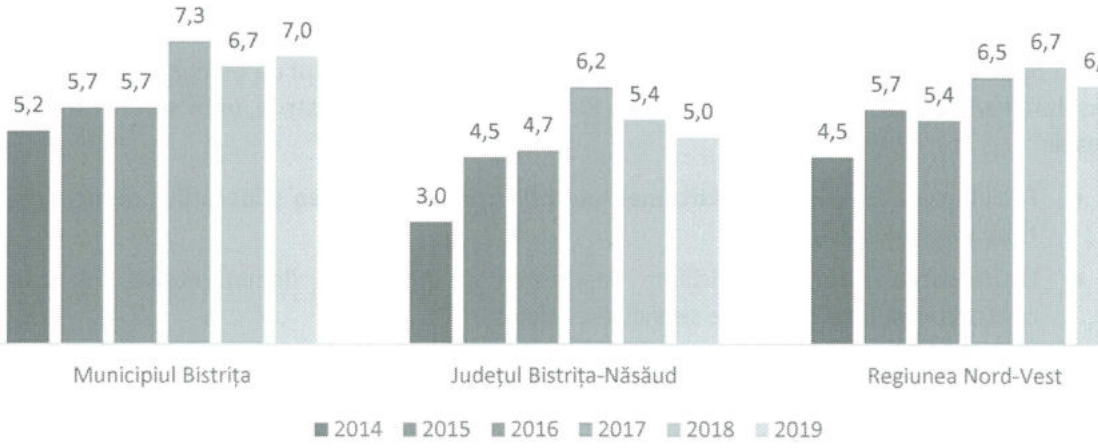
Figura 77 Dinamica operațiunilor ce vizează companiile comerciale din municipiul Bistrița, 2014-2019

SURSA: EDEMOS INS

Capacitatea antreprenorială, exprimată prin numărul de întreprinderi nou înființate la 1000 de locuitori, are o tendință pozitivă în perioada 2014-2019, cu un maxim de 7,3 firme noi/1000 loc. în anul 2017. Valoarea este superioară mediei județene și regionale, fapt ce indică deschiderea municipiului Bistrița pentru antreprenoriat. Pe de altă parte, însă, este nevoie de intensificarea eforturilor pentru susținerea antreprenoriatului ca motor de creștere economică la nivel local.

Figura 78 Situația comparativă a capacității antreprenoriale, firme noi/1000 loc.

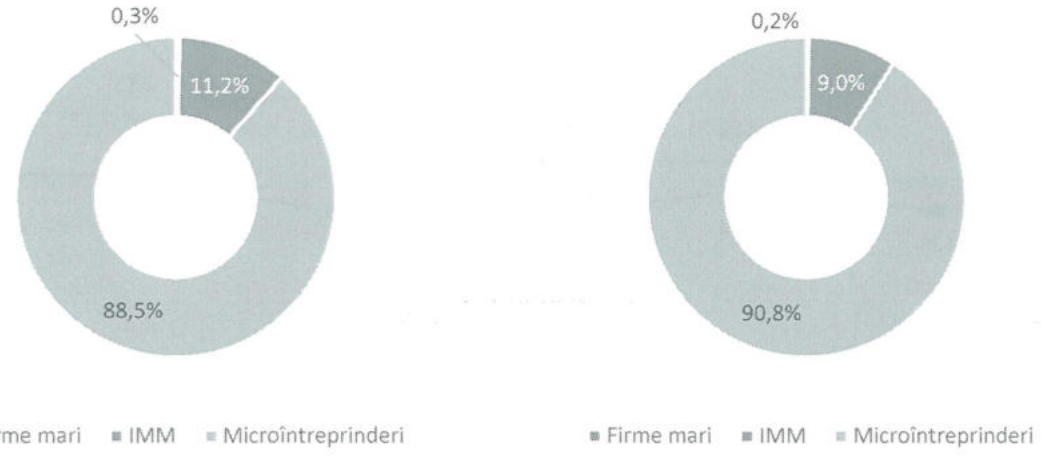

SURSA: EDEMOS INS

Pe clase de mărime, peste 90% din întreprinderile active sunt microîntreprinderi, iar împreună cu IMM-urile formează peste 99% din firmele active în municipiu. Pe de pe o parte, acest aspect indică o flexibilitate

ridicată a mediului de afaceri local și un nivel ridicat al antreprenoriatului. Pe de altă parte, numărul redus de firme mari trage un semnal de alarmă cu privire la capacitatea municipiului de a atrage investitori străini mari, respectiv de a sprijini companiile locale mici și mijlocii să se dezvolte pentru a genera mai multe locuri de muncă.

Figura 79 Distribuția pe clase de mărime a întreprinderilor active din municipiul Bistrița, 2014 (stânga) și 2019 (dreapta)

SURSA: BORG DESIGN, BAZA DE DATE LISTĂ FIRME, PRELUCRARE PROPRIE

Dezvoltarea companiilor se află în strânsă legătură cu capacitatea administrației publice de a crea un cadru de dialog și un spațiu de interacțiune prietenos cu mediul de afaceri. Calitatea serviciilor oferite mediului de afaceri, în special în contextul nevoii de aliniere la tendințele de digitalizare, reprezintă din ce în ce mai mult o necesitate, nu doar pentru antreprenori și companiile active în domenii digitale, ci și pentru firmele care urmăresc creșterea eficienței.

Mai mult de jumătate dintre respondenți evaluează negativ diferitele aspecte privind interacțiunea cu Primăria Municipiului Bistrița și serviciile publice. În acest context, nivelul de birocrație este principalul aspect ce creează nemulțumire în rândul respondenților, urmat apoi de accesul facil la informațiile publice (65% dintre respondenți).

Pentru obținerea unui proces simplificat și eficient în relația cu mediul de afaceri, reprezentanții acestuia consideră necesară implementarea, de către Primăria Municipiului Bistrița, unor soluții care au ca scop sau vizează:

- Facilitarea accesului la departamentele primăriei și facilitarea eliberărilor de documente într-un timp mai favorabil;
- Digitalizarea tuturor serviciilor: depunerea și eliberarea documentelor, realizarea plăților, centralizarea furnizorilor de servicii esențiale;
- Corelarea bazelor de date între instituțiile publice;
- Publicarea la zi a tuturor planurilor urbanistice;

Investițiile în infrastructura și serviciile publice de calitate pentru a face orașul atractiv pentru forța de muncă din România reprezintă principalele aspecte asupra cărora Primăria Municipiului Bistrița ar trebui să se concentreze pentru a face orașul mai atractiv pentru mediul de afaceri. De la cele la importante măsuri subliniate de către respondenții acestui chestionar, la cele cu o importanță mai scăzută, acestea sunt următoarele:

1. Investiții în infrastructură și servicii publice de calitate pentru a face orașul atractiv pentru forța de muncă din România
2. Obținerea facilă a aprobărilor și autorizațiilor necesare
3. Investiții în educație și formarea forței de muncă
4. Reglementări fiscale care să favorizeze dezvoltarea de afaceri
5. Investiții pentru îmbunătățirea mobilității angajaților
6. Reglementări urbanistice care să favorizeze construcția de spații de birouri, parcuri industriale, logistice
7. Promovarea Bistriței ca destinație de afaceri și atragerea de forță de muncă din țară și din străinătate
8. Măsuri de sprijinire și promovare a economiei circulare

SURSA: CHESTIONARUL DEDICAT MEDIULUI DE AFACERI DIN MUNICIPIUL BISTRIȚA

3.3.2.2. STRUCTURI DE SPRIJIN A AFACERILOR

PARCUL INDUSTRIAL BISTRIȚA SUD

Așa cum reiese din analiza profilului funcțional al municipiului Bistrița (secțiunea 3.1.2.1.), Parcul Industrial Bistrița Sud, înființat în anul 2015 în localitatea Viișoara, reprezintă singura astfel de structură de sprijin a afacerilor din municipiul Bistrița. Cu o suprafață ocupată de 3,74 ha[44] din cele 20 ha disponibile, structura găzduiește în prezent 9 rezidenți, lista acestora fiind disponibilă în tabelul următor. În total, 174 de salariați sunt angajați de către companiile rezidente (inclusiv cei 2 angajați ai societății care administrează infrastructura).

În prezent, firmele rezidente au în curs de realizare hale de producție și un incubator de afaceri, operațiuni ce contribuie la dezvoltarea sectorului industrial în zonă. În cadrul parcului industrial se urmărește atragerea de activități din industria prelucrătoare (cu accent pe industriile de vârf), servicii de sprijinire a afacerilor (activități financiar-bancare, de consultanță, proiectare, cercetare-dezvoltare, de administrare a afacerilor), distribuție (activități de depozitare mărfuri și logistică). Pe lângă acestea, este prevăzută dezvoltarea serviciilor aferente activităților industriale (industrii producătoare de servicii), a activităților conexe, de interes general (furnizare de utilități, curățenie și pază, servicii comerciale și de alimentație publică, activități hoteliere, servicii de evidență contabilă, asistență în afaceri, servicii de asigurare etc)[45]. **Toate tipurile de servicii în afara activităților industriale de bază generează efecte pozitive în economia locală, prin crearea de locuri de muncă pentru categorii diverse de forță de muncă.** Nu în ultimul rând, avantajul logistic al acestui amplasament este dat de aproprierea față de drumul european E58, linia de cale ferată și viitoarea centură a municipiului Bistrița.

[44] Cf. informațiilor furnizate de Parcul Industrial Bistrița Sud
[45] http://www.bizpark.ro/industrii/

Tabel 10 Lista companiilor rezidente în Parcul Industrial Bistrița Sud

NR	DENUMIRE FIRMĂ	DOMENIU ACTIVITATE	SUPRAFAȚA OCUPATĂ	NR. SALARIAȚI	ALTE MENȚIUNI
1	S.C. DATACOR SRL	Producție și distribuție fibră optică și elemente conexiuni fibră optică	4.500 mp	30	
2	S.C. CENTANA SRL	Fermă zootehnică (creșterea animalelor și fabrică procesare lapte)	5.600 mp	40	
3	S.C. DSCB INVEST SRL	Producție mase plastice (elemente pentru împrejmuiri)	2.800 mp	10	
4	S.C. FLAELY GRUP SRL	Construcții și confecții metalice	1.400 mp	39	
5	S.C. BRANDISBERG SRL	Producție ambalaje din carton	3.700 mp	43	
6	S.C. CARPARH WELD SRL	Confecții metalice (hale și containere)	2.500 mp	5	În curs de realizare a investiției
7	S.C. GSB ELECTRIC SRL	Producție baterii pentru stocare energie electrică	2.500 mp	5	În curs de realizare a investiției
8	SC MURINA VENETIANA SRL	Prelucrarea și fasonarea sticlei plate	4.700 mp		În curs de realizare a investiției
9	S.C. GB INSTAPLAN	Producție de tuburi, țevi, profile tubulare din oțel	1.200 mp		În curs de realizare a investiției
	S.C. BUSINESS PARK BISTRITA SUD SRL			2	Administrator parc

SURSA: INFORMAȚIILE FURNIZATE DE PARCUL INDUSTRIAL BISTRIȚA SUD

Camera de Comerț și Industrie Bistrița-Năsăud

Camera de Comerț și Industrie Bistrița-Năsăud ca entitate non-guvernamentală reprezintă un actor cheie în stimularea dezvoltării economice în județul Bistrița-Năsăud, și implicit, în municipiul Bistrița. Având drept obiective promovarea antreprenoriatului, a cooperării între actori și inter-sectorială dar și susținerea dezvoltării companiilor pe pieţele naționale și internaționale, CCIBN are o activitate bogată și aplicată, prin numeroasele proiecte naționale și internaționale pe care le-a derulat sau le are în implementare.

CCIBN oferă o multitudine de servicii companiilor membre, urmărind să stimuleze dezvoltarea afacerilor locale, fie prin servicii specializate de sprijin (ex. consultanță financiară, juridică), asistență în obținerea de brevete OSIM, promovare și internaționalizare, fie prin facilitarea accesului companiilor membre la noutăți și informații relevante pentru dezvoltarea afacerilor (ex. finanțări disponibile, noutăți relevante pentru industriile susținute).

Printre proiectele-fanion ale CCIBN, putem menționa:

- Platforma **Fabricat în Bistrița**[46], ce își propune să promoveze bunurile și serviciile produse în județul Bistrița-Năsăud pe plan național și internațional sub brandul unic al fabricării locale;
- **Centrul de Informare Tehnologica – CIT TEHNOINF BN**[47] - singura entitate de transfer tehnologic acreditată în județul Bistrița-Năsăud, ce urmărește *creșterea gradului de informare tehnologică în rândul operatorilor economici, creșterea competitivității pe piață a produselor și serviciilor oferite de către aceștia, creșterea productivității, utilizarea eficientă a resurselor în baza principiilor economiei circulare, alinierea acestora la cerințele europene și promovarea culturii antreprenoriale în rândul oamenilor de afaceri, în special prin furnizarea de informații specifice inovării.* CIT TEHNOINF-BN a obținut titlul de Entitate de Infrastructură de Inovare și Transfer Tehnologic pe o perioadă de 5 ani (până în 2022) în domeniile:
  - protecția mediului
  - turism montan și rural
  - construcții de mașini, utilaje și echipamente
  - producția lemnului, cauciucului și maselor plastice

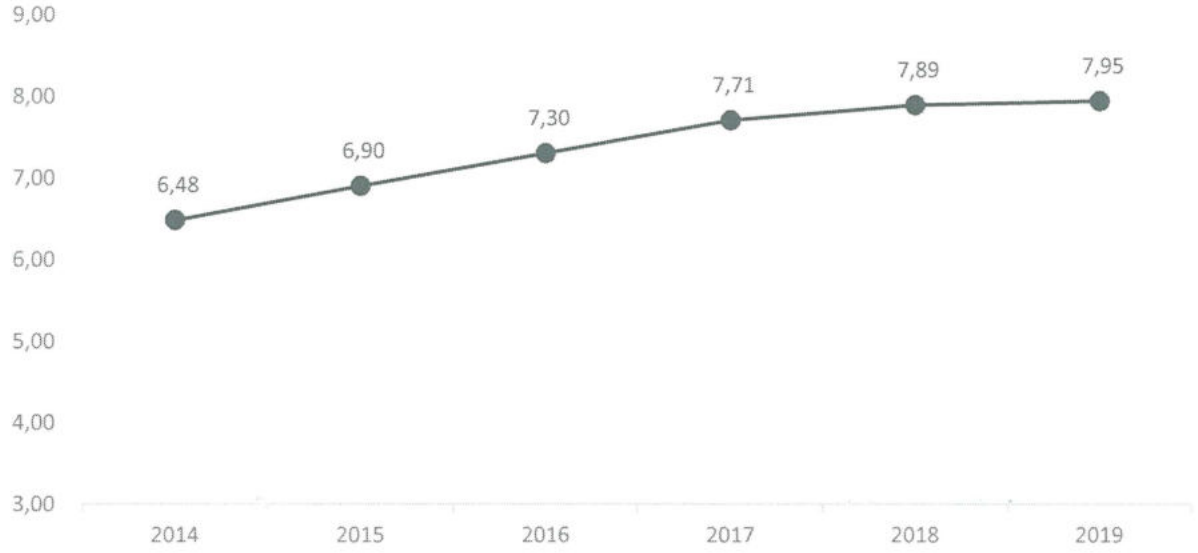
Totuși, în ciuda acestor inițiative notabile, **în municipiul Bistrița nu există un incubator de afaceri care să sprijine antreprenorii în toate etapele de dezvoltare ale afacerii,** de la idee la produs scalabil, respectiv în sprijinirea comercializării (etapa de accelerare). Acest tip de infrastructură ar permite consolidarea unui ecosistem antreprenorial dinamic, competitiv în raport cu pieţele externe dar colaborativ pe plan local. Nu în ultimul rând, este încurajată inovarea, cu efecte asupra creșterii valorii adăugate, și indirect, asupra veniturilor. Tinerii pot beneficia în cea mai mare măsură de pe urma unei astfel de inițiative, antreprenoriatul devenind o alternativă de carieră importantă.

3.3.2.3. REZULTATELE ÎNTREPRINDERILOR ACTIVE

Cifra de afaceri generată de către întreprinderile active din municipiul Bistrița totaliza 7,95 miliarde RON în anul 2019, în creștere cu 22,5% comparativ cu anul 2014. Această valoare reprezintă 60,7% din totalul cifrei de afaceri generate la nivel județean, dar numai 7,5% din totalul regional. Și evoluția a fost mai lentă comparativ cu celelalte niveluri teritoriale (județean – 38,1%, regional – 29,9%). Totuși, în anul 2014, cifra de afaceri a companiilor din municipiul Bistrița reprezenta doar 4,8% din totalul regional, așadar se remarcă o creștere ușoară a contribuției companiilor din Bistrița în contextul regiunii Nord-Vest. **Creșterea cifrei de afaceri ca indicator al rezultatelor întreprinderilor active poate fi stimulată prin susținerea companiilor în vederea creșterii volumului vânzărilor, dar și a creșterii valorii adăugate, pentru a putea ridica valoarea vânzărilor de bunuri și servicii. Activitatea de export și internaționalizare este deosebit de importantă în acest sens.**

[46] https://www.fabricatinbn.ro/
[47] http://www.cciabn.ro/webb/cit-bistrita/

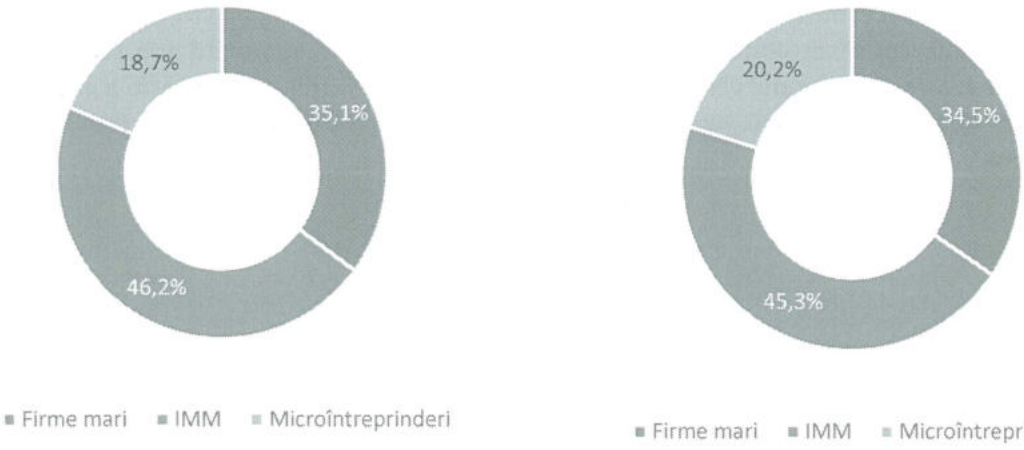
Figura 80 Evoluția cifrei de afaceri din întreprinderile active din municipiul Bistrița, mld.EUR

SURSA: EDEMOS INS

Deși nu reprezintă decât 0,2% din totalul firmelor, companiile mari generează 34,5% din cifra de afaceri totală din municipiul Bistrița. Faptul că peste 60% din cifra de afaceri este generată de microîntreprinderi și IMM-uri indică un potențial ridicat de dezvoltare din partea acestora, însă este nevoie de sprijin continuu pentru creșterea valorii adăugate, creșterea complexității produselor și serviciilor și pentru deschiderea către piețe internaționale / export. Este de asemenea de remarcat faptul că microîntreprinderile și-au crescut contribuția la cifra de afaceri în perioada 2014-2019 (în valoare absolută, de la 1,14 mld. RON în 2014 la 1,58 mld. RON în 2019), susținând nevoia de susținere pentru deblocarea potențialului acestora în crearea de locuri de muncă și valoare adăugată pentru economia locală.

Figura 81 Distribuția pe clase de mărime a cifrei de afaceri din întreprinderile active din municipiul Bistrița, 2014 (stânga) și 2019 (dreapta)

SURSA: BORG DESIGN, BAZA DE DATE LISTĂ FIRME, PRELUCRARE PROPRIE

Așa cum reiese din tabelul de mai jos, cea mai mare parte a companiilor cu un aport semnificativ la cifra de afaceri locală sunt active în domenii cu o complexitate ridicată și cu o intensitate mare în tehnologie: 29 – Fabricarea autovehiculelor de transport, 27 – Fabricarea echipamentelor electrice, 28 - Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a. **Această distribuție reprezintă un element de potențial local, generând cerere pentru o forță de muncă calificată în domenii STEM, capabile să susțină modernizarea industrială și să asigure tranziția către o economie locală performantă și cu un grad înalt de sofisticare.** În același timp, trebuie remarcat faptul că două companii mari – Leoni Wiring și Rombat – generează o cifră de afaceri similară tuturor celor 3664 de microîntreprinderi, și aproximativ 21% din totalul cifrei de afaceri din municipiu. Așadar, atragerea de investitori străini este benefică pentru dezvoltarea economică locală, însă susținerea IMM-urilor și a microîntreprinderilor pentru a deveni companii mari poate genera efecte de multiplicare importante, contribuind la creșterea economică locală.

Tabel 11 Clasamentul întreprinderilor active din municipiul Bistrița după cifra de afaceri, 2019

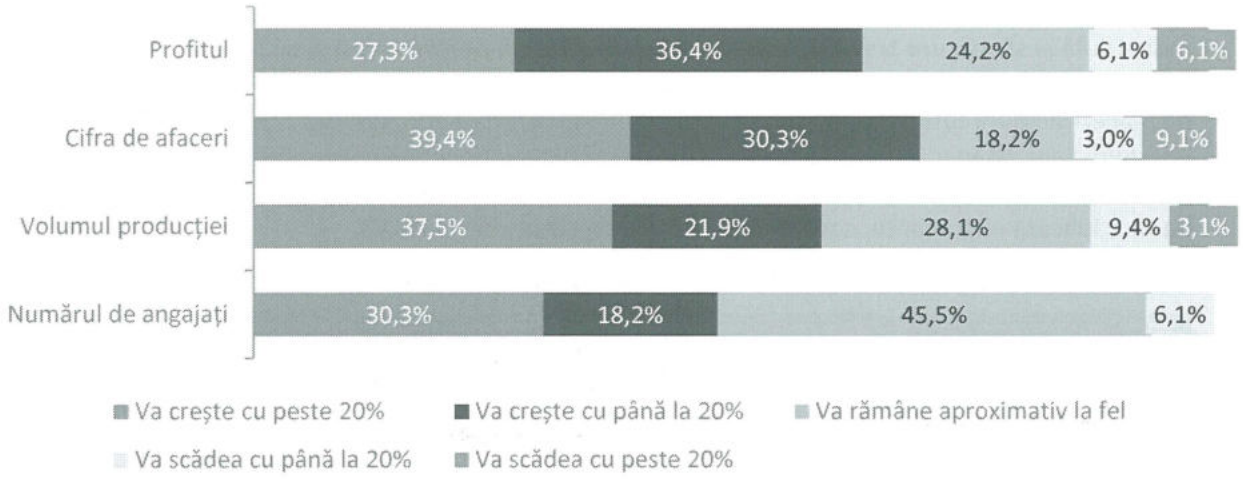
NR. CRT.	DENUMIRE COMPANIE	CIFRA DE AFACERI	SECTOR
1.	LEONI WIRING SYSTEMS RO SRL	1,248,524,805	29 - Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor
2.	ROMBAT SA	400,714,402	27 - Fabricarea echipamentelor electrice
3.	RAAL SA	329,072,537	29 - Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor
4.	ITALTEXTIL SARATA SRL	306,553,040	13 - Fabricarea produselor textile
5.	RCB ELECTRO 97 SA	155,542,486	27 - Fabricarea echipamentelor electrice
6.	COMELF SA	149,263,124	28 - Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.
7.	IPROEB SA	104,834,526	27 - Fabricarea echipamentelor electrice
8.	EXPRESS MOTORS SRL	87,665,192	45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor
9.	OZANA SRL	79,953,092	47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor
10.	TABITA TOUR SRL	77,917,764	49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte

SURSA: BORG DESIGN, LISTĂ FIRME, PRELUCRARE PROPRIE

Răspunsurile furnizate de către mediul de afaceri surprind o viziune pozitivă asupra următorilor 5 ani. Toate cele 4 elemente, respectiv numărul de angajați, volumul producției, cifra de afaceri și profitul prezintă estimări ce caracterizează o tendință ascendentă. Astfel, între 48,5% și 69,7% dintre respondenți consideră că va urma o creștere în următorii 5 ani a acestor aspecte. Totuși, **cifra de afaceri (69,7%) este elementul estimat pozitiv de către cele mai multe persoane (creștere cu până la 20% și cu peste 20%)** în următorii ani, urmat apoi de:

- profitul (63,6% dintre respondenți);
- volumul producției (59,4% dintre respondenți);
- numărul de angajați (48,5% dintre respondenți).

Sub 12,1% dintre respondenți consideră posibilitatea unei potențiale scăderi (cu până la 20% și cu peste 20%) în cadrul acestora. Elementul cu cel mai mare potențial de a rămâne constant este numărul de angajați, aproape jumătate dintre respondenți susținând acest lucru.

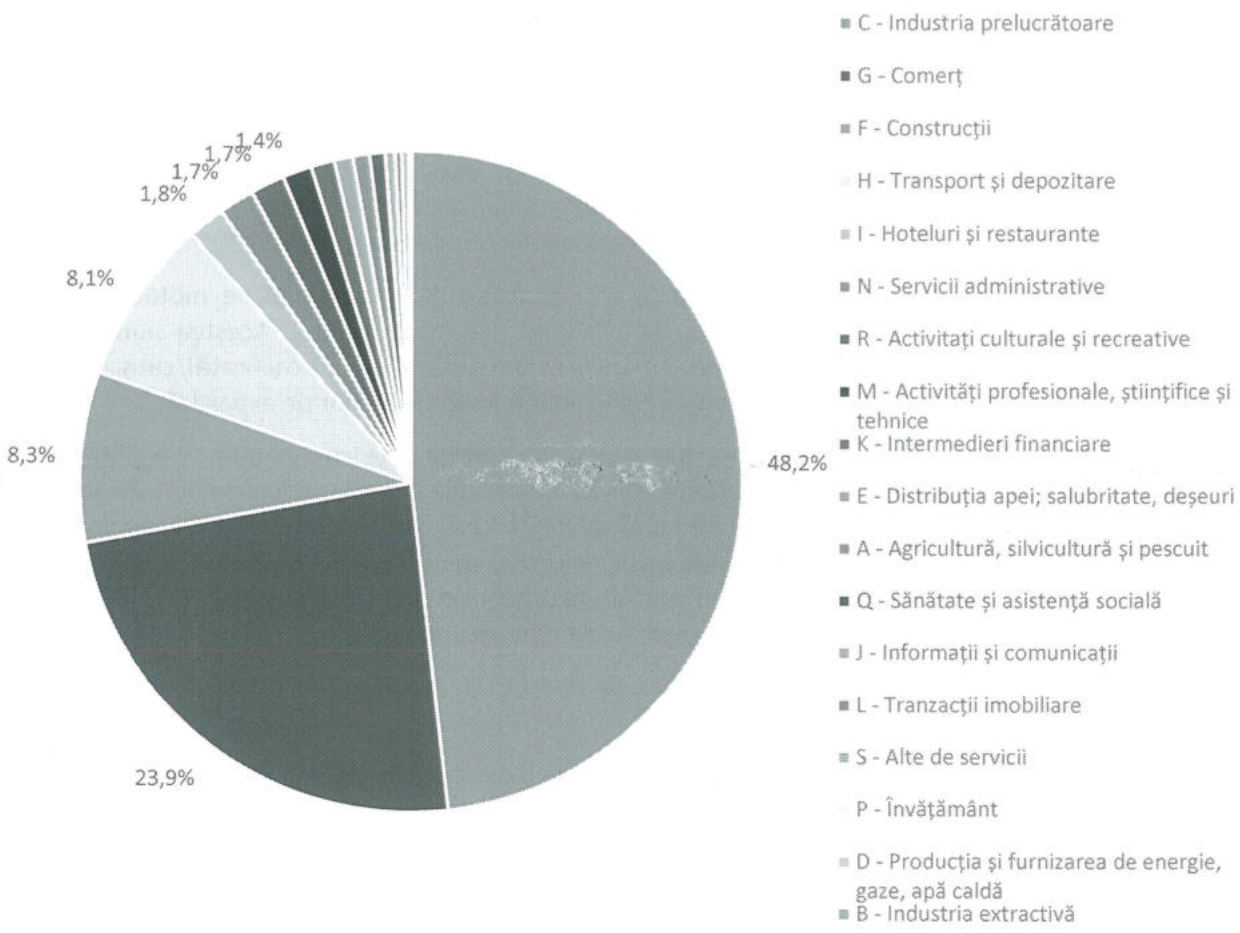
SURSA: CHESTIONARUL DEDICAT MEDIULUI DE AFACERI DIN MUNICIPIUL BISTRIȚA

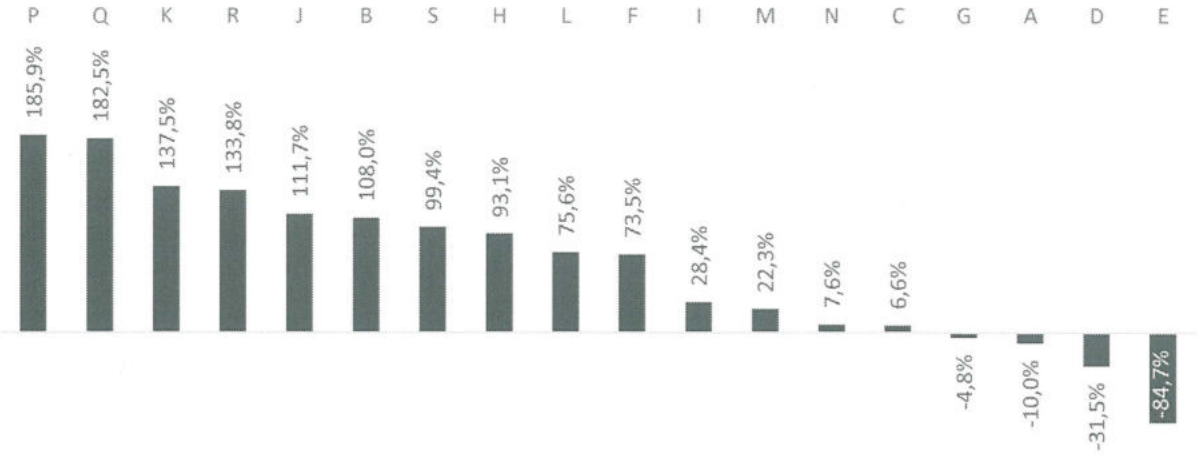
3.3.3. STRUCTURA ECONOMIEI LOCALE ȘI SECTOARE CU POTENȚIAL DE SPECIALIZARE

După numărul de întreprinderi active, în anul 2019, profilul economic al municipiului Bistrița este dominat de clasele G – Comerț (29,2%), C – Industria prelucrătoare (12,2%) și F – Construcții (11,8%). Numărul mare de întreprinderi active în domeniul comerțului este explicabil prin prisma faptului că puterea de cumpărare a crescut în ultimii ani, generând cerere pentru diferite tipuri de produse, dar și prin faptul că înființarea unei afaceri în acest domeniu nu presupune existența unui capital și a unor cunoștințe specializate avansate. Acest fapt crește atractivitatea pentru mai multe categorii sociale care își doresc să devină antreprenori, comparativ cu, de exemplu, serviciile profesionale, științifice și tehnice, unde de regulă serviciul comercializat are la bază o specializare științifică mai înaltă.

În același timp, structura pe sectoare economice după numărul de întreprinderi poate fi privită și din perspectivă antreprenorială. Cele mai multe întreprinderi noi au fost înființate în domeniile C – Industria prelucrătoare (187), B – Industria extractivă (133) și F – Construcții (66), în anul 2019, iar cele mai multe întreprinderi închise (142) provin din sectorul G – Comerț, H – Transport și depozitare (53) și M – Servicii profesionale, științifice și tehnice (46). Astfel, extragem **două concluzii principale**: (1) poziția dominantă a comerțului se datorează firmelor deja înființate – în anul 2019, nicio firmă activă în acest sector nu a fost înființată. **Dezvoltarea comerțului digital și electronic poate reprezenta o oportunitate importantă pentru firmele existente, dar și pentru antreprenoriat**. (2) **Sectorul industrial este puternic și din perspectivă antreprenorială, în ciuda faptului că necesită capital mai mare la înființarea de noi firme dar și cunoștințe (tehnice) solide. Acest fapt poate reprezenta o oportunitate din perspectiva valorificării tehnologiilor noi și a tendințelor de transformare industrială**, în special în jurul companiilor mari, pe care antreprenorii industriali le pot deservi cu produse noi.

Figura 83 Distribuția cifrei de afaceri din întreprinderile active după sectorul economic, 2019 (sus) și rata de creștere 2014-2019 (jos), municipiul Bistrița

SURSA: EDEMOS INS, PRELUCRARE PROPRIE

Pentru identificarea sectoarelor economice unde economia municipiului Bistrița prezintă avantaje comparative în raport cu economia națională, a fost aplicată o metodă de analiză ce compară concentrarea

forței de muncă de muncă pe sectoare economice cu importanța domeniilor la nivel național, pe o parte, și evoluția fiecărei componente, pe de altă parte. Astfel, cele două instrumente de analiză utilizate sunt Coeficientul de Localizare (CL) și Variația Diferențială (VD)[48]. Coeficientul de localizare prezintă excesul sau, dimpotrivă, lipsa forței de muncă calificată de la nivelul unui anumit sector, fiind un indicator util pentru identificarea elementelor de potențial local. Pentru identificarea acelor domenii care prezintă un avantaj competitiv (proximitatea față de factorii de producție) și care se dezvoltă într-un ritm mai alert, a fost utilizat indicatorul Variația Diferențială a numărului de angajați. Analiza a fost realizată pe baza datelor privind clasificarea activităților economiei regionale și datele aferente numărului de angajați ai întreprinderilor active (ce fac referire numai la angajații din sectorul privat), iar, ca nivel de comparație, analiza a fost realizată în comparație cu nivelul național. Perioada analizată este 2014-2019.

Sectoarele ce conferă un avantaj comparativ unui teritoriu și au potențial de motor economic sunt sectoarele care înregistrează un coeficient de localizare mai mare decât 1. Acestea sunt atractive atât pentru companiile din domeniu (care au nevoie de acces la o forță de muncă calificată), cât și pentru experți (care doresc să locuiască într-o zonă cu multe oportunități în domeniul lor de expertiză).

Totodată, analiza activităților economice din municipiul Bistrița este completată cu analiza sectoarelor urmând clasificarea Eurostat privind tehnologia înaltă și serviciile intensive în cunoaștere. În acest context, identificarea unor avantaje competitive ale municipiul Bistrița în sectoare intensive în tehnologii înalte sau cunoaștere – producătoare de valoare adăugată ridicată și generatoare de venituri peste medie pentru lucrătorii din domeniu – poate constitui o contribuție importantă la trasarea unor linii directoare pentru dezvoltarea economiei locale și evaluarea elementelor de potențial local.

Analiza prezintă patru categorii de sectoare, în funcție de coeficientul de localizare și de variația diferențială, rezultând următoarele categorii:

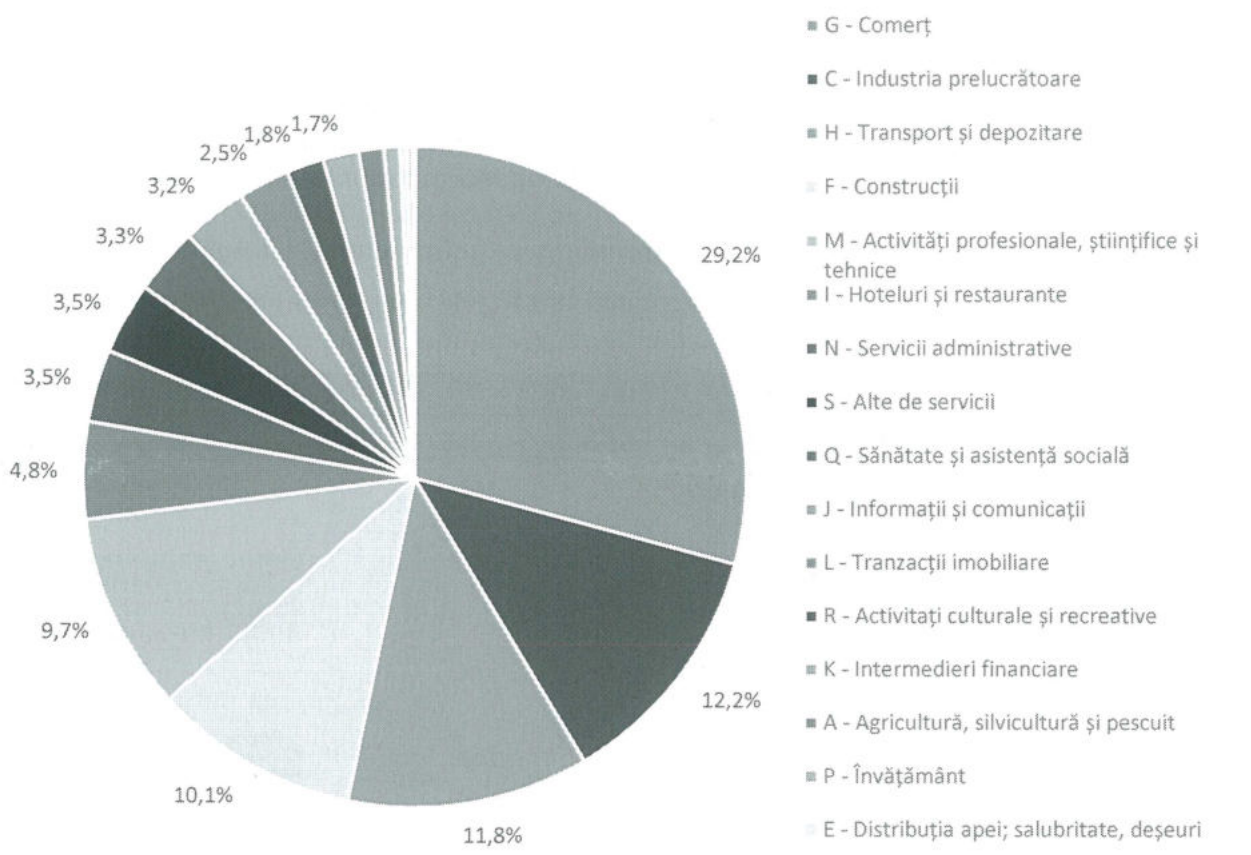
- CL>1, VD>0 – **Sectoare în dezvoltare** – cele mai competitive, cu potențial de specializare și concentrare ridicată;
- CL>1, VD<0 – **Sectoare în transformare** – potențial de specializare deși au o creștere mai lentă decât la nivel regional;
- CL<1, VD>0 – **Sectoare de perspectivă** – deși nu prezintă potențial ridicat de specializare, înregistrează o creștere mai mare decât evoluția la nivel regional;
- CL<1, VD<0 – **Sectoare în declin** – indică o pierdere a competitivității.

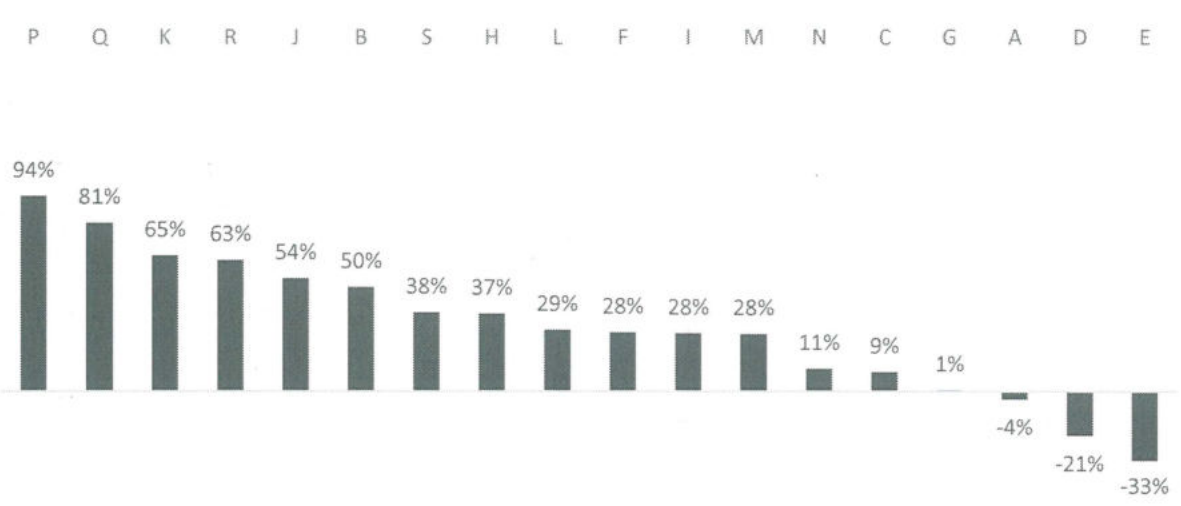
Sectoarele cu rol de motoare economice la nivelul municipiului Bistrița sunt identificate în raport cu ponderea și evoluția sectoarelor economice la nivel național pentru a identifica dacă (1) economia locală se dezvoltă mai rapid/mult decât aceleași sectoare la nivel național și (2) dacă în raport cu totalul salariaților, sectoarele ocupă o pondere mai mare decât aceleași sectoare la nivel național. Acest fapt determină potențialul de specializare, bazat pe sectoarele competitive. Practic, economia locală ar trebui să susțină dezvoltarea în continuare a acestor sectoare pentru a genera creștere economică.

Sectoarele în dezvoltare sunt acele sectoare care generează creșterea economică în prezent, indicând tendința de specializare pe anumite ramuri economice. Pe baza tabelului de mai jos, observăm că municipiul Bistrița dispune de mai multe sectoare cu rol de motor economic, atât din domeniul manufacturier, cât și din cel al serviciilor. Pe de o parte, observăm prezența unor industrii cu valoare

[48] Coeficientul de localizare (CL) este un indicator ce compară concentrarea locală a unui sector de activitate cu concentrarea la nivel regional / național a acelui domeniu de activitate. Coeficientul de localizare reprezintă gradul de specializare a unei zone într-o anumită industrie. Variația diferențială a numărului de angajați (VD) reprezintă diferența între ratele de creștere sau declin ale unui sector sau domeniu local, comparativ cu creșterea sau declinul sectorului din zona de referință, în cazul de față declinul sau creșterea sectorului la nivel național.

Figura 82 Distribuția întreprinderilor active după sectorul economic, 2019 (sus) și rata de creștere 2014-2019 (jos), municipiul Bistrița

SURSA: EDEMOS INS, PRELUCRARE PROPRIE

În ultimii ani, între 2014 și 2019, cele mai dinamice sectoare din perspectiva numărului de întreprinderi au fost cele din sfera serviciilor, precum P – Învățământ (94%), Q – Sănătate și asistență socială (81%), Intermedieri financiare sau Activități recreative și culturale. Majoritatea acestor servicii sunt intensive în

cunoaștere, ceea ce indică un interes crescut pentru activități cu o valoare adăugată mare, care pot genera locuri de muncă bine plătite și atractive pentru tineri.

Primele 11 sectoare (în care se regăsesc peste 100 de întreprinderi active) după numărul de companii active în anul 2019 reprezintă 65,5% din totalul firmelor din municipiul Bistrița. Din perspectiva concentrării, cele mai multe companii se regăsesc în sectoarele aferente activității de comerț (cu ridicata și cu amănuntul), ce se remarcă printr-o evoluție pozitivă lentă (5,1% - comerț cu amănuntul) sau printr-o scădere (-15,8%). Domeniul transporturilor este, însă, bine reprezentat, iar în ciuda declinului observat în cazul comerțului cu ridicata, poate constitui o oportunitatea dezvoltarea logisticii ca sector emergent. În linii mari, domeniile aferente sectorului terțiar au înregistrat cea mai mare creștere a numărului de companii active, inclusiv sectorul tranzacțiilor imobiliare, susținut de expansiunea urbană observată în ultimii ani.

Tabel 12 Clasamentul sectoarelor economice după numărul de întreprinderi active, 2019 (peste 100 de firme)

SECTOR ECONOMIC	NUMĂR ÎNTREPRINDERI ACTIVE 2019	RATA DE CREȘTERE 2014-2019
47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	746	5.1%
49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte	435	33.4%
46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	272	-15.8%
41 - Construcții de clădiri	240	40.4%
56 - Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	168	27.3%
45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	167	14.4%
71 - Activități de arhitectură și inginerie; activități de testări și analiză tehnică	143	41.6%
43 - Lucrări speciale de construcții	141	15.6%
86 - Activități referitoare la sănătatea umană	132	80.8%
96 - Alte activități de servicii	112	67.2%
68 - Tranzacții imobiliare	101	29.5%

SURSA: EDEMOS INS, PRELUCRARE PROPRIE

În ceea ce privește cifra de afaceri, profilul economic al municipiului Bistrița este dominat, în anul 2019, de un sector - C – Industria prelucrătoare (48,2%, 3,8 mld. RON), urmat de G – Comerț (23,9%, 1,9 mld. RON). Cea mai mare parte a sectoarelor economice și-au crescut cifra de afaceri în perioada 2014-2019, cele mai multe dintre ele provenind tot din zona serviciilor intensive în cunoaștere, respectiv: P – Învățământ (185,9%), Q – Sănătate și asistență socială (182,5%), K – Intermedieri financiare (137,5%), R – Activități culturale și recreative (133,8%).

adăugată mai redusă, intensive în forță de muncă, precum *41 - Construcții de clădiri*, dar și industrii intensive în tehnologie, care concentrează o pondere importantă a angajării la nivel local: *25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații* și *29 - Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor.* Aceste industrii au potențialul de a crește valoarea adăugată produsă dacă sunt dezvoltate în raport cu tendințele actuale de transformare în domeniul industrial, dar mai ales dacă activități tot mai complexe ale lanțului de valoare sunt localizate în fabricile din Bistrița, generând cerere pentru calificări mai înalte, respectiv pentru bunuri și servicii locale. Acest proces – până la dezvoltarea/relocalizarea unor centre de cercetare sau activități cu o valoare adăugată mai mare în Bistrița – este unul lent, și depinde în mare măsură de capacitatea de furnizare a forței de muncă relevante, care ar permite desfășurarea unor astfel de activități cu o complexitate mai ridicată.

Toate domeniile din categoria sectoarelor în dezvoltare pot deveni competitive la nivel național și internațional dacă continuă să se dezvolte prin creșterea calității produselor și serviciilor și a productivității, generând venituri și locuri de muncă mai bine plătite.

Sectoarele de perspectivă reprezintă sectoare care pot deveni motoare economice la nivel local, având un ritm de creștere mai bun decât nivelul național. Acestea trebuie, însă, să atingă o masă critică importantă pentru a deveni semnificative din perspectiva ocupării și a genera noi nișe de specializare economică. Sectoarele identificate la nivelul municipiului Bistrița fac parte atât din industria prelucrătoare, în domenii ce necesită o calificare tehnică, și totodată creativă, a resurselor de muncă, precum prelucrarea lemnului sau fabricarea mobilei, sau în zona serviciilor suport, intensive în cunoaștere, precum activitățile de arhitectură, de peisagistică sau creație. Aceste sectoare de perspectivă identificate în municipiul Bistrița indică un potențial important din perspectiva valorificării patrimoniului material și imaterial, dar și a culturii și tradițiilor din zonă, așa cum reiese și din secțiunea 3.4.4. Valorificarea lor ca industrii culturale și creative poate însemna creșterea antreprenoriatului local, cu efecte directe asupra ocupării și atractivității pentru tineri, dar și asupra creșterii vitalității și efervescenței la nivel local.

Sectoarele necompetitive se caracterizează fie printr-un declin mai accentuat al numărului de salariați, fie printr-o concentrare redusă la nivelul municipiului Bistrița. Tendința de declin poate fi inversată dacă se intervine în sensul stimulării cererii pentru produse și servicii, generând în schimb creșterea calității produselor și serviciilor pe care firmele le pun la dispoziție. Dintre aceste sectoare, denumite **„în transformare",** domeniul fabricării produselor textile poate beneficia în viitor ca urmare a valorificării potențialului dat de industriile creative în ansamblu, în timp ce industria fabricării echipamentelor electrice, respectiv a fabricării produselor din cauciuc și mase plastice, poate beneficia de pe urma tranziției industriale.

Sectoarele în declin identificate sunt în mare parte sectoare care utilizează intens resursa umană sau produc o valoare adăugată redusă (de exemplu, agricultura, comerțul). Aceste sectoare pot redeveni competitive în măsura în care se realizează investiții în inovare, respectiv se utilizează tehnologiile digitale pentru adaptarea la tendințele globale și mai buna integrare cu piețe externe. Ceea ce este important de menționat este includerea în această categorie a unor domenii intensive în cunoaștere și tehnologie, precum IT&C, cercetare-dezvoltare sau hoteluri și restaurante, care pot contribui la redresarea economică și la creșterea nivelului de dezvoltare, prin valorificarea tendințelor globale (digital, verde), sau a elementelor de potențial local (ex. patrimoniu).

Tabel 13 Potențialul de specializare al economiei municipiului Bistrița în raport cu economia națională, 2014-2019

SECTOARE NECOMPETITIVE	SECTOARE COMPETITIVE
SECTOARE ÎN TRANSFORMARE (CL>1, VD<0)	**SECTOARE ÎN DEZVOLTARE (CL>1, VD>0)**
10 - Industria alimentară 13 - Fabricarea produselor textile 17 - Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie 22 - Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice 27 - Fabricarea echipamentelor electrice 28 - Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a. 92 - Activități de jocuri de noroc și pariuri	25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații **29 - Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor** 36 - Captarea, tratarea și distribuția apei 41 - Construcții de clădiri 49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte 56 - Restaurante și alte activități de servicii de alimentație
SECTOARE ÎN DECLIN (CL<1, VD<0)	**SECTOARE DE PERSPECTIVĂ (CL<1, VD>0)**
02 - Silvicultură și exploatare forestieră 09 - Activități de servicii anexe extracției 11 - Fabricarea băuturilor 14 - Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte 15 - Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea blănurilor 20 - Fabricarea substanțelor și a produselor chimice 23 - Fabricarea altor produse din minerale nemetalice 26 - Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice 30 - Fabricarea altor mijloace de transport 32 - Alte activități industriale n.c.a. 35 - Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat 38 - Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; activități de recuperare a materialelor reciclabile 43 - Lucrări speciale de construcții 45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor 46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete 55 - Hoteluri și alte facilități de cazare 58 - Activități de editare 60 - Activități de difuzare și transmitere de programe 61 - Telecomunicații 62 - Activități de servicii în tehnologia informației 66 - Activități auxiliare pentru intermedieri financiare, activități de asigurare și fonduri de pensii 69 - Activități juridice și de contabilitate 70 - Activități ale direcțiilor(centralelor), birourilor administrative centralizate; activități de management și de consultanta în management 72 - Cercetare-dezvoltare 75 - Activități veterinare 77 - Activități de închiriere și leasing	01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe 16 - Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite 18 - Tipărire și reproducerea pe suporți a înregistrărilor 31 - Fabricarea de mobilă 33 - Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor 42 - Lucrări de geniu civil 47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor 52 - Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi 53 - Activități de posta și de curier 63 - Activități de servicii informatice 64 - Intermedieri financiare, cu excepția activităților de asigurări și ale fondurilor de pensii 68 - Tranzacții imobiliare 71 - Activități de arhitectură și inginerie; activități de testări și analiză tehnică 73 - Publicitate și activități de studiere a pieței 74 - Alte activități profesionale, științifice și tehnice 78 - Activități de servicii privind forța de muncă 80 - Activități de investigații și protecție 81 - Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri 86 - Activități referitoare la sănătatea umană 90 - Activități de creație și interpretare artistică 91 - Activități ale bibliotecilor, arhivelor, muzeelor și alte activități culturale 93 - Activități sportive, recreative și distractive 96 - Alte activități de servicii

79 - Activități ale agențiilor turistice și a tur-operatorilor; alte servicii de rezervare și asistenta turistică
82 - Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor
85 - Învățământ
95 - Reparații de calculatoare, de articole personale și de uz gospodăresc

SURSA: EDEMOS INS, PRELUCRARE PROPRIE

HoReCa și turism, IT&C, Agricultura, și activitățile de recreere, artistice, culturale și divertisment reprezintă principalele 4 domenii specifice de activitate economică ce ar putea reprezenta motoare de dezvoltare economică ale municipiului Bistrița, conform sondajului de opinie derulat în rândul reprezentanților mediului de afaceri local. Opțiunile respondenților referitoare la principalele potențiale domenii specifice de activitate economică ce ar putea reprezenta motoare de dezvoltare economică ale municipiului Bistrița, de la cel mai adesea alese, la cele mai puțin alese, pot fi observate în figura de mai jos:

Figura 84 Principalele domenii de activitate economică conform opțiunilor respondenților din mediul de afaceri

50%	•Hoteluri, restaurante – turism
50%	•IT & C
40%	•Agricultură, silvicultură, pescuit
40%	•Activități de recreere, artistice, culturale, divertisment
35%	•Industria alimentară
30%	•Construcțiile
30%	•Servicii private de sănătate și asistență socială
30%	•Servicii private de educație și formare
25%	•Industria lemnului și hârtiei
25%	•Intermediere, transport, depozitare
20%	•Industria constructoare de mașini, utilaje, echipamente și a mijloacelor de transport
20%	•Producția de energie
15%	•Servicii financiare
10%	•Fabricarea calculatoarelor, a produselor electronice, optice, etc.
10%	•Cercetare-dezvoltare, consultanță, servicii de marketing, publicitate, management, etc.
5%	•Industria textilă
5%	•Industria chimică/petrochimică
5%	•Industria metalurgică
0%	•Industria extractivă

SURSA: RAPORTUL DE SONDAJ ADRESAT MEDIULUI DE AFACERI DIN MUNICIPIUL BISTRIȚA

AGRICULTURA

Conform *Strategiei pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung orizont 2020-2030*, România este una dintre țările europene cu cele mai favorabile condiții pedo-climatice pentru obținerea de producții agricole de calitate și în cantități semnificative, care poate să acopere un segment important al cererii interne de produse agro-alimentare. La nivel local, condiția de bază pentru acest lucru este existența suprafețelor de teren care să permită dezvoltarea eficientă a agriculturii.

În cadrul județului Bistrița-Năsăud, agricultura este un domeniu cu **potențial ridicat de creștere**, având în vedere suprafețele mari de teren specifice acestui sector, dar și un număr ridicat de ocupați care activează în agricultură. Suprafețe mari de teren agricol și un potențial ridicat de dezvoltare se regăsesc și în cadrul municipiului Bistrița. Astfel, din totalul fondului funciar, mai mult de jumătate, respectiv circa 56% este de destinație agricolă conform ultimelor date disponibile din anul 2014. Suprafețele arabile sunt cele mai ridicate, iar restul tipurilor de suprafețe sunt împărțite într-o oarecare măsură uniform, suprafețele destinate viilor și pepinierelor viticole fiind sigura tipologie care însumează o pondere mai scăzută din suprafața totală agricolă.

Figura 85 Suprafața fondului funciar agricol, municipiul Bistrița, 2014

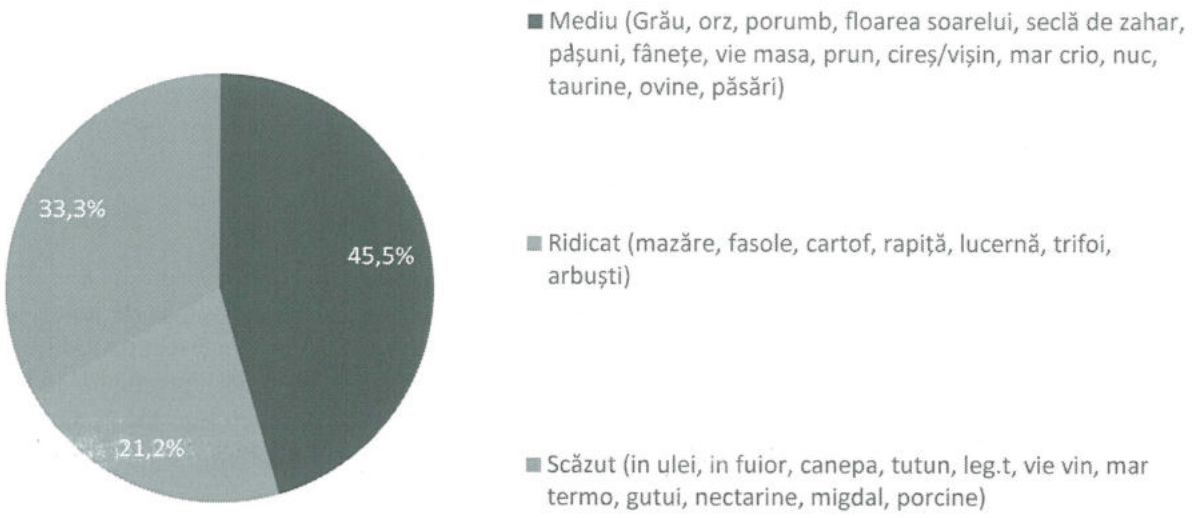
SURSA: BAZA DE DATE TEMPO INSSE

De asemenea, prețul terenurilor la nivelul județului și implicit, al municipiului este unul mediu, însă ceea ce împiedică în momentul de față o evoluție remarcabilă a acestui sector sunt lipsa investițiilor, lipsa unui sprijin sau a consultanței dedicate fermierilor, fapt ce determină scăderea progresivă a numărului de fermieri și a suprafețelor agricole. În această privință, pentru a stopa declinul sectorului și pentru a susține potențialul de care acesta dispune, necesită o atenție sporită, precum și adoptarea soluțiilor de dezvoltare și susținere al sectorului agricol, a fermierilor și a inițiativelor în acest sens.

Conform documentului clasificării *Zonelor cu potențial agricol* [49], zona municipiului Bistrița este în cea mai mare parte deluroasă, iar dintre cele treizeci și trei de culturi agricole și zootehnice analizate, potențialul municipiului este cel mai adesea caracterizat ca fiind unul mediu. Mai exact, în raport cu 45,5% dintre culturile analizate, municipiul Bistrița are un **potențial mediu**, acestea fiind culturile de grâu, orz, porumb, floarea soarelui, sfeclă de zahar, pășuni, fânețe, vie masa, prun, cireș/vișin, mar crio, nuc, precum și în cadrul taurinelor, ovinelor, păsărilor. **Potențialul ridicat** al municipiului se remarcă în cadrul a 21,2% dintre culturile analizate, respectiv în cadrul culturilor de mazăre, fasole, cartof, rapiță, lucernă, trifoi și arbuști. Opus acestora, municipiul are un **potențial scăzut** în cadrul culturilor de in ulei, in fuior, cânepa, tutun, vie vin, mar termo, gutui, nectarine, migdal, precum și în cadrul porcinelor, așadar, în cadrul a 33,3% din totalul culturilor agricole și zootehnice analizate în raport.

[49] https://lege5.ro/Gratuit/gm3tiojwgq/zone-cu-potential-agricol-culturi-ghid?dp=gy2tknrzgu3dk

Figura 86 Potențialul agricol al municipiului Bistrița în raport cu diferitele culturi

SURSA: ZONE CU POTENȚIAL AGRICOL- CULTURI

Raportat la municipiul Bistrița, localizarea în centrul județului îl plasează printre unitățile administrativ-teritoriale care dispun de cele mai mari suprafețe dedicate pomiculturii. Astfel, cu toate că livezile ocupă circa 2,8% din totalul suprafețelor agricole din județ, în localitățile centrale se regăsesc cele mai ridicate ponderi, iar municipiul Bistrița se clasează pe al doilea loc din acest punct de vedere. Acesta însumează circa 17,8% din totalul suprafețelor de pomicultură, clasându-se imediat după comuna Braniștea cu o pondere de 20% din acestea.

Datele referitoare la producția de fructe sunt existente doar la nivel de județ. Astfel, județul Bistrița-Năsăud a urmat o dinamică pozitivă din anul 2015, până în anul 2020. Producția totală de fructe din județ a crescut cu 8%, fapt ce pune în evidență capacitatea ridicată a județului și respectiv a municipiului Bistrița de a-și dezvolta producția de fructe în interiorul județului și de a fructifica capacitățile suprafețelor existente. Din acest punct de vedere, perele, piersicile, căpșunii și fructele din grădinile familiale sunt sigurele tipuri de fructe a căror producție nu este mai ridicată în anul 2020, prin comparație cu anul 2015. În aceeași perioadă, restul fructelor au urmat o creștere favorabilă a producției. După cum poate fi observat în tabelul de mai jos, cele mai remarcabile evoluții ale producției de fructe se remarcă în cadrul strugurilor, în cadrul nucilor, în cadrul caiselor și zarzărelor, în cadrul prunelor și în cadrul altor fructe.

Tabel 14 Producția de fructe pe specii de pomi, județul Bistrița-Năsăud, tone, 2020 vs 2015

	ANUL 2015	ANUL 2020	2020 VS 2015
Total Bistrița-Năsăud	47.670	51.692	8,4%
Prune	10.592	12.651	19,4%
Mere	33.013	34.656	5,0%
Pere	1.212	895	-26,2%
Piersici	8	7	-12,5%
Nectarine	1	1	0,0%

	ANUL 2015	ANUL 2020	2020 VS 2015
Cireșe si vișine	1.993	2.150	7,9%
Caise și zarzăre	8	10	25,0%
Nuci	803	1.285	60,0%
Căpșuni	32	22	-31,3%
Alte fructe	8	15	87,5%
Fructe din grădinile familiale	182	127	-30,2%
Struguri	1447	1847	27,6%

SURSA: BAZA DE DATE TEMPO INSSE

Datele referitoare la producția agricolă animală sunt de asemenea existente la nivel de județ, iar acestea evidențiază o creștere a producției în anul 2020, comparativ cu anul 2015. Astfel, în cadrul județului Bistrița, în anul 2020, prin comparație cu anul 2015, a crescut producția de lapte (+7,3%), producția de lină (+8,2%) și producția de miere extrasă (31,4%). După cum poate fi observat în tabelul următor, singurul produs agricol animal care a urmat o tendință negativă este producția de ouă (-21,1%).

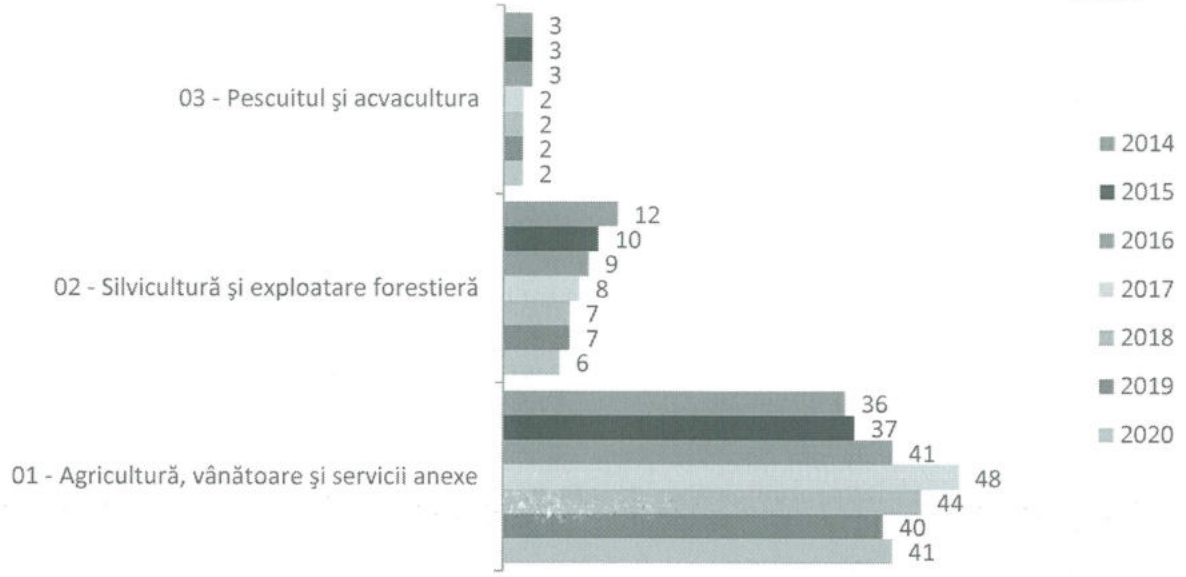
Tabel 15 Producția agricolă animală, județul Bistrița-Năsăud, 2020 vs 2015

CATEGORII DE PRODUSE AGRICOLE ANIMALE	U.M	ANUL 2015	ANUL 2020	2020 VS 2015
Producția de lapte (inclusiv consumul vițeilor) -total (fizic)	Mii hectolitri	1866	2003	7,3%
Producția de lână	Tone	735	795	8,2%
Producția de ouă	Milioane bucăți	95	75	-21,1%
Producția de miere extrasă	Tone	450	596	32,4%

În termeni economici, sectorul agricol este reprezentat, în anul 2020, prin 49 de firme active în domeniul agriculturii, respectiv 41 în domeniul *01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe*, 6 firme din domeniul *02 - Silvicultură și exploatare forestieră* și 2 firme din domeniul *03 - Pescuitul și acvacultura*, în scădere comparativ cu 51 de firme active în anul 2014.

Clasele *03 - Pescuitul și acvacultura și 02 - Silvicultură și exploatare forestieră* în anul 2020, în comparație cu anul 2014 au pierdut din numărul întreprinderilor active, iar în cadrul clasei 02, acestea au avut o tendință vizibil negativă. Numărul întreprinderilor active din sectorul *02 - Silvicultură și exploatare forestieră* s-au înjumătățit, de la 12 în anul 2014, la 6 în anul 2020. Raportat la clasa *01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe,* numărul întreprinderilor active este mai mare în anul 2020, prin comparație cu anul 2014, respectiv de la 36 de companii, la 41 de companii active. În ciuda acestei comparații, după cum se poate observa în figura următoare, cel mai favorabil an din perioada analizată este anul 2017 când cu 33% mai multe companii activau în acest domeniu, comparativ cu anul 2015 și totuși, cu 17,1% mai multe companii decât în anul 2020.

Figura 87 Evoluția întreprinderilor active din agricultură, municipiul Bistrița, 2014-2020

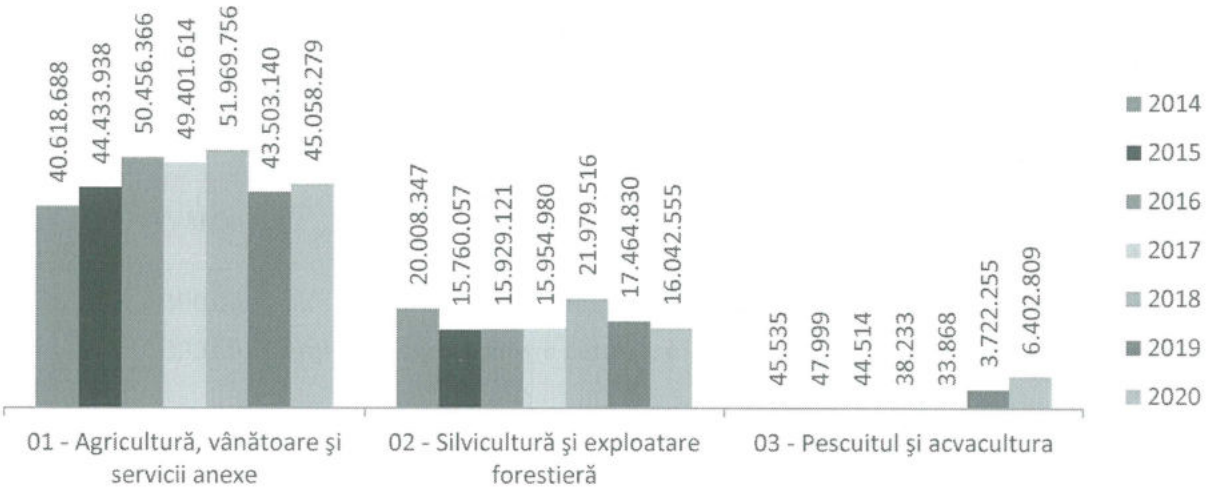

SURSA: BAZA DE DATE TEMPO INSSE

Cu toate că sectorul agricol urmează o tendință de declin, cu precădere în zonele urbane, din perspectiva cifrei de afaceri, tendința este una pozitivă la nivelul municipiului Bistrița. Totalul cifrei de afaceri generată de cele trei clase prezentate în figura de mai jos în anul 2020 este cu circa 11,3% mai mare comparativ cu anul 2014. Întreprinderile active din clasa *01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe* și chiar și din clasa *03 - Pescuitul și acvacultura*, generează o cifră de afaceri mai mare în anul 2020, spre deosebire de anul 2014.

02 - Silvicultură și exploatare forestieră este singura clasă care este caracterizată de o tendință de stagnare spre declin, atât din perspectiva întreprinderilor active în domeniu, cât și din perspectiva cifrei de afaceri pe care o generează.

Figura 88 Evoluția cifrei de afaceri din agricultură, municipiul Bistrița, 2014-2020

SURSA: BAZA DE DATE TEMPO INSSE

Numărul angajaților în sectorului agricol este în anul 2020, comparativ cu anul 2014 cu -11% mai scăzut, iar această scădere este preponderent influențată de clasa *02 - Silvicultură și exploatare forestieră* (-50%). Persoanele angajate în cadrul clasei *01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe* crește cu 13% în anul 2020, spre deosebire de numărul persoanelor angajate în aceeași clasă în anul 2014. Persoanele care desfășoară activități de muncă în cadrul clasei *03 - Pescuitul și acvacultura* sunt puține numeric, iar în anul 2020 sunt cu circa 50% mai puține decât în anul 2014.

În lipsa altor date detaliate la nivel de UAT privind performanța agriculturii din municipiul Bistrița, datele disponibile prin Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 au fost utilizate pentru a reflecta activitatea de dezvoltare a firmelor din domeniul agricol din această perspectivă. Astfel, aceste informații furnizează o imagine a capacității firmelor de a gestiona proiecte care urmăresc să valorifice potențialul agricol al zonei, dar și disponibilitatea și implicarea lor de a gestiona astfel de activități de dezvoltare.

Astfel, cele 22 de proiecte contractate prin Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 sunt prezentate în tabelul de mai jos. Proiectele care au obținut cele mai valoroase finanțări sunt de modernizare a unei ferme zootehnice, de reconversie a livezii Ghinda, de achiziție de utilaje, de consolidarea cooperării pentru dezvoltarea piețelor locale prin integrarea lanțurilor scurte de aprovizionare în localitățile Chiochiș și Bistrița și de achiziție de echipamente de laborator pentru determinarea rapidă p.p.a. lad.s.v.s.a. Bistrița-Năsăud. Valoarea contractată de către acestea reprezintă circa 2,308,137 de lei.

Tabel 16 Proiectele, cifra de afaceri și valoarea contractată prin PNDR, 2014-2020

TITLU PROIECT	VALOARE CONTRACTATĂ
Modernizare fermă zootehnică	1,759,870
Reconversie livadă Ghinda. O. D. S.R.L. Bistrița	228,574
Achiziții utilaje	85,073
Cooperare pentru dezvoltarea pieței locale prin integrarea lanțurilor scurte de aprovizionare în zona localităților C., Bistrița din județul Bistrița -Năsăud	80,518
Achiziție echipamente de laborator pentru determinare rapidă a p.p.a. lad.s.v.s.a. Bistrița-Năsăud	79,392
Dezvoltarea unei unități de producție de bere artizanală pe schema gber (4.2)	74,710
Investiție inițială pe schema gber (4.2) privind înființarea unei unități de producție de bere artizanală	50,100
Instalare Sanchez Catuna S.R.L. în municipiul Bistrița, județul Bistrița-Năsăud	40,000
Instalare tânăr fermier S. A. C. persoană fizică autorizată	40,000
Instalarea tânărului Fermier R. D. I.I. în localitatea Sigmir județul Bistrița-Năsăud	40,000
Dezvoltare exploatație agricolă și zootehnica P. M.II	40,000
Instalarea tânărului fermier A. S. PFA în comuna Feldru județul Bistrița-Năsăud	40,000
Dezvoltarea fermei apicole Mici Rauca Lucian-Dănuț întreprindere familiala	15,000

Sprijin pentru dezvoltare fermă mică M. A. P. întreprindere familiala	15,000
Dezvoltarea și modernizarea fermei apicole a SC LG construct SRL municipiul Bistrița jud. Bistrița-Năsăud	15,000
Sprijin pentru dezvoltare fermă apicolă N. P. V. PFA oraș Bistrița județul Bistrița-Năsăud	15,000
Sprijin pentru dezvoltare fermă apicolă mică P. E. I. PFA din oraș Bistrița județul Bistrița-Năsăud	15,000
Sprijin pentru dezvoltare fermă mică L. M.A. persoană fizică autorizată	15,000
Sprijin pentru dezvoltare fermă mică B. F. I. PFA oraș Bistrița județul Bistrița-Năsăud	15,000
Sprijin pentru dezvoltarea fermei H. I. E. If	15,000
dezvoltarea unei unități de producție de bere artizanală pe schema gber (4.2)	3,500
Investiție inițială pe schema gber (4.2) privind înființarea unei unități de producție de bere artizanală	2,400

SURSA: BAZA DE DATE CU PROIECTELE FINANȚATE PRIN PNDR, PRELUCRARE PROPRIE

Acest tip de proiecte reprezintă un instrument eficient de susținere și dezvoltare al sectorului agricol. De asemenea, au un impact direct asupra dezvoltării durabile, asupra stimulării competitivității, în asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale și în combaterea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, precum și asupra dezvoltării teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților.

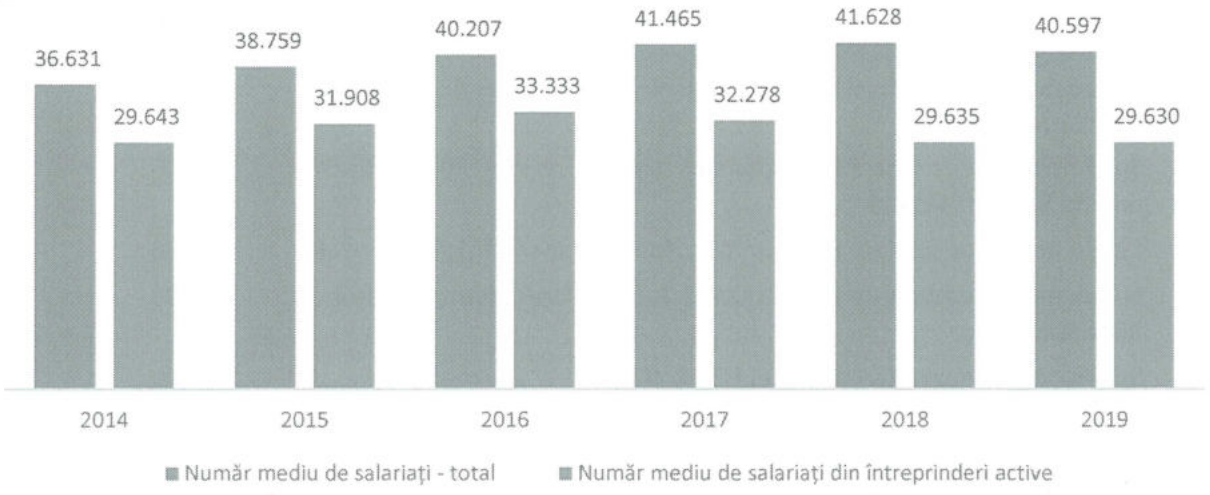
Analizând cele de mai sus, prin terenurile agricole existente la nivelul municipiului Bistrița, prin întreprinderile active, prin interesul pentru implementarea proiectelor de dezvoltare, prin posibilitatea de accesare a instrumentelor finanțare și de dezvoltare a unor capacități de susținere, îndrumare și coordonare a activităților agricole, municipiul Bistrița are un potențial ridicat de dezvoltare și exploatare a sectorului agricol. Prin urmare, sectorul agricol poate avea o importanță semnificativă la nivel local și influența capacitatea de producție agroalimentară și tranziția spre o economie viabilă.

3.3.4. FORȚA DE MUNCĂ

3.3.4.1. EFECTIVUL SALARIAL

Numărul mediu de salariați din municipiul Bistrița totaliza, în anul 2019, 40.597 persoane, în creștere cu 10,8% comparativ cu anul 2014. În aceeași perioadă, numărul mediu de salariați din întreprinderile active (excluzând astfel sectorul public), s-a aflat pe traiectorie relativ constantă ca valoare (aproximativ 29 mii persoane), cu fluctuații 2015-2017, când efectivul salarial a depășit 31 mii persoane. Astfel, în anul 2019, numărul mediu de salariați totaliza 29.630 persoane, angajații din sectorul privat reprezentând 73% din totalul salariaților din municipiu. Astfel, creșterea numărului de salariați s-a datorat mai degrabă sectorului public, și în mai mică măsură mediului de afaceri, semnalând potențiale provocări de atractivitate, respectiv competiție cu alte centre urbane din județ sau regiune. Totuși, faptul că peste două treimi din salariați provin din mediul privat indică un semnal pozitiv cu privire la potențialul de susținere a dezvoltării economice printr-un mediul de afaceri solid.

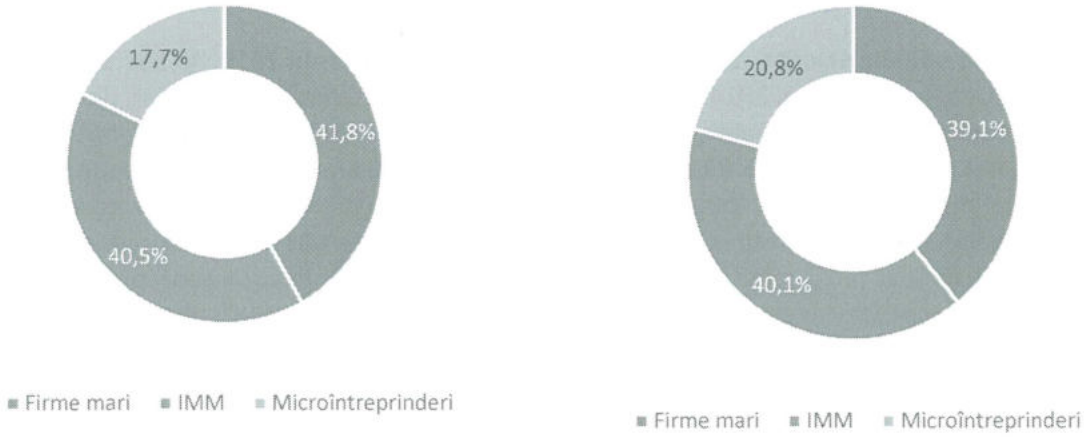
Figura 89 Evoluția numărului de salariați din municipiul Bistrița, 2014-2019

SURSA: EDEMOS INS, PRELUCRARE PROPRIE

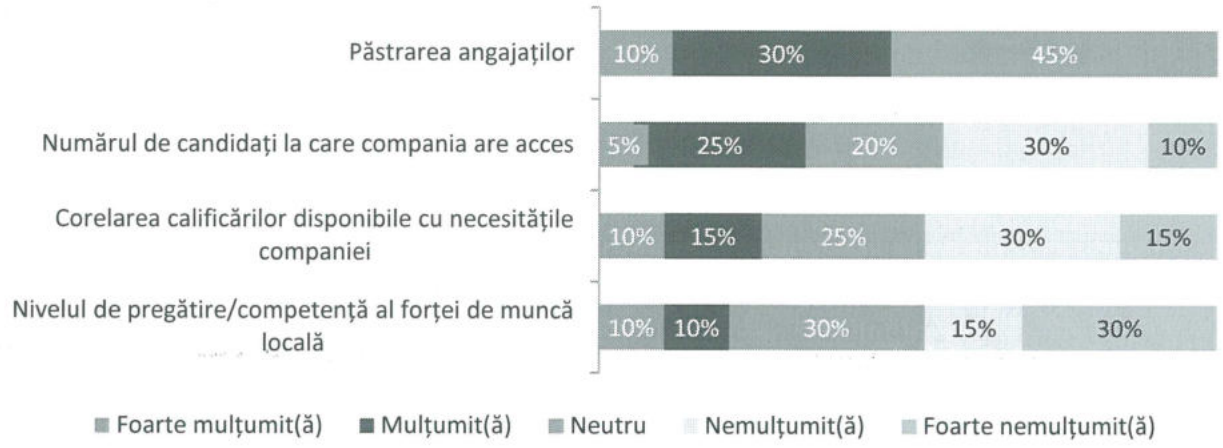
Distribuția pe clase de mărime indică faptul că cea mai mare a salariaților se regăsește în IMM-uri și microîntreprinderi, în proporție de peste 60%, pondere în creștere ușoară față de anul 2014 (58,2%). Acest fapt subliniază încă o dată **potențialul major pe care acest segment de companii îl au în crearea de oportunități și locuri de muncă.** În același timp, cele 9 companii cu peste 250 de salariați angajează 39,1% din forța de muncă, indicând o concentrare ridicată, și accentuează rolul pe care aceste companii îl joacă în ecosistemul economic local. În același timp, cele 29 companii cu peste 100 de salariați concentrează aproximativ 48% din forța de muncă, iar **primele două – Leoni Wiring și RAAL SA împreună angajează aproape 8000 de persoane, echivalentul a 26,8% din forța de muncă. Acest fapt creează o dependență majoră față de aceste companii, fapt ce poate constitui un aspect pozitiv, dacă îl privim din perspectiva oportunității de construire a unui ecosistem de inovare și furnizare de servicii în jurul acestora, în lanțul de valoare al industriei automotive.**

Figura 90 Distribuția pe clase de mărime a salariaților din întreprinderile active din municipiul Bistrița, 2014 (stânga) și 2019 (dreapta)

SURSA: BORG DESIGN, LISTĂ FIRME, PRELUCRARE PROPRIE

Conform sondajului de opinie dedicat mediului de afaceri local, **capacitatea de păstrare a angajaților** reprezintă aspectul cel mai satisfăcător din perspectiva forței de muncă, astfel, angajatorii sunt **mulțumiți și foarte mulțumiți** de acest aspect în proporții de 40%. Tot aceștia sunt în cea mai mare măsură **nemulțumiți și foarte nemulțumiți** de corelarea calificărilor disponibile cu necesitățile companiei (45%) și de nivelul de pregătire/competențe al forței de muncă locală (45%).

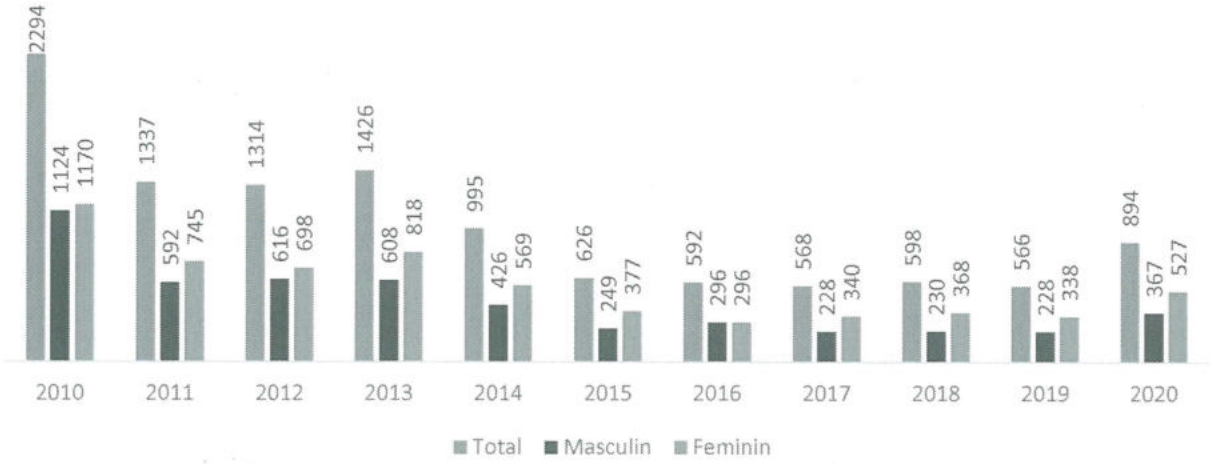

SURSA: SONDAJUL DE OPINIE DEDICAT MEDIULUI DE AFACERI DIN MUNICIPIUL BISTRIȚA

3.3.4.2. ȘOMAJUL

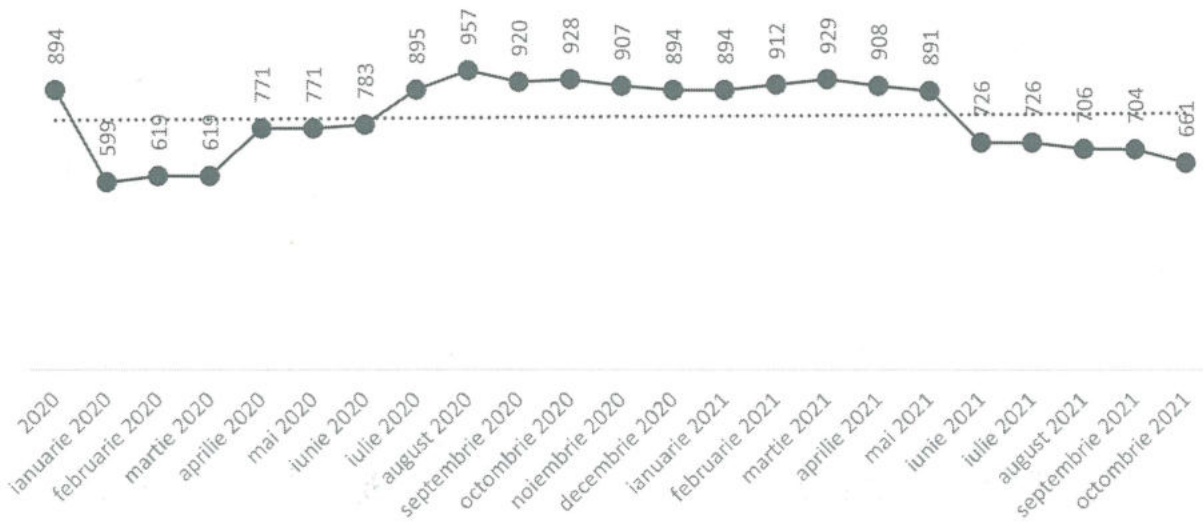
Așa cum reiese din figura de mai jos, numărul șomerilor înregistrați totaliza 894 de persoane la finalul anului 2020, mai mare în rândul femeilor – 527 de persoane. Numărul acestora este în scădere continuă după maximul înregistrat la finalul crizei economice (2008-2010). Pe parcursul anilor 2020 și 2021, contextul sanitar de pandemie a generat o accentuare a șomajului, indicatorul înregistrând fluctuații importante, însă odată cu relaxarea măsurilor sanitare, numărul șomerilor a reînceput să scadă (după luna iunie 2021).

Figura 91 Evoluția numărului de șomeri înregistrați în municipiul Bistrița, 2010-2020

SURSA: TEMPO INS, PRELUCRARE PROPRIE

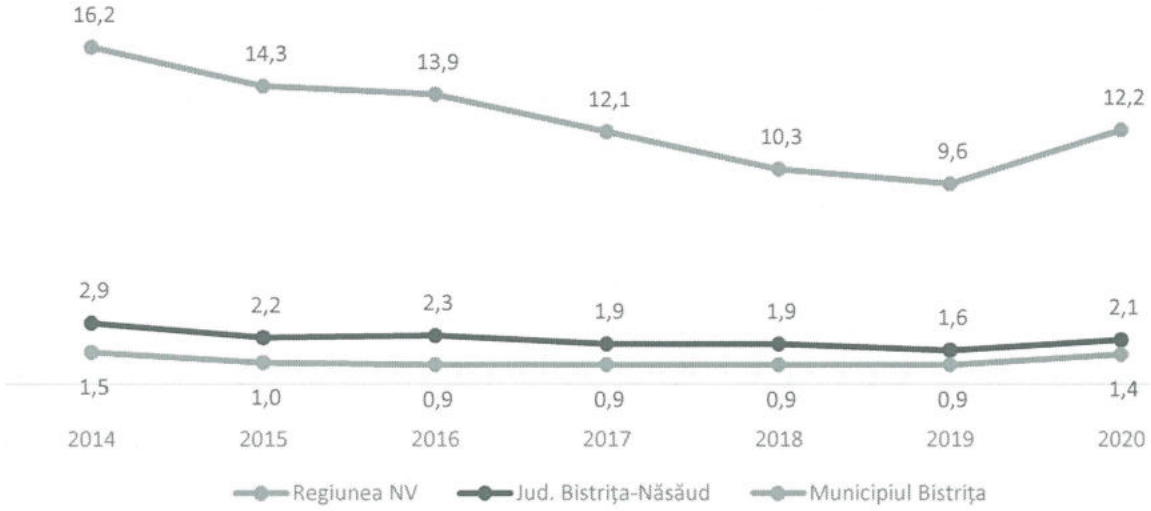
Figura 92 Evoluția numărului de șomeri în perioada 2020-2021, municipiul Bistrița

SURSA: TEMPO INS, PRELUCRARE PROPRIE

Comparativ cu media județeană sau regională, municipiul Bistrița înregistrează are o pondere redusă a șomerilor în totalul resurselor de muncă – sub 1,5%, în scădere continuă după anul 2014. Acest fapt este benefic din perspectivă socială – oamenii dispun de un loc de muncă, însă mai puțin benefic din perspectiva atractivității pentru investitori sau a înființării unei afaceri. Numărul mic de șomeri indică mai degrabă o criză a forței de muncă, angajatorii (locali sau străini) găsind cu greu personal disponibil pentru angajare, și cu atât mai puțin personal deja echipat cu calificările și cunoștințele necesare postului vizat.

Figura 93 Ponderea șomerilor în totalul resurselor de muncă, evoluție comparativă, 2014-2020

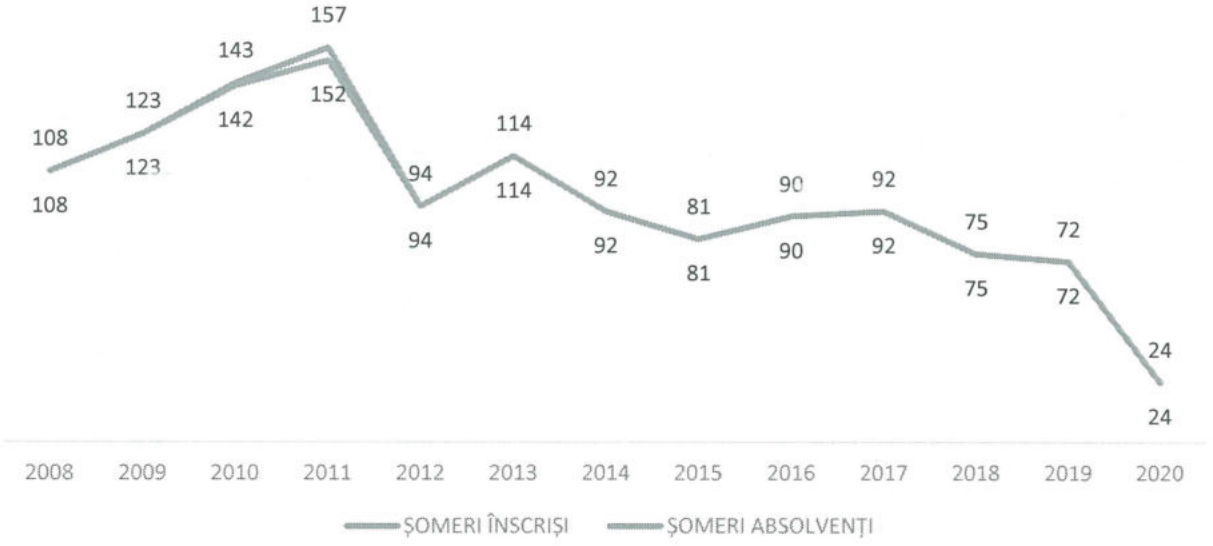

SURSA: TEMPO INS, PRELUCRARE PROPRIE

Din totalul șomerilor înregistrați, un număr tot mai mic de persoane participă și finalizează cursuri de formare oferite de către AJOFM Bistrița-Năsăud, așa cum reiese din figura de mai jos. În același timp, în anul 2019, existau peste 1600 de locuri de muncă vacante în municipiu, în ocupații precum: muncitor necalificat la ambalarea produselor solide și semisolide (109), agent comercial (88), muncitor necalificat la asamblarea, montarea pieselor (58), șofer de autoturisme și camionete (58), șofer autocamion/mașină de

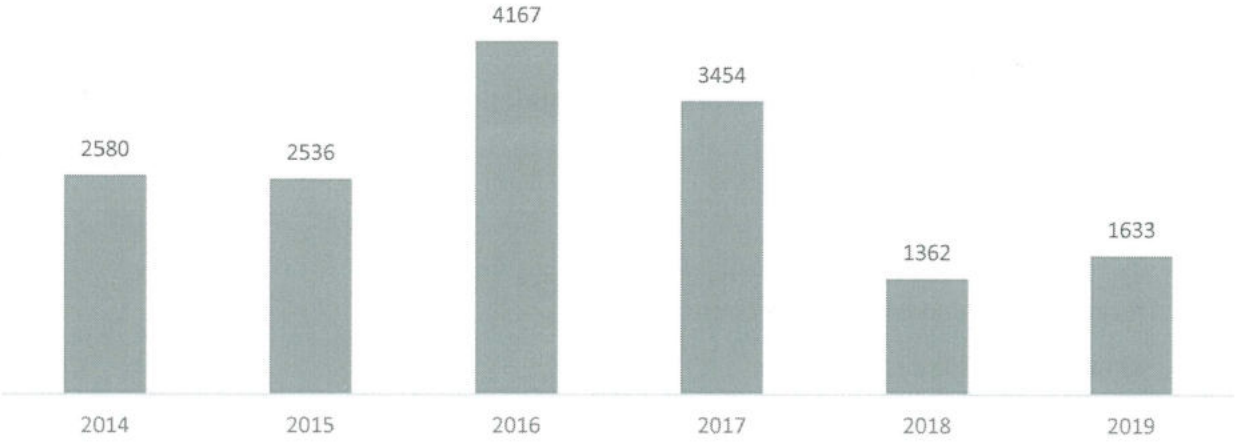
mare tonaj (41). În acest caz, este importantă corelarea ofertei de forță de muncă cu cererea de pe piață, iar AJOFM poate deveni un partener de încredere în consolidarea cooperării dintre companii și alți actori relevanți, precum instituții de învățământ. Deficitul de forță de muncă calificată nu reprezintă o problemă doar la nivelul municipiului Bistrița, ci indică mai degrabă o deficiență la nivelul pieței forței de muncă din România, însă măsurile de ameliorare – susținerea învățământului dual, atragerea tinerilor, retenția forței de muncă, oferirea de cursuri de calificare/recalificare/creștere a calificării în parteneriat reprezintă soluții locale viabile.

Figura 94 Evoluția numărului de șomeri înscriși la cursuri de formare oferite de AJOFM, 2008-2020, număr persoane

SURSA: DATE FURNIZATE DE AJOFM BISTRIȚA-NĂSĂUD, PRELUCRARE PROPRIE

Figura 95 Evoluția numărului de locuri de muncă vacante în municipiul Bistrița, număr locuri

SURSA: DATE FURNIZATE DE AJOFM BISTRIȚA-NĂSĂUD, PRELUCRARE PROPRIE

3.3.4.3. PROFILUL ECONOMIC DUPĂ ÎNCADRAREA SALARIAȚILOR

Analizând distribuția salariaților pe sectoare de activitate, cea mai mare parte a acestora își desfășoară activitatea în C – Industria prelucrătoare (52%), conturând un profil industrial puternic în jurul industriei automotive. Acest domeniu este urmat de G – Comerț (14%) și H – Transport și depozitare (8%), în anul 2019, susținând potențialul de dezvoltare în jurul transformării industriale și a tehnologiilor noi. Totuși, cele mai dinamice sectoare rămân cele din domeniul serviciilor, între care se remarcă sectoarele Servicii administrative (50%), Transport și logistică (41%), Sănătatea (55%) și Învățământul (34%), dar și hoteluri și restaurante (34%), cu posibile sinergii în domeniul valorificării potențialului turistic.

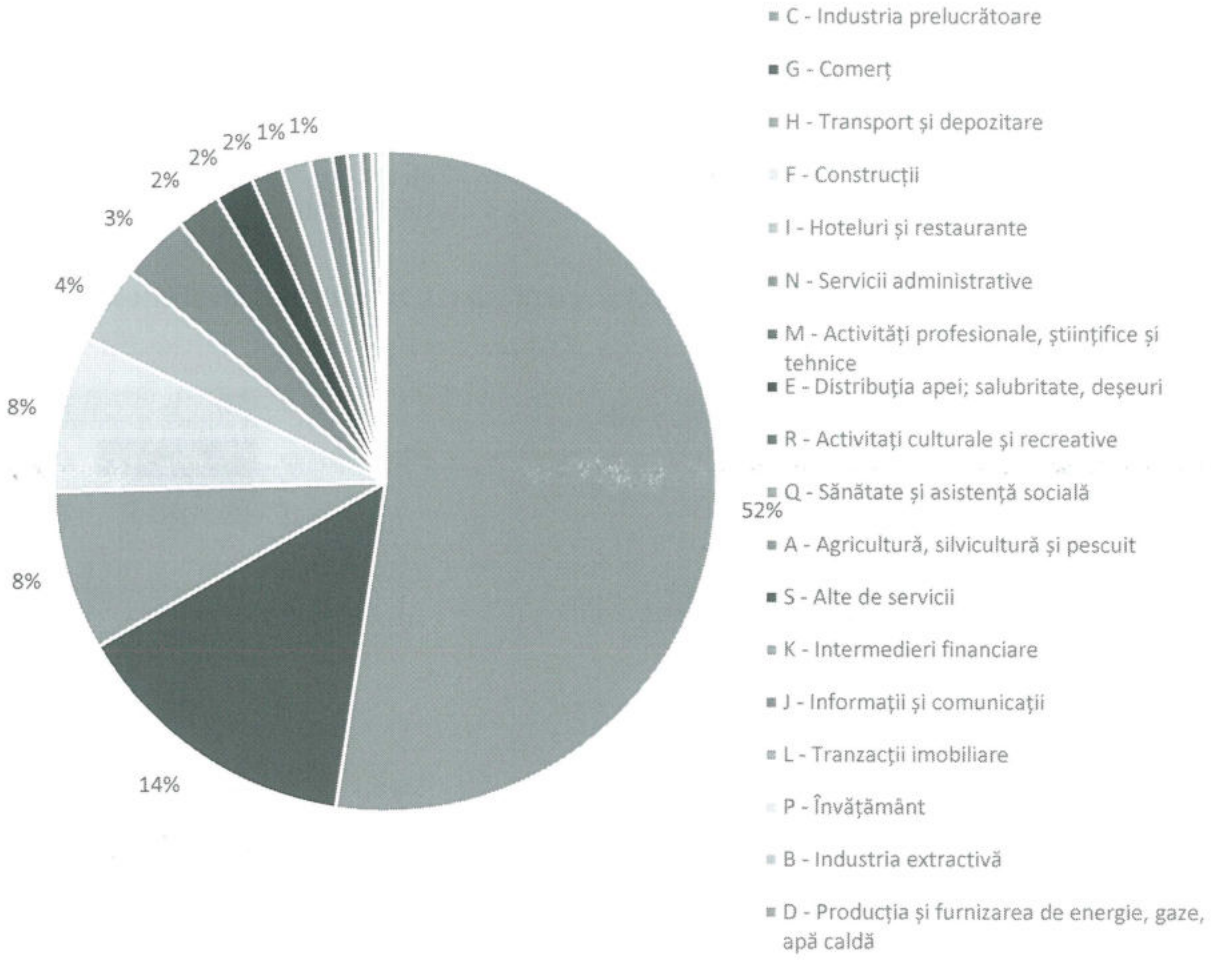
Tabel 17 Clasamentul principalelor sectoare economice după numărul de salariați, municipiul Bistrița, 2019 (peste 500 de salariați)

SECTOR ECONOMIC	NUMĂR SALARIAȚI 2019	RATA DE CREȘTERE 2014-2019
29 - Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor	8278	33.7%
47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	2545	1.8%
49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte	2169	39.7%
27 - Fabricarea echipamentelor electrice	1397	-2.9%
41 - Construcții de clădiri	1320	25.7%
25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	1244	4.4%
28 - Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	1133	-33.1%
46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	1048	-8.9%
56 - Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	889	44.6%
10 - Industria alimentară	860	-28.5%
13 - Fabricarea produselor textile	846	-14.2%
45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	651	2.5%
43 - Lucrări speciale de construcții	590	2.8%
22 - Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	550	-41.7%

SURSA: EDEMOS INS, PRELUCRARE PROPRIE

Din clasamentul principalelor sectoare după numărul de salariați reiese faptul că cea mai mare parte a acestora este angajată în activități puternic tehnologizate, respectiv în industria automotive, sprijinită de principalii angajatori (Leoni Wiring și RAAL). Totodată, este importantă de menționat dezvoltarea sectorului logisticii (39,7% creștere), dar și a construcțiilor (25,7%) sau hoteluri și restaurante (44,6%).

Figura 96 Distribuția numărului mediu de salariați din întreprinderile active după sectorul economic, 2019 (sus) și rata de creștere 2014-2019 (jos), municipiul Bistrița

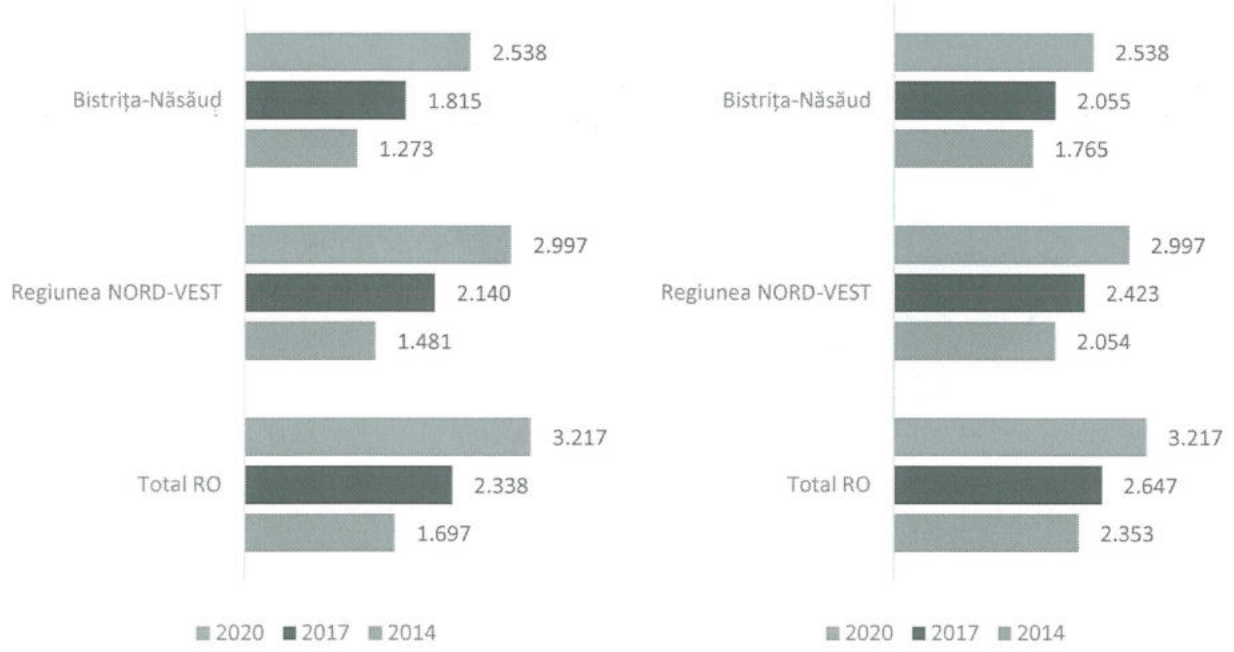
SURSA: EDEMOS INS, PRELUCRARE PROPRIE

Conform datelor furnizate de ITM Bistrița-Năsăud pentru anul 2020, în clasamentul principalilor angajatori este inclus și Spitalul Județean de Urgență Bistrița, cu 1652 salariați, în timp ce primele două companii (Leoni Wiring și RAAL) angajează împreună un efectiv salarial de 7369 salariați, un număr ușor mai redus comparativ cu anul 2019.

3.3.4.4. CÂȘTIGUL SALARIAL

Câștigul salarial mediu net lunar în termeni nominali la nivelul județului Bistrița-Năsăud avea o valoare de 2538 RON în anul 2019, ocupând penultima poziție la nivel național între județele țării (79% din valoarea medie națională). Această poziționare indică un mediu mai puțin favorabil și atractiv pentru forța de muncă și un nivel de trai redus, impunându-se măsuri de creștere a productivității care să permită salarii mai ridicate pentru populație. Totuși, evoluția pozitivă a salariului mediu net lunar în termeni reali, ajustat la inflație, este semnificativă, de 43,8% în anul 2019 față de 2014, puțin sub valoarea medie regională, dar mult mai mare decât la nivel național (36,7%) indicând o creștere a puterii de cumpărare, deci un venit disponibil mai mare pentru cetățeni.

Figura 97 Evoluția salariului nominal (stânga) și real (dreapta), 2014-2019, județul Bistrița-Năsăud

SURSA: TEMPO INS, PRELUCRARE PROPRIE

Analizând în paralel valoarea câștigului salarial mediu net lunar (la nivelul județului Bistrița) în termeni nominali și proporția angajaților care dispun de acest venit (din municipiul Bistrița), observăm că cea mai mare pondere (aproape 30%) a salariaților câștigă puțin sub media județeană – 2377 RON, comparativ cu 2538 RON în anul 2019, iar 28% sunt angajați în sectoare remunerate, în medie, peste valoarea județeană. Acest aspect reflectă un nivel de trai mai redus și o atractivitate limitată a mediului de afaceri local din perspectiva oportunităților de carieră, în special pentru tineri, însă pe de altă parte, nivelul salarial redus reprezintă un avantaj comparativ pentru atragerea de investitori. De asemenea, sectorul care concentrează cea mai mare parte a salariaților – 29 – Fabricarea autovehiculelor de transport rutier (industria automotive), deși este un sector intensiv în tehnologie, desfășoară în fabrica din Bistrița activități cu valoare adăugată redusă. Acest aspect reprezintă un argument important în trasarea direcțiilor de dezvoltare ale economiei locale, ce trebuie să ia în considerare **susținerea domeniilor bazate pe inovare și calificări înalte, în vederea creșterii complexității bunurilor și serviciilor locale**.

Tabel 18 Câștigul salarial nominal mediu net lunar din județul Bistrița-Năsăud pe activități ale economiei locale din municipiul Bistrița, 2019

CLASA CAEN	SALARIUL MEDIU NET LUNAR (RON)	NUMĂR SALARIAȚI	% SALARIAȚI
D PRODUCȚIA ȘI FURNIZAREA DE ENERGIE ELECTRICĂ ȘI TERMICĂ, GAZE, APĂ CALDĂ ȘI AER CONDIȚIONAT	4.204	8	0.03%
33 Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor	3.807	44	0.15%
62-63 Activități de servicii în tehnologia informației; Activități de servicii informatice	3.531	129	0.44%
64 Intermedieri financiare, cu excepția activităților de asigurări și ale fondurilor de pensii	3.451	92	0.31%
Q SANATATE SI ASISTENTA SOCIALA	3.301	419	1.41%
61 Telecomunicații	3.263	4	0.01%
K INTERMEDIERI FINANCIARE ȘI ASIGURĂRI	3.233	194	0.65%
72 Cercetare-dezvoltare	3.166	33	0.11%
P ÎNVĂȚĂMÂNT	3.162	87	0.29%
27 Fabricarea echipamentelor electrice	3.055	1397	4.71%
J INFORMAȚII ȘI COMUNICAȚII	2.982	162	0.55%
22 Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	2.861	550	1.86%
52 Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi	2.842	79	0.27%
25 Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	2.835	1244	4.20%
28 Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	2.789	1133	3.82%
B INDUSTRIA EXTRACTIVĂ	2.701	21	0.07%
F CONSTRUCȚII	2.631	2251	7.60%
36 Captarea, tratarea și distribuția apei	2.619	478	1.61%
E DISTRIBUȚIA APEI; SALUBRITATE, GESTIONAREA DEȘEURILOR, ACTIVITĂȚI DE DECONTAMINARE	2.400	557	1.88%
02-03 Silvicultura si exploatare forestiera; Pescuit si acvacultura	2.396	101	0.34%
29 Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor si semiremorcilor	2.377	8278	27.94%

CLASA CAEN	SALARIUL MEDIU NET LUNAR (RON)	NUMĂR SALARIAȚI	% SALARIAȚI
M ACTIVITĂȚI PROFESIONALE, ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE	**2.376**	644	2.17%

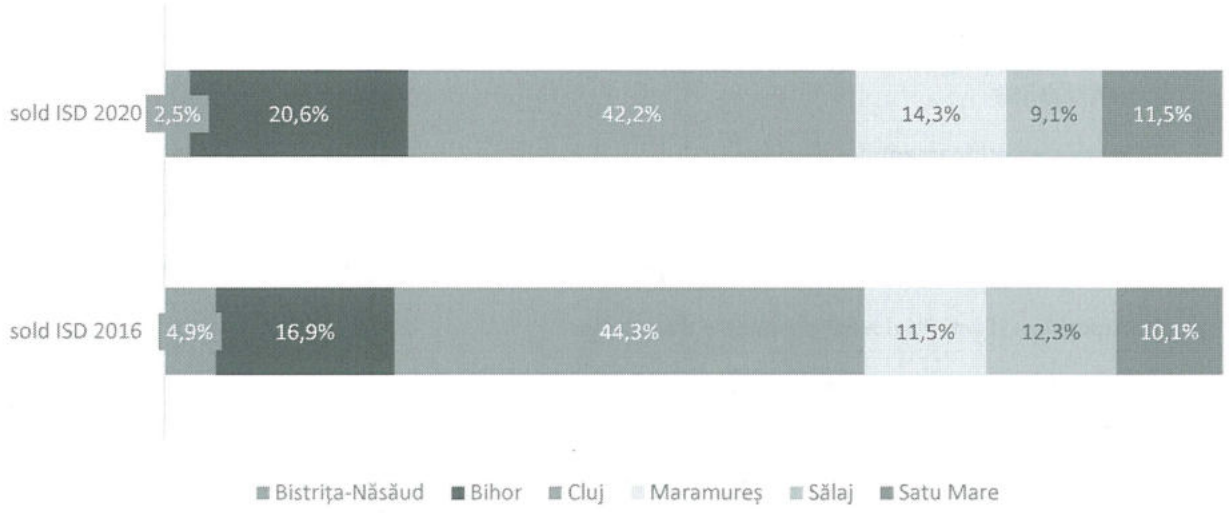
SURSA: TEMPO INS, EDEMOS INS, PRELUCRARE PROPRIE

3.3.5. INVESTIȚII, COMERȚ EXTERIOR ȘI CDI

3.3.5.1. INVESTIȚII STRĂINE DIRECTE

Conform raportului Băncii Naționale a României privind investițiile străine directe (ISD), valoarea soldului ISD în regiunea Nord-Vest avea o valoare de 4,98 mld. EUR în anul 2020, din care numai 2,5% se regăseau în județul Bistrița-Năsăud. Alături de Sălaj, care a înregistrat totuși o reducere mică a soldului ISD în anul 2020 comparativ cu 2016, județul Bistrița-Năsăud și-a redus cel mai mult valoarea soldului investițiilor străine directe, de la 187 mil. EUR (2016) la 123 mil. EUR (2020), reflectat și într-o pondere mai redusă în totalul regional (2,5%).

Figura 98 Distribuția soldului ISD la nivelul regiunii Nord-Vest

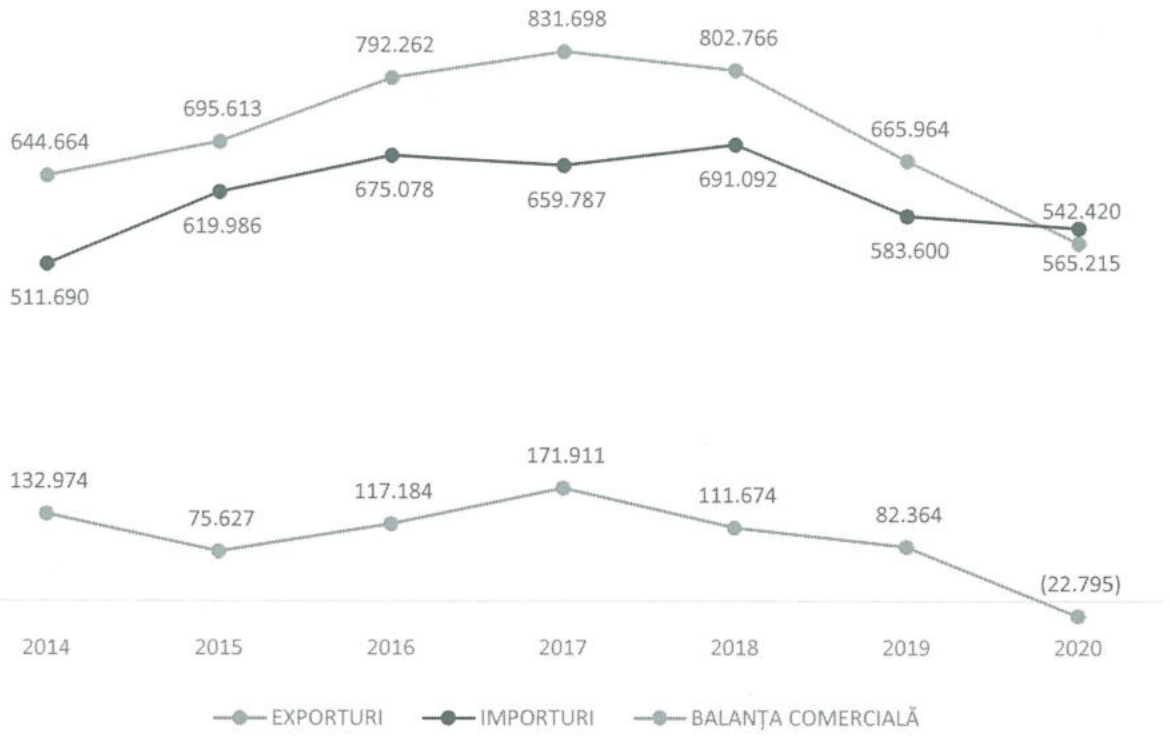

SURSA: RAPORTUL BNR PRIVIND INVESTIȚIILE STRĂINE DIRECTE 2016 ȘI 2020

Activitatea de comerț exterior este caracterizată de o balanță comercială pozitivă pe toată perioada analizată, excepție fiind anul 2020, când diminuarea producției ca urmare a măsurilor sanitare în contextul pandemiei de COVID-19 a dus la reducerea exporturilor din partea principalilor jucători industriali din municipiu. Tendința de menținere a unor exporturi nete și în continuare este benefică pentru dezvoltarea economică a municipiului, însă este nevoie de diversificarea categoriilor de mărfuri și produse exportate pentru a se asigura sustenabilitatea pe termen mai lung a economiei locale.

3.3.5.2. COMERȚ EXTERIOR

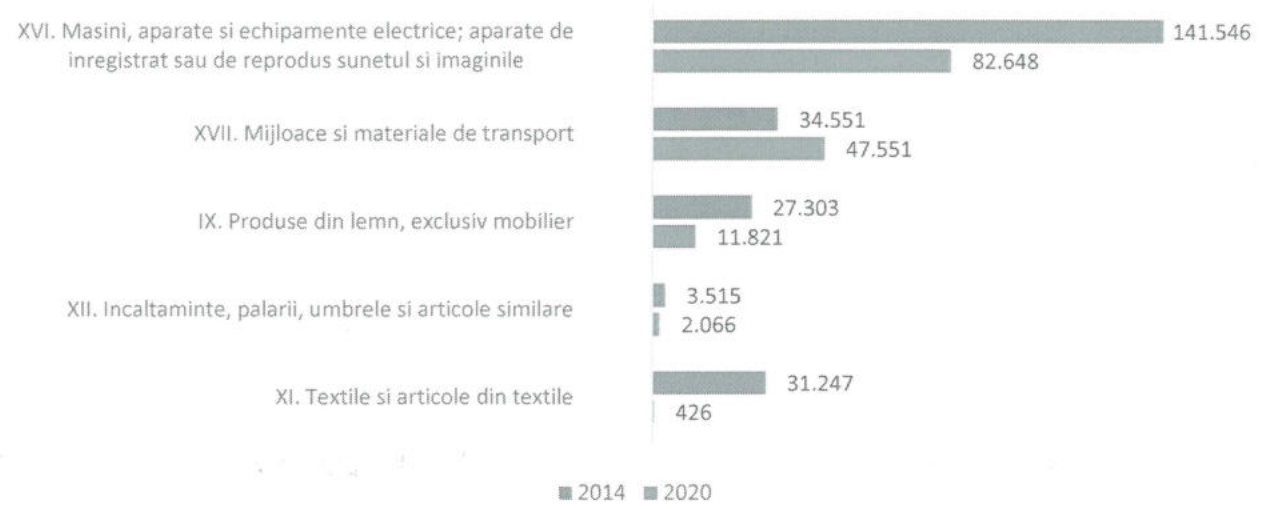
Figura 99 Evoluția principalilor indicatori de comerț exterior, județul Bistrița-Năsăud, mii EUR

SURSA: TEMPO INS

Astfel, așa cum reiese din figura următoare, 5 categorii de produse au avut o balanță comercială pozitivă în ultimul an (2020), dintre care cea mai mare pondere o dețin mașinile, aparatele și echipamentele electrice, și mijloacele și materialele de transport, aferente activității companiilor active în industria automotive (Leoni Wiring și RAAL). În continuare, este nevoie de diversificarea categoriilor de produse care să contribuie la exporturi (nete), iar industriile creative (ex. prelucrarea lemnului) pot contribui la aceasta. Totodată, o integrare mai bună a companiilor locale mici și mijlocii în lanțurile de valoare internaționale, prin activități de internaționalizare, poate favoriza creșterea exporturilor, în special dacă sunt valorificate elemente cu valoare adăugată mare (ex. produse rezultate din activitatea meșteșugarilor).

Figura 100 Principalele categorii de produse cu balanță comercială pozitivă în anul 2020, județul Bistrița, mii EUR

SURSA: TEMPO INS

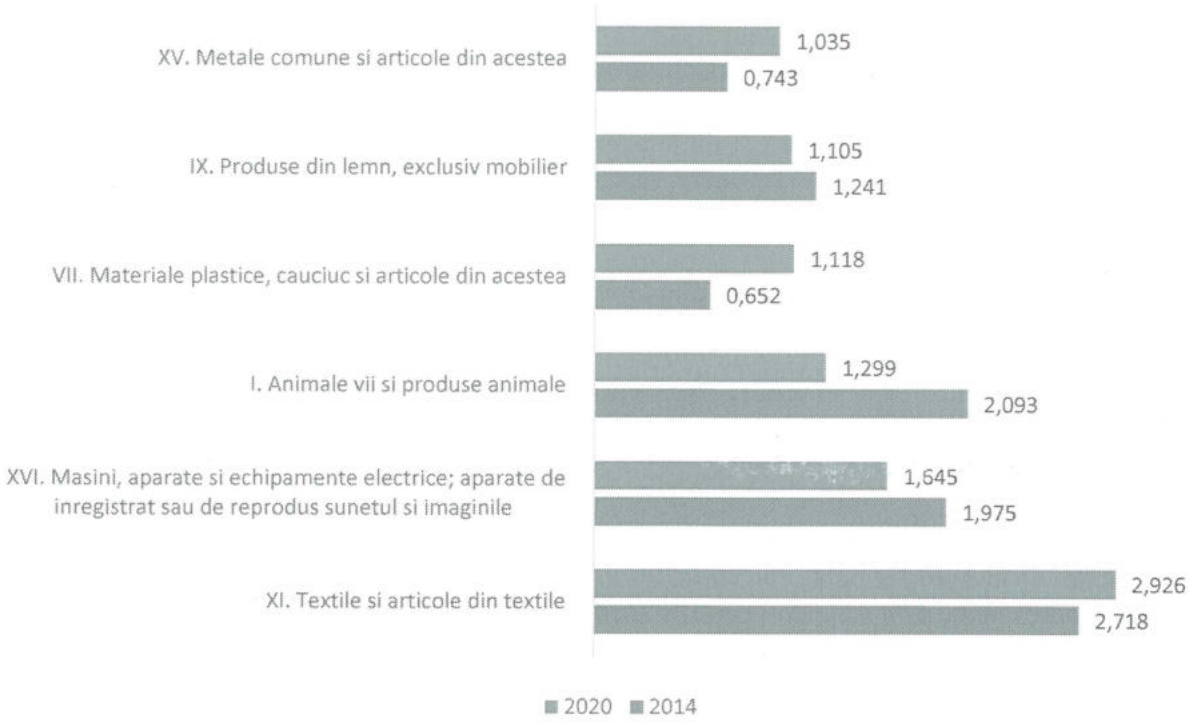
Existența unor categorii de produse pentru care concentrarea este mai mare decât cea la nivel național în ceea ce privește exporturile este importantă din perspectiva nevoilor de dezvoltare ale municipiului pentru susținerea acestor avantaje și în viitor. De exemplu, așa cum reiese și din Strategia de Dezvoltare a Județului Bistrița-Năsăud, potențialul agricol al județului poate fi mai bine valorificat, inclusiv pentru menținerea avantajelor la export, prin asigurarea infrastructurii și serviciilor necesare pentru desfacere și acces pe piețe internaționale.

Tabel 19 Clasamentul principalilor exportatori și importatori din județul Bistrița-Năsăud, anul 2020

	TOP 10 EXPORTATORI	TOP 10 IMPORTATORI
1	LEONI WIRING SYSTEMS RO SRL	LEONI WIRING SYSTEMS RO SRL
2	RAAL SA	ITALTEXTIL SARATA SRL
3	ROMBAT SA	TERAPLAST SA
4	ITALTEXTIL SARATA SRL	ROMBAT SA
5	INTEX SA	TERASTEEL S.A.
6	COMELF SA	RAAL SA
7	TERASTEEL S.A.	RCB ELECTRO 97 SA
8	RCB ELECTRO 97 SA	INTEX SA
9	FILECA INDUSTRY SA	ELECTROPLAST SA
10	TESSITURA DI SARATA SRL	MELA-ROX COM SRL

SURSA: CAMERA DE COMERȚ ȘI INDUSTRIE BISTRIȚA-NĂSĂUD

Figura 101 Evoluția indicatorului RCA[50] (avantajul comparativ revelat) cu valoare supraunitară, județul Bistrița-Năsăud

SURSA: TEMPO INS, PRELUCRARE PROPRIE

3.3.5.3. SECTORUL CDI

La nivel european, regiunea Nord-Vest face parte, conform Tabloului de Bord al Inovării Regionale[51] pentru anul 2021, din categoria puținelor regiunii europene încadrate în categoria inovatorilor emergenți, altfel spus, cu cea mai slabă performanță în domeniul inovării. Aspecte relative ale Regiunii Nord-Vest în comparație cu România și UE, prezintă punctele tari ca de exemplu, activități de cercetare științifică și publicare în parteneriat sau IMM-uri care introduc inovații de produs, iar punctele slabe se regăsesc raportat la ocuparea forței de muncă în domeniul inovării sau cheltuielile reduse cu CDI pentru mediul privat.

Municipiul Bistrița dispune de o capacitate limitată de CDI, în jurul a două entități care se disting prin activitatea derulată în plan regional și național:

- **Stațiunea de Cercetare-Dezvoltare pentru Pomicultură Bistrița**[52] – cu un bogat istoric al activității de cercetare, SNCDP a fost înființată în anul 1950, având drept obiectiv activitatea de CDI în domeniul pomicol. Prin activitățile de cercetare fundamentală, aplicativă și dezvoltare tehnologică,

[50] Formula de calcul utilizată este RCA=(Xij/Xit)/(Xnj/Xnt), unde Xij = exportul produsului j la nivel județean, Xit = valoarea totală a exporturilor la nivel județean, Nnj = exportul produsului j la nivel național și Xnt = valoarea totală a exporturilor la nivel național. O valoare supraunitară indică un avantaj comparativ al respectivei categorii de produse.

[51] European Commission, 2021, Regional Innovation Scoreboard. Disponbil la: https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/innovation/regional_en

[52] http://www.scdp-bistrita.ro/

SNCDP contribuie la valorificarea potențialului pomicol din Transilvania, iar prin rezultatele sale promovează sectorul la nivel național și internațional.

- **Institutul de Cercetare-Dezvoltare pentru Tehnologii și Echipamente de Protecția Mediului (ICPEBN)**[53] – înființat în anul 1983 ca filială a Institutului de Cercetare și Proiectare pentru Electrotehnică – București, în anul 2006 devine societate comercială. În prezent, societatea numără în jur de 50 de angajați, ce derulează atât activități de cercetare-dezvoltare cât și activități de producție de echipamente și de implementare de tehnologii în domeniul protecției mediului. Principalele domenii de activitate sunt, printre altele, tratarea apelor, epurarea apelor uzate, automatizări sau realizarea de analize fizico-chimice.

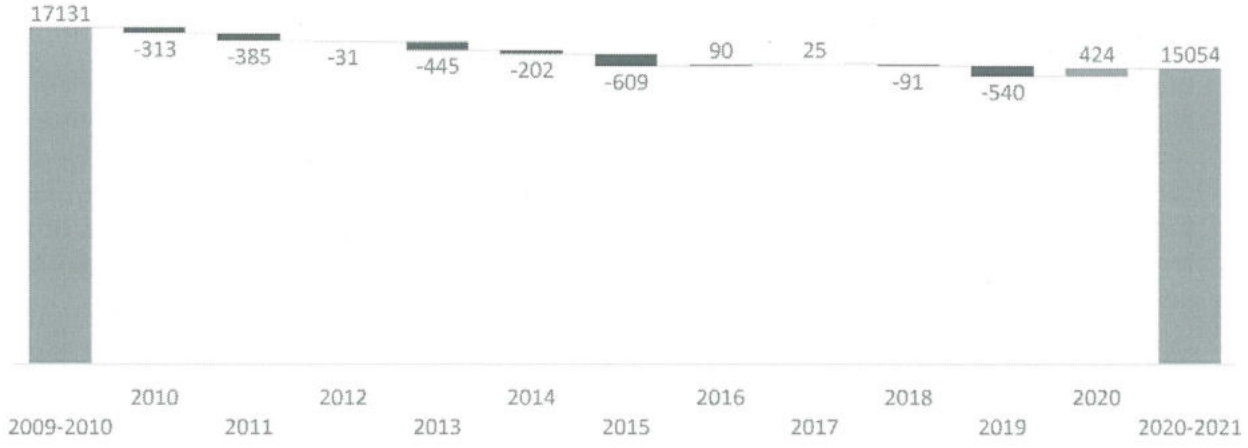
3.4. SERVICII ȘI DOTĂRI PUBLICE

3.4.1. SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT

3.4.1.1. EFECTIVE ȘCOLARE ȘI PERSONAL DIDACTIC

În municipiul Bistrița s-a înregistrat în ultimii 10 ani o tendință negativă a efectivelor școlare, în cadrul instituțiilor de învățământ public fiind înregistrați la nivelul anului școlar 2020-2021 puțin peste 15000 de elevi, cu aproximativ 12% mai puțin decât în 2010. Luând în considerare și unitățile de învățământ private, în 2021 numărul total de elevi școlarizați în învățământul preuniversitar la nivel municipal a fost de 17137 de persoane.

Figura 102 Evoluția efectivelor școlare din sistemul de învățământ public în municipiul Bistrița, 2010-2020

SURSA: PRELUCRARE PROPRIE DUPĂ DATELE ISJ BISTRIȚA-NĂSĂUD

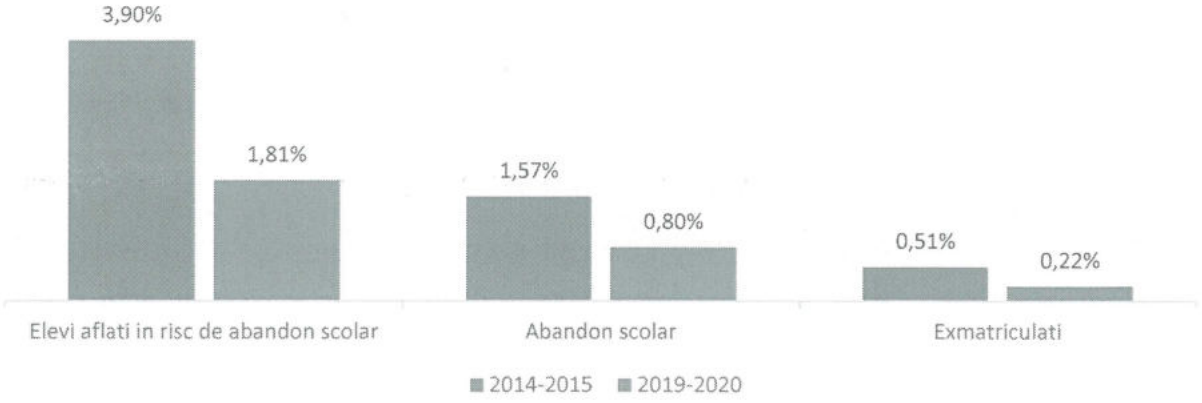
Această tendință este însă în antiteză cu cea ascendentă a populației tinere din municipiul Bistrița (0-19 ani), pentru care se înregistrează cu aproape 1000 de persoane mai mult în 2020 față de anul 2014. Într-adevăr, efectivele școlare sunt influențate de soldului migratoriu anual negativ, însă o altă influență asemănătoare o are și fenomenul de abandon școlar, care a oscilat anual în perioada 2014-2019 între 0,6 și 0,8%, iar în anul școlar 2019-2020 a scăzut la 0,39%. Conform datelor primite de la ISJ Bistrița-Năsăud pentru 17 instituții de învățământ (cu personalitate juridică), numărul de elevi aflați în risc de abandon

[53] https://www.icpebn.ro/ro

școlar, al celor care au abandonat școala și al celor exmatriculați definitiv a scăzut semnificativ, la mai puțin de jumătate în 2020 față de valorile din anul 2014 (-59.7%, -55.5% și respectiv -64.4%).

Deși valoarea cumulată a abandonului școlar este redusă, se observă însă o concentrare a acestuia în 5 instituții de învățământ, dintre care una de nivel gimnazial (cu elevi domiciliați în cartierul Sărata) și 4 de nivel liceal cu profil tehnologic. Astfel, se distinge pentru perioada următoare **necesitatea clarificării cauzelor care perpetuează riscul de abandon școlar în aceste instituții**, mai ales că este vorba de rate de abandon școlar mai ridicate (între 0,9% și 4,5%) prin comparație cu celelalte instituții de învățământ.

Figura 103 Situația comparativă a abandonului școlar în anii școlari 2014-2015 (interior) și 2019-2020 (exterior) în municipiul Bistrița

SURSA: PRELUCRARE PROPRIE DUPĂ DATELE ISJ BISTRIȚA-NĂSĂUD

În privința distribuției efectivelor școlare, se observă că cea mai mare pondere de elevi se înregistrează în cazul învățământului liceal, de 28,4%, care împreună cu cel profesional cumulează aproape 5900 de persoane. Pe de altă parte, conform Inspectoratului Școlar Județean Bistrița-Năsăud, în anul școlar 2020-2021 se regăseau 3333 de elevi școlarizați în ciclul gimnazial, cu aproximativ 1000 mai puțini decât în ciclul primar, ceea ce ridică problema posibilităților de asigurare a spațiilor necesare (în școli) în momentul realizării tranziției (la 4 ani) între ciclurile școlare. Cu alte cuvinte, până în 2025, infrastructura de învățământ gimnazial local trebuie să asigure o cifră de școlarizare mai mare cu aproximativ 1000 de locuri decât în prezent, fapt care se suprapune peste deciziile recente ale Ministerului Educației de reducere a locurilor maxime disponibile în clase pentru toate ciclurile de studii, conform articolului 63 din Legea Educației Naționale (actualizată în iunie 2021).

Figura 104 Distribuția efectivelor școlare în municipiul Bistrița, 2021

SURSA: PRELUCRARE PROPRIE DUPĂ DATELE ISJ BISTRIȚA-NĂSĂUD

Comparativ cu tendința efectivelor școlare, situația personalului didactic prezintă doar mici inflexiuni în ultimii 6 ani, numărul total de posturi didactice situându-se la aproximativ aceeași valoare în 2014 și 2021. În privința distribuției personalului, se poate vedea că în cadrul liceelor sunt angajate cele mai multe

persoane (54%), pe când în cadrul grădinițelor și școlilor se regăsesc 20,1% și respectiv 25,9% dintre angajați (calcule în funcție de structurile cu personalitate juridică). Defalcat pe tipuri de personal regăsim diferențe mai mari între cele trei tipuri de instituții, singura diferență de proporționalitate fiind în cazul personalului nedidactic, ce este redus în cadrul școlilor (la jumătate față de cel din grădinițe și la o treime aproape față de cel din licee). Analizând mai îndeaproape situația personalului didactic, se observă că acesta prezintă o distribuție corespunzătoare efectivelor școlare din instituțiile de învățământ, în medie înregistrându-se 14,5 elevi per cadru didactic. Diferențiat pe tipuri de instituții, valorile medii ale acestui indicator sunt de 12,7 în cazul grădinițelor, 16,1 în cazul școlilor și 15,1 în cazul liceelor, fapt benefic din perspectiva predării la clase și, în plus, se situează sub valorile medii de elevi pentru formațiunile de studiu conform Legii Educației Naționale (art. 63). Inclusiv valorile maxime per tip de instituție ale numărului mediu de elevi raportat la numărul de profesori sunt propice desfășurării actului didactic în condiții bune, cea mai semnificativă cifră din acest punct de vedere înregistrându-se în cazul Liceului Tehnologic de Servicii Bistrița, de doar 21 de elevi în medie la un profesor.

Tabel 20 Distribuția personalului din instituțiile de învățământ pe tipuri de personal și tipuri de instituții în municipiul Bistrița, 2021

	PERSONAL DIDACTIC	PERSONAL DIDACTIC AUXILIAR	PERSONAL NEDIDACTIC	PERSONAL TOTAL
Total persoane	1016	125	306	1441
Grădinițe	16.7%	12.8%	34.0%	20.1%
Școli	28.5%	22.4%	18.0%	25.9%
Licee	54.7%	64.8%	48.0%	54.0%

SURSA: PRELUCRARE PROPRIE DUPĂ DATELE ISJ BISTRIȚA-NĂSĂUD

Tabel 21 Media numărului de elevi per profesor în instituțiile de învățământ din municipiul Bistrița, 2021

INSTITUȚIE	ELEVI/PROFESOR
Grădinița cu Program Normal Nr.2	14.7
Grădinița cu Program Prelungit "Căsuța Cu Povești"	12.0
Grădinița cu Program Prelungit "Dumbrava Minunată"	12.0
Grădinița cu Program Prelungit "Rază De Soare"	12.8
Grădinița cu Program Prelungit "Trenulețul Veseliei"	11.8
Grădinița cu Program Prelungit Nr.12	11.5
Grădinița cu Program Prelungit Nr.13	13.5
Grădinița cu Program Prelungit Nr.3	13.5
Grădinița cu Program Prelungit Nr.6	12.2
Școala Gimnazială "Avram Iancu"	16.4
Școala Gimnazială "Lucian Blaga"	14.3
Școala Gimnazială "Ștefan Cel Mare"	17.2

INSTITUȚIE	ELEVI/PROFESOR
Școala Gimnazială Nr. 1	17.8
Școala Gimnazială Nr. 4	14.9
Școala Gimnazială Nr. 7 Viișoara	16.2
Colegiul Național "Andrei Mureșanu"	15.7
Colegiul Național "Liviu Rebreanu"	17.7
Colegiul Tehnic "Infoel"	15.0
Liceul Cu Program Sportiv	13.0
Liceul De Arte "Corneliu Baba"	13.4
Liceul De Muzică "Tudor Jarda"	6.0
Liceul Tehnologic "Grigore Moisil"	15.3
Liceul Tehnologic Agricol	19.0
Liceul Tehnologic	18.8
Liceul Tehnologic de Servicii	21.0
Liceul Teoretic Sanitar	11.4

SURSA: PRELUCRARE PROPRIE DUPĂ DATELE ISJ BISTRIȚA-NĂSĂUD

Din perspectiva pregătirii continue a profesorilor, conform statisticii Casei Corpului Didactic, numărul de cadre didactice care au participat la cursuri de formare s-a aflat pe o tendință pozitivă începând cu 2015, însă, prin comparație, în anul școlar 2014-2015 în cadrul cursurilor organizate au fost prezenți de 3 ori mai mulți profesori decât în anul următor. Nici în anul școlar 2020-2021 nu a fost atins nivelul de participare din 2014-2015, în total doar 490 de cadre didactice alegând cursuri de pregătire continuă organizate de CCD Bistrița-Năsăud. De apreciat este faptul că în cadrul cursurilor organizate în ultimii 3 ani analizați au fost abordate teme de interes pentru contextul economic din prezent, cum ar fi dezvoltarea competențelor digitale, economia circulară, metode de predare în mediul online, sau antreprenoriatul (ex: "Digital storytelling – poveștile digitale ca mijloc de dezvoltare a competențelor cheie", "Instrumente digitale de formare în economia circulară pentru inovare în antreprenoriatul ecologic", "Dezvoltarea competențelor digitale pentru activități didactice online", "Educația online la vârstele mici", "Google Classroom – utilizare elementară", " Folosirea utilă, creativă, sigură a internetului").

În schimb, la polul opus, în ceea ce privește cursurile opționale cu tematică de actualitate disponibile elevilor din instituțiile de învățământ public, conform ISJ Bistrița există doar 4 cursuri opționale disponibile, număr foarte redus considerând că este vorba de instituții din cadrul unui municipiu reședință de județ. Două dintre acestea se axează pe prezentarea noțiunilor legate de educația financiară, inclusiv copiilor din clasele primare, iar în plus, în cadrul Școlii Gimnaziale "Avram Iancu" se regăsește în oferta de opționale un curs de "Educație antreprenorială.

3.4.1.2. INFRASTRUCTURA DE ÎNVĂȚĂMÂNT

La nivelul municipiului Bistrița, infrastructura de educație disponibilă este formată din 51 de instituții publice (cu personalitate juridică și arondate) și private, care asigură școlarizarea elevilor pentru toate nivelurile de învățământ, după cum urmează:

- 6 instituții care școlarizează copii în ciclul antepreșcolar;
- 29 de instituții cu clase pentru învățământ preșcolar;
- 17 instituții care asigură școlarizarea în învățământul primar;
- 16 instituții dedicare școlarizării în ciclul de studii gimnazial;
- 12 instituții de învățământ liceal;
- 5 instituții pentru învățământ profesional;
- 4 instituții cu ofertă de învățământ postliceal.

Analizând dispunerea teritorială a acestora în cadrul municipiului, se observă o concentrare mai mare de-a lungul axei principale N-S a centrului urban, în proximitatea bulevardului Independenței și pe Bulevardul Republicii. În zona de nord, străbătută de strada 1 Decembrie și Calea Moldovei, distribuția instituțiilor de învățământ este mai uniformă, pe când în zona de sud, delimitată de Drumul Sigmirului, Calea Clujului și Calea Dejului, nu există nicio astfel de facilitate de proximitate pentru riverani. O particularitate bună în cazul municipiului Bistrița este însă prezența unor instituții de învățământ în 5 din cartierele îndepărtate de zona centrală: Sigmir, Viișoara, Sărata, Unirea și Slătinița, care oferă posibilitatea școlarizării copiilor în proximitatea locuinței, fără a fi nevoie neapărat de realizarea transportului către centrul municipal.

În ceea ce privește infrastructura de învățământ preșcolar, aceasta deservește în bună măsură zona cuprinsă între calea ferată, Drumul Sigmirului, râul Bistrița și drumul național DN17C, existând însă și câte o grădiniță pentru cele 4 cartiere amintite în paragraful anterior. De asemenea, infrastructura de educație pentru ciclurile primar și gimnazial are un grad de deservire foarte bun în zona delimitată de drumul Sigmirului și drumul național DN17C, însă este prezentă doar în cartierele Viișoara și și Sărata dintre cele periferice.

Referitor la infrastructura de creșe, conform concursului de înscriere a copiilor din luna mai 2021, la nivelul municipiului Bistrița exista un necesar de încă 200 de locuri, pe lângă cele 207 existente la momentul organizării sesiunii de înscrieri. Ulterior, până la finalul anului 2021, a fost deschisă și Creșa nr. 6, astfel că numărul total de locuri disponibile pentru antepreșcolari la nivel municipal a ajuns la 300. La nivelul Primăriei Bistrița sunt deja în pregătire proiecte pentru extinderea facilităților de acest fel, iar în august 2021 a fost aprobată de către Ministerul Dezvoltării construcția unei creșe în cartierul Subcetate, urmând astfel ca numărul de locuri disponibile să fie suplinit cu încă 40.

Per ansamblu însă, infrastructura de învățământ din Bistrița nu deservește doar nevoia de școlarizare a copiilor și tinerilor din municipiul reședință de județ, ci și a unei cote parte dintre persoanele în vârstă de școală din localitățile învecinate. În acest sens, conform datelor ISJ Bistrița-Năsăud, în perioada 2014-2020, anual între 2000 și 2500 de elevi au realizat deplasări zilnice către municipiu în vederea participării la cursuri, dintre care o parte chiar cu ajutorul a 5 microbuze școlare ale unităților școlare locale. Acest fenomen crește însă presiunea asupra infrastructurii școlare și chiar dacă nu se regăsesc la nivel local instituții care să funcționeze în două schimburi, există însă tendința de aglomerare în clase, iar prin actualizarea din 17 iunie 2021 a Legii Educației Naționale[54] au fost reduse valorile maxime pentru formațiunile de studiu. Luând în considerare limitele impuse prin articolul 63 al acestui document și raportând numărul de elevi la numărul de clase per instituție, se observă că la nivelul anului 2021 unitățile

[54] https://edu.ro/sites/default/files/_fișiere/Legislatie/2021/LEN_2011_actualizata_2021.pdf

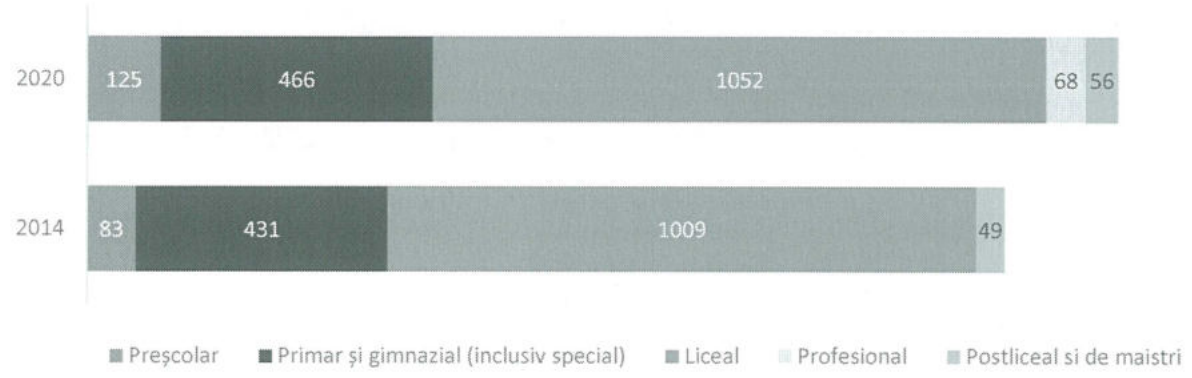
de învățământ au fost nevoite să redistribuie elevii școlarizați pentru a putea asigura o funcționare conformă, în mod special în cazul ciclului preșcolar. Aceeași acțiune ar fi trebuit întreprinsă și în 4 instituții de învățământ primar și gimnazial, pentru ciclul secundar superior situația fiind deja una bună.

Conform răspunsurilor la chestionarul aplicat cetățenilor din municipiul Bistrița, accesul la serviciile de educație a reieșit ca fiind în mediu un avantaj (45,3% dintre respondenți au acces facil la o școală și 43,6% la o grădiniță), în special în cartierul Andrei Mureșanu, Centrul Istoric, zona Gării și în proximitatea străzilor Petre Ispirescu și Ștefan cel Mare. La polul opus din această perspectivă, au fost observate zonele Valea Căstăilor, Valea Ghinzii, Leoni, Dedeman și Valea Rusului, per total 16% dintre respondenți având acces dificil la o școală și 14,1% la o grădiniță. Unitățile de învățământ preșcolar sunt cele față de care respondenții la chestionar se arată cel mai nemulțumit dintre tipurile de instituții de educație, peste un sfert precizând că este nevoie de mai multe locuri disponibile în creșe și grădinițe, iar dotările din cadrul celor existente ar trebui reînnoite. În schimb, peste jumătate din respondenți sunt mulțumiți de calitatea actului didactic și numărul de locuri în școli și licee.

Din perspectiva dotărilor în instituțiile de învățământ, laboratoarele didactice reprezintă o componentă importantă pentru predarea noțiunilor fundamentale. Conform INS, în municipiul Bistrița s-a înregistrat o ușoară creștere a numărului acestora între 2014 și 2020, de la 103 la 110 unități, însă conform informațiilor de la ISJ Bistrița-Năsăud, în 11 din 17 școli și licee (cu personalitate juridică) nu au fost realizate investiții în ultimii 5 ani în cadrul acestora.

În ceea ce privește componentele IT din unitățile de învățământ, conform datelor INS, numărul de PC-uri a crescut cu 12,4% între 2014 și 2020, însă în plus față de acestea, în 2021 au fost distribuite instituțiilor 1250 de tablete și 389 de laptopuri pentru realizarea activităților didactice în mediul online, ca urmare a pandemiei de Covid-19. Raportând numărul de elevi la numărul de PC-uri pe nivele de învățământ, observăm în 2020 o îmbunătățire considerabilă a acestui indicator pentru toate ciclurile de studii: preșcolar (de la 35,6 la 21 elevi/PC), primar și gimnazial (de la 16,8 la 16,2 elevi/PC), liceal (de la 5,8 la 4,6 elevi/PC), postliceal (de la 19 la 15,2 elevi/PC). Aceste valori se vor îmbunătăți însă și în 2022 datorită proiectului implementat de Primăria Bistrița prin POC 2014-2020, în urma căruia se vor asigura 8476 de tablete de uz școlar cu acces la internet și se vor dota clasele (și se vor asigura și profesorilor) cu 594 Laptop-uri, 10 sisteme tip desktop, 84 de sisteme All-In-One, 188 de camere web, 332 de camere web pentru conferință, 259 de proiectoare, 66 de ecrane de proiecție pe trepied, 242 de ecrane de proiecție pentru perete, 196 de table interactive și 90 de routere wireless.

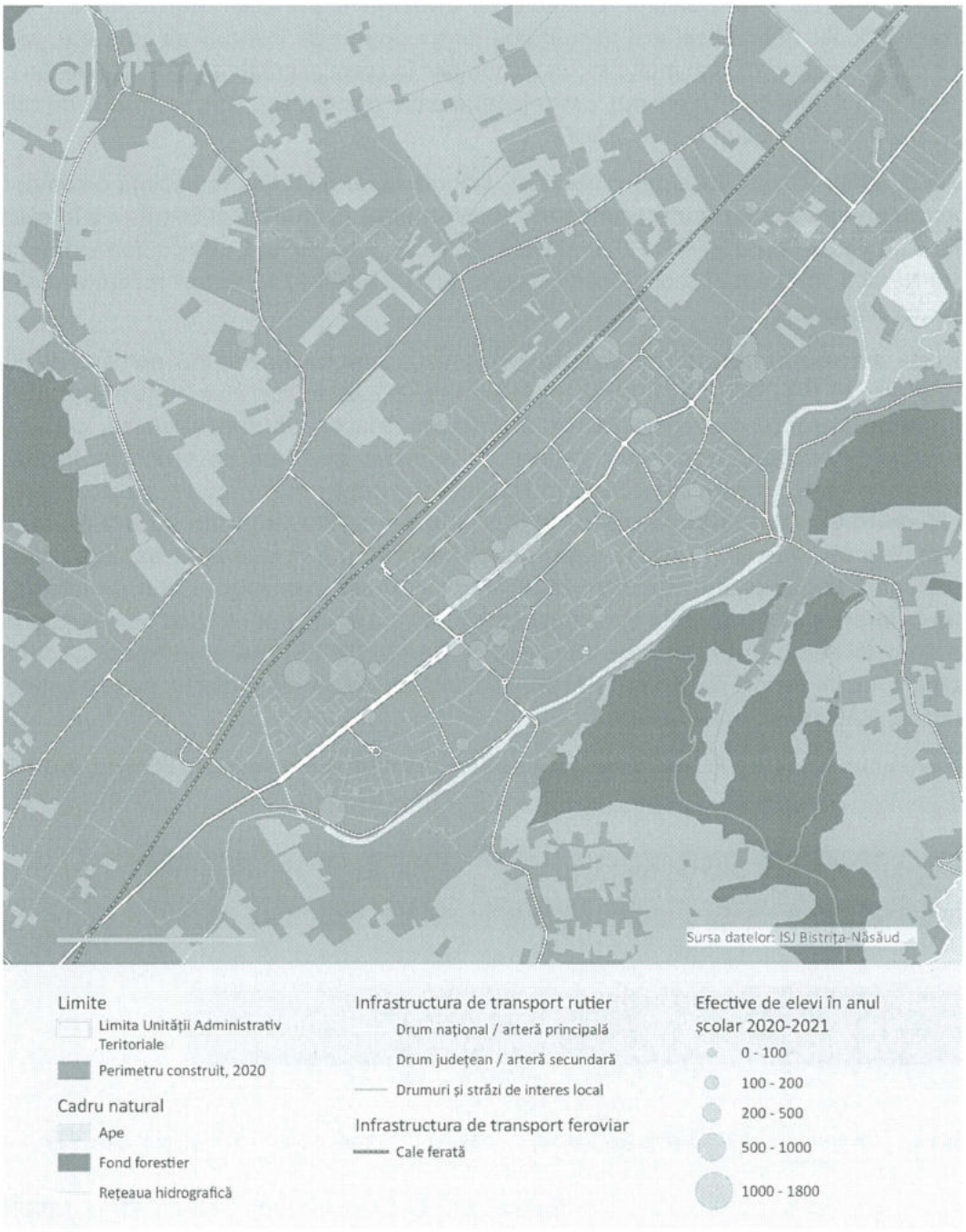
Figura 105 Evoluția numărului de PC-uri în instituțiile de învățământ din municipiul Bistrița, 2014-2020

SURSA: PRELUCRARE PROPRIE DUPĂ DATELE TEMPO INS

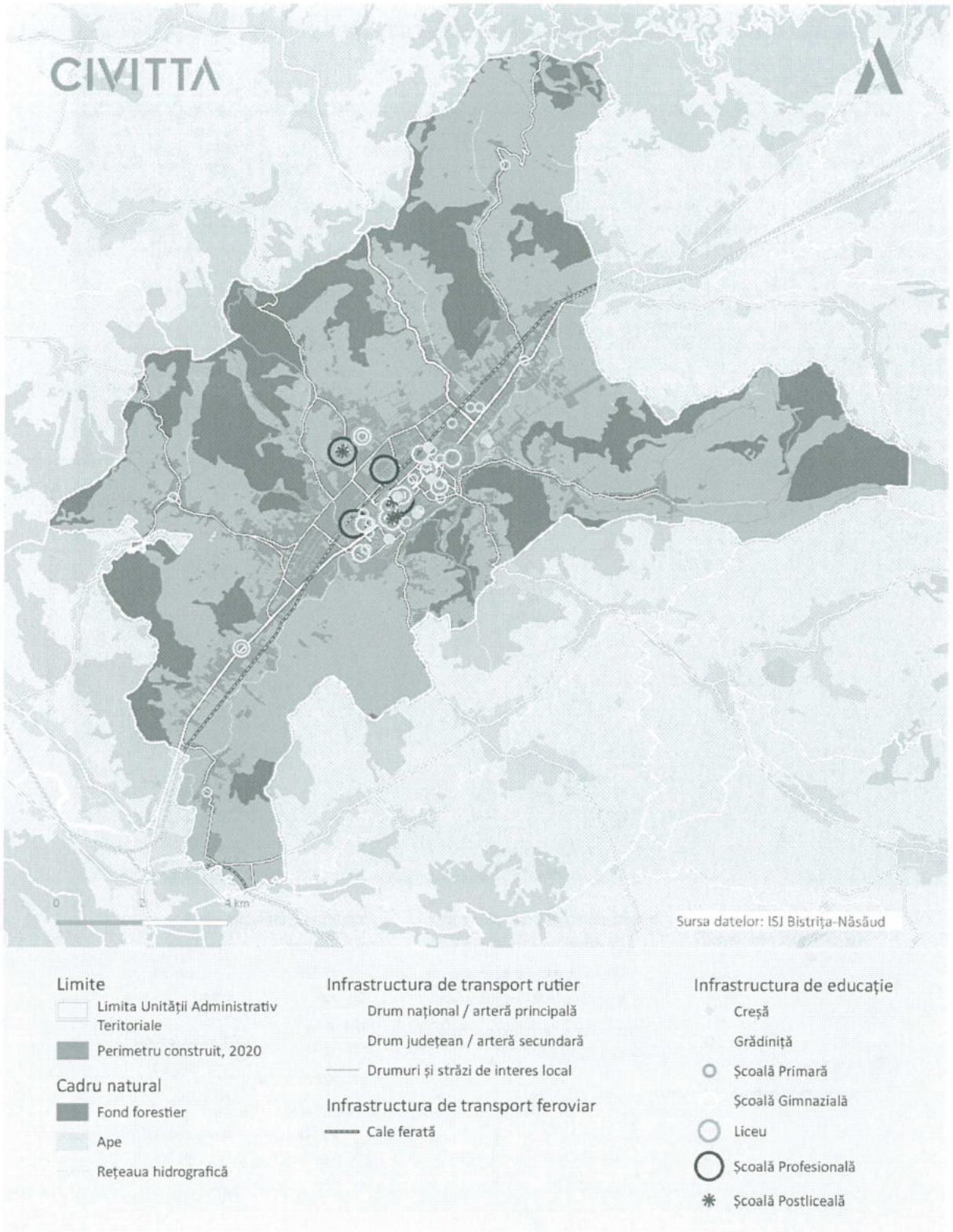
Referitor la infrastructura de învățământ, în plus față de sălile în care se realizează predarea, la nivel local se disting și 9 clădiri cu scopul cazării elevilor, având o capacitate totală instalată de 968 de locuri, dintre care la nivelul anului 2021 doar 832 erau utilizate. Cele mai multe locuri se regăsesc la internatele din cadrul Liceului cu Program Sportiv (140) și Liceului Tehnologic "Grigore Moisil" (120). De asemenea, în privința facilităților sportive, putem preciza că elevii din municipiul Bistrița au la dispoziție 54 de terenuri de sport și săli de gimnastică în cadrul instituțiilor de învățământ, cuantumul acestora fiind la fel în 2020 ca în 2014.

Figura 106 Distribuția teritorială a efectivelor de elevi la nivelul infrastructurii de învățământ din municipiul Bistrița, 2021

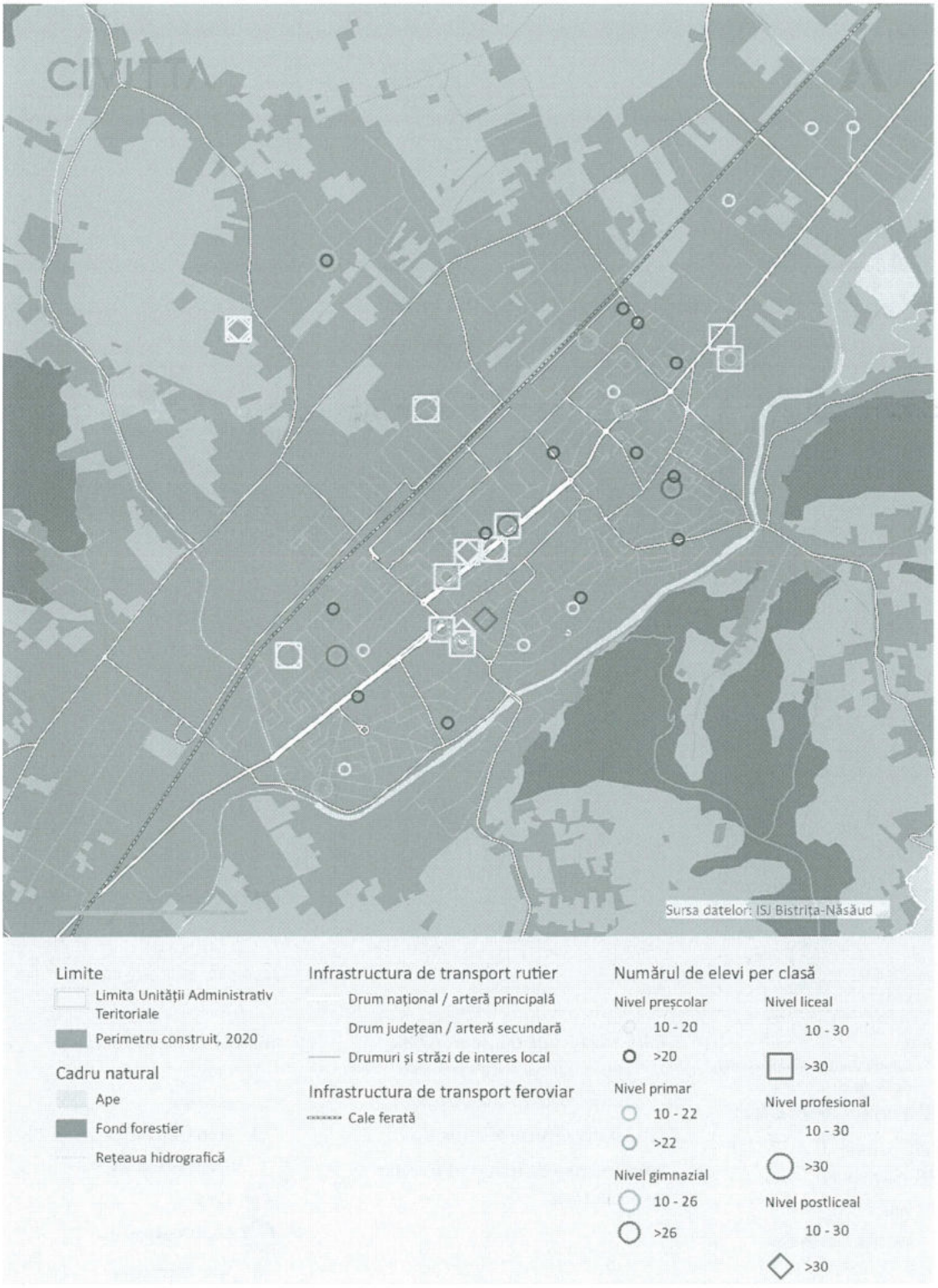
SURSA: PRELUCRARE PROPRIE DUPĂ DATELE ISJ BISTRIȚA-NĂSĂUD

Figura 107 Distribuția teritorială a infrastructurii de învățământ din municipiul Bistrița, pe cicluri de studii, 2021

SURSA: PRELUCRARE PROPRIE DUPĂ DATELE ISJ BISTRIȚA-NĂSĂUD

Figura 108 Situația numărului mediu de elevi raportat la numărul de clase din instituțiile de învățământ în municipiul Bistrița, pe cicluri de studii, 2021

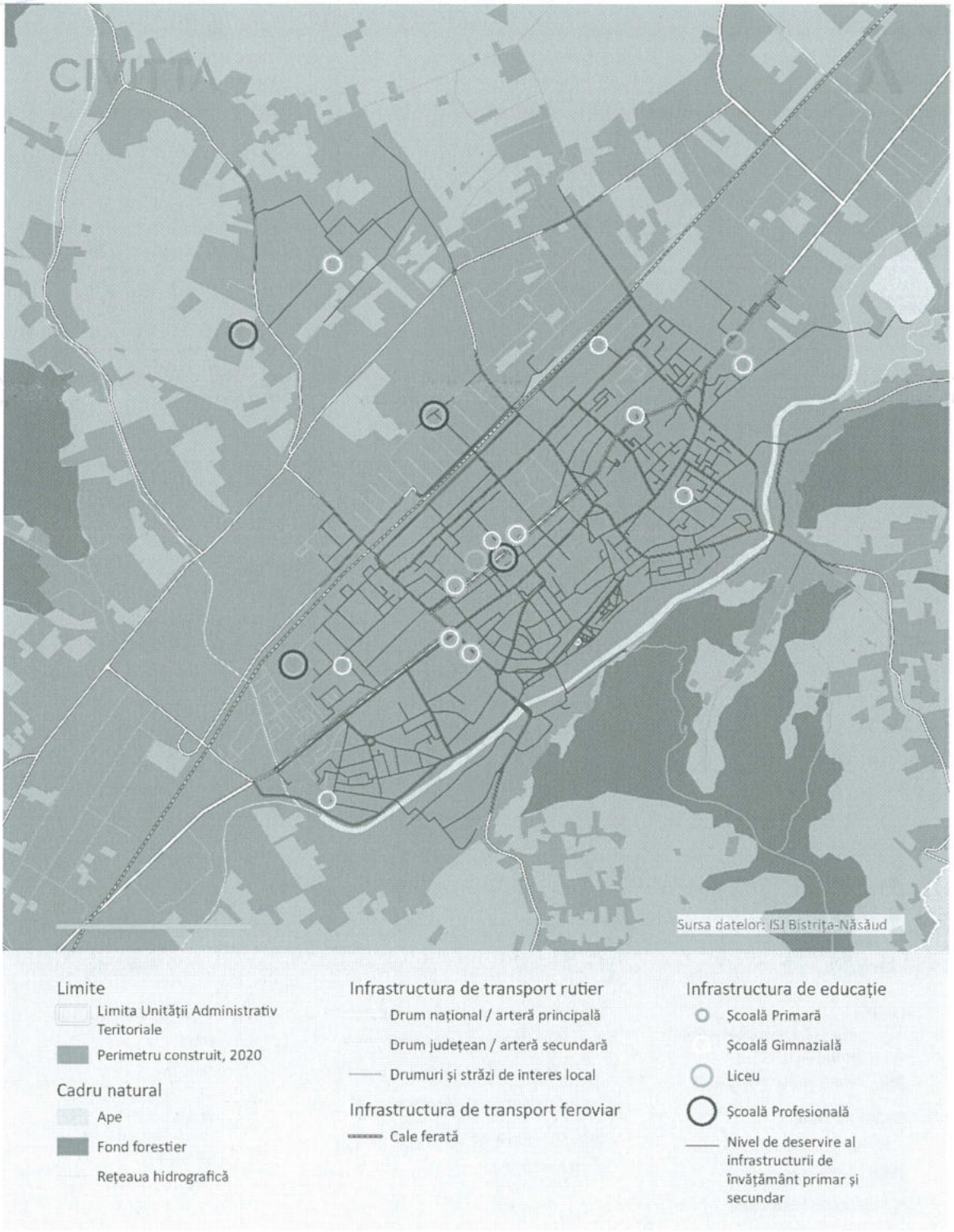
SURSA: PRELUCRARE PROPRIE DUPĂ DATELE ISJ BISTRIȚA-NĂSĂUD

Figura 109 Nivelul de deservire al infrastructurii de învățământ antepreșcolar și preșcolar din municipiul Bistrița, 2021

SURSA: PRELUCRARE PROPRIE DUPĂ DATELE ISJ BISTRIȚA-NĂSĂUD

Figura 110 Nivelul de deservire al infrastructurii de învățământ primar și secundar din municipiul Bistrița, 2021

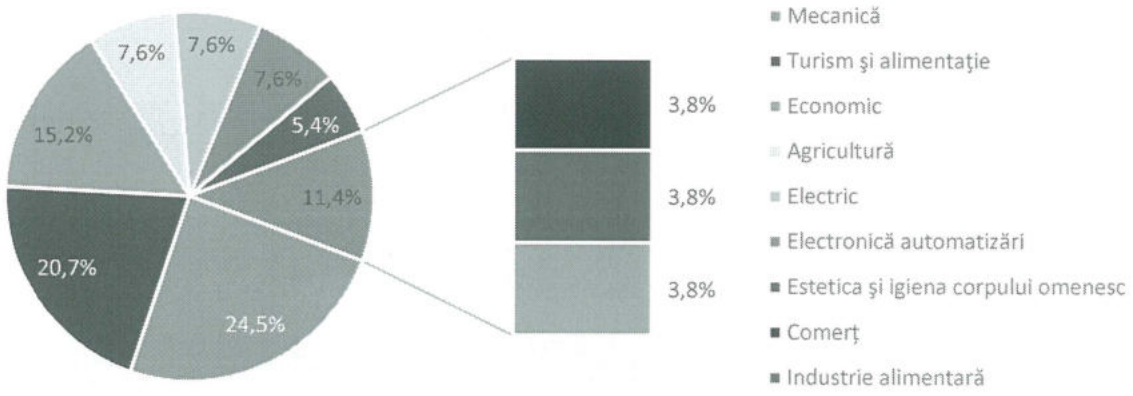
SURSA: PRELUCRARE PROPRIE DUPĂ DATELE ISJ BISTRIȚA-NĂSĂUD

3.4.1.3. OFERTA ȘI PERFORMANȚA SISTEMULUI DE ÎNVĂȚĂMÂNT LOCAL

În cadrul municipiului Bistrița, absolvenții de gimnaziu au avut la dispoziție în anul 2020 o ofertă de 1550 de locuri în licee, dintre care cele mai multe pentru filiera tehnologică (47,5%), iar cele mai puține pentru cea vocațională (14,5%). Din cele 736 de locuri alocate filierei tehnologice, 344 dintre acestea au fost dedicate învățământului profesional, iar 56 erau disponibile în cadrul învățământului dual. În urmă cu 3 ani, în municipiul Bistrița exista problema dezinteresului absolvenților pentru profilul tehnologic, însă conform informațiilor de la ISJ Bistrița-Năsăud, în ultimii 2 ani au fost organizate o serie de campanii menite să crească interesul pentru această formă de școlarizare la liceu. Ca atare, în urma admiterii din 2020, din cele 736 de locuri alocate filierei tehnologice, doar 74 au rămas neocupate, iar în cazul celei teoretice s-au înregistrat alte 49 de locuri neocupate.

Din perspectiva distribuției pe domenii de bază, cele mai multe locuri din licee tehnice au fost disponibile pentru mecanică (24,5%), turism și alimentație publică (20,7%) și economic (15,2%), iar cele mai multe locuri rămase neocupate au fost în domeniul economic (36 de locuri, adică o treime). Pentru mecanică și turism și alimentație publică au fost puse la dispoziție și cele mai multe locuri în cadrul învățământului profesional (câte 96), iar pentru învățământ dual s-au atribuit locuri doar în domeniul mecanicii. Un alt lucru de precizat este și faptul că la nivel municipal au fost realizate în 2020 108 contracte între liceele tehnologice și companii private în vederea asigurării practicii elevilor, o parte dintre acestea fiind întreprinderi mari, cu peste 250 de angajați, precum SC RAAL SA, SC Teraplast SA și Leoni Wiring Systems Ro SRL.

Figura 111 Distribuția locurilor disponibile în cadrul profilului tehnologic în municipiul Bistrița, pe domenii de bază, 2020

SURSA: PRELUCRARE PROPRIE DUPĂ DATELE ISJ BISTRIȚA-NĂSĂUD

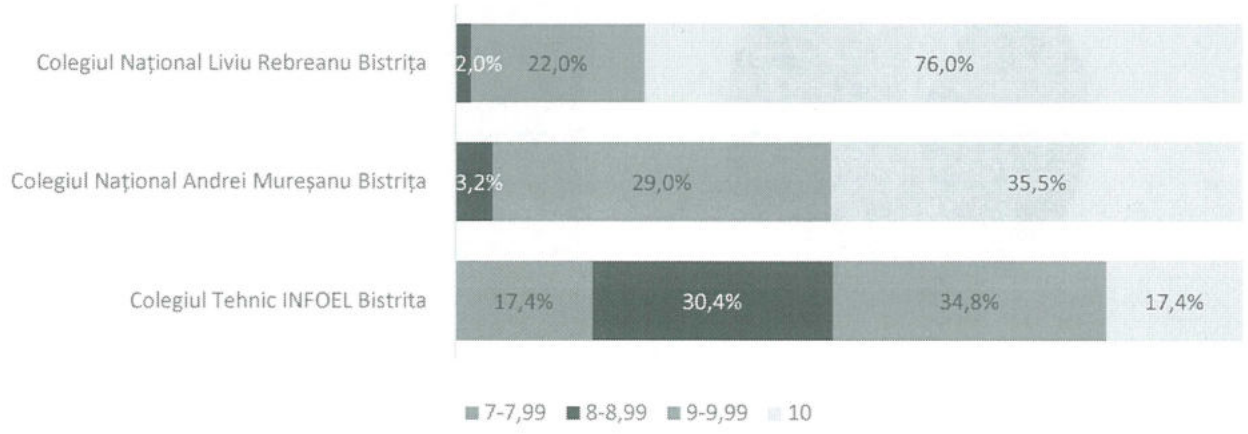
Pe de altă parte, din punct de vedere al performanțelor elevilor la examenul de bacalaureat, la nivelul municipiului Bistrița media de promovare a examenului de bacalaureat în prima sesiune a fost de 59,18%, sub media județeană de 66,14 și media națională de 69,8%. Prin comparație cu nivelul anului 2016, această rată de promovare este mai scăzută, conform Raportului stării învățământului din județul Bistrița din 2016 municipiul reședință de județ înregistra o promovabilitate de 64%. Mai îngrijorător este și faptul că în 2021 cinci dintre liceele bistrițene înregistrează rate de promovare de sub 50%, 3 dintre ele de chiar sub 20%. Cu toate acestea, la polul opus observăm 3 licee ce înregistrează o promovabilitate de peste 90%, două dintre ele menținându-se în ultimii 3 ani peste pragul de 95% chiar.

Tabel 22 Topul liceelor din municipiul Bistrița după promovabilitatea la examenul de bacalaureat, 2021

NR	INSTITUȚIE	PROMOVABILITATE (%)
1	Colegiul Național "Andrei Mureșanu" Bistrița	96,57
2	Colegiul Național "Liviu Rebreanu" Bistrița	95,75
3	Liceul De Muzică "Tudor Jarda" Bistrița	91,11
4	Liceul Creștin "Logos" Bistrița	85,71
5	Colegiul Tehnic "Infoel" Bistrița	76,92
6	Liceul De Arte "Corneliu Baba" Bistrița	73,13
7	Liceul Teoretic Sanitar Bistrița	72,00
8	Liceul Cu Program Sportiv Bistrița	42,64
9	Liceul Tehnologic De Servicii Bistrița	30,30
10	Liceul Tehnologic Agricol Bistrița	19,05
11	Liceul Tehnologic "Grigore Moisil" Bistrița	17,91
12	Liceul Tehnologic Bistrița	9,09

SURSA: RAPORT ANUAL PRIVIND STAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI DIN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂSĂUD 2021, ISJ BISTRIȚA-NĂSĂUD

Figura 112 Rezultate la proba de competențe profesionale pentru elevii de la profilul de matematică-informatică din municipiul Bistrița, 2021

SURSA: RAPORT ANUAL PRIVIND STAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI DIN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂSĂUD 2021, ISJ BISTRIȚA-NĂSĂUD

Considerând în schimb contextul actual și nivelul de utilizare la scară largă a dispozitivelor electronice, este important să existe o metodă prin care să se testeze capacitatea absolvenților de a folosi în siguranță și cu ușurință sisteme informatice. În acest sens, rezultatele la proba de competențe profesionale pentru elevii absolvenți ai profilului de matematică-informatică din cadrul bacalaureatului reprezintă un prim indicator al nivelului cunoștințelor practice pe care adolescenții care termină învățământul preuniversitar îl dețin. La

nivelul municipiului Bistrița se observă un nivel ridicat al competențelor digitale pe care acești absolvenți le dispun, rata de promovare a probei din 2021 fiind de 100%, iar distribuția în favoarea notelor de peste 9 și chiar maxime.

3.4.1.4. ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR

În cadrul municipiului Bistrița funcționează 2 extensii universitare, de la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca și de la Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, ce permit aprofundarea studiilor prin 585 de locuri la programe de licență disponibile la nivel local. Aceste două universități sunt localizate în cel mai mare centru universitar din proximitatea municipiului Bistrița (după localizarea sediului central) și reprezintă primele opțiuni ale absolvenților de liceu în vederea continuării studiilor.

Tabel 23 Locuri disponibile la specializări de licență în municipiul Bistrița, 2021

INSTITUȚIE	FACULTATE	SPECIALIZARE	LOCURI DISPONIBILE
Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca	Facultatea de Inginerie Industrială, Robotică și Managementul Producției	Sisteme de producție digitale	60
		Inginerie economică industrială	50
		Robotică	60
	Facultatea de Inginerie Electrică	Inginerie medicală	50
Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca	Facultatea de Geografie	Geografia turismului	85
	Facultatea de Business	Administrarea afacerilor	90
	Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării	Administrație publică*	150
	Facultatea de Educație Fizică și Sport	Educație fizică și sportivă	40

**Locuri disponibile pentru învățământ cu frecvență și ID.*

SURSA: NOMENCLATORUL DOMENIILOR ȘI AL SPECIALIZĂRILOR/PROGRAMELOR DE STUDII UNIVERSITARE ȘI A STRUCTURII INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR PENTRU ANUL UNIVERSITAR 2021—2022

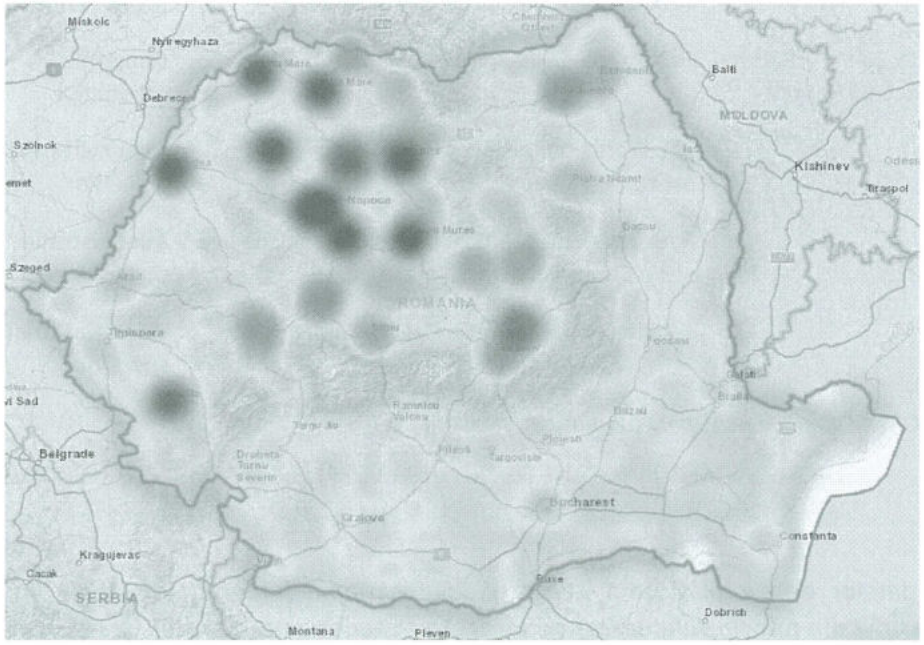
Conform datelor de pe platforma Registrului Educațional Integrat, locuitorii din municipiul Bistrița reprezintă unul din principalele bazine de atragere a studenților, mai ales că este vorba de instituții care școlarizează împreună anual aproximativ 45.000 de persoane.

Figura 113 Bazinul de atragere al studenților pentru Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, 2015-2021

SURSA: PLAFORMA ONLINE PENTRU REGISTRUL EDUCAȚIONAL INTEGRAT

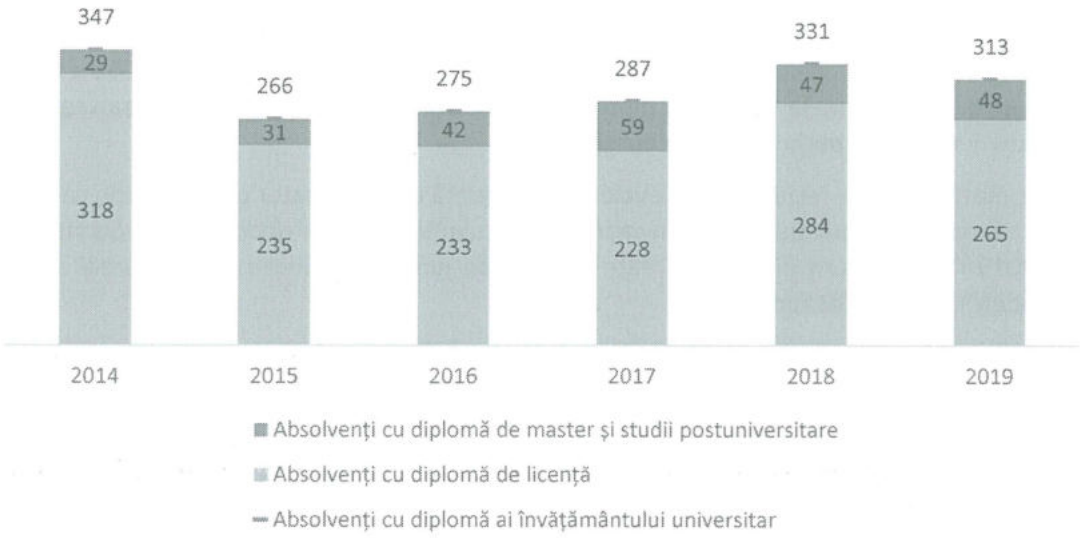
Figura 114 Bazinul de atragere al studenților pentru Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, 2015-2021

SURSA: PLAFORMA ONLINE PENTRU REGISTRUL EDUCAȚIONAL INTEGRAT

Din perspectiva absolvenților de învățământ superior din județul Bistrița Năsăud, conform datelor INS, anual se înregistrează 250-350 de persoane care obțin o diplomă pentru studii universitare, majoritatea dintre acestea (peste 80%) în urma absolvirii unor programe de licență, foarte puțini alegând urmarea unor studii mai avansate (sub 50 de persoane anual).

Figura 115 Evoluția numărului de absolvenți anuali de studii universitare în județul Bistrița Năsăud, 2014-2019

SURSA: PRELUCRARE DUPĂ DATELE DISPONIBILE PE TEMPO INS

3.4.2. INFRASTRUCTURA ȘI SERVICIILE DE SĂNĂTATE

Conform unui raport al OECD[55] privind starea de sănătate a populației în România, la nivelul anului 2021, "speranța de viață la naștere în România a crescut cu peste patru ani în perioada 2000-2019, dar a scăzut cu 1,4 ani în 2020 din cauza impactului pandemiei de COVID-19. Ea rămâne printre cele mai scăzute din UE.

La nivel național sunt propuse, prin intermediul Strategiei Naționale de Sănătate 2014-2020, acțiuni ce vizează reducerea inegalităților existente în sănătate, optimizarea utilizării resurselor în serviciile de sănătate în condiții de cost-eficacitate crescută folosind medicina bazată pe dovezi și îmbunătățirea capacității administrative și a calității managementului la toate nivelurile. Astfel, domeniile prioritare de sănătate pe care se pune accentul sunt: sănătatea femeii și copilului, reducerea incidenței bolilor netransmisibile majore (cardiovasculare, cancer, diabet, boli endocrine, boli dentare etc.), reducerea incidenței bolilor transmisibile (care pot fi prevenite prin vaccinare, tuberculoza, hepatita, HIV/SIDA, boli cu transmitere sexuală), măsuri de sprijinire a sănătății mintale a populației, combaterea bolilor rare, creșterea securității transfuzionale, reducerea gradului de infecții nosocomiale.

Între starea generală de sănătate a populației și nivelul de educație, mediul economic și social, respectiv investițiile și intervențiile realizate de autoritățile centrale și locale există o relaționare și o cauzalitate foarte complexă. Este important de menționat faptul că determinanții principali ai stării de sănătate sunt considerați a fi factorii socio-economici (sărăcia, nivelul investițiilor publice în măsuri de prevenire a bolilor), factorii de mediu și ocupaționali (incidența bolilor profesionale), factorii comportamentali individuali (fumatul, consumul de alcool, obiceiuri alimentare sau dieta, activitatea fizică, hipertensiunea arterială). Unul dintre cei mai importanță indicatori asociați gradului de dezvoltare ai unei societăți este speranța de viață la naștere. Așadar orice creștere a acesteia este condiționată de nivelul stării de sănătate a populației care este în strânsă legătură cu alimentația, nivelul de educație sanitară etc. În acest context,

[55] https://ec.europa.eu/health/system/files/2022-01/2021_chp_romania_romanian.pdf

elaborarea politicilor de sănătate este deosebit de importantă, reușita acestora măsurându-se inclusiv prin gradul de creștere a speranței de viață.

În România, speranța de viață este de 71,7 ani pentru bărbați și de 79,2 pentru femei – cu o medie de 75,3 ani, în creștere constantă față de anii precedenți – în 1990 speranța de viață era de 66,6 ani pentru bărbați și de 73,1 pentru femei. Indicatorul rămâne însă inferior mediei UE 28, unde în anul 2018 un bărbat trăiește în medie 78,2 ani și o femeie 83,7, cu o medie de 81 de ani. Deci în medie, un cetățean român trăiește cu aproximativ 5-6 ani mai puțin decât alți europeni.

Totodată, morbiditatea – incidență și prevalență reprezintă un al indicator principal prin care este evaluată starea de sănătate a populației. Astfel, în cadrul Raportului Național privind Starea de Sănătate a Populației în anul 2019 [56], unde sunt disponibile date la nivel de județ, identificăm următoarele situații specifice pentru județul Bistrița-Năsăud:

- Este al 4-lea județ ca rată de natalitate în anul 2019, cu 9,9 născuți vii ‰ loc., clasat imediat după județul Ilfov, județul Suceava și județul Sălaj; În municipiul Bistrița, rata natalității, la nivelul anului 2020, era de 8,54‰, valoare apropiată de cea înregistrată la nivel regional (8,76‰);
- Se clasează printre principalele județe în care media speranței de viață are cel mai scăzut nivel de diferență între mediul urban și mediul rural- 1,25 an;
- Județul Bistrița-Năsăud este pe locul al 3-lea cu cea mai mare rată a fertilității (40,9 n.vii ‰ femei de 15-49 ani) după județele Sălaj și Suceava;
- Este al 4-lea județ din perspectiva celor mai mici rate ale mortalității brute (10,0‰), după județele Vâlcea, Ilfov, Iași și Sibiu;
- În județul Bistrița-Năsăud (169,7‰ooo) și în județul Vâlcea (169,6‰ooo) s-a înregistrat cea mai mică rată a mortalității prin tumori maligne în anul 2019, precum și cea mai mică rată a mortalității prin boli ale aparatului respirator- 49,4‰ooo;
- Județul cu cea mai mică rată a mortalității prin boli ale aparatului digestiv în 2019 a fost Bistrița-Năsăud (38,4‰ooo);
- Rata mortalității prin alte boli în anul 2019, comparativ cu anul 2018 indică unele creșteri ridicate în cadrul județului Bistrița-Năsăud, cu 28,6%, de la de la 67,2‰ooo la 95,8‰ooo;
- Rata cea mai mare a mortalității prin decese cauzate de boli ischemice ale inimii a fost înregistrată în județul Bistrița-Năsăud (380,5‰ooo locuitori);
- Rate mici a morbidității spitalizate în anul 2019 din perspectiva cazurilor cu diabet zaharat sunt înregistrate în Ialomița, Vâlcea, Giurgiu și Bistrița-Năsăud((144,8‰ooo locuitori);
- Județul Bistrița-Năsăud este pe primul loc cu cea mai mică rată a deceselor prin cancer la sân la femei (10.9‰ooo femei), dar este pe locul al 4-lea la nivel național din perspectiva ratelor mari înregistrate raportat la cazurile noi de cancer colo rectal. Totuși, este județul cu cea mai mică rată a deceselor prin cancer colo rectal cu 17,1‰ooo locuitori;
- Cea mai mică rată a deceselor prin cancer pulmonar este înregistrată în județul Bistrița-Năsăud (25,0‰ooo locuitori);
- Față de media României 0,9 tratamente pentru un locuitor, în județul Bistrița-Năsăud se înregistrează un număr redus de tratamente - 0,3.

Infrastructura de sănătate

[56] https://insp.gov.ro/wpfb-file/raport-starea-de-sanatate-2019-pdf/

Conform datelor existente la momentul efectuării analizei, infrastructura unităților sanitare din municipiul Bistrița cuprinde următoarele unități în anul 2020, comparativ cu anul 2015:

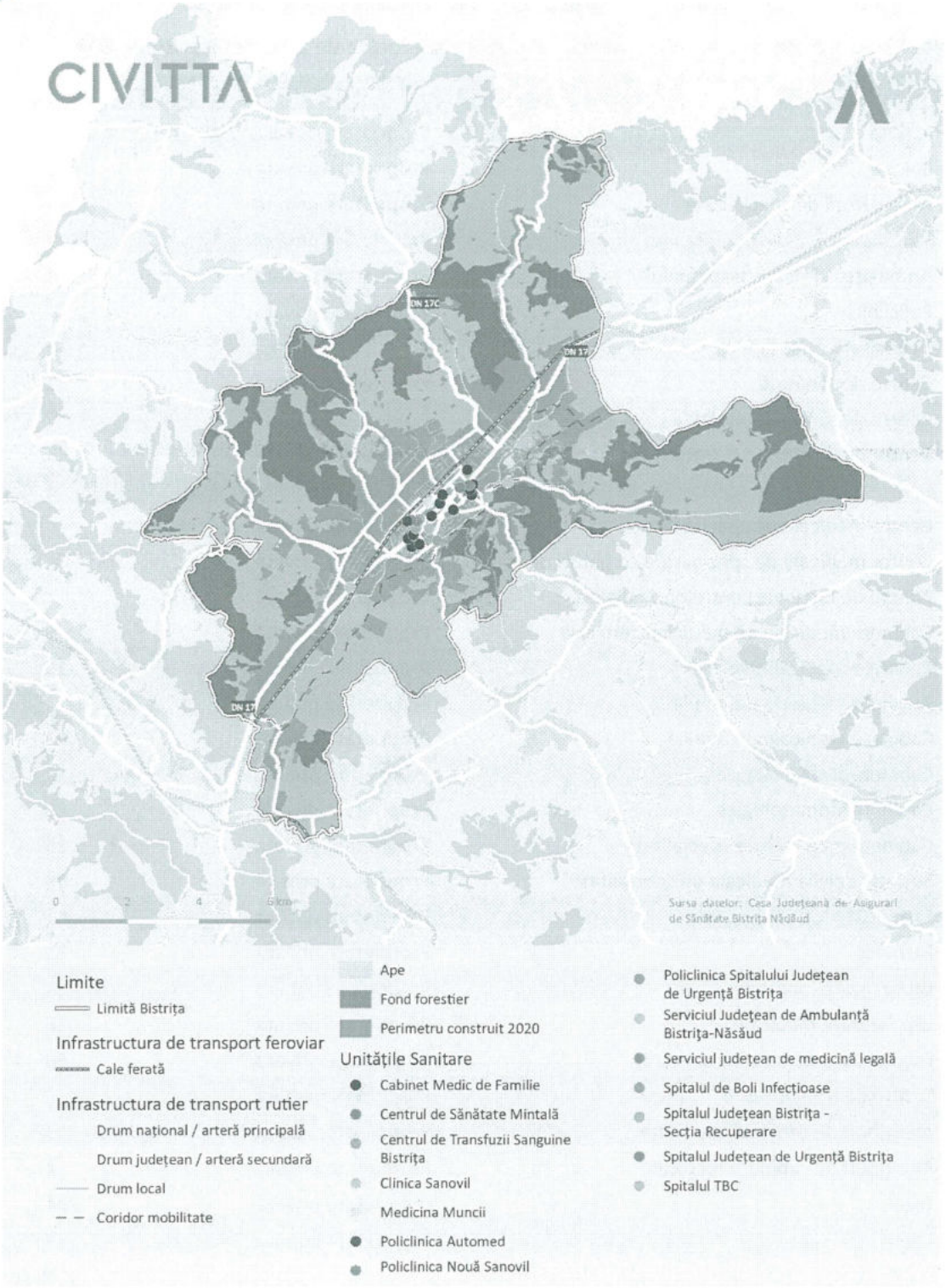
Tabel 24 Unitățile sanitare din municipiul bistrița pe forme de proprietate, 2015, 2020

CATEGORII DE UNITATI SANITARE	FORMA DE PROPRIETATE	ANUL 2015	ANUL 2020
Spitale	Proprietate publica	1	1
Spitale	Proprietate privata	1	1
Ambulatorii de specialitate	Proprietate privata	:	2
Ambulatorii integrate spitalului	Proprietate publica	1	1
Ambulatorii integrate spitalului	Proprietate privata	1	1
Policlinici	Proprietate privata	:	:
Dispensare medicale	Proprietate publica	1	1
Centre de sănătate	Proprietate privata	1	2
Centre de sănătate mintala	Proprietate publica	1	1
Centre de diagnostic si tratament	Proprietate privata	1	2
Centre medicale de specialitate	Proprietate publica	1	1
Centre medicale de specialitate	Proprietate privata	:	1
Centre medicale de specialitate cu paturi de spital	Proprietate privata	:	:
Puncte de lucru ale centrelor de dializa	Proprietate privata	:	1
Cabinete medicale de medicina generala	Proprietate privata	9	10
Cabinete medicale şcolare	Proprietate publica	15	12
Cabinete medicale de familie	Proprietate publica	1	1
Cabinete medicale de familie	Proprietate privata	43	42
Cabinete stomatologice	Proprietate publica	2	1
Cabinete stomatologice	Proprietate privata	80	103
Cabinete medicale de specialitate	Proprietate privata	25	13
Societate civila medicala de specialitate	Proprietate privata	38	46
Farmacii	Proprietate publica	1	1
Farmacii	Proprietate privata	35	34
Laboratoare medicale	Proprietate publica	11	7
Laboratoare medicale	Proprietate privata	16	6
Laboratoare de tehnica dentara	Proprietate privata	40	38
Centre de transfuzie	Proprietate publica	1	1
Alte tipuri de cabinete medicale	Proprietate publica	3	3
Alte tipuri de cabinete medicale	Proprietate privata	4	3
Total	Proprietate privata	294	305
Total	Proprietate publica	39	31

SURSA: TEMPO INS

Totalul de unități sanitare din municipiul Bistrița cuprinde în anul 2020 un număr de 336 de unități, comparativ cu 333 în anul 2015, creșterea prezentă fiind de circa 1%. Astfel, categoriile de unități sanitare care sunt mai numeroase în anul 2020, comparativ cu anul 2015 sunt centrele de sănătate, centrele de diagnostic și tratament, centrele medicale de medicină generală, cabinetele stomatologice private și societățile civile medicale de specialitate.

Figura 116 Distribuția unităților sanitare în municipiul Bistrița, 2021

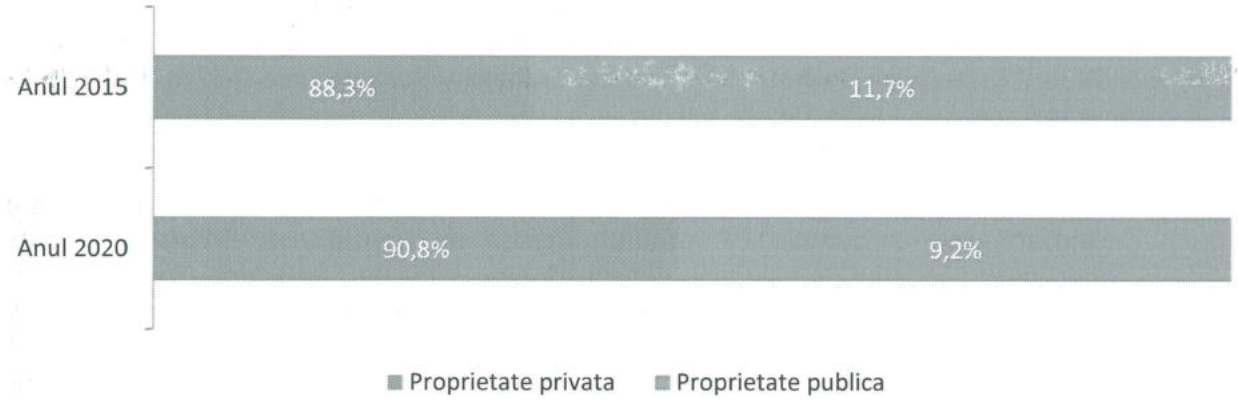
SURSA: CJAS -BN

Pe parcursul perioadei de referință, scade numărul centrelor medicale școlare, cabinetelor stomatologice publice, cabinetelor medicale de specialitate și numărul laboratoarelor medicale. Totodată, în ceea ce

privește numărul cabinetelor medicale de specialitate, este important de remarcat ca, la nivelul întregului județ, numărul redus de cabinete medicale de specialitate reprezintă un punct slab în comparație cu restul regiunii. Astfel, județul Bistrița – Năsăud dispune de cele mai puține cabinete medicale de specialitate, 35 la număr, în timp ce alte județe din regiune precum, Bihor (256 unități), Cluj (360 unități), Satu Mare (175 unități), dețin un număr mult mai mare de cabinete medicale de specialitate. Județul Bistrița-Năsăud are și cel mai mic număr de spitale, respectiv 4, comparativ cu 6 în județele Sălaj și Satu Mare, 14 în Bihor și 36 în județul Cluj[57].

Raportat la forma de proprietate, atât în anul 2015, cât și în anul 2020 predomină unitățile sanitare private, în detrimentul celor publice. Ponderea unităților sanitare în anul 2020 crește, comparativ cu anul 2015, așadar, în anul 2015 88,3% din totalul acestora sunt private, iar în anul 2020 ponderea acestora este de 90,8%.

Figura 117 Distribuția unităților sanitare pe forme de proprietate, 2015, 2020

SURSA: TEMPO INS

În ultimii ani, la nivelul întregului județ, se poate observa o tendință favorabilă de dezvoltare a unităților medicale private, în special în ceea ce privește creșterea numărului de cabinete medicale de familie și al policlinicilor private.

Tabelul următor evidențiază o creștere cu circa 4,2% a numărului de paturi în ultimii 7 ani, creștere datorată în special adăugării în inventar în anul 2020 a paturilor pentru cazuri de zi, atât în spitalele publice, cât și în cele private, acestea nefigurând ulterior acestui an. Dacă în anul 2014 datele confirmă un număr de 1079 de paturi de spitale, atât publice, cât și private, în anul 2020 numărul acestora este de 1124. Majoritatea acestora se regăsesc în cadrul infrastructurii publice de sănătate, ponderea paturilor spitalicești din sistemul public fiind de 91,3% din totalul paturilor spitalicești existente la nivelul municipiului.

Tabel 25 Numărul de paturi în unitățile sanitare de tipul spitalelor pe forme de proprietate, Municipiul Bistrița, 2014-2020

	FORMA. PROPRIETATE	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
În spitale, inclusiv în centre de sănătate cu paturi de spital - paturi pentru internare continuă	Publica	997	997	997	997	997	997	997

[57] Strategia de dezvoltare a județului Bistrița-Năsăud pentru perioada 2021-2027

	FORMA. PROPRIETATE	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
În spitale, inclusiv în centre de sănătate cu paturi de spital - paturi pentru internare continuă	Privata	82	82	82	82	82	82	82
În spitale, inclusiv în centre de sănătate cu paturi de spital - paturi pentru cazuri de zi	Publica	0	0	0	0	0	0	29
În spitale, inclusiv in centre de sănătate cu paturi de spital - paturi pentru cazuri de zi	Privata	0	0	0	0	0	0	16

SURSA: TEMPO INS, PRELUCRARE PROPRIE

În cadrul infrastructurii de sănătate din municipiul Bistrița, cea mai mare unitate publică ce asigură servicii medicale în regim de permanență este **Spitalul Județean de Urgență Bistrița**. Acesta se adresează unei populații de circa 95.000 de locuitori din municipiul Bistrița, plus restul locuitorilor din județ. Conform datelor disponibile pe pagina de prezentare a acestuia, spitalul are un număr de 1532 de posturi prevăzute în organigramă și stat de funcții. Despre activitatea acestuia se menționează faptul că este desfășurată în 7 locații spitalicești. Acestea sunt:

- Locația 1 - aceasta fiind și sediul central unde își desfășoară activitatea următoarele secții, compartimente și servicii: UPU-SMURD, Centrul de Hemodializă, Laborator de explorări funcționale, Serviciul de anatomie patologică, Bloc alimentar, Spălătorie, Zonă administrativă (direcțiunea), Birou de internări, Garderoba, Ortopedie și traumatologie, ORL, Urologie, Farmacia, Laborator de analize medicale, Laborator de radiologie și imagistică medicală, Sterilizare, Obstetrică-ginecologie (obstetrică), Neonatologie, ATI, Sală de operații OG, Săli de nașteri, cardiologie, Neurologie, Oftalmologie, Bloc operator centralizat (8 săli de operații și sterilizare proprie), Medicină internă, Compartiment de endoscopie, Diabet zaharat, nutriție și boli metabolice, Chirurgie generală, Obstetrică-ginecologie (ginecologie), Pediatrie, Compartiment asistență socială, Serviciul de supraveghere, prevenire și limitare a infecțiilor asociate asistenței medicale;
- Locația 2 - își desfășoară activitatea secții, compartimente și servicii medicale de Pneumologie, Boli cronice (mutate temporar), Laborator de analize medicale - punct de lucru, Laborator de radiologie si imagistica medicală - punct de lucru, Dispensar TBC;
- Locația 3 - își desfășoară activitatea secții, compartimente, servicii de Oncologie medicală, Cabinet de oncologie medicală, Boli infecțioase, Cabinet de boli infecțioase, Laborator de radiologie și imagistică medicală - punct de lucru (mutate temporar), Punct de lucru biologie moleculară RT-PCR al Laboratorului de analize medicale - spital;
- Locația 4 - își desfășoară activitatea secții, compartimente, servicii de Recuperare, medicină fizică și balneologie, Laborator de recuperare, medicină fizică și balneologie, Dermatovenerologie, Atelier reparații auto;
- Locația 5 - își desfășoară activitatea secții, compartimente, servicii de Psihiatrie, Psihiatrie cronici;
- Locația 6 - își desfășoară activitatea Ambulatoriul integrat cu cabinetele de specialitate, Centrul de Sănătate Mintală (CSM), Serviciul de Medicină Legală, Centrul Județean de Planificare Familială, Cabinet de medicină sportivă, Cabinet de medicina muncii, Cabinet de diabet zaharat, nutriție și boli metabolice;
- Locația 7 - unde se desfășoară activitatea administrativă-TESA a unității (financiar-contabil, aprovizionare-transport, achiziții publice, RUNO, salarizare, audit intern).

Așadar, raportat la centre, în cadrul Spitalului Județean de Urgente Bistrița funcționează un Centru Județean de Urgențe, un Centru de Diabet Zaharat, un Centru de Sănătate Mintală și un Centru de Planificare Familială. Laboratoarele existente la momentul actual sunt un Laborator de Analize Medicale Spital 700 – Acreditat RENAR, un Laborator de Analize Medicale Ambulator (Policlinica) - Acreditat RENAR, un Laborator de Analize Medicale - punct de lucru Pneumologie, un Laborator de Radiologie și Imagistică Medicală, un Laborator de Recuperare, Medicină Fizică și Balneologie – Spital, un Punct de lucru biologie moleculară RT-PCR al Laboratorului de analize medicale spital și un Laborator explorări funcționale spital. De asemenea, spitalul este dotat și cu un heliport.

Al doilea spital din municipiul Bistrița este **Clinica Sanovil**, unitate medicală cu forma de proprietare privată. Conform paginii acestora, clinica oferă de 14 ani servicii medicale de sănătate în cadrul următoarelor compartimente în cadrul cărora își desfășoară activitatea un număr de 37 de medici:

- Obstetrica-Ginecologie;
- Neonatologie;
- Pediatrie;
- Chirurgie Generala;
- Chirurgie plastica si estetica;
- Urologie;
- ORL;
- Ortopedie;
- Recuperare medicala.

Personalul medical

Pe lângă infrastructura de sănătate, accesul populației la servicii medicale este influențat, într-o măsură importantă, și de numărul personalului medical și de pregătirea acestuia. Indexul accesului populației la servicii medicale, la nivelul României, deși este în creștere, se situează sub media țărilor din Uniunea Europeană[58]. În timp ce unele țări precum Norvegia (97%), Italia (95%), Franța (92%), înregistrau, în anul 2016, un index al accesului populației la servicii medicale ce le situa aproape de vârful clasamentului, România, cu un index de 78%, se situa într-o zonă a clasamentului alături de țări precum Bulgaria (77%) sau Belarus (79%).

Comparativ cu majoritatea țărilor UE, România are mai puțini medici și asistenți medicali, pe cap de locuitor. Astfel, conform Strategiei de dezvoltare a județului Bistrița-Năsăud pentru perioada 2021-2027, în România, în 2017, existau 2,9 medici practicanți la 1.000 de locuitori, cifră aflată pe locul trei între cele mai scăzute cifre din UE (media UE fiind de 3,6) și 6,7 asistenți medicali la 1.000 de locuitori (media UE fiind de 8,5).

La nivelul municipiului Bistrița, în perioada 2014-2020, numărul cadrelor medicale a urmat un trend ascendent atât în sistemul public, cât și în sistemul privat. Cu toate că numărul cadrelor medicale din sistemul public în anul 2020 este mai ridicat, respectiv 57,7% din totalul cadrelor se regăsesc în sistemul public, iar restul de 42,3% în sistemul privat, evoluția este mai favorabilă în cadrul celui din urmă. Astfel, numărul cadrelor medicale din sistemul privat a crescut în anul 2020, comparativ cu anul 2014 cu 32,4%, iar numărul cadrelor medicale din sistemul public crescut cu 12,4%. Această evoluție evidențiază trendul remarcat la nivel național de creștere accelerată a ponderii serviciilor medicale private față de cele publice. Serviciile stomatologice sunt cele mai afectate de această tendință numărul acestora din sistemul privat crescând cu aproape 70%, dar și medicina de specialitate, ceea ce tinde să scadă accesibilitatea populației

[58] https://www.statista.com/statistics/917795/health-care-access-and-quality-in-europe/

paupere la servicii medicale. Pe lângă acestea, numărul medicilor de familie a scăzut, de asemenea, în cadrul sistemului public cu circa 69,2%, pe când în sistemul privat numărul acestora a crescut cu 13,5% în anul 2020, comparativ cu anul 2014.

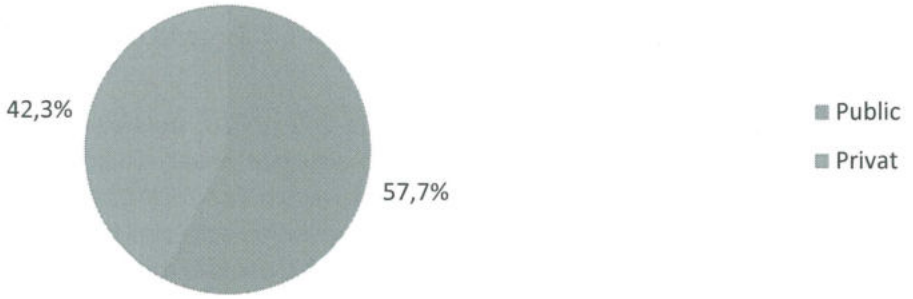
Tabel 26 Evoluția personalului medical public și privat, 2014-2020, municipiul Bistrița

PERSONALUL MEDICAL	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	EVOLUȚIE 2014-2020
Public								
Medici	212	200	199	199	200	207	222	4,7%
din total medici: medici de familie	13	4	2	4	4	4	4	-69,2%
Stomatologi	8	11	12	11	12	11	12	50,0%
Farmaciști	7	7	6	7	7	7	8	14,3%
Personal sanitar mediu	737	710	715	778	801	815	852	15,6%
TOTAL	977	932	934	999	1024	1044	1098	12,4%
Privat								
Medici	75	95	92	107	112	113	104	38,7%
din total medici: medici de familie	37	44	43	43	44	43	42	13,5%
Stomatologi	90	80	79	80	110	157	152	68,9%
Farmaciști	73	82	79	81	97	108	108	47,9%
Personal sanitar mediu	333	325	369	376	369	423	399	19,8%
TOTAL	608	626	662	687	732	844	805	32,4%

SURSA: TEMPO INS

Deși România formează un număr mare de practicieni din domeniul sănătății și cu toate ca, la nivelul întregii țări se constată o creștere a personalului medical, țara noastră nu reușește să acopere nevoile de resurse umane necesare dezvoltării domeniului sănătății și reducerii decalajelor față de alte state UE. Principala cauză este migrația personalului care generează un deficit de forță de muncă în domeniu și contribuie la creșterea timpilor de așteptare, efecte ce influențează negativ accesul populației la servicii medicale.

Figura 118 Distribuția personalului din sistemul de sănătate

SURSA: TEMPO INS, PRELUCRARE PROPRIE

Deservirea și satisfacția populației

La nivel de satisfacție, conform Barometrul urban 2020[59], gradul de satisfacție al locuitorilor din centrele urbane din România față de serviciile de sănătate oferite de oraș este unul mediu. Astfel, 52% dintre aceștia se declară mulțumiți de serviciile de sănătate la nivel local. Tot în cadrul acestuia, se evidențiază faptul că persoanele cu venituri sub 3.000 lei/ lună tind să fie mai nemulțumite de serviciile de sănătate din localitate decât persoanele cu venituri peste această sumă.

Totodată, rezultatele unui chestionar aplicat pe un eșantion de 1032 de persoane, locuitori ai municipiului Bistrița, plasează accesul la servicii de sănătate pe locul al doilea în topul preferințelor populației în ceea ce privește principalele avantaje de a fi locuitori în cartierele municipiului. Persoanele cele mai mulțumite privind accesul la servicii de sănătate sunt cele care locuiesc în cartierele Andrei Mureșanu, Centrul Istoric și Ștefan cel Mare. În același timp, locuitorii cartierelor Valea Căstăilor, Dedeman și Valea Ghinzii consideră ca accesul la servicii de sănătate, în zona în care locuiesc, reprezintă un avantaj mai puțin important. La nivelul municipiului, farmaciile ocupă locul al doilea în topul dotărilor din cartierele de locuit (după magazinele de cartier), din punct de vedere al accesibilității, în timp ce cabinetele medicale se situează pe locul al cincilea (după magazinele de tip supermarket și hypermarket). Astfel, 54,1% dintre respondenții chestionarului considera ca au acces facil la unitățile de tip farmacie, în timp ce 46,1% apreciază accesul la cabinete medicale ca fiind facil. Persoanele care considera ca nu au deloc acces la aceste tipuri de dotări sunt în proporție de 6,5% în cazul farmaciilor și 6,9% în cazul cabinetelor medicale.

- Zonele cu cel mai dificil acces la unități de tip farmacie: Leoni, Dedeman, Ghinda, Sărata, Viișoara, Valea Ghinzii, Unirea.
- Zonele cu cel mai dificil acces la cabinete medicale: Valea Ghinzii, Leoni, Viișoara, Unirii, Sigmir, Dedeman, Ghinda.

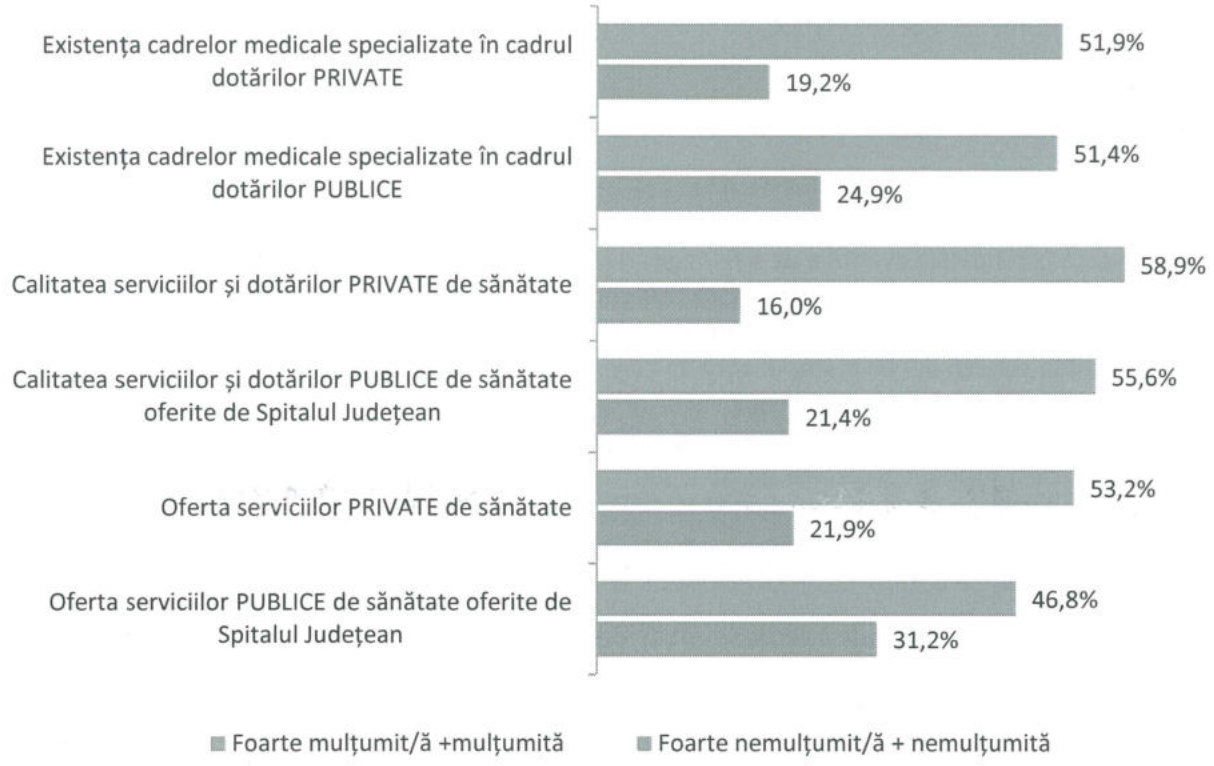
Accesul la cabinetele medicale este apreciat ca fiind facil, într-o mai mare măsură, de către locuitorii cartierelor Calea Moldovei, Independenței Nord și Slătinița. În ceea ce privește accesul la farmacii, cei mai mulțumiți sunt locuitorii cartierelor Calea Moldovei, Independenței Sud și Ștefan cel Mare.

În ceea ce privește calitatea serviciilor de urgență, la nivelul municipiul Bistrița, 50,3% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți. De altfel, alături de alimentarea cu energie electrică și telecomunicații, serviciile de urgență se află în topul 3 al preferințelor locuitorilor privind serviciile publice.

Prin intermediul chestionarului a fost evaluat și gradul de mulțumire privind serviciile sistemului de sănătate din municipiul Bistrița, prin intermediul a 3 indicatori: existența cadrelor medicale specializate, calitatea serviciilor și dotărilor, oferta de servicii. Rezultatele chestionarului relevă un grad general de mulțumire față de infrastructura privată de sănătate puțin mai ridicat (media de 54,7% pentru cei 3 indicatori), comparativ cu gradul de mulțumire al respondenților în raport cu infrastructura publică de sănătate (media de 51,3% pentru cei 3 indicatori). Peste 50% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți în raport cu aspectele date, cu excepția ofertei serviciilor publice de sănătate oferite de Spitalul Județean unde doar 46,8% dintre respondenți se declară astfel. Cele mai apreciate componente ale sistemului de sănătate sunt calitatea serviciilor și dotărilor PRIVATE de sănătate (58,9% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți), calitatea serviciilor și dotărilor PUBLICE de sănătate oferite de Spitalul Județean (55,6% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți) și oferta serviciilor PRIVATE de sănătate (53,2% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți).

[59] https://citadini.ro/wp-content/uploads/Barometrul-Urban_Politica-Urbana-a-Romaniei.pdf

Figura 119 Gradul de mulțumire privind serviciile sistemului de sănătate din municipiul Bistrița

SURSA: CHESTIONAR DEDICAT CETĂȚENILOR MUNICIPIULUI BISTRIȚA

Gradul de satisfacție al cetățenilor municipiului Bistrița, privind accesul la servicii de sănătate și calitatea acestora este mediu. Se remarcă un avans al serviciilor private de sănătate mai ales în ceea ce privește oferta de servicii, ceea ce demonstrează o nevoie a diversificării serviciilor publice de sănătate și îmbunătățirea accesului populației la acest tip de servicii.

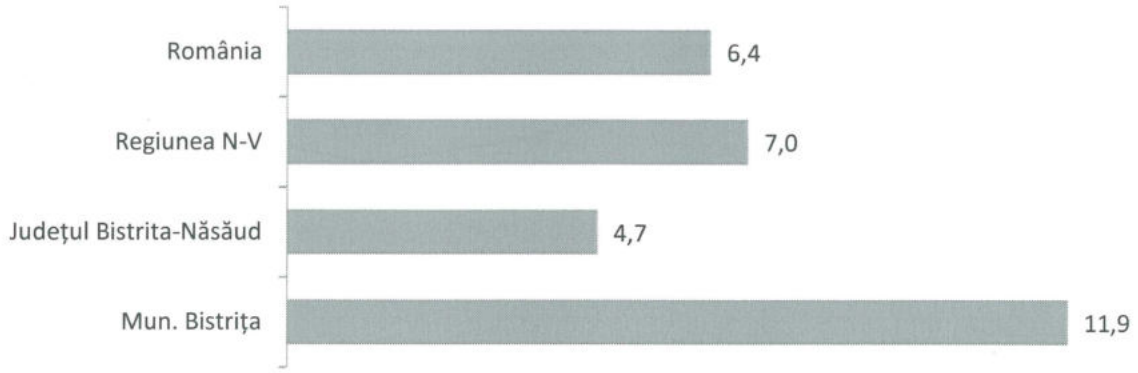
Paturi de spitale/ 1.000 de locuitori

Numărul total de paturi, numărul de medici și personalul medical standardizați la 1.000 de locuitori sunt considerați indicatori importanți ai calității sistemului sanitar. În ultimii ani, numărul total de paturi în spitale, atât publice cât și private, a scăzut semnificativ în toate județele regiunii Nord-Vest, începând imediat după anul 2000, valorile fiind relative constante după anul 2010 până în prezent[60].

În municipiul Bistrița, raportat la deservirea infrastructurii de sănătate, cu toate că numărul paturilor din spitale este mai ridicat în anul 2020, comparativ cu anul 2014, numărul paturilor din spitale care revin în medie la 1.000 de locuitori indică o tendință nefavorabilă, determinată, în principal, de creșterea demografică. Astfel, dacă în anul 2014 existau 11,7 paturi care revin la 1.000 de locuitori, în anul 2020 numărul acestora crește la 11,9. Totuși, evoluția nu este una majoră, iar în comparație cu acest indice la nivel județean, regional și național, în cadrul municipiului Bistrița situația este una pozitivă. După cum reiese din figura de mai jos, cele mai multe paturi de spital care revin în medie la 1.000 de persoane sunt remarcate în cadrul municipiului Bistrița. La nivelul județului acestea sunt doar 4,7‰, la nivelul regiunii 7,0‰, iar la nivelul țării 6,4‰.

[60] Strategia de dezvoltare a județului Bistrița-Năsăud pentru perioada 2021-2027

Figura 120 Numărul de paturi din spitale ce revin în medie unui număr de 1.000 de locuitori din municipiul Bistrița, din județul Bistrița-Năsăud, Regiunea Nord-Vest și România, 2020

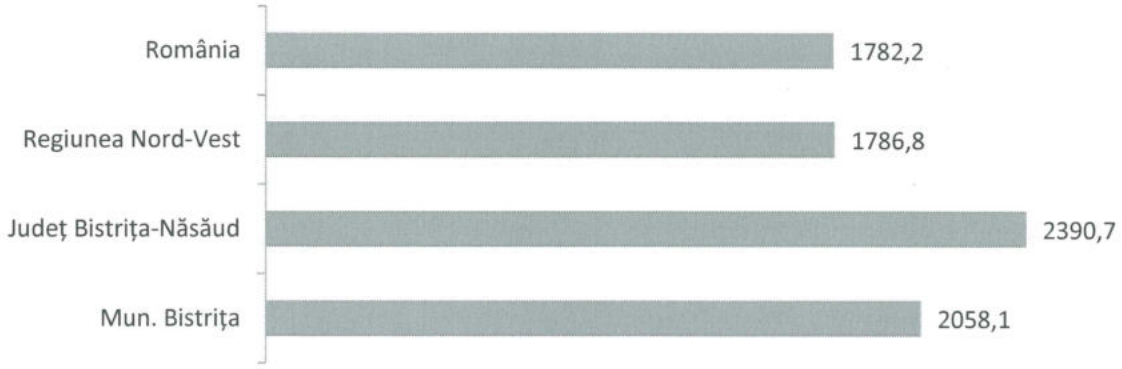
SURSA: TEMPO INS, PRELUCRARE PROPRIE

Chiar daca municipiul Bistrița prezintă o situație mai bună, spre deosebire de județ, regiunea NV și țară, în ceea ce privește numărul paturilor de spital/1000 de locuitori, la nivel județean, în anul 2019, acest indicator avea valoarea cea mai mică comparativ cu județele din regiune. Drept urmare, măsurile pentru creșterea numărului de paturi de spital ce revin unui număr de 1000 de locuitori, în municipiul Bistrița, trebuie sa fie complementare cu cele incluse în Strategia de dezvoltare a județului Bistrița-Năsăud pentru perioada 2021-2027, strategie care propune creșterea numărului paturilor de spital până la media regiunii Nord-Vest.

Locuitori ce revin unui medic de familie

În anul 2020, situația la nivelul Municipiului Bistrița și situația la nivelul județului Bistrița-Năsăud indică un context mai puțin avantajos, comparativ cu cel al regiunii și cu cel național. Municipiul Bistrița concentrează un număr mai ridicat de locuitori ce revin în medie unui medic de familie, comparativ cu nivelul județean. Astfel, circa 2058 de locuitori sunt atribuiți unui medic în municipiul Bistrița, în comparație cu 2390 la nivel județean, 1786 la nivel regional și 1782 la nivel național.

Figura 121 Numărul de locuitori ce revin unui medic de familie, Municipiul Bistrița, județul Bistrița-Năsăud, Regiunea Nord-Vest, România, 2020

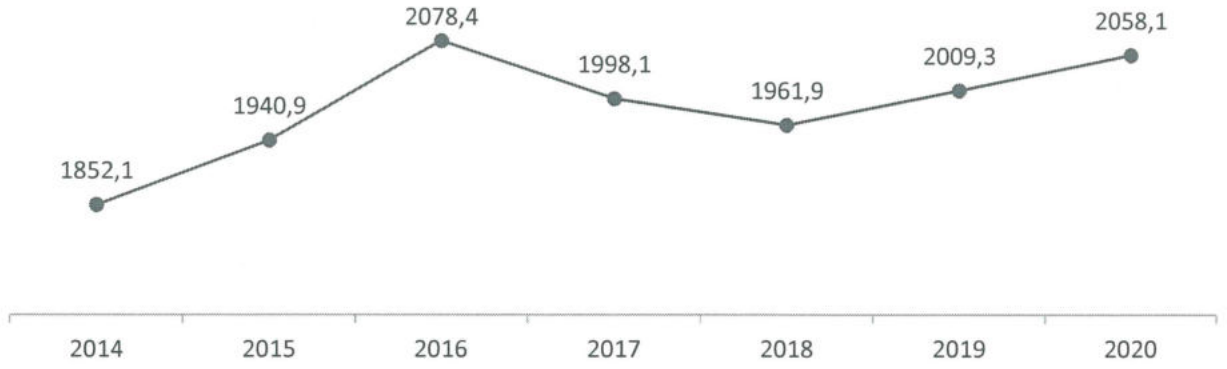

SURSA: TEMPO INS, PRELUCRARE PROPRIE

Raportat la evoluția numărului de locuitori care revin unui medic de familie, aceasta nu este una favorabilă. Dacă în anul 2014, în municipiul Bistrița 1852 de persoane reveneau unui medic de familie, în anul 2020 numărul acestora era cu 11,1% mai mare, astfel eficiența și calitatea timpului acordat unei persoane este

mai scăzută. Acest lucru este datorat atât creșterii populației din ultimii ani, cât și evoluției lente de 13,5% a medicilor privați de familie și scăderii de 69,2% a personalului medical public de familie.

Figura 122 Numărul de locuitori ce revin unui medic de familie, Municipiul Bistrița, 2014-2020

SURSA: TEMPO INS, PRELUCRARE PROPRIE

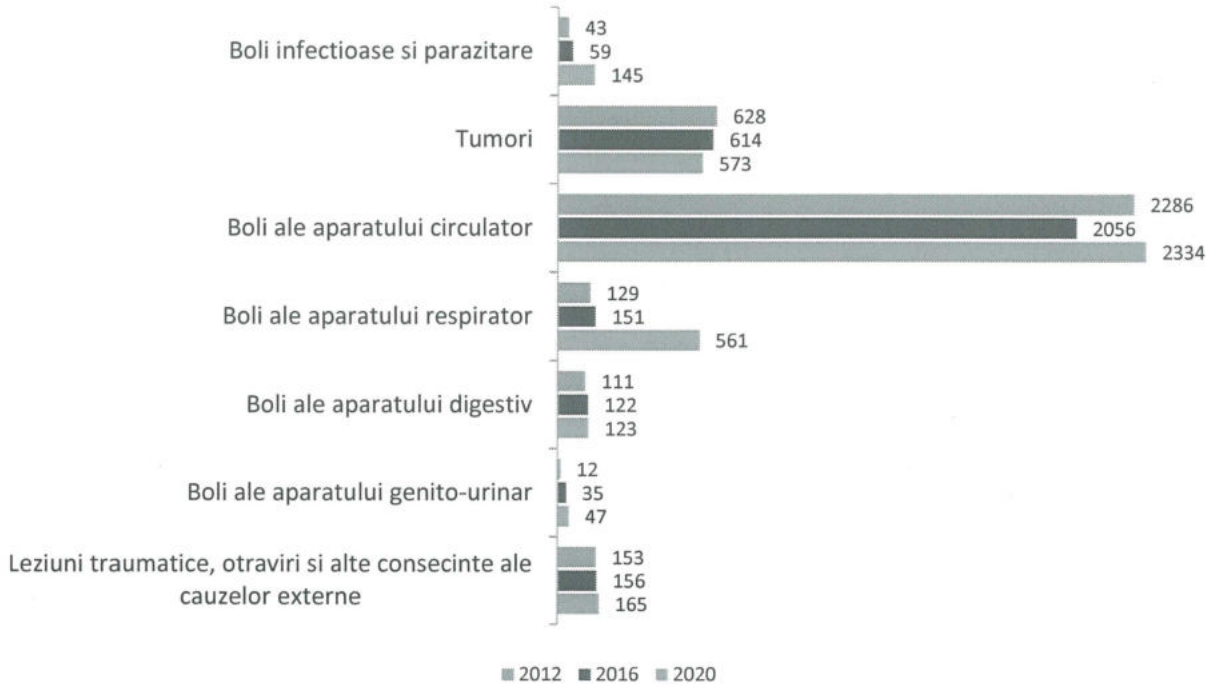
Starea de sănătate a populației

Mortalitatea la naștere în perioada 2010-2020[61] a fost de 3,6 decese/an cu o creștere la 4 cazuri în anul 2020. La nivelul municipiului Bistrița, mortalitatea infantilă [62] , cu o rată de 3,71‰ în 2020 se plasează sub valoarea la nivel național (6,14‰) și sub valorile județeană (7,52‰) și regională (7,25‰) indicând un context mai favorabil în comparație cu celelalte teritorii. Conform datelor disponibile în cadrul Tempo INS și raportat la reședință[63], principalele afecțiuni care conduc la decese, la nivelul județului Bistrița-Năsăud sunt:

- Bolile aparatului circulator- mai mult de jumătate din decese la nivel județean, respectiv 58% din totalul deceselor au avut drept cauza acest tip de afecțiuni, mai mult de jumătate din ele fiind datorate ischemiilor cardiace;
- Afecțiunile tumorale se află pe loc secundar la cauzele de deces, 14,1% din mortalitatea anului 2020 fiind datorată acestor afecțiuni, în creștere semnificativă din anul 2012;
- Pe la treilea loc în cauzele mortalității se poziționează bolile aparatului respirator cu 13,8% din mortalitatea anului 2020, în creștere constantă în ultimii 8 ani (2008-2020).

[61] INS Tempo POP204 C
[62] INS Tempo POP208 C
[63] *Repartizarea datelor in profil teritorial a fost realizată după ultima resedință obișnuită a decedaților*

Figura 123 Evoluția principalelor cauze ale mortalității în județul Bistrița-Năsăud, după reședință, 2012, 2016, 2020

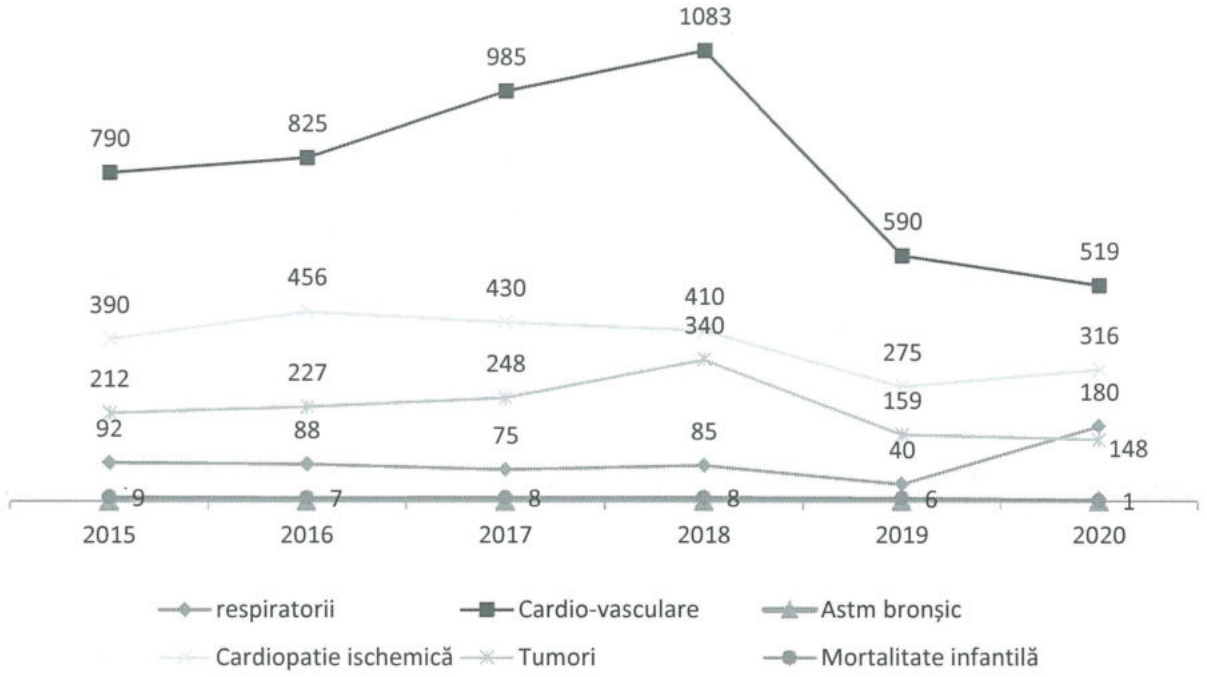

SURSA: TEMPO INS

Conform datelor furnizate de către Direcția de Sănătate Publică principalele afecțiuni ale mortalității la nivelul municipiului Bistrița au avut o evoluție pozitivă, numărul acestora scăzând pe parcursul timpului, cu excepția afecțiunilor respiratorii. Cu circa 96% mai multe decese sunt cauzate de afecțiuni respiratorii în anul 2020, comparativ cu anul 2015. Astfel, decesele influențate de afecțiuni cardio vasculare, afecțiuni de astm bronșic, afecțiuni de cardiopatie ischemică, tumori și de moarte infantilă sunt mai reduse în anul 2020, comparativ cu anul 2015.

Totuși, aproape jumătate (45%) dintre decesele din municipiul Bistrița din anul 2020 sunt cauzate de afecțiuni cardio vasculare. Afecțiunile de tipul cardiopatiilor ischemice reprezintă a doua afecțiune caracterizată ca fiind o cauză de deces predominantă, însumând o pondere de 27% din totalul acestora. Numărul acestora a scăzut în perioada de referință cu circa 34% în cazul afecțiunilor cardio vasculare și cu circa 19% în cadrul afecțiunilor de tipul cardiopatiilor ischemice, fapt ce indică o evoluție favorabilă. Se observă astfel, o scădere a numărului de decese cauzate de majoritatea tipurilor de afecțiuni prezentate în figura de mai jos, cu excepția afecțiunilor respiratorii care s-au dublat în anul 2020, comparativ cu anul 2015.

Figura 124 Evoluția principalelor afecțiuni care au cauzat decese în municipiul Bistrița, 2015-2020

SURSA: DATELE FURNIZATE DE CĂTRE DIRECȚIA DE SĂNĂTATE PUBLICĂ A JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂSĂUD

Situația cazurilor noi de îmbolnăviri la medici de familie în anul 2020 plasează pe primul loc în județul Bistrița-Năsăud afecțiunile cardio-vasculare, afecțiunile endocrine și afecțiunile de diabet, iar la nivelul municipiului Bistrița afecțiunile cardio-vasculare, afecțiunile endocrine și afecțiunile cerebro-vasculare. Raportat la evoluție, atât în cadrul județului Bistrița-Năsăud, cât și în cadrul municipiului Bistrița afecțiunile cardio-vasculare, endocrine și cerebro-vasculare, hipoacuzia au urmat o evoluție nefavorabilă, crescând cu ponderi cuprinse între 105% și 357% la nivel județean și cu ponderi cuprinse între 189% și 295% la nivelul municipiului în anul 2020, comparativ cu anul 2015.

Tabel 27 Situația cazurilor de îmbolnăviri- cazuri noi la medici de familie, județul Bistrița-Năsăud și Municipiul Bistrița, 2015, 2018, 2020 și evoluția 2015-2020

Afecțiunea	2015		2018		2020		2015-2020	
	Județ	Bistrița	Județ	Bistrița	Județ	Bistrița	Județ	Bistrița
Dizenterii	0	0	0	0	0	0	-	-
Hepatita A	44	8	72	10	2	1	-95%	-88%
BDA	1529	608	1461	551	1016	501	-34%	-18%
Tuberculoza	150	40	117	28	62	25	-59%	-38%
Methemoglobinemie	0	0	0	0	0	0	-	-
Hipoacuzie	49	27	76	38	120	41	145%	52%
Boli psihice	533	290	261	129	884	394	66%	36%
Cardio- vasculare	2820	583	4620	2120	6137	1955	118%	235%
Endocrine	461	297	813	512	2109	1173	357%	295%
Cerebro-vasculare	570	184	625	319	1169	532	105%	189%

Diabet	1250	647	1086	535	1339	334	7%	-48%
Encefalita	4	1	0	0	0	0	-100%	-100%

SURSA: DATELE FURNIZATE DE CĂTRE DIRECȚIA DE SĂNĂTATE PUBLICĂ A JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂSĂUD

3.4.3. INFRASTRUCTURA ȘI SERVICIILE DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ

3.4.3.1. FURNIZORII DE SERVICII SOCIALE DIN MUNICIPIUL BISTRIȚA

Furnizori publici de servicii sociale

Furnizarea de servicii sociale la nivelul județului Bistrița-Năsăud și al municipiului Bistrița are drept scop asigurarea incluziunii sociale a tuturor categoriilor vulnerabile și creșterea calității vieții persoanelor din grupurile țintă[64]. **Principalii furnizor publici de servicii sociale**, în municipiul Bistrița, sunt **Direcția de Asistență Socială Bistrița (DAS) și Direcția Generală de Asistență Sociala și Protecția Copilului Bistrița - Năsăud (DGASPC).**

Direcția de Asistență Socială (DAS) este structura specializată, în subordinea Consiliului Local al municipiului Bistrița, specializată în acordarea beneficiilor de asistență socială și a serviciilor de asistență socială în vederea asigurării aplicării politicilor sociale în domeniul protecției copilului, familiei persoanelor vârstnice, persoanelor cu dizabilități si altor persoane sau grupuri afectate de probleme sociale și care au domiciliu pe raza municipiului Bistrița.

Direcția de Asistență Socială Bistrița (DAS) furnizează servicii sociale pentru categorii diverse de beneficiari. În vederea combaterii situațiilor de risc în care aceștia se află, astfel:

- Servicii sociale destinate prevenirii și combaterii sărăciei și riscului de excluziune socială
- Servicii sociale destinate prevenirii și combaterii violenței domestice
- Servicii sociale destinate îngrijirii și protecției persoanelor vulnerabile
- Servicii sociale destinate protecției și promovării drepturilor persoanelor vulnerabile

Tabel 28 Centrele sociale din municipiul Bistrița aflate în administrarea DAS, 2020

NUME CENTRU	CAPACITATE	BENEFICIARI ÎN 2020
Serviciul Cămin pentru persoanele vârstnice	47 locuri, 34 paturi	37
Serviciul Centru de noapte și cazare pentru persoanele fără adăpost	14 paturi	33 beneficiari unici
Cantina de ajutor social	200 porții	11/lună
Compartimentul de asistență la domiciliu pentru persoanele vârstnice	12 persoane	7 beneficiari lunar, 10 contracte

[64] Strategia Județeană de Dezvoltare a Serviciilor Sociale 2016-2020 – județul Bistrița-Năsăud

NUME CENTRU	CAPACITATE	BENEFICIARI ÎN 2020
		încheiate la final 2020
Compartiment locuință protejată	6 paturi	3/lună
Centrul de cazare pentru persoane adulte fără adăpost	20 paturi	3/lună
Cabinet stomatologic		260 consultații/an

SURSA: DAS BISTRIȚA

Direcția Generală de Asistență Sociala și Protecția Copilului Bistrița (DGASPC) funcționează ca instituție publică, de interes județean, cu personalitate juridică în subordinea Consiliului Județean Bistrița și asigura aplicarea politicilor sociale la nivel județean, în domeniul protecției copilului, familiei, persoanelor singure, persoanelor cu handicap, precum si oricăror persoane aflate în nevoie. Misiunea instituției este de a asigura persoanelor domiciliate în județ, un sistem de asistență socială care să răspundă nevoilor identificate și să ofere o securitate socială universală și cuprinzătoare.

Direcția Generală de Asistență Sociala și Protecția Copilului Bistrița (DGASPC) este principalul furnizor public de servicii sociale specializate la nivel județean. Direcția oferă o gamă largă de servicii sociale, în regim de tip rezidențial sau de zi, servicii sociale acordate copiilor, persoanelor cu dizabilități, persoanelor vârstnice și oricăror persoane aflate în nevoie. Serviciile sociale se acordă de către personalul Direcției atât în cadrul aparatului propriu cât și în centrele subordonate, după cum urmează[65]:

Servicii sociale destinate protecției copilului

- Serviciul Management de caz pentru copii și evaluare inițială
- Serviciul Management de caz asistență maternală
- Serviciul de evaluare complexă a copilului
- Serviciul intervenție în situații de abuz, neglijare, exploatare
- Biroul adopții, postadopții

Servicii oferite persoanei adulte aflate în dificultate

- Serviciul management de caz pentru adulți și monitorizare servicii sociale
- Serviciul de evaluare complexă a persoanelor adulte cu handicap

Tabel 29 Servicii de tip rezidențial în municipiul Bistrița, aflate în administrarea DGASPC Bistrița - Năsăud, 2020

NUME CENTRU	TIP SERVICIU	SERVICII OFERITE
Centrul pentru protecția copilului	Centrul de plasament de tip familial pentru copilul cu dizabilități	cazare pe perioadă nedeterminată, servicii de asigurare a hranei și suplimentelor nutritive, asistență medicală și îngrijire, socializare și petrecerea timpului liber, educare, integrare

[65] Strategia Județeană de Dezvoltare a Serviciilor Sociale 2016-2020 Județul Bistrița-Năsăud

NUME CENTRU	TIP SERVICIU	SERVICII OFERITE
		socială, medierea relațiilor copiilor cu părinții naturali/asistenți maternali, monitorizarea acestor relații, reintegrare familială
	Centrul maternal	informare în domeniu, cazare pe perioadă determinată, servicii de asigurare a hranei și suplimentelor nutritive, asistență medicală și îngrijire, socializare și petrecerea timpului liber, educare, integrare socială
	Centrul de primire în regim de urgență "Copiii străzii"	informare, cazare pe perioadă determinată, servicii de asigurare a hranei și suplimentelor nutritive, asistență medicală și îngrijire, socializare și petrecerea timpului liber, educare, integrare socială și familială
	Centrul de recuperare de zi pentru copilul cu dizabilități	activități de recuperare neuropsihomotorie și senzoriale, kinetoterapie, logopedie, alte servicii de recuperare, consiliere psihologică
Centre de zi	Centrul educațional de zi pentru copilul exploatat prin muncă	activități de îngrijire, sprijin în activitățile școlare, socializare și petrecere a timpului liber, consiliere socială pentru copil și familie, servicii de asigurare a hranei și suplimentelor nutritive, educare, servicii de suport pentru diferite situații de dificultate, dezvoltarea deprinderilor de viață independentă
Centre de servicii de recuperare de tip ambulatoriu	Centrul de servicii de recuperare neuromotorie	consiliere psihologică, informare în domeniu, kinetoterapie, masaj, hidroterapie, termoterapie, electroterapie.

SURSA: STRATEGIA JUDEȚEANĂ DE DEZVOLTARE A SERVICIILOR SOCIALE 2016-2020 JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂSĂUD

DGASPC Bistrița - Năsăud mai are în administrare și alte centre sociale, pe raza județului Bistrița-Năsăud, astfel:

- Localitatea Teaca: Casa nr.1, Casa nr.2.
- Localitatea Beclean: Centrul de plasament de tip familial pentru copii Beclean; Centrul de recuperare de zi pentru copilul cu dizabilități - Echipa mobilă; Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică pentru adulți cu Alzheimer (CRRNAA); Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică pentru tineri cu handicap (CRRNTH); Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihică "Sf. Luca" (CRRN Sf. Luca)
- Localitatea Năsăud: Centrul de plasament de tip familial pt. Copii; Centrul de recuperare de zi pentru copilul cu dizabilități.
- Localitatea Chiraleș: Casa de Tip Familial.
- Localitatea Nușeni: Căminul pentru persoane vârstnice; Centrul de servicii de recuperare neuromotorie

Furnizori privați de servicii sociale

Direcția de Asistență Socială (DAS) Bistrița și Direcția Generală de Asistență Sociala și Protecția Copilului Bistrița – Năsăud (DGASPC) colaborează cu instituții publice și cu organizații private din domeniul asistenței

sociale, de pe raza municipiului Bistrița, pentru buna implementare a activităților privind furnizarea serviciilor sociale la nivelul Municipiului Bistrița.

Tabel 30 Furnizori privați de servicii sociale acreditați în baza legii 197/2012, care desfășoară activități în municipiul Bistrița, 2021

NR. CRT.	NUME ORGANIZAȚIE
1	Asociația Autism Europa Bistrița
2	Asociația Filantropia Ortodoxa filiala Bistrița
3	Asociația Nevăzătorilor din Romania Filiala județeană Bistrița Năsăud
4	Filiala Reghin a Fundației Creștine Diakonia
5	Asociația A.F.I. Pro familia
6	Asociația Autism Pas cu Pas Bistrița
7	Asociația Caritas Eparhial Greco Catolic Cluj Filiala Bistrița
8	Asociația Clubul Amazoanelor Bistrițene
9	Asociația de Ajutorare a Copiilor Benita
10	Asociația de Scleroză Multiplă Bistrița
11	Asociația Începuturi Noi
12	Asociația Națională a Surzilor din România - Filiala Bistrița
13	Asociația Rază de Soare Centru de Recuperare și Educare a Persoanelor cu Dizabilități - Bistrița
14	Asociația Trup și Suflet
15	Asociația Vera Caritas
16	Fundația Bucurie
16	Fundația Centrul Creștin de Reintegrare Socială ONISIM Bistrița
17	Fundația Inocenți
18	Fundația Matisim

SURSA: MINISTERUL MUNCII ȘI SOLIDARITĂȚII SOCIALE

3.4.3.2. ANALIZA SITUAȚIEI CATEGORIILOR DE BENEFICIARI DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ DIN MUNICIPIUL BISTRIȚA

Pe raza Municipiului Bistrița prin intermediul structurilor specializate sunt furnizate beneficii si servicii sociale următoarelor categorii de beneficiari:

1. Copii si familie:	2. Persoane cu dizabilități:

• copii aflați în risc de separare de familie; • copii lipsiți temporar de ocrotire, prin plecarea la muncă în străinătate a părinților; • victimele violentei in familie.	• copii cu dizabilități; • adulți cu dizabilități.
3. Persoane vârstnice: • Persoane vârstnice neinstituționalizate, dar cu grade de dependenta diferite; • Persoane vârstnice independente; • Persoane vârstnice instituționalizate.	**4. Persoane si familii aflate in risc de marginalizare si excluziune socială:** • fără venituri sau cu venituri reduse; • fără adăpost; • victimele traficului de persoane; • persoane care au fost private de libertate in urma săvârșirii unei fapte penale.

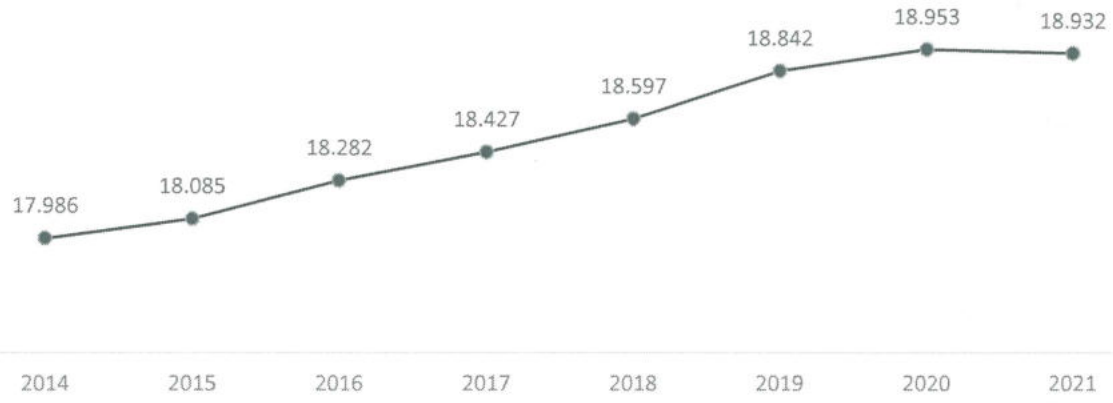
Municipiul Bistrița prezintă o creștere demografică constantă, în ultimii 8 ani, în condițiile în care la nivel județean, regional și național tendința este de scădere a populației. Cele mai importante creșteri ale populației se remarcă pe segmentele de vârstă 10 – 14 ani (18,42%), 56 – 69 ani (83,09%) și 70 – 74 ani (80,83%). Tinerii și vârstnicii reprezintă categoriile de populație considerate dependente (de populația adultă) si cele mai predispuse la situații de vulnerabilitate. Această dinamică demografică reprezintă un indicator pentru nevoia de a crește capacitatea și de a eficientiza furnizare a serviciilor sociale, pe termen mediu și lung, având în vedere creșterea numărului de potențiali beneficiari dar și o eventuală diversificare a nevoilor acestora, din punct de vedere al asistenței sociale.

Totodată, izbucnirea pandemiei de COVID-19, la începutul anului 2020 a dat naștere la nenumărate provocări pentru domeniul asistenței sociale în România. Efectele negative ale pandemiei se fac resimțite la nivelurile tuturor categoriilor sociale, însă nu în mod egal, persoanele vulnerabile resimțind aceste efecte negative mai mult decât celelalte categorii. In comunitățile în care existau deja probleme sociale, pandemia a multiplicat și agravat acele probleme în timp ce unele persoane nevulnerabile s-au confruntat pentru prima data cu probleme de ordin social. Dintre categoriile cele mai afectate, copiii și bătrânii sunt cei mai vulnerabili. Având în vedere ca aceste categorii de persoane au crescut în volum în ultimii ani, se remarcă, încă o dată, nevoia de consolidare a serviciilor sociale dedicate acestora.

Copii și familie

Conform datelor preluate de la Institutul Național de Statistică (INS), în anul 2021 populația Municipiului Bistrița era de 94.631 de locuitori, din care 18.932 persoane cu vârsta între 0-19 ani. Populația municipiului Bistrița cu vârsta între 0-19 ani reprezintă aproximativ 20% din totalul populației. Ca și evoluție, numărul total de locuitori la nivelul municipiului a crescut în ultimii 8 ani, cu 2,36%, iar numărul copiilor și tinerilor crescut cu 5,26% în perioada de referință.

Figura 125 Evoluția numărului de copii și tineri (0 – 19 ani) cu domiciliul în municipiul Bistrița, 2014 - 2021

SURSA: TEMPO INS

În ceea ce privește evoluția pe grupe de vârstă, comparativ cu anul 2014 se înregistrează o tendință de scădere ușoară a numărului persoanelor cu vârsta cuprinsă intre 5-9 ani, în timp ce pentru restul grupelor de vârstă tendința este una crescătoare. Cea mai pronunțată creștere a numărului de copii din municipiu se înregistrează pe segmentul 10-14 ani.

TABEL 31 Evoluția numărului de copii si tineri pe grupe de vârstă în municipiul Bistrița, 2014 - 2022

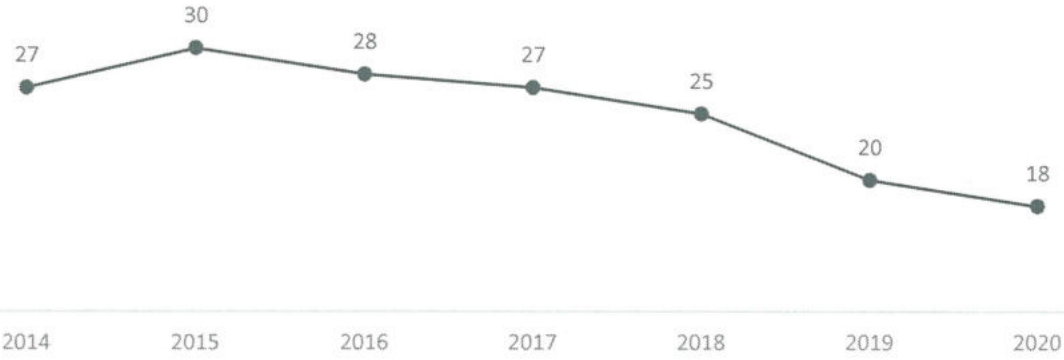
GRUPA DE VÂRSTĂ	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2014-2021
0 – 4 ani	4.637	4.623	4.558	4.699	4.756	4.927	4.928	4.721	1,81%
5 – 9 ani	4.719	4.858	5.001	4.877	4.866	4.762	4.724	4.686	-0,70%
10 – 14 ani	4.278	4.282	4.373	4.501	4.681	4.816	4.942	5.066	18,42%
15 – 19 ani	4.352	4.322	4.350	4.350	4.294	4.337	4.359	4.459	2,46%
TOTAL	**17.986**	**18.085**	**18.282**	**18.427**	**18.597**	**18.842**	**18.953**	**18.932**	**5,26%**

SURSA: TEMPO INS

Copii în sistemul de protecție

Conform DGASPC Bistrița-Năsăud, la finalul anului 2020, 620 de copii se aflau în sistemul de protecție socială sau erau beneficiari de asistență socială, la nivelul județului Bistrița - Năsăud. Numărul cestora este într-o continuă scădere începând cu anul 2016, în 2020 fiind înregistrați cu 22,60% mai puțini copii care beneficiază de ajutor, față de anul 2014. La nivelul municipiului Bistrița, numărul copiilor aflați în sistemul de protecție socială este de asemenea, în scădere, ajungând la 18 persoane în 2020, cu 33,33% mai puțini decât în anul 2014.

Figura 126 Evoluția numărului de copii aflați în sistemul de protecție socială în municipiul Bistrița, 2014 - 2020

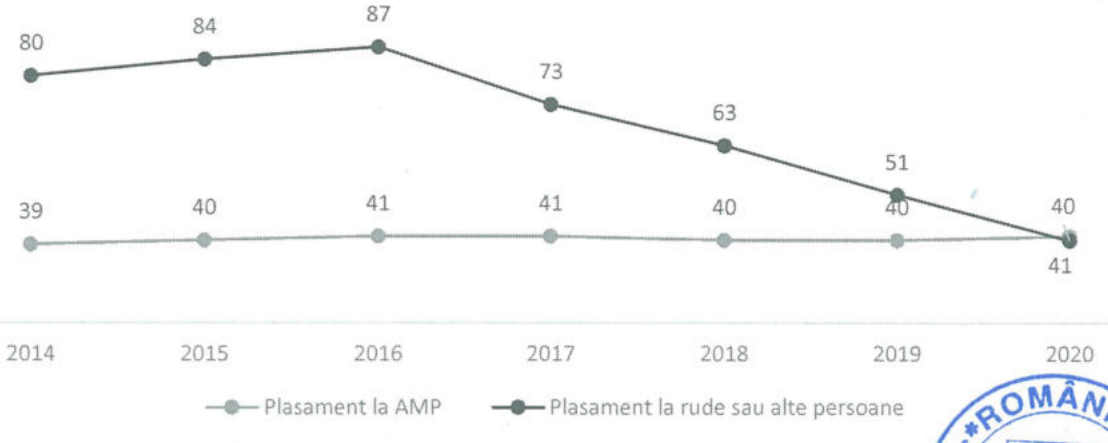

SURSA: DGASPC BISTRIȚA - NĂSĂUD

Dintre copiii aflați în plasament, în municipiul Bistrița, 41 de copii beneficiau de îngrijire la asistenți maternali profesioniști – AMP în anul 2020. Numărul de copii aflați în plasament la AMP, în perioada 2014 – 2020 a crescut ușor, media anuală, în ultimii 7 ani, fiind de 40,28 copii. În schimb, numărul de asistenți maternali profesioniști care au în îngrijire copii, a scăzut față de anul 2014, de la 31 de AMP la 24 de AMP, în 2020 fiind cu 29% mai putini AMP angajați în 2020. Astfel, raportul dintre numărul de copii aflați în îngrijire la AMP și numărul de AMP a crescut de la 1,25 copii/AMP în 2014 la 1,7 copii/AMP în 2020.

În ceea ce privește plasamentul familial (la rude sau la alte persoane), conform datelor transmise de către DGASPC Bistrița-Năsăud, numărul copiilor care beneficiază de aceasta forma de îngrijire a scăzut cu 50% în 2020, față de 2014, la nivelul municipiului, de la 80 de copii, la 40. Astfel, se remarcă o scădere importantă a numărului de plasamente la rude și alte persoane, până la un nivel aproape identic cu numărul plasamentelor la AMP.

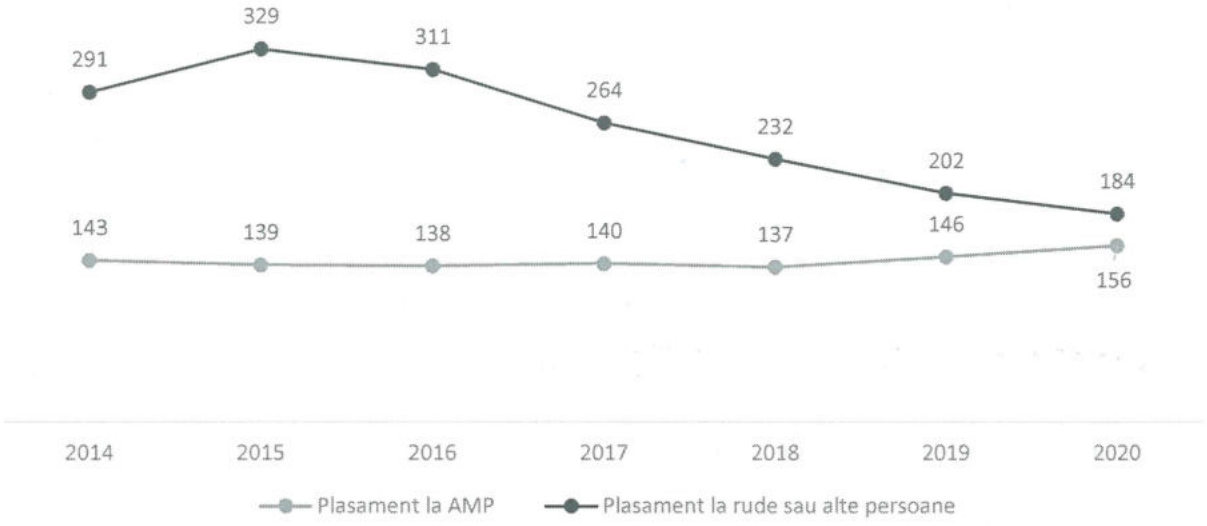
Figura 127 Evoluția numărului de copii aflați în plasamente la AMP, rude și alte persoane, municipiul Bistrița, 2014 - 2020

SURSA: DGASPC BISTRIȚA - NĂSĂUD

Comparativ cu situația pe municipiu, în Județul Bistrița - Năsăud, in 2020, 156 de copii se aflau în plasament la AMP – Asistent Maternal Profesionist, în timp ce 184 de copii se aflau în plasament la rude sau la alte persoane.

Figura 128 Evoluția numărului de copii aflați în plasament, după tipurile de plasament, jud. Bistrița - Năsăud, 2014-2020

SURSA: DGASPC BISTRIȚA

Dinamica evoluției acestor indicatori, în perioada de referință, este similară în cele două teritorii analizate, constatându-se o scădere a plasamentelor la rude sau alte persoane în timp ce numărul plasamentelor la AMP prezintă o creștere ușoară.

Conform datelor furnizate de Direcția Generală de Asistență Sociala și Protecția Copilului Bistrița-Năsăud (DGASPC), in 2020, la nivelul municipiului Bistrița, existau 239 de copii cu părinți plecați la muncă în străinătate, dintre care 36 de copii cu ambii părinți plecați, 203 copii cu un singur părinte plecat. Pentru copiii cu unic susținător al familiei monoparentale plecat la muncă în străinătate nu au fost transmise date aferente perioadei 2019 – 2020 din partea DGASPC Bistrița-Năsăud.

Conform evidențelor Direcției de Asistență Socială (DAS) din cadrul primăriei Bistrița, media anuală, pentru anul 2020, a numărului de copii cu părinți plecați la muncă în străinătate a fost:

- Copii cu ambii părinți plecați la muncă în străinătate: 42 copii/an
- Copii cu un singur părinte plecat la muncă în străinătate: 352 copii/an
- Copii cu unic susținător plecat la muncă în străinătate: 16 copii/an

Din evidențele DGASPC Bistrița-Năsăud se observă o scădere ușoară, în perioada 2014-2020, a numărului de copii cu ambii părinți plecați la muncă în străinătate (-5,25%) și a numărului de copii cu un singur părinte plecat la muncă în străinătate (-2,87%).

Tabel 32 Evoluția numărului de copii proveniți din familii cu părinți plecați la muncă în străinătate, municipiul Bistrița, 2014 - 2020

ANUL	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014-2020
Ambii părinți plecați la muncă în străinătate	38	39	39	39	38	36	36	-5.25%

ANUL	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014-2020
Un singur părinte plecat la muncă în străinătate	209	206	206	206	202	203	203	-2.87%
Părintele unic plecat la muncă în străinătate	25	27	27	27	27	-	-	-
TOTAL	**272**	**272**	**272**	**272**	**267**	**239**	**239**	**-12.13%**

SURSA: DGASPC BISTRIȚA-NĂSĂUD

În 2020, numărul total al copiilor cu părinți plecați la muncă în străinătate este mai mic cu 12,13% față de anul 2014, la nivelul municipiului, valoarea acestuia reprezentând 13,11% din totalul la nivelul județului Bistrița-Năsăud. Evoluția acestor indicatori urmează tendința observată la nivel județean, unde se constată scăderi pe toate categoriile de copii cu părinți plecați la muncă în străinătate.

Tabel 33 Evoluția numărului de copii proveniți din familii cu părinți plecați la muncă în străinătate, jud. Bistrița - Năsăud, 2014 - 2020

ANUL	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014-2020
Ambii părinți plecați la muncă în străinătate	695	725	478	504	445	374	330	-52.52%
Un singur părinte plecat la muncă în străinătate	1570	1616	1916	1967	1916	1709	1388	-11.59%
Părintele unic plecat la muncă în străinătate	158	160	135	143	143	98	105	-33.54%
TOTAL	**2423**	**2501**	**2529**	**2614**	**2504**	**2181**	**1823**	**-24.76%**

SURSA: DGASPC BISTRIȚA-NĂSĂUD

Dinamica numărului de copii cu părinți plecați al muncă în străinătate, la nivelul județului, în ultimii 7 ani, arată o evoluție crescătoare în perioada 2014 – 2017, urmată de un declin, până în 2020. Astfel, umărul total de copii cu părinți plecați la muncă în străinătate a scăzut în 2020 cu 24,76% față de 2014, cea mai mare scădere înregistrându-se pe segmentul copii cu ambii părinți plecați la muncă în străinătate.

DGASPC Bistrița-Năsăud monitorizează copiii proveniți din aceste familii iar pentru o parte dintre aceștia decide instituirea măsurii de protecție specială. Protecția specială a copilului reprezintă ansamblul măsurilor, prestațiilor și serviciilor destinate îngrijirii și dezvoltării copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi sau a celui care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lăsat în grija acestora.

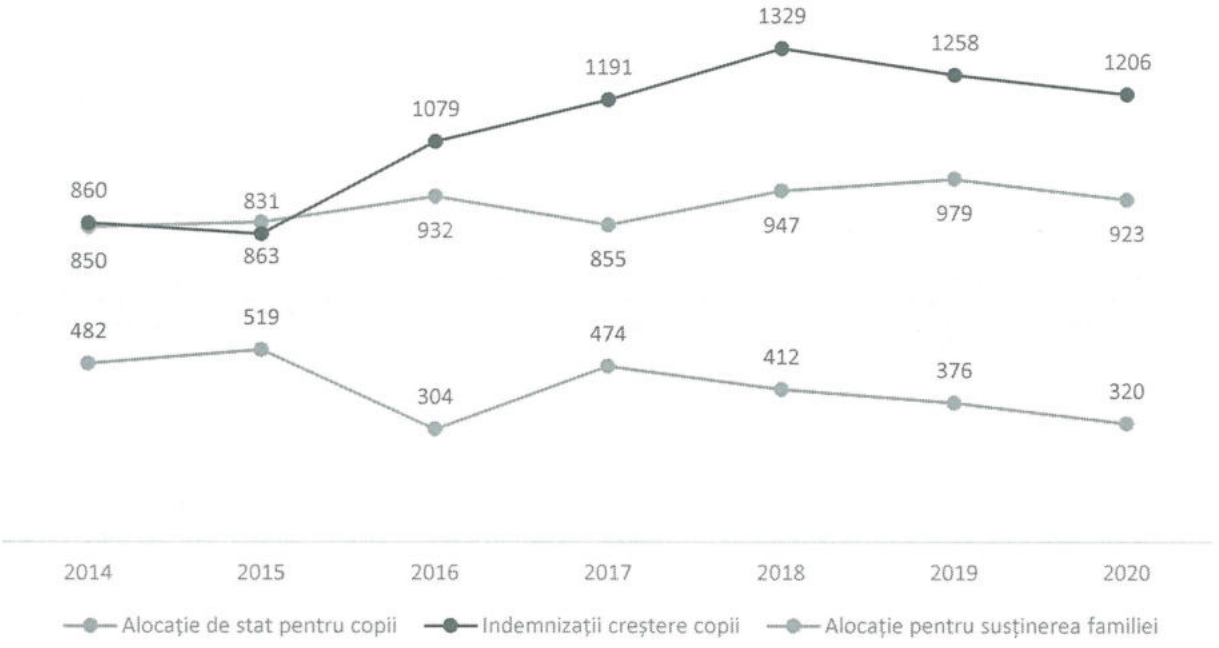
Destrămarea familiilor ca urmare a migrației părinților pentru a munci în străinătate este un fenomen care afectează, anual, un număr important de copii de pe raza municipiului Bistrița, însă evidențele arată o îmbunătățire a situației prin scăderea constantă a numărului de copii cu părinți plecați la muncă în străinătate. Plecarea părinților la muncă în străinătate este un fenomen care afectează dezvoltarea psiho-socio-emoțională a copiilor rămași fără supravegherea, suportul și afectivitatea necesară din partea părinților.

Prestațiile sociale reprezintă o componentă importantă a sistemului de asistență socială. Acestea sunt ajutoare sociale sub forma de transferuri financiare, acordate familiilor sau persoanelor aflate în situații de dificultate financiară, sau sunt acordate familiilor în situația nașterii copiilor și pentru creșterea și educarea

acestora, sub formă de indemnizații. Prestațiile sociale favorizează incluziunea socială și asigurarea unei vieți autonome.

Direcția de Asistență Socială Bistrița (DAS), prin compartimentul Beneficii Sociale, acordă astfel de ajutoare sociale sub formă de bani, din bugetul de stat și din cel local, după următoarele criterii: : evaluarea contextului familial, veniturile solicitantului sau ale familiei acestuia, condițiile de locuire, starea de sănătate și gradul de dependență al persoanelor.

Figura 129 Evoluția numărului de beneficii sociale pentru familie și copil în municipiul Bistrița, 2014 - 2020

SURSA: DAS BISTRIȚA

Față de anul 2014, se remarcă o creștere a numărului de beneficiari pentru Alocația de stat pentru copii și Indemnizații creștere copii. Cu toate acestea, numărul acestor prestații sociale a început sa scadă începând cu anul 2018, respectiv 2019, pe fondul scăderii natalității. Numărul beneficiarilor pentru Alocația pentru susținerea familiei este în scădere începând cu anul 2015. Municipiul Bistrița înregistrează o scădere a sporului natural în ultimii ani. În perioada 2014 – 2020, la nivelul municipiului se remarca un vârf al numărului de nașteri în anul 2018, urmat de un declin constant până în anul 2020. Această dinamică demografică explică evoluția numărului de beneficiari de prestații sociale în municipiul Bistrița. Scăderea numărului de alocații pentru susținerea familiei, prestație ce se acordă familiilor ale căror venituri sunt sub 530 lei/membru de familie, conform prevederilor Legii nr.277 din 24 decembrie 2010, poate fi conectată cu creșterea nivelului de trai, generată de creșterea veniturilor și de îmbunătățirea accesului pe piața muncii. De asemenea, numărul beneficiarilor de Venit minim garantat a scăzut, la nivelul municipiului, cu 14,29% în anul 2020, față de 2014.

Persoane cu dizabilități

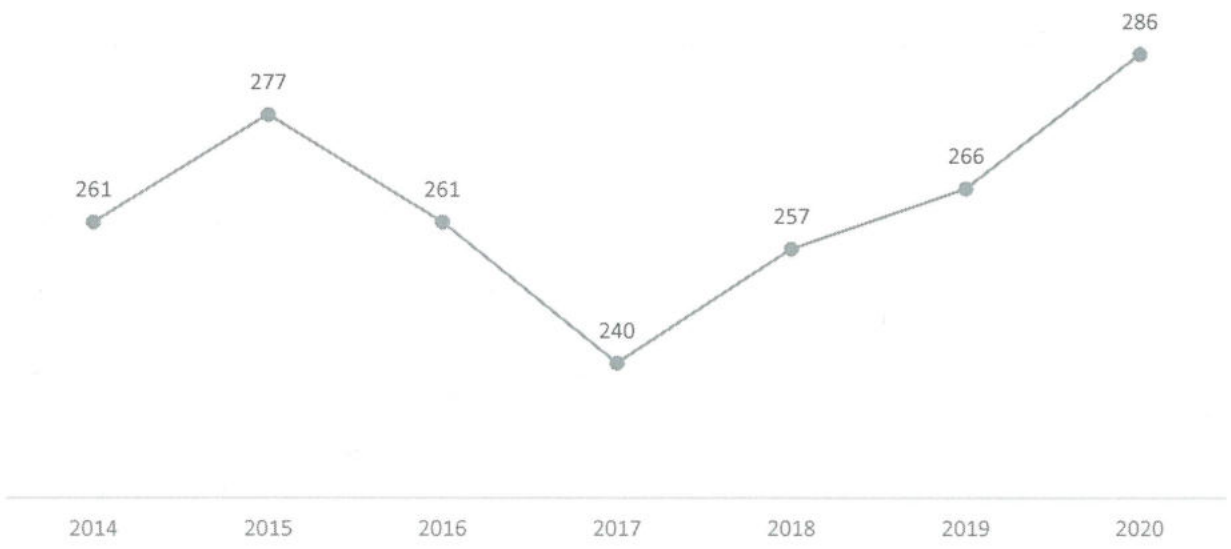
Persoanele cu dizabilități se confruntă cu probleme specifice prin faptul că accesul lor la condițiile normale de viață este îngreunat, mai ales în situațiile în care mediul înconjurător și oportunitățile de participare la viața socială nu sunt adaptate nevoilor lor. Printre dificultățile cele mai importante cu care se confruntă persoanele cu dizabilități se numără lipsa locurilor de muncă dedicate acestora, accesul restrâns la educație și nevoia de accesibilizare a spațiilor publice.

Pentru ca persoanele cu dizabilități să beneficieze de șanse și oportunități egale este nevoie de sprijin și de măsuri din partea instituțiilor publice, în cooperare cu organizațiile private care furnizează servicii sociale. Rolul acestor entități este acela de a oferi persoanelor cu dizabilități capacitatea de a se bucura de drepturi depline și de a beneficia complet de participarea la viața socială și economică europeană, prin mijloace specifice de sprijin.

Copii cu dizabilități

Conform informațiilor transmise de Direcția de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC) Bistrița - Năsăud, în 2020, în municipiul Bistrița erau în evidența instituției 286 de copii cu dizabilități. Față de anul 2014, numărul de copii cu dizabilități din municipiul Bistrița a crescut cu 9,58%. Evoluția acestui indicator prezintă un vârf în anul 2015 (277 persoane), urmat de o depreciere, până în anul 2017 când numărul de copii cu dizabilități din municipiul Bistrița a început, din nou, să crească ajungând la 286 de persoane, peste valoarea înregistrată in 2015.

Figura 130 Evoluția numărului de copii cu dizabilități in municipiul Bistrița, 2014 - 2020

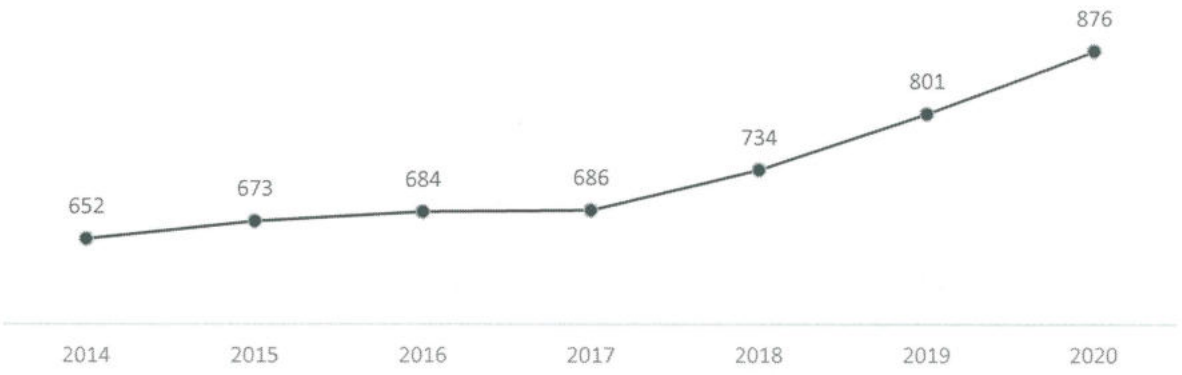

SURSA: DGASPC BISTRIȚA - NĂSĂUD

5,24% din numărul total de copii cu dizabilități se aflau, în 2020, in grija asistenților maternali profesioniști, angajați ai DGASPC. Comparativ cu situația înregistrată la nivel județean, numărul total de copii cu dizabilități din municipiul Bistrița reprezintă 32,65% din totalul pe județ.

Față de anul 2014, numărul de copii cu dizabilități din județul Bistrița-Năsăud a crescut cu 34,36%. În ultimii 3 ani, creșterea numărului de copii cu dizabilități s-a accelerat, având o rată medie de creștere de 8,5%/an.

Figura 131 Evoluția numărului de copii cu dizabilități in jud. Bistrița - Năsăud, 2014 - 2020

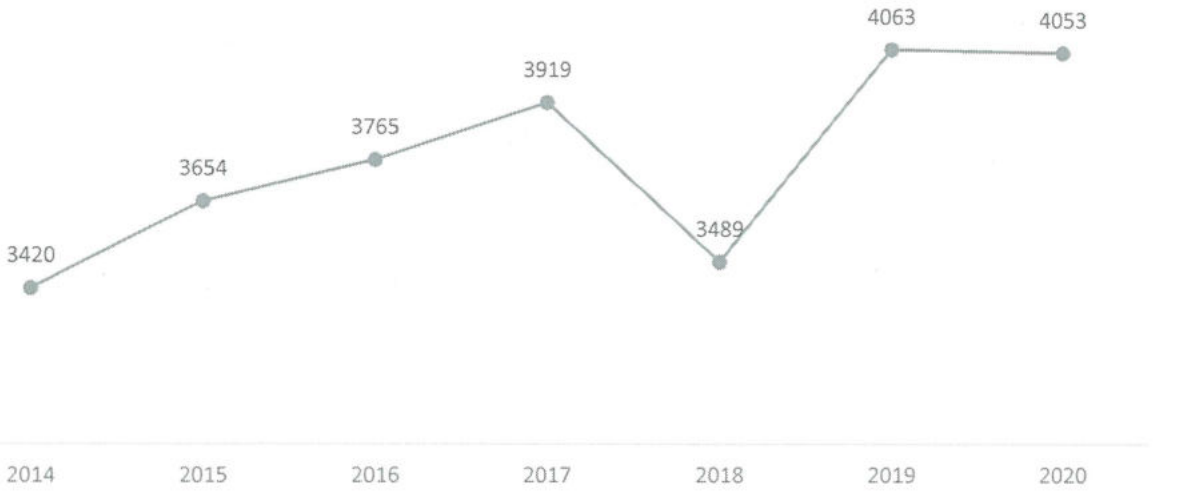
SURSA: DGASPC BISTRIȚA - NĂSĂUD

Creșterea numărului copiilor cu dizabilități, atât la nivel de municipiu cât și la nivel de județ reprezintă un indicator pentru nevoia de a crește capacitatea serviciilor sociale și medicale dedicate acestei categorii de beneficiari.

Adulți cu dizabilități

În ceea ce privește situația persoanelor adulte cu dizabilități, în 2020, în evidențele DGASPC Bistrița-Năsăud figurau 5053 persoane, numărul acestora fiind cu 18,51% mai mare față de anul 2014. Evoluția numărului de persoane cu dizabilități prezintă o tendință crescătoare în ultimii 8 ani, excepție făcând anii 2018 și 2020 când valoarea acestui indicator a scăzut față de anul precedent. Astfel, față de anul 2019 când pe raza municipiului figurau 4063 de persoane cu dizabilități, în 2020 numărul acestora este cu 0,25% mai mic, în scădere ușoară.

Figura 132 Evoluția numărului de adulți cu dizabilități in mun. Bistrița, 2014 - 2020

SURSA: DGASPC BISTRIȚA – NĂSĂUD

Evoluția se încadrează în tendința înregistrată la nivelul județului, unde, după o creștere constantă a persoanelor adulte cu dizabilități, înregistrată în perioada 2014-2019, anul 2020 vine cu o scădere a acestui indicator cu 1,33%. Valoarea indicatorului persoane adulte cu dizabilități, înregistrată la nivelul municipiului, reprezintă 21,21% din totalul înregistrat la nivel județean.

Pentru beneficiarii persoane adulte cu dizabilități, DGASPC Bistrița Năsăud și DAS Bistrița oferă servicii sociale specializate și beneficii sub formă de prestații sociale. Persoanele cu handicap, adulți și copii, încadrate în gradul grav de handicap din municipiul Bistrița au beneficiat, conform legislației speciale în vigoare, de drepturi financiare, informare și pregătire profesională pentru integrarea lor în societate și prevenirea marginalizării. La nivelul municipiului Bistrița, Direcția de Asistență Socială (DAS) din cadrul primăriei municipiului a suplimentat, constant, în ultimii 7 ani, atât numărul indemnizațiilor lunare dedicate persoanelor cu handicap, adulți și copii, cât și numărul de asistenți personali angajați în cadrul direcției. Astfel, numărul indemnizațiilor lunare pentru persoanele cu handicap a crescut cu 64,59% în perioada 2014 – 2020, de la 449 de indemnizații lunare la 739 de indemnizații lunare. Numărul de asistenți personali ai persoanelor cu handicap angajate la DAS a ajuns la 198 de asistenți personali în 2020, cu 42,45% mai mulți decât în 2014. Această dinamica reflectă nevoia în creștere privind beneficiile sociale acordate acestei categorii de beneficiari.

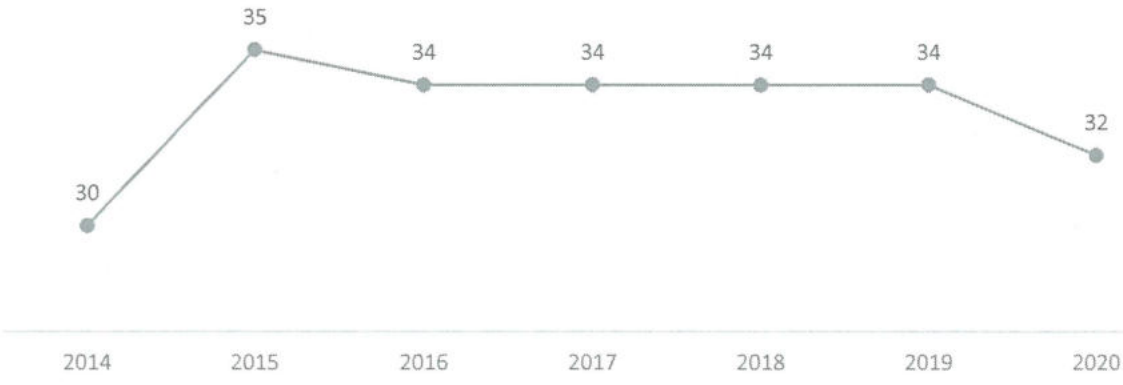
Persoane vârstnice

Persoanele vârstnice din municipiul Bistrița pot beneficia de servicii de îngrijire acordate de către Direcția de Asistență Sociala Bistrița (DAS) prin:

- Căminul pentru persoane vârstnice
- Compartimentul de asistență la domiciliu pentru persoane vârstnice

Direcția de Asistență Socială (DAS) Bistrița acordă servicii sociale persoanelor vârstnice ca servicii de îngrijire personală acordate cu prioritate la domiciliu sau în centre rezidențiale pentru persoanele vârstnice dependente, singure ori a căror familie nu poate să le asigure îngrijirea, respectiv de acompaniere, precum și servicii destinate amenajării sau adaptării locuinței, în funcție de natura și gradul de afectare a autonomiei funcționale.

Figura 133 Evoluția numărului de persoane vârstnice care au beneficiat de servicii de îngrijire în cadrul căminului pentru persoane vârstnice în mun. Bistrița, 2014 – 2020 (media lunară)

SURSA: DAS BISTRIȚA

În anul 2020 prin intermediul Serviciului "Cămin pentru Persoane Vârstnice" au fost asistate, în medie, 32 de persoane, cu vârste cuprinse între 67 și 96 de ani. În cadrul Căminului, îngrijirea persoanelor vârstnice

este permanentă, acestea beneficiind de cazare, preparare și servire hrană (mic dejun, dejun, cină și 2 gustări servite între mesele principale), igienă personală, igiena spațiilor de locuit, igiena îmbrăcămintei, asistență medicală, psihologică și socială. În ultimii 7 ani, numărul de persoane vârstnice a fluctuat ușor, media anuală numărului de beneficiari care au beneficiat de acest tip de îngrijire fiind de 33,29.

În ceea ce privește serviciul de îngrijire la domiciliu a persoanelor vârstnice, în anul 2020, 10 persoane cu vârste cuprinse între 65 și 89 de ani au beneficiat de aceste servicii. Dintre acestea, 9 persoane au fost de sex feminin și 1 persoană de sex masculin. Serviciile de îngrijire la domiciliu acordate de DAS Bistrița includ: servicii sociale privind îngrijirea persoanei, prevenirea marginalizării sociale și sprijinirea pentru reintegrarea socială, consiliere administrativă, sprijin pentru plata unor servicii și obligații curente, îngrijirea locuinței și gospodăriei, ajutor pentru menaj și prepararea hranei; servicii socio-medicale privind acordarea ajutorului pentru realizarea igienei personale, adaptarea locuinței la nevoile persoanei vârstnice și antrenarea la activități economice, sociale și culturale; servicii medicale, sub forma consultațiilor și îngrijirilor medicale la domiciliu sau în instituții de sănătate, consultații și îngrijiri stomatologice, administrarea de medicamente, acordarea de materiale sanitare și de dispozitive medicale.

Alte categorii de beneficiari de asistență socială

Persoanele fără adăpost din municipiul Bistrița pot beneficia de servicii sociale în cadrul Centrului de noapte și cazare temporară, administrat de DAS. În 2020, prin intermediul Centrului de noapte și cazare temporară au fost oferite servicii sociale pentru un număr de 33 de beneficiari.

Cantina municipiului Bistrița, cu o capacitate de 200 de porții, furnizează hrană pentru persoanele nevoiașe. În 2020, cantina a avut un număr mediu lunar de beneficiari de 11 persoane.

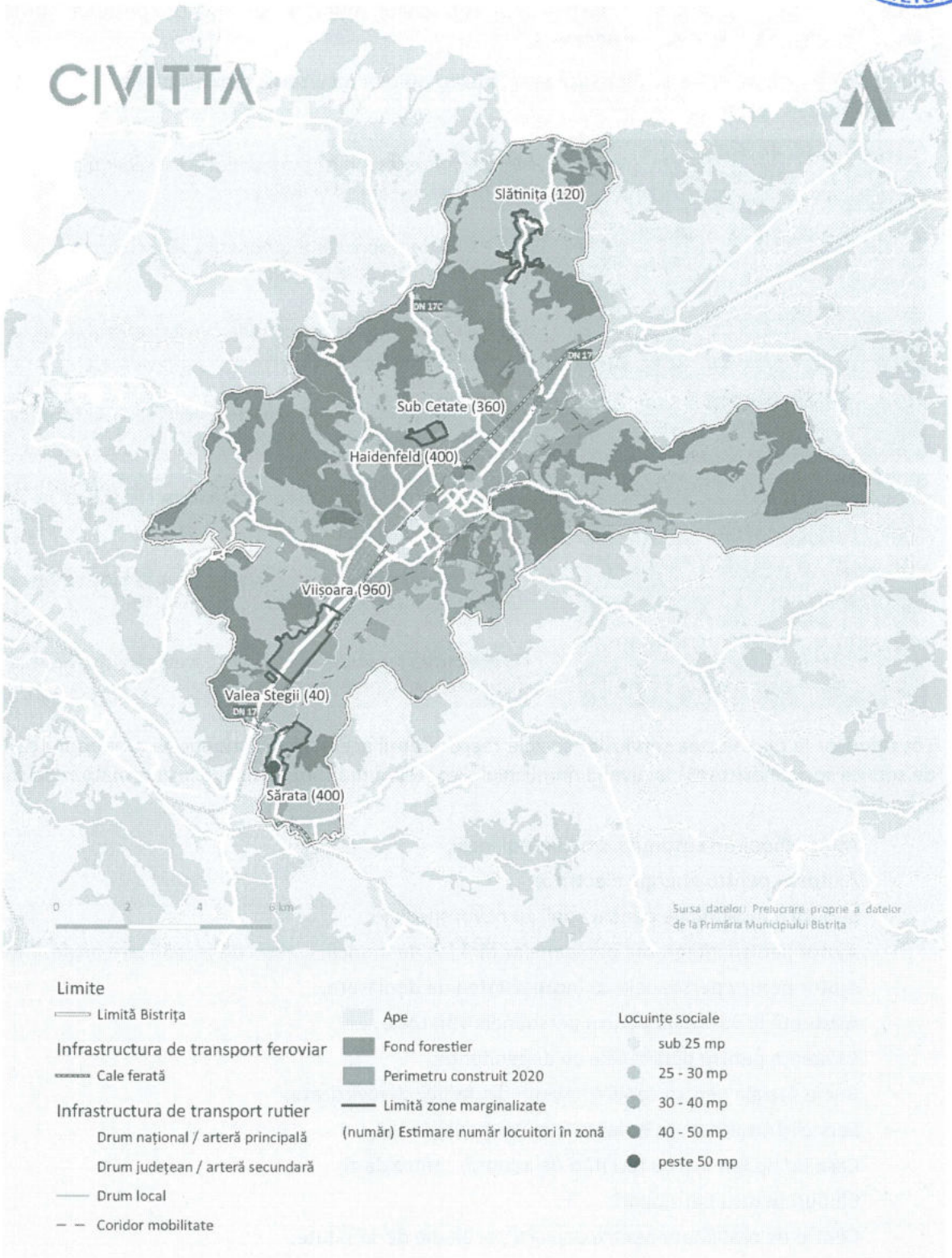
Victimele violenței în familie beneficiază de sprijin prin intermediul unui serviciu creat prin proiectul „VENUS – Împreună pentru o viață în siguranță!" proiect ce are ca obiectiv general îmbunătățirea și dezvoltarea măsurilor și serviciilor sociale în scopul prevenirii și combaterii violenței domestice, prin crearea și dezvoltarea unei rețele naționale inovative integrate care va cuprinde 42 de locuințe protejate, precum și servicii integrate complementare de grupuri de suport și cabinete de consiliere vocațională. Proiectul este implementat de Agenția Națională Pentru Egalitate de Șanse între femei și bărbați (ANES), iar în municipiul Bistrița au fost create 6 locuri, în cadrul unui centru, destinate victimelor violenței domestice.

În ceea ce privește nevoile asigurare a unor condiții de locuit decente pentru categoriile sociale dezavantajate, în municipiul Bistrița, în anul 2020 municipalitatea dispunea de 356 de locuințe sociale, cu un grad de ocupare de 100%. Locuințele sociale reprezintă locuințe cu chirie subvenționată, destinate unor categorii de persoane defavorizate prevăzute de lege, cărora nivelul de trai nu le permite accesul la o locuință în proprietate sau închirierea unei locuințe în condițiile pieței.

În ultimii ani, numărul dosarelor depuse de potențiali beneficiari, în vederea accesării unei locuințe sociale, depășește cu mult disponibilitățile existente, ceea ce demonstrează necesitatea construirii de noi locuințe sociale în paralel cu implementarea de măsuri care să contribuie la reducerea riscului de sărăcie. Din anul 2014, până în anul 2020, în municipiul Bistrița au fost depuse, în medie, 247 de noi cereri de locuințe sociale, anual, în timp ce numărul mediu de locuințe sociale repartizate anual a fost de doar 10 locuințe.

Pentru acoperirea nevoilor privind asigurarea de condiții decente de locuire pentru persoanele dezavantajate, Primăria Bistrița derulează un proiect prin care, în anul 2022, sunt in proces de construire 40 de locuințe sociale ce urmează a fi finalizate și distribuite. De asemenea, municipalitatea a realizat un studiu de fezabilitate pentru alte 135 de locuințe sociale ce vor fi construite în localitatea componentă Viișoara, în prezent existând nevoia de a se accesa o sursă de finanțare pentru implementarea proiectului.

Figura 134 Repartizarea locuințelor sociale și a zonelor cu populație care trăiește în condiții de marginalizare, în municipiul Bistrița, 2022

SURSA: DAS BISTRIȚA

Deservirea și satisfacția populației cu privire la serviciile sociale

La nivelul percepției populației în ceea ce privește oferta și infrastructura de servicii sociale, cel puțin 78% dintre respondenții unui chestionar[66] aplicat cetățenilor municipiului Bistrița consideră furnizarea de servicii sociale necesară și foarte necesară.

Figura 135 Ierarhizarea serviciilor sociale, conform opiniei locuitorilor municipiul Bistrița, în funcție de necesitatea acestora

Asistență pentru persoane cu dizabilități	•**90.0%** dintre respondenți consideră acest serviciu social ca fiind necesar și foarte necesar
Asistență pentru persoane vârstnice	•**89,2%** dintre respondenți consideră acest serviciu social ca fiind necesar și foarte necesar
Asistență pentru minori proveniți din familii în dificultate	•**88,8%** dintre respondenți consideră acest serviciu social ca fiind necesar și foarte necesar
Servicii destinate integrării persoanelor cu nevoi speciale	•**88,6%** dintre respondenți consideră acest serviciu social ca fiind necesar și foarte necesar
Cantina săracilor	•**83,4%** dintre respondenți consideră acest serviciu social ca fiind necesar și foarte necesar
Servicii pentru persoane cu risc de sărăcie	•**80,3%** dintre respondenți consideră acest serviciu social ca fiind necesar și foarte necesar
Ajutoare pentru încălzirea locuinței	•**77,6%** dintre respondenți consideră acest serviciu social ca fiind necesar și foarte necesar

Tot referitor la necesitatea serviciilor sociale respondenții aceluiași chestionar au menționat că, în oferta de servicii sociale existentă la nivelul municipiului ar trebui menținute sau incluse următoarele servicii sau măsuri:

- After school-uri susținute din bugetul local;
- Ajutoare pentru energie electrică;
- Servicii educaționale pentru copii cu nevoi speciale;
- Ajutor pentru integrarea persoanelor fără loc de muncă, cursuri de recalificare profesională;
- Ajutor pentru persoanele cu incapacitatea de deplasare;
- Asistență la domiciliu pentru persoanele vârstnice;
- Asistențe pentru persoanele cu dependențe;
- Burse sociale pentru copiii proveniți din familii defavorizate;
- Servicii gratuite de psihologie specială pentru copii;
- Case de tip familial cu facilități de adopții, centre de zi;
- Cluburi pentru pensionari;
- Centre de reabilitare pentru copii cu probleme de sănătate;

[66] Chestionar aplicat pe un eșantion de 1032 de persoane, locuitori ai municipiului Bistrița, în perioada 11 septembrie 2021 – 17 decembrie 2021.

- Servicii destinate mamelor singure sau situațiilor de abuzuri domestice în familie.

Rezultatele chestionarului relevă o atenție crescută a populației față de nevoile persoanelor cu dizabilități, ale persoanelor vârstnice și ale copiilor aflați în dificultate. Aceste preocupări sunt corelate cu rezultatele analizei ecosistemului de servicii sociale, rezultate care arată o creștere, în ultimii ani, a numărului de persoane cu dizabilități, în special copii, ceea ce întărește nevoia diversificării și eficientizării serviciilor sociale dedicate acestor categorii de beneficiari, precum și creșterea accesului la aceste tipuri de servicii.

3.4.4. CULTURĂ, TURISM ȘI PETRECEREA TIMPULUI LIBER

Dincolo de impactul economic, sectoarele culturii și turismului sunt valoroase și din perspectiva posibilităților pe care le oferă de exprimare umană. Astfel, cultura și implicit industriile creative, sunt din ce în ce mai utile orașelor a căror economie este bazată și pe aceste resurse, fiind elementul catalizator în jurul căruia se pot cristaliza și dezvolta și alte sectoare de servicii.

În același timp, în ultimele decenii, sectorul turistic a demonstrat că poate contribui într-o mare măsură la dezvoltarea economică și la crearea unor locuri de muncă, fiind astfel un facilitator pentru dialogul multicultural, incluziunea socială și chiar dezvoltarea durabilă.

Cu toate acestea, pandemia a afectat toți cetățenii și numeroase sectoare economice se află într-o situație dificilă, iar sectorul cultural și cel turistic se numără printre cele mai grav afectate. Mai mult, în timpul pandemiei de COVID-19, când mulți oameni au fost limitați în mișcare, a devenit și mai important pentru persoanele de toate vârstele și abilitățile să fie cât mai active. Este foarte important astfel să analizăm cum poate fi gestionată revenirea acestor sectoare sau care sunt noile practici de consum cultural și turistic care se desprind după această perioadă.

Rolul acestui capitol este de a identifica și de a evalua resursele culturale, turistice și de petrecere a timpului liber de care dispune municipiul Bistrița, fie că este vorba despre importante resurse de patrimoniu, fie că se remarcă oportunitățile de loisir din oraș și din împrejurimi, toate acestea stau la baza identității municipiului, având un rol semnificativ în conturarea imaginii de ansamblu a acestuia.

3.4.4.1. CULTURĂ

Această secțiune are ca scop evaluarea serviciilor culturale prezente la nivelul municipiului Bistrița, atât din perspectiva infrastructurii culturale existente, cât și cu privire la consumul cultural al locuitorilor și al turiștilor.

Bistrița sau pe numele săsesc Bistritz, este atestată documentar prima oară ca oraș în anul 1264 și își datorează într-o mare măsură geneza, evoluția și caracteristicile fizice, colonizării germane medievale. Așezarea este amplasată într-o zonă cu resurse naturale deosebit de bogate, iar conjunctura favorabilă, libertățile obținute de coloniști de la Coroana Maghiară, legislația urbană germană, calitatea și cultura grupului uman așezat aici, Biserica catolică și alți factori, au făcut ca orașul să se dezvolte rapid.[67]

Cetatea Bistriței a fost una din cele mai puternice fortificații din Transilvania și a fost pe tot parcursul istoriei unul dintre cele 7 burguri în jurul cărora s-au organizat comunitățile săsești din România: Bistrița, Brașov, Sibiu, Sighișoara, Cluj Napoca, Mediaș și Sebeș.

Orașul se distinge printr-o panoramă superbă a dealurilor împădurite ce îl înconjoară din toate părțile și apa limpede a Bistriței Ardelene care îl străbate. Potențialul turistic al orașului nu este exploatat în totalitate, dar se pot descoperi locuri frumoase și încărcate de istorie pe străzile orașului.

[67] https://www.primariabistrita.ro/municipul-bistrita/descrierea-bistritei/

În acest context, municipiul Bistrița reprezintă un oraș cultural de importanță națională, fiind identificat în istorie ca un important centru meșteșugăresc din Transilvania. *În secolul al XVI-lea orașul își atinge apogeul dezvoltării urbanistice medievale în suprafața cuprinsă între zidurile de incintă, Bistrița înscriind-se sub aspect social, economic și edilitar, între cele mai reprezentative orașe din Transilvania.*[68] Din această perioadă s-au păstrat o serie de monumente istorice cu o valoare culturală incontestabilă, care pot fi admirate în continuare.

Resursele culturale

Aspectele referitoare la cultură, turism și petrecerea timpului liber reprezintă elemente de plus valoare și un avantaj competitiv atât la nivel local, cât și regional, acestea putând fi astfel valorificate pentru a atrage atenția și a spori notorietatea municipiului Bistrița.

Printre PRINCIPALELE DOTĂRI CULTURALE prezente în municipiu se regăsesc următoarele echipamente majore:

MUZEE ȘI COMPLEXURI MUZEALE | Ansamblul Sugălete, Galeriile de Artă „Arcade 24", Muzeul Județean Bistrița-Năsăud sau Muzeul Casa Argintarului (aflat în administrarea Complexului Muzeal Bistrița Năsăud).

CASE MEMORIALE | Casa Andreas Beuchel, Casa Argintarului și Casa Memorială Andrei Mureșanu.

TEATRE ȘI BIBLIOTECI | Biblioteca Județeană „George Coșbuc".

LĂCAȘURI ȘI EDIFICII DE CULT | Biserica Evanghelică C.A., Mănăstirea minorită, Biserica „Intrarea în Biserică a Maicii Domnului", Catedrala ortodoxă „Sfinții Trei Ierarhi" din Bistrița, Biserica romano-catolică, Sinagoga din Bistrița sau Mănăstirea dominicană din Bistrița.

INSTITUȚII CULTURALE | Biblioteca Județeană „George Coșbuc", Centrul de Artă Tradițională – Casa cu Lei, Centrul Cultural Municipal „George Coșbuc", Palatul Copiilor sau Studioul de film și actorie Bistrița.

CENTRUL ISTORIC, CLĂDIRI ȘI ATRACȚII REPREZENTATIVE | Ansamblul urban medieval Bistrița, Turnul Dogarilor, Casa lui Ion Zidarul, Colegiul Național „Liviu Rebreanu", Colegiul Național „Andrei Mureșanu", Piața Centrală – Marketplatz, Castelul Lazar Imre (Sărata), Primăria veche și Clădirea Poștei Vechi.

MONUMENTE DE FOR PUBLIC | Bustul lui Mihai Eminescu, Portretul Corneliu Baba, Bustul lui Alexandru Ioan Cuza, Bustul lui Avram Iancu, Statuia lui George Coșbuc, Bustul lui Liviu Rebreanu, Statuia lui Andrei Mureșanu sau Monumentul evreiesc.

CINEMATOGRAFE | Centrul Cultural „Dacia" sau HappyCinema.

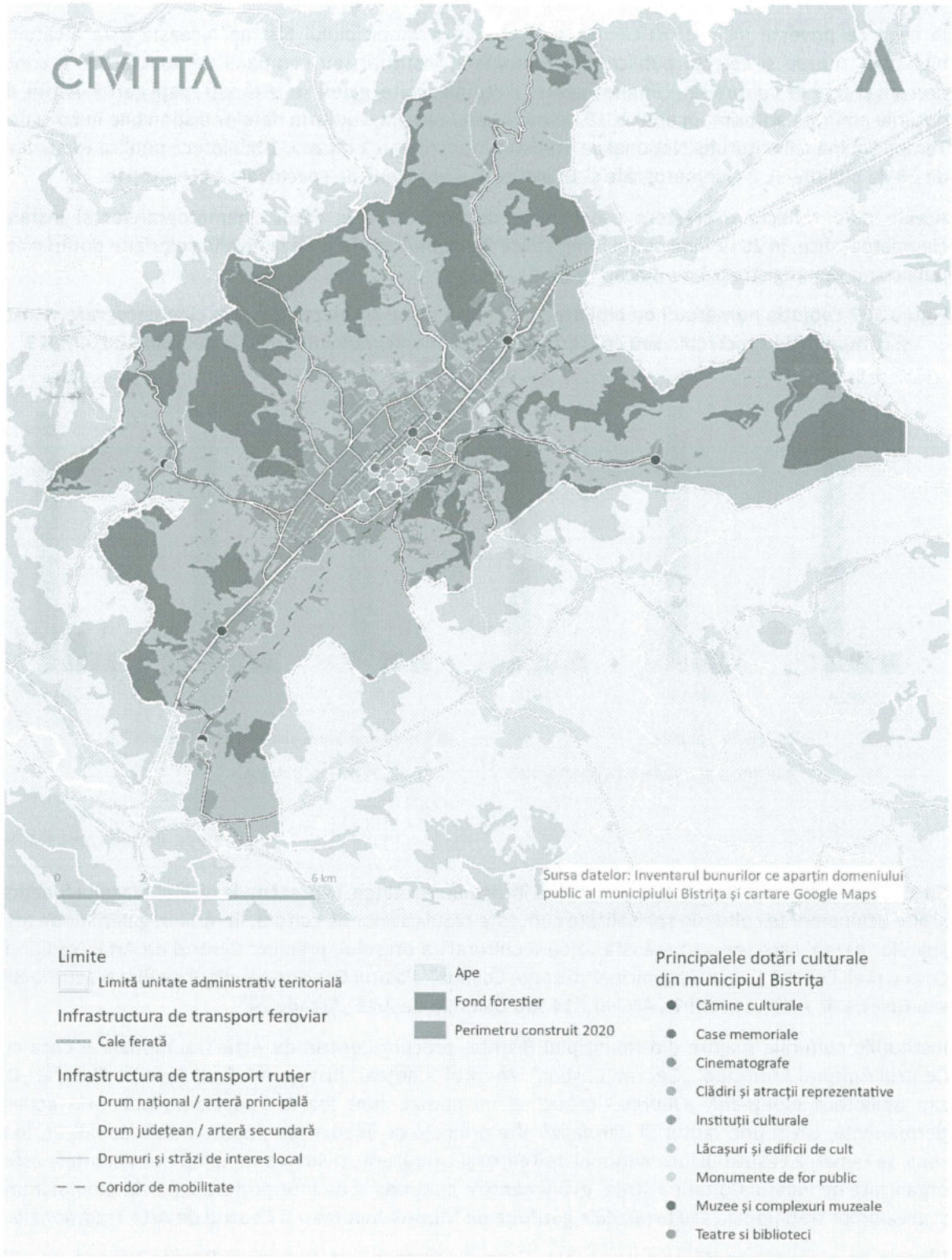
Centrul istoric al municipiului Bistrița reprezintă nucleul cultural al orașului, fapt ce se observă și în urma distribuției teritoriale a dotărilor culturale prezente la nivelul municipiului. Din această fortificație vastă se păstrează o parte din zidurile de sud și de est, împreună cu Turnul Dogarilor. Turnul Dogarilor este singurul turn de apărare păstrat din cetatea medievală a Bistriței, restaurat în anii 1962 și 1977.

Biserica Evanghelică este și ea un simbolul al orașului Bistrița. Aceasta a fost concepută în stilul gotic, având cel mai înalt turn medieval din România de 75 de metri. Printre acestea, străduțele pietonale, înguste, fac legătura între laturile lungi ale cetății și păstrează atmosfera medievală autentică a orașului.

Se constată faptul că majoritatea dotărilor culturale și de petrecere a timpului liber se concentrează în zona central-istorică a orașului, în special atracțiile reprezentative precum teatrele, muzeele și bibliotecile. Acest lucru oferă atât cetățenilor, cât și turiștilor, oportunitatea unei oferte culturale cât mai accesibile, fiind ușor de vizitat, precum și posibilitatea pentru administrație și actorii locali de a dezvolta infrastructura de servicii și a ofertei culturale pentru producție și consum cultural de proximitate.

[68] https://bistritamedievala.ro/turism-medieval/

Figura 136 Principalele dotări culturale din municipiul Bistrița

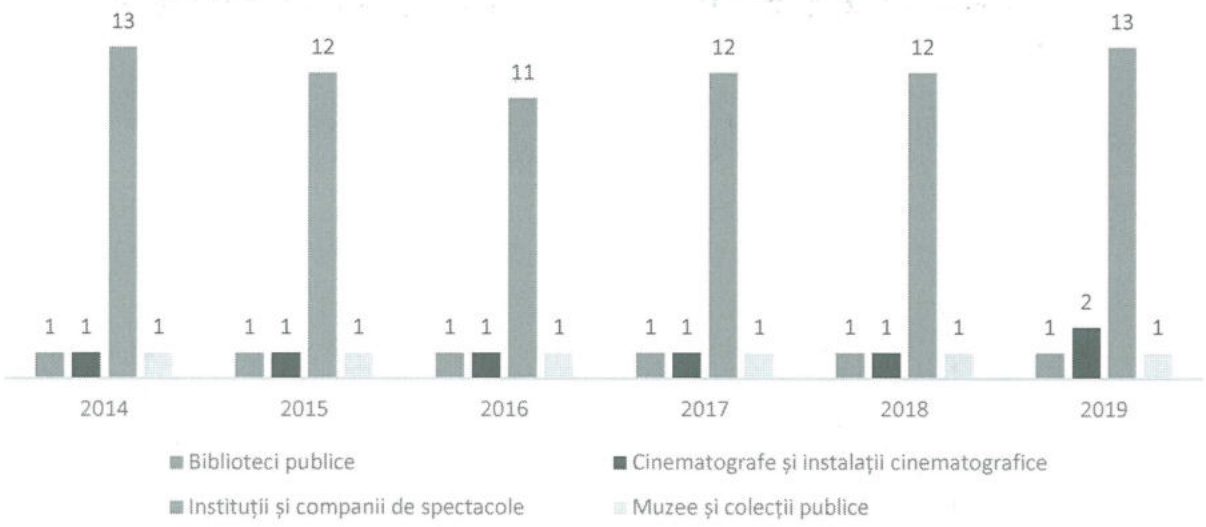
Sursa: Inventarul bunurilor ce aparțin domeniului public al municipiului Bistrița și Google Maps

Cu toate acestea, zona limitrofă a municipiului prezintă o dotare slabă din punct de vedere a infrastructurii culturale, existând chiar și cartiere precum cartierul Unirea, cartierul de locuințe de la Drumul Cetății sau zona de sud, care nu beneficiază de nicio infrastructură culturală.

În ceea ce privește INFRASTRUCTURA CULTURALĂ a municipiului Bistrița, aceasta este alcătuită din biblioteci, muzee și colecții publice, cinematografe, instituții sau companii de spectacole și concerte, precum și case de cultură sau cămine / centre culturale, culte, galerii de artă sau spații gazdă. Astfel, dintre dotările amintite anterior, în anul 2019, în municipiul Bistrița, conform datelor disponibile în baza de date Tempo Online a Institutului Național de Statistică, funcționau 1 muzeu, 1 bibliotecă publică (dintr-un total de 28 de biblioteci), 2 cinematografe și 13 instituții și companii de spectacole sau concerte.

Aceste date reflectă o creștere ușoară față de anul 2014 în cazul cinematografelor și instalațiilor cinematografice, în 2019 fiind astfel înregistrate 2 cinematografe, însă la nivelul celorlalte dotări culturale publice nu se înregistrează modificări majore.

Figura 137 Evoluția numărului de biblioteci publice, muzee și colecții publice, cinematografe și instituții și companii de spectacole sau concerte la nivelul municipiului Bistrița, în perioada 2014-2019

Sursa: Baza de date INS Tempo

Cu toate acestea, datele statistice nu reflectă întocmai realitatea, în prezent, la nivelul orașului funcționând și alte echipamente culturale specializate cum este cazul caselor de cultură, librăriilor, galeriilor de artă sau spațiilor gazdă, care sporesc această valoare culturală a orașului, precum: Centrul de Artă Tradițională – Casa cu Lei, Centrul Cultural Municipal „George Coșbuc", Palatul Copiilor, Studioul de film și actorie Bistrița sau Galeria de Artă Concentric, Atelier C14 sau Galeriile de Artă „Arcade 24".

Instituțiile culturale majore din municipiul Bistrița, precum Centrul de Artă Tradițională – Casa cu Lei, Centrul Cultural Municipal „George Coșbuc", Muzeul Județean Bistrița-Năsăud, Centrul Cultural „Dacia" sau Biblioteca Județeană „George Coșbuc" și nu numai, sunt foarte importante atât prin activitatea permanentă, cât și prin faptul că derulează alte proiecte cu impact sau potențial turistic ridicat. În acest sens, se remarcă Festivalul Internațional de Teatru și Literatură „Liviu Rebreanu" și evenimentele asociate, organizate de Palatul Culturii Bistrița, evenimentele culturale și de interpretare a patrimoniului intangibil și al valorilor tradiționale sau expozițiile găzduite de Muzeul Județean și Centrul de Artă Tradițională.

Dincolo de o ofertă variată de evenimente, Centrul Județean pentru Cultură Bistrița-Năsăud, se află sub autoritatea administrativă a Consiliului Județean Bistrița-Năsăud, are drept scop conservarea și

valorificarea tradiției și creației populare, precum și organizarea și promovarea evenimente culturale și artistice de interes județean sau a activităților de educare și formare continuă în domeniul cultural.

Biblioteca este una dintre cele mai active instituții de cultură la nivelul întregului județ Bistrița-Năsăud, dar mai ales în municipiul Bistrița, unde își are sediul. Activitatea ei nu se rezumă la a pune la dispoziția publicului un număr mare de volume tipărite sau pe suport electronic, aici au loc lansări de carte, întâlniri cu scriitori, simpozioane și dezbateri pe teme dintre cele mai variate.[69] Pentru cei care nu reușesc să ajungă la Bistrița, Biblioteca a dezvoltat proiectul Bibliobuz – „Cartea mai aproape de cititor" prin intermediul căruia, sute de copii și nu numai, au putut împrumuta și citi cărți.

Cel mai „viu" loc din Bistrița a devenit, în ultimii ani, Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud care a făcut obiectul unui proiect de reabilitare la sfârșitul anului 2014 cu ajutorul granturilor norvegiene.

Astăzi muzeul funcționează în localul fostei cazărmi habsburgice, clădirea datând din 1889. Colecția de artă a muzeului este formată din peste 700 de piese de pictură, sculptură și grafică. În colecția de etnografie se află peste 5.200 de piese de valoare deosebită datând din perioada 1740-1984. Sălile secției de arheologie istorie etalează cele mai reprezentative artefacte care ilustrează evoluția comunităților umane din bazinul Someșului Mare, de la începuturile vieții umane până în epoca modernă. Aici se găsesc piese din epoca bronzului aparținând culturii Wietenberg, depozite de bronzuri, inventarul unor morminte daco-celtice, tezaurul monetar de la Șieu-Odorhei, tezaure monetare romane și medievale, unelte și arme medievale.[70]

Complexul cuprinde, în prezent, 13 secții muzeale, locații moderne deschise turiștilor și vizitatorilor. Toate muzeele din Bistrița-Năsăud oferă și tururi virtuale, grație unui proiect implementat de Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud iar prezentările colecțiilor sunt realizate și pentru persoanele nevăzătoare, acestea dispunând de panouri cu limbaj *braille*[71].

În urma activităților prevăzute prin proiect, secția de istorie naturală este dotată corespunzător, în conformitate cu normele internaționale de conservare și prezentare, precum și potrivit obiectivelor de creștere a atractivității a muzeului, inclusiv cu proiector 3D, microscoape și panouri de informare multimedia.[72]

În plus, un rol deosebit de important în cadrul patrimoniului cultural îl au și lăcașurile și edificiile de cult de pe teritoriul municipiului Bistrița, care, pe lângă aportul semnificativ pe care îl aduc la identitatea municipiului și inclusiv a zonei urbane funcționale și a întregului județ de altfel, poartă și un rol esențial în menținerea coeziunii sociale, prin serviciile spirituale, culturale, educative și comunitare pe care le asigură.

Cu toate acestea, cinematografele, bibliotecile și muzeele reprezintă cele mai satisfăcătoare repere de petrecere a timpului liber în municipiul Bistrița, participanții la chestionar[73] fiind declarați mulțumiți și foarte mulțumiți (proporții de peste 45%) în privința acestora: cinematografe (56,7% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți), biblioteci (55,6% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți) și muzee (53,8% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți).

Aspectele în raport cu care o pondere mai scăzută dintre respondenți sunt mulțumiți și foarte mulțumiți (în proporții de sub 45%) sunt legate de: evenimente culturale și artistice (39,9% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți), concerte (36,5% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte

[69] Strategia de dezvoltare locală a municipiului Bistrița pentru perioada 2010-2030, actualiztă 2015-2030
[70] https://bnpoartatransilvaniei.ro/index.php/listing-item/toate-institutiile-de-cultura-sunt-in-casa-noua/
[71] Alfabetul Braille este un sistem de scriere folosit de cei cu deficiențe de vedere. Literele sunt compuse din puncte ieșite în relief care pot fi simțite cu ajutorul degetelor.
[72] https://timponline.ro/muzeul-judetean-bistrita-reabilitat-deschis-oficial-ministrul-culturii-muzeu-adevarat-european/
[73] Chestionarul a fost disponibil pentru completare timp de 98 de zile, în perioada 11 septembrie 2021 – 17 decembrie 2021. În acest interval de timp chestionarul a fost completat de către 1.032 de persoane. Acest volum de răspunsuri corespunde unei marje de eroare statistice de +/-3% pentru un interval de încredere de 95%.

mulțumiți), teatre (33,4% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți) și patinoare (30,4% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți).

Caracterul multicultural și tolerant fost trăsătura determinantă a comunității care a locuit în Bistrița, structura demografică a orașului integrând, de-a lungul istoriei sale, mai multe comunități locale vibrante: germană, română, evreiască și maghiară. În acest sens este firesc să existe lăcașuri reprezentative pentru mai multe confesiuni. Sunt prezente 34 de lăcașuri de cult, din care 4 sunt încadrate în categoria monumentelor istorice și de cultură, care reprezintă astfel biserica catolică, biserica ortodoxă, biserica evanghelică, biserica romano-catolică sau biserica franciscană. Acest fapt și-a pus în mod direct amprenta asupra patrimoniului cultural, material și imaterial al orașului, stând la baza modului în care Bistrița a evoluat din punct de vedere urbanistic.

Instituțiile de cultură din municipiul Bistrița și inclusiv la nivelul județului Bistrița-Năsăud, au primit respectul cuvenit, iar activitățile culturale și educative din județ se desfășoară în cele mai bune condiții. Biblioteca Județeană „George Coșbuc", Complexul Muzeal și Centrul Județean pentru Cultură – instituții subordonate Consiliului Județean Bistrița-Năsăud ,dar și Palatul Culturii care găzduiește Centrul Municipal pentru Cultură „George Coșbuc" își desfășoară activitatea în clădiri și spații moderne.

Consiliul Județean a susținut, în ultimii ani, modernizarea și dotarea Centrului Cultural „Dacia", construcția primului Cinema 3D din județ, extinderea Bibliotecii Județene „George Coșbuc" cu un corp nou de clădire, reabilitarea clădirii istorice „Casa Argintarului" și modernizarea Complexului Muzeal Bistrița-Năsăud. Primăria Bistrița a investit de asemenea în modernizarea Palatului Culturii și a Casei cu Lei, astfel că activitățile culturale, educative și recreative beneficiază de cele mai bune condiții.[74]

De asemenea, Consiliul Local Bistrița a aprobat preluarea fostului Cinematograf 23 August, de pe Bulevardul Republicii, din proprietatea Statului Român si administrarea RADEF România Film în domeniul public al municipiului Bistrița, actele pentru transferul oficial fiind aproape gata. După reabilitare, noul imobil va avea funcția de teatru, fiind astfel completată infrastructura culturală a municipiului și oferind posibilitatea de activare a acestui sector.

Cu toate acestea, este necesară o diversificare și o promovare sporită a facilităților oferite, fiind oportune în continuare lucrări de reabilitare, modernizare, extindere și chiar construire de noi dotări culturale care să asigure atât locuitorilor, cât și turiștilor oferte diverse de petrecere a timpului liber.

În cadrul chestionarului[75] aplicat cetățenilor municipiului Bistrița, respondenții au caracterizat dotările în funcție de accesibilitatea acestora, raportat la zona în care locuiesc. Astfel, doar 31,4% dintre respondenți consideră că au acces facil la activitățile culturale.

În urma răspunsurilor primite pe baza chestionarului zonele cu cel mai dificil acces sau chiar lipsa accesului sunt: Leoni, Valea Ghinzii, Dedeman, Viișoara, Simion Mândrescu, Slătinița, Sigmir, Subcetate, Viișoara, Ghinda și Independenței Sud.

Un astfel de proiect este și cel de „Restaurarea Bisericii Evanghelice C.A. Bistrița în vederea introducerii sale în circuitul turistic internațional" proiect propus în cadrul POR 2014-2020, și pentru care lucrările se află în desfășurare. Pentru restaurarea Bisericii Evanghelice, inclusiv a patrimoniului mobil care îl deține (mobilier bisericesc, orga) și digitizarea monumentului istoric, s-au reaprobat indicatorii tehnico economici

[74] https://bnpoartatransilvaniei.ro/index.php/listing-item/toate-institutiile-de-cultura-sunt-in-casa-noua/

[75] Chestionarul a fost disponibil pentru completare timp de 98 de zile, în perioada 11 septembrie 2021 – 17 decembrie 2021. În acest interval de timp chestionarul a fost completat de către 1.032 de persoane. Acest volum de răspunsuri corespunde unei marje de eroare statistice de +/-3% pentru un interval de încredere de 95%.

prin HCL nr.80/2021, urmând ca în perioada următoare să se aprobe noua valoare a proiectului și să se actualizeze bugetul proiectului.[76]

Viața și agenda culturală a orașului

Societățile prezentului sunt într-o continuă dinamică din punct de vedere economic, social, politic, moral și nu în ultimul rând, cultural. Vitalitatea culturală a orașelor vorbește despre potențialul cultural al comunităților locale și evidențiază dezvoltarea orașelor în plan cultural. Indicii de vitalitate reflectă infrastructura culturală, participarea culturală, cheltuielile bugetare alocate sectorului cultural, resursele umane specializate și industriile creative în cele mai importante orașe din țară.

În acest context, studiului „Vitalitatea culturală a orașelor din România"[77] realizat la nivel național, analizează municipiul Bistrița în comparație cu alte 45 de orașe. În acest clasament, orașul Bistrița se situează pe locul 32 din cele 46 de orașe studiate, cu o valoare totală a scorului de -0.24, fiind astfel printre ultimele orașe din punct de vedere al indicelui general de vitalitate culturală.

Tabel 34 Pozițiile ocupate în clasamentul privind Vitalitatea culturală a orașelor, pe indicatori

Municipiul Bistrița	Locul 32 / 46
Subindicele infrastructură culturală	Locul 26 / 46 • Valoarea scorului obținut – -0.027
Subindicele cheltuielilor bugetare	Locul 38 / 46 • Valoarea scorului obținut – -0.905
Subindicele resurselor umane specializate	Locul 16 / 46 • Valoarea scorului obținut – -0.09
Subindicele participării culturale	Locul 15 / 46 • Valoarea scorului obținut – -0.13
Subindicele industriilor culturale	Locul 27 / 46 • Valoarea scorului obținut – -0.24

Sursa: Vitalitatea culturală a orașelor din România – ediția 2018, autori: drd. Iulian Oană, drd. George Matu, Veronica Hampu și George Dinu

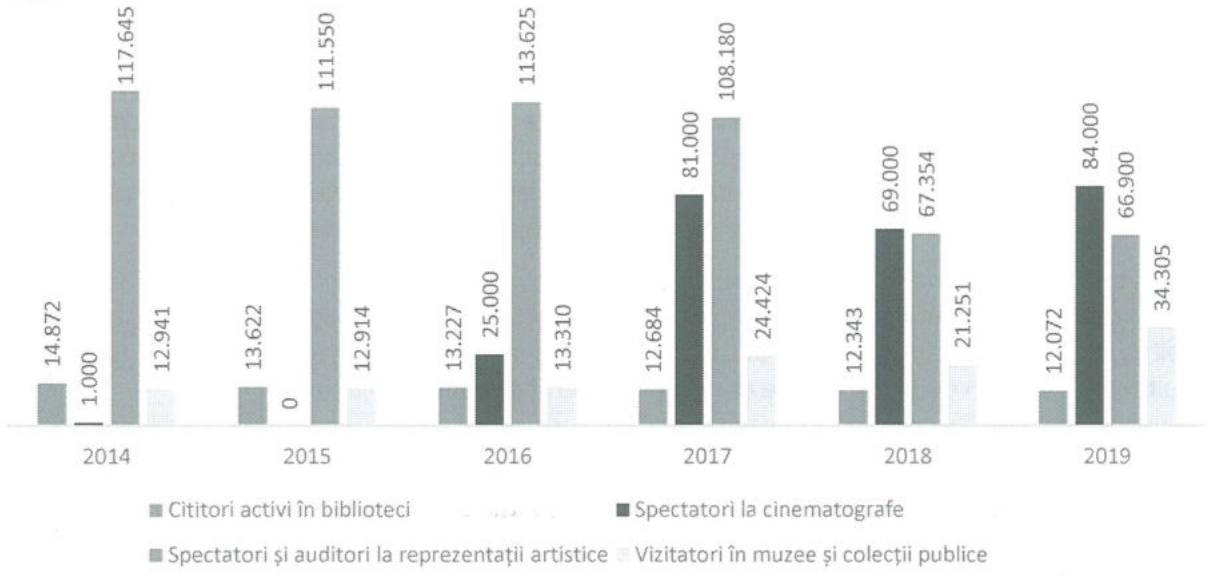
În acest context, se observă astfel că, din punct de vedere al vitalității culturale, municipiul Bistrița se află pe un loc scăzut la nivel național. Pornind de la aceste valori, se pot identifica și ariile în care este oportun a fi acordat un interes mai ridicat din partea comunității și administrației locale, cum este cazul infrastructurii culturale a orașului sau cheltuielile bugetare în domeniul cultural, care au clasat municipiul Bistrița pe un loc aflat spre jumătatea clasamentului.

Pornind de la toate aceste aspecte, trebuie punctat și faptul că o componentă importantă a vitalității culturale este reprezentată și de consumul cultural, aspect ce poate fi analizat la nivelul municipiului Bistrița. În acest sens, se observă faptul că numărul de participanți la activitățile culturale a crescut în ultimii ani, de la un total de 146.458 de participanți la activități culturale în anul 2014, la un total de 197.277 de participanți în anul 2019, ceea ce înseamnă că numărul de participanți a crescut cu 34,69% în perioada 2014-2019, respectiv cu 50.819 mii de participanți în această perioadă.

[76] Cf. răspuns adresă nr. 79824/16.09.2021 – Anexa 1 / Situație POR 2014-2020, din partea Primăriei Municipiului Bistrița

[77] Studiul „Vitalitatea culturală a orașelor din România" – ediția 2018, este realizat de către Institutul Național pentru Cercetare și Formare Culturală pe parcursul anului 2018, se raportează la nivelul anului 2016, an pentru care au fost disponibile majoritatea datelor obținute de la Institutul Național de Statistică, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Borg Design și o parte prin colectare internă

Figura 138 Consumul cultural în municipiul Bistrița în perioada 2014-2019, număr de persoane

Sursa: Baza de date INS Tempo

Această creștere este datorată în special interesului crescut al vizitatorilor în muzee și colecții publice, fiind înregistrată o creștere de 1645,08% în anul 2019, respectiv cu aproape 21.000 de mii de participanți mai mulți în perioada 2014-2019. În același timp, se înregistrează o creștere și în cazul spectatorilor la cinematografe, fiind cu 83.000 de mii de spectatori în anul 2019, față de anul 2014 când se înregistrau doar 1.000 de spectatori.

Cu toate acestea, numărul spectatorilor la reprezentații artistice a înregistrat o scădere de -43,13% în perioada 2014-2019, fiind astfel cu aproximativ -50.000 de mii de spectatori înregistrați în anul 2019. Se constată astfel că numărul acestora se află pe un trend descendent, iar instituțiile și companiile de spectacole pierd tot mai mult interesul spectatorilor. În acest sens sunt identificate ca principale explicații ale numărului de spectatori scăzut fiind pus pe seama calitatea spectacolelor care nu atrag toate categoriile de public sau calitatea infrastructurii culturale care în mediile urbane mici sunt deficitare.

De asemenea, principala sursă de consum cultural și de divertisment preferată de public este cea din mediul online, de pe rețelele de streaming unde aceștia pot avea acces la o serie de spectacole înregistrate, piese de teatru, concerte sau balet, precum și televizorul și/sau radio-ul. Mai mult, pentru anul 2020, având în vedere că mai bine de jumătate de an, cinematografele și teatrele au fost închise, oamenii au petrecut mai mult timp acasă, în fața televizorului, citind sau ascultând muzică.

Nu în ultimul rând, în cazul cititorilor activi, aceste valori au înregistrat o scădere în acest interval, diferența fiind cu aproximativ -18,82% mai puțini cititori în anul 2019 față de 2014. Se constată astfel că numărul cititorilor activi se află pe un trend descendent, iar bibliotecile clasice pierd tot mai mult teren în fața conținutului digital / online.

În acest context, majoritatea bibliotecilor investesc acum în modernizări sau vin cu idei și proiecte menite să-i convingă pe cetățeni să citească, dar și să transforme aceste spații în adevărate centre comunitare. Astfel de exemple sunt și bibliotecile din Cluj, Timișoara sau Arad, unde, pe lângă volumele existente, cititorii au acces la calculatoare și la rețea Wi-Fi. În plus, sunt des organizate evenimente de lectură sau ateliere speciale pentru părinți, copii sau tineri pentru a promova lectura.

Complexul muzeal județean Bistrița-Năsăud precum și alte instituții de profil asigură condiții pentru valorificarea științifică, expozițională și turistică a patrimoniului cultural mobil si imobil și contribuie la îmbogățirea patrimoniului cultural-național, utilizând toate mijloacele legale pentru realizarea cercetărilor și studiilor de specialitate, achiziții, donații și alte mijloace specifice. În subordinea Consiliului local al municipiului Bistrița, ca serviciu de specialitate cu rol principal în asigurarea actului de cultură, funcționează Centrul Cultural Municipal „George Coșbuc" care gestionează și Căminele culturale din localitățile componente ale municipiului. [78]

Principalii organizatori și cele mai importante și devenite tradiționale acțiuni care se organizează în municipiul Bistrița sunt:

- **Primăria Municipiului Bistrița:** Ziua Tineretului, „Tânăr pentru tineri", Târg de meșteșuguri, Festival „Bistrița medievală", Festival de film documentar „Bistrița, trecut și prezent", „Zilele municipiului Bistrița".
- **Centrul Cultural Municipal „George Coșbuc":** Festivalul internațional de folclor "Nunta Zamfirei", Festivalul "Bistrița Folk", Festival "Rădăcinile Eternității" pentru păstrarea tradițiilor religioase, Festival - concurs "Rock Transilvan", Festival "Toamna bistrițeană", Festival internațional al Fanfarelor "Mihail Warga", Festivalul Național de Teatru "Liviu Rebreanu", Stagiune teatrală, Stagiune de muzică cultă.
- **Centrul Județean pentru Cultură Bistrița-Năsăud:** Sărbătoare comunitară "Ostermarkt"- Târg de Paști, "Zestrea Satului" - concurs cu tineri interpreți de muzică populară, "Zilele revistei ilustrate"- evocare Ion Pop, Reteganul "Bucură-te cer, bucură-te pământ" - Sărbătoarea Crăciunului în comunitatea maghiară, Festivalul cântecului popular maghiar "Pacsirta" și Festivalul Național de proză "Liviu Rebreanu".
- **Casa de Cultură a Sindicatelor Bistrița:** Cenaclul literar "George Coșbuc", Festivalul Național de Satiră și Umor " Mărul de Aur".
- **Galeriile de artă „ARCADE":** Expoziții organizate pe întreg parcursul anului.
- **Societatea de Concerte Bistrița:** Concerte organizate pe întreg parcursul anului.
- **Direcția Județeană pentru Tineret Bistrița-Năsăud:** „Noapte albă" și „Ziua Tineretului".

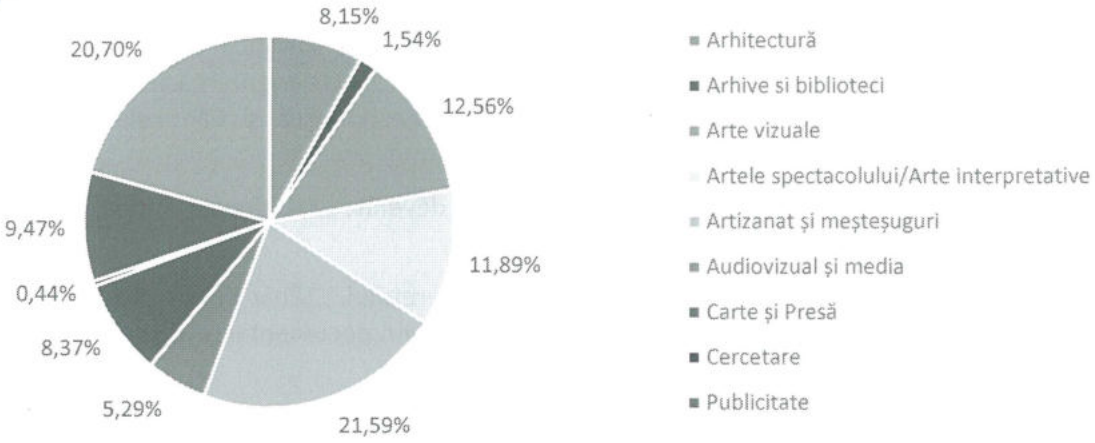
Pornind de la toate aspectele prezentate anterior, se poate concluziona faptul că astăzi Bistrița se bucură de o ofertă culturală foarte bogată, bazată cu precădere pe evenimente ce acoperă zona artelor spectacolului. O mare parte dintre acestea sunt susținute de către Consiliul local al municipiului Bistrița, prin Agenda Culturală a orașului și a entităților implicate în desfășurarea evenimentelor.

Sectorul cultural și creativ

La nivelul municipiului Bistrița, numărul de firme care activează în sectoarele culturale și creative a crescut cu aproximativ 25%, ajungând la peste 4000 de unități la finalul anului 2019. Această tendință pozitivă, din perioada 2014-2019, se observă în cazul tuturor sectoarelor culturale și creative, cele mai mari rate de creștere înregistrându-se pentru numărul companiilor din artele spectacolului/arte interpretative (>200%), software, IT și jocuri (104,3%) și audiovizual și media (41,2%). Așadar, la finalul anului 2019 distribuția pe sectoare culturale și creative a întreprinderilor s-a modificat ușor, în continuare ponderile cele mai mari aparținând artizanatului și meșteșugurilor (21,6%), sectorului de software, IT și jocuri (20,7%), doar și artelor vizuale (12,5%).

[78] https://www.primariabistrita.ro/wp-content/uploads/2021/02/Statutul-Municipiului-Bistrita.pdf

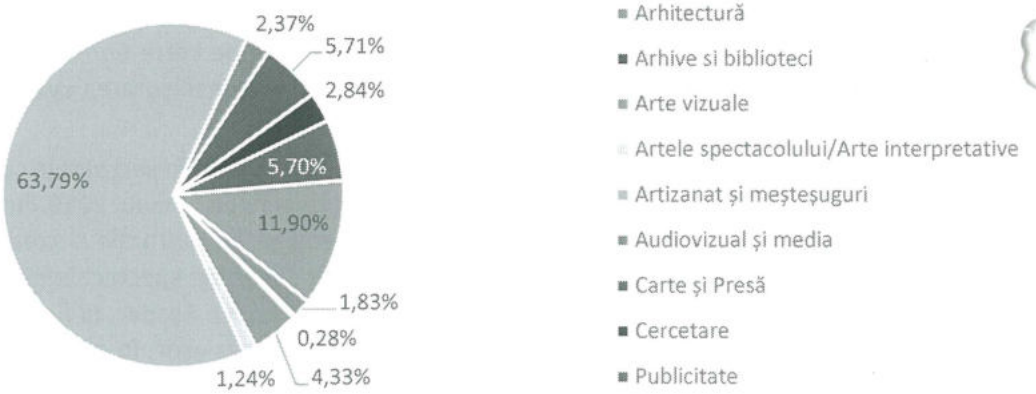
Figura 139 Distribuția companiilor din Industriile Culturale și Creative în municipiul Bistrița, 2019

Sursa: Baza de date Listă Firme, BORG Design

Aceeași tendință pozitivă reiese și în cazul analizei rezultatelor financiare ale companiilor din Industriile Culturale și Creative, rata medie de creștere cumulată a acestora fiind de 27,4%. Această valoare este însă influențată foarte mult de o parte din sectoare, precum cel de software, IT și jocuri (rată de creștere medie de peste 200%), arhitectură (rată de creștere medie de 109,6%), artele spectacolului și publicitate, la polul opus regăsindu-se sectoarele de audiovizual și media (-20% rată medie de creștere), cercetare, carte și presă, dar și artizanat și meșteșuguri în mică măsură (-0,1% rată medie de creștere). Chiar și cu astfel de tendințe semnificative, la finalul anului 2019 cea mai mare parte a cifrei de afaceri a acestor tipuri de firme era în proporție de 63,8% obținută de companiile din artizanat și meșteșuguri, cel de IT ajungând să obțină aproape 12%.

Figura 140 Distribuția cifrei de afaceri a companiilor din Industriile Culturale și Creative în municipiul Bistrița, 2019

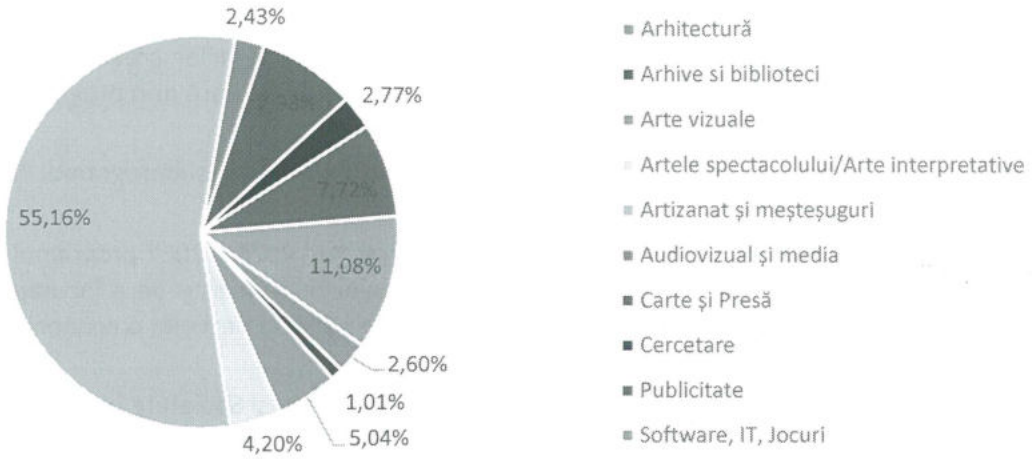

Sursa: Baza de date Listă Firme, BORG Design

Pe de altă parte, din punct de vedere al numărului de salariați în aceste companii tendința este una negativă în medie, de -4,8% între 2014 și 2019. Chiar dacă în sectoarele artele spectacolului și în domeniul IT s-au înregistrat creșteri mari în această privință, de 177,8% și respectiv 69,2%, raportat la numărul total de

salariați din Industriile Culturale și Creative aceste schimbări nu sunt la fel de semnificative. Distribuția la finalul anului 2019 pe sectoare este, și în acest caz, dominată de artizanat și meșteșuguri, peste jumătate din salariații IIC fiind angajați în aceste întreprinderi. Proporții semnificative din acest punct de vedere mai regăsim în cazul sectorului software, IT și jocuri, unde proporția numărului de salariați a crescut de la 4,9% la peste 11%, și în cazul celui de carte și presă, ce a coborât sub pragul de 8%.

Figura 141 Distribuția numărului de salariați a companiilor din Industriile Culturale și Creative în municipiul Bistrița, 2019

Sursa: Baza de date Listă Firme, BORG Design

Sectorul cultural reprezintă o componentă importantă a atractivității municipiului Bistrița, în termeni de oportunități de recreere și dezvoltare pentru locuitori și pentru turiști. Dezvoltarea sectorului cultural este necesară pentru menținerea și sporirea atractivității municipiului, iar finanțarea acestui sector reprezintă una dintre cele mai importante necesități. În funcție de statutul juridic, organizațiile culturale funcționează diferit, având nevoi distincte, dar și pârghii și mijloace diferite pentru a se finanța. Este important ca oportunitățile de finanțare a sectorului cultural să fie diverse și adaptate la profilul organizațiilor culturale pentru a acoperi o plajă cât mai variată de nevoi

Organizațiile culturale din sectorul public se bazează pe subvenții anuale din fonduri publice, subvenții din care acoperă cea mai mare parte a cheltuielilor de funcționare și programare culturală. Aceste organizații sunt active de regulă în zona patrimonială (muzee, biblioteci, case de cultură) și se află în subordinea autorităților publice precum Primăria Municipiului Bistrița sau Consiliul Județean Bistrița-Năsăud.

Sectorul independent este reprezentat, în cea mai mare parte, de către asociații și fundații înființate în baza OG nr.26/2000 și care funcționează ca persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial. Oferta culturală propusă este alternativă sau complementară cu oferta sectorului public, acoperind domenii care sunt mai puțin sau deloc reprezentate de ceilalți actori. Aceste organizații pot fi finanțate din fonduri publice, de la bugetul de stat sau de la bugetul local, prin alocarea de fonduri prevăzute în bugetele autorităților finanțatoare, prin programe de finanțare nerambursabilă dedicate producțiilor culturale.

Sectorul antreprenorialului cultural este reprezentant de entități active în domenii precum multimedia, cinema, muzica, audiovizual, carte, producții digitale, arhitectură, design, artizanat, etc. Pentru zona antreprenorialului cultural cele mai potrivite scheme de finanțare sunt acelea care includ și componente de asistență și consultanță antreprenorială. Majoritatea programelor de finanțare nerambursabilă disponibile pentru sectorul cultural, în general, nu au o abordare antreprenorială, acestea încurajând mai degrabă abordările de tip non-profit.

Sectorul cultural poate beneficia de finanțare mixtă, cu trei surse principale ale finanțării: sprijin public, sprijin privat, realizarea de venituri. Astfel, entitățile culturale au la dispoziție mai multe opțiuni pe care le pot accesa in funcție de specificul lor, de nevoi si de disponibilitatea surselor de finanțare. Este astfel prezentată succint o serie de programe de finanțare relevante pentru sectoarele culturale și creative care pot sprijini realizarea unor evenimente culturale și creative și cu ajutorul altor tipuri de finanțări:

FINANȚĂRI EUROPENE:

- **Programul Europa Creativă** – Europa Creativă este unul dintre cele mai importante program de finanțare al Uniunii Europene dedicat sprijinirii domeniilor creative, culturii și audiovizualului. Comisia Europeană alocă un buget de 2.44 miliarde de Euro prin programul Europa Creativă 2021 – 2027, fonduri destinate proiectelor culturale.

  Programul are trei componente, subprogramul Cultura, subprogramul Media și o componenta trans sectorială.

- **Orizont Europa** – Pentru perioada de programare 2021 – 2027 programul va avea un buget total de 95,5 miliarde de Euro. Scopul programului revizuit este de a încuraja și proteja o societate bazată pe cunoaștere, prietenoasă cu inovarea și de a dezvolta o economie globală competitivă și durabilă din punct de vedere ecologic.

  Bugetul total alocat clusterelor Cultură, Creativitate și Societate incluzivă este de 2, 280 miliarde Euro. Mai multe informații despre finanțările oferite prin programul Orizont Europa se pot obține accesând site-ul Comisiei Europene: https://ec.europa.eu/

- **Granturile SEE și Norvegiene** – Programul este gestionat de Ministerul Culturii – Unitatea pentru Managementul Proiectului (UMP), în calitate de Operator de Program, în parteneriat cu Directoratul Norvegian pentru Patrimoniul Cultural și Consiliul Artelor din Norvegia. Mai multe informații despre programul de finanțare a proiectelor culturale, în cadrul Granturile SEE și Norvegiene, pot fi accesate la adresa https://www.eeagrants.ro/programe/cultura si www.ro-cultura.ro.

FINANȚĂRI NAȚIONALE:

- **Programul CultIn** – Domenii culturale finanțate: arhitectură, meșteșuguri, design (grafic, vestimentar, de produs etc.), media digitale și organizare în comunități creative (hub-uri culturale). Programul acordă o atenție deosebită acelor proiecte care identifică și se adresează industriilor culturale și creative dominante din localitățile și regiunile de unde provin solicitanții de finanțare și care valorifică cu precădere resursele creative locale.

- **Programul Acces** – Programul ACCES reprezintă un instrument de finanțare menit să susțină acțiuni și proiecte culturale din următoarele domenii: arte vizuale/arhitectură, cultură scrisă, cinematografie/audiovizual, artele spectacolului, dialog intercultural, patrimoniu imaterial/patrimoniu cultural mobil.

  Mai multe informații despre programul de finanțare Acces pot fi obținute prin accesarea secțiunii dedicată programului, pe site-ului Ministerului Culturii: http://www.cultura.ro/acces.

- **Proiecte culturale prioritare** – Pentru anul 2021, Ministerul Culturii a stabilit o serie de criterii pentru acordarea de sprijin financiar nerambursabil, anual.

  Mai multe informații despre programele de finanțare prioritare, anuale, pot fi obținute prin accesarea secțiunii dedicată programului, pe site-ului Ministerului Culturii: http://www.cultura.ro/proiecte-culturale-prioritare.

- **Nevoi Culturale de Urgență** – Prin intermediul acestui program Ministerul Culturii oferă acces la finanțare nerambursabilă pentru programe, proiecte și acțiuni culturale prin atribuire directă. Fondul pentru finanțare nerambursabilă alocat acestui program reprezintă între 2% - 8% din bugetul instituției, conform legii.

  Mai multe informații despre programul Nevoi Culturale de Urgență pot fi obținute prin accesarea secțiunii dedicată programului, pe site-ului Ministerului Culturii: http://www.cultura.ro/nevoi-culturale-de-urgenta.

- **Programul de investiții în domeniul culturii** – Beneficiarii Programului de investiții în domeniul culturii sunt autoritățile administrației publice centrale, inclusiv Ministerul Culturii, precum și instituțiile aflate în subordinea acestora, indiferent de sistemul de finanțare; autoritățile administrației publice locale, precum și instituții publice aflate în subordinea acestora.
- **Ziua Culturii Naționale** – Sprijinirea financiară a organizării de manifestări cultural-artistice și de acțiuni social-culturale dedicate sărbătorii Zilei Culturii Naționale. http://www.cultura.ro/ziua-culturii-nationale.
- **Tabere de creație plastică** – Susținerea producerii de bunuri culturale, în cadrul unor evenimente naționale sau internaționale organizate pe teritoriul României și destinate exclusiv artiștilor profesioniști: http://www.cultura.ro/tabere-de-creatie-plastica
- **Administrația Fondului Cultural Național (AFCN)** – Instituția finanțează proiecte care susțin creația contemporană românească și valorizarea patrimoniului, în scopul accesului cât mai larg al publicului la cultură. Strategia de finanțare AFCN este actualizată o data la doi ani, iar pentru a asigura o evaluare corecta a nevoilor și priorităților mediului cultural, AFCN organizează periodic consultări cu operatorii culturali.

  Informații despre programele de finanțare organizate de AFCN pot fi accesate pe site-ul instituției, afcn.ro .
- **Centrul Național al Cinematografiei (CNC)** – CNC acordă sprijin financiar din Fondul Cinematografic prin intermediul concursurilor de proiecte cinematografice. Prin concursurile de proiecte organizate, CNC sprijină următoarele inițiative: dezvoltarea de proiecte și producții de film, promovarea și distribuția națională a filmelor în cinematografe, promovarea în străinătate a filmelor românești, modernizarea și digitizarea cinematografelor, realizarea programelor de cultură și educație cinematografică, participarea filmelor și a cineaștilor români la manifestări interne și internaționale de profil.

  Mai multe informații despre programele de finanțare CNC pot fi accesate la adresa cnc.gov.ro.
- **Programul național de restaurare a monumentelor istorice (PNR)** – Este finanțat de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Culturii, și gestionat de Institutul Național al Patrimoniului.

  Institutul Național al Patrimoniului propune repartizarea fondurilor alocate PNR de la bugetul de stat, ținând cont de un set de reguli predefinite. Prin PNR se gestionează, în condițiile legii, fondurile destinate cercetării, consolidării, restaurării și punerii în valoare a monumentelor istorice.

ALTE SURSE DE FINANȚARE:

- **Finanțări private** – Pentru stimularea investițiilor private în sectorul culturii sunt necesare masuri și mecanisme pentru facilitarea acestui tip de investiții, cum ar fi: stimulente fiscale pentru donatori și pentru sponsori, reglementarea parteneriatului public – privat, iar încurajarea investițiilor private in cultură nu ar trebui să afecteze finanțarea publică ci să o completeze.

- **Finanțare prin venituri realizate** – Această categorie include toate veniturile directe ale organizațiilor culturale care rezultă din câștiguri din bilete, taxe de intrare sau din comercializarea de bunuri.

Identitate și gradul de adopție a noilor soluții digitale în sectorul cultural

Statisticile oficiale privind dezvoltarea accesului la Internet la nivel mondial arată o dezvoltare și o creștere continuă, de la an la an, tot mai mulți oameni devenind utilizatori de internet. În acest context, multe instituții culturale desfășoară diferite activități specifice de sporire a prezenței în online, cum ar fi dezvoltarea unei pagini web, diverse proiecte specifice online, promovarea online a publicațiilor, festivalurilor, concertelor, expozițiilor etc.

La nivel local, o mare parte a instituțiilor de cultură din municipiul Bistrița au o prezență în mediul online prin existența unui site oficial sau a unei pagini de Facebook oficiale. Principalul avantaj al acestor servicii este accesul facil la informații precum programul, informațiile generale despre instituție sau tarifele. Astfel de situații se întâlnesc la site-urile oficiale ale Direcției Județene pentru Cultură Bistrița-Năsăud[79], portalul oficial de promovare turistică și culturală a județului Bistrița-Năsăud și implicit a Porții Transilvănene[80], pagina oficială a Bistriței Medievale[81] sau în cadrul secțiunii dedicate de pe site-ul Primăriei Municipiului Bistrița[82], unde sunt prezentate o seri de informații despre patrimoniul cultural de la nivelul municipiului Bistrița, o serie de aspecte culturale bistrițene sau informații utile pentru turiștii veniți în Bistrița.

Astfel, instituții precum: Palatul Culturii Bistrița, Societatea de Concerte Bistrița, Centrul Județean pentru Cultură Bistrița-Năsăud, Galeria ARCADE, Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud, Centrul Cultural Dacia sau Biblioteca Județeană George Coșbuc din Bistrița-Năsăud, beneficiază de site-uri proprii funcționale, cu acces către informații recente, program de spectacole, bilete online în cazul cinematografului și spectacolelor de cultură și chiar accesul la un catalog online, biblioteca video și o bibliotecă digitală în cadrul Bibliotecii Județene George Coșbuc.

În cadrul muzeului, site-ul oferă informații pentru localnici și turiști referitoare la prețurile de vizitare, serviciile culturale oferite de instituție, direcții cu privire la locația instituției, expozițiile temporare și permanente, ultimele evenimente sau cele viitoare, precum și modul de funcționare al acestora în condițiile date de pandemia de COVID-19. Sunt puse la dispoziție mai multe date despre toate secțiile muzeale care fac obiectul Complexului Muzeal Bistrița-Năsăud și beneficiază inclusiv de un tur virtual[83] al muzeelor din cadrul acestuia.

Un instrument foarte util pentru oferta culturală a municipiului Bistrița, și nu numai, este și aplicația VISIT BISTRIȚA-NĂSĂUD, creată pentru a contribui la promovarea și dezvoltarea arealului cultural-turistic al municipiului și împrejurimile județului Bistrița-Năsăud. Aceasta este o aplicație pentru dispozitivele mobile, care funcționează pe platformele Android și iOS. Prin intermediul acestei aplicații, toți cei interesați pot identifica mult mai ușor atracțiile culturale și istorice ale municipiului și județului, tradițiile și obiceiurile zonei. Aplicația este disponibilă gratuit, funcționează on-line și off-line, în timp ce utilizatorii se pot bucura de un veritabil ghid cultural-turistic, într-un mod interactiv și ușor de utilizat de către turiști și comunitatea locală.

Atât platforma cât și aplicația sunt de mare ajutor celor care vor să viziteze atât municipiul Bistrița cât și alte zone și regiuni ale județului, acestea fiind utile datorită secțiunilor speciale desemnate, fiecare secțiune oferind informațiile necesare pe care le caută un turist: Cazare, Obiective turistice, Informații turistice, Biserici de lemn și fortificate, Trasee turistice, Cultură și timp liber, Povestea Vinului, Gastronomie și

[79] https://patrimoniubn.ro/
[80] https://bnpoartatransilvaniei.ro/
[81] https://bistritamedievala.ro/
[82] https://www.primariabistrita.ro/municipul-bistrita/descrierea-bistritei/
[83] https://www.complexulmuzealbn.ro/ro/agenda/tur-virtual

secțiunea Produs în Bistrița-Năsăud. Deși această aplicație pune în valoare toate obiectivele cultural-turistice din întregul județ, acestea reprezintă un instrument pentru promovarea ofertei culturale de mare ajutor atât vizitatorilor cât și comunității locale care ajunge să viziteze municipiul și împrejurimile sale.

Prin intermediul acestora, majoritatea atracțiilor de tip muzeal și cultural, satele tradiționale sau atracțiile principale ale Bistriței, sunt promovate la nivel județean inclusiv de către autoritățile publice și de agențiile de turism.

3.4.4.2. TURISM

Turismul reprezintă un sector de perspectivă, ce poate contribui la dezvoltarea economică a unui loc prin identitatea acestuia pe care o proiectează, precum și prin gradul de atractivitate pe care îl poate determina. Notorietatea turistică a unei destinații se reflectă prin capacitatea locului de a-și optimiza gradul de atractivitate pentru vizitatori, în vederea satisfacerii cerințelor acestora prin servicii de calitate, inovatoare și atractive de turism, dar și pentru a câștiga cote de piață pe piețele interne și globale, asigurând în același timp că resursele disponibile pentru sprijinirea turismului sunt utilizate eficient și într-un mod durabil.

Turismul este un factor important de dezvoltare economică și socială care stimulează creșterea economică prin generarea de venituri, locuri de muncă și investiții atât la nivelul municipiului Bistrița cât și la nivelul întregului județ. Aceasta ajută la susținerea patrimoniului cultural și natural, oferă venituri pentru finanțarea facilităților și infrastructurii de care se bucură vizitatorii și rezidenții și promovează conștientizarea unei identități unice în lume, care se distinge prin diversitatea sa.

În contextul actual al pandemiei de COVID-19, industria HoReCa[84] a fost și este unul dintre cele mai afectate sectoare economice, motiv pentru care actorii din acest domeniu au fost nevoiți să se adapteze noilor condiții și să găsească soluții inovatoare pentru a putea veni în întâmpinarea utilizatorilor cu o ofertă de servicii competitive și sigure. Este important ca pe viitor această industrie să fie sprijinită să identifice și soluțiile necesare pentru repornirea activității la capacitate maximă, dar răspunzând la noi cerințe și tendințe globale de siguranță și confort.

Resursele turistice

Resursele turistice existente atât la nivelul municipiului, cât și în împrejurimi, conturează un produs turistic complex, diversificat, cu un potențial deosebit de mare de a satisface nevoile de călătorie ale unor turiști cu interese variate.

Municipiul Bistrița are resursele naturale și culturale necesare pentru a-și consolida și dezvolta statutul de atracție turistică de interes atât pe plan local cât și național. Ca și în majoritatea orașelor istorice din România, în orașul Bistrița viața s-a concentrat în jurul cetății sau a fortificației centrale din care astăzi s-a păstrat doar Turnul Dogarilor. Cu toate acestea, amplasarea favorabilă pe care o are municipiul în cadrul circuitului așezărilor rurale și urbane cu patrimoniu cultural reprezentativ pentru cultura medievală, face ca acest municipiu să joace un rol important în dezvoltarea turistică regională.

De asemenea împrejurimile rurale ale Bistriței fascinează turistul modern prin frumusețea lor, iar satele din jur prin obiceiurile și etnografia locului.

RESURSELE NATURALE | Aflat în subunitatea morfologică Dealurile Bistriței, municipiul Bistrița este mărginit de numeroase coline și dealuri care compun un peisaj natural aparte și care oferă o imagine unică și reprezentativă a acestuia. Municipiul este străbătut de râul cu același nume de la est la vest și reprezintă un reper natural important în conturarea urbană a orașului care atrage din punct de vedere turistic prin

[84] HoReCa este acronimul pentru industria ospitalității: Hoteluri, Restaurante, Cafenele

peisajul unic. În acest context, râul Bistrița are un potențial deosebit pentru activități recreative, sportive, culturale, pentru noi practici de activare a spațiilor urbane pentru locuitori, dar și pentru activități turistice.

Un element natural de loisir important este reprezentat și de Pădurea Schullerwald din nordul orașului, spațiu în care locuitorii își pot petrece timpul liber, departe de agitația orașului. Aceasta se află la aproximativ 3 km de centrul orașului și se situează în apropierea Drumului Cetății. Aici există o pistă pentru biciclete (mountain-bike) cu două trasee cu niveluri diferite de dificultate, precum și trasee pietonale recent ecologizate și dotate cu elemente de mobilier urban.

În apropierea municipiului se află o importantă atracție turistică reprezentată de lacul natural Colibița, care atrage vizitatori din întreaga țară pentru peisajul natural deosebit. Lacul Colibița reprezintă locul unde se retrag în fiecare vară bistrițenii pentru a se răcori, a se distra și a pescui. Este un lac format artificial în anii 70, după mutarea locuitorilor din valea cu același nume. E situat la poalele munților vulcanici Călimani și oferă o vedere incredibilă turiștilor.

La nivelul județului există de asemenea o serie de resurse naturale care merită vizitate de orice turist care ajunge să își petreacă un weekend prelungit în Bistrița, sau care dorește să aibă parte de noi experiențe interesante. Unele dintre aceste zone sunt: Parcul Național Munții Rodnei, Pasul Tihuța, Peștera Izvorul Tăușoarelor, Lacul Lala Mare, muntele de sare de la Sărățel, precum și multe altele.

RESURSE ANTROPICE | Reperul turistic cu cel mai mare potențial al municipiului este Cetatea Bistriței, fiind un monument istoric înscris în Lista Patrimoniului Mondial. Municipiul Bistrița este cel mai nordic oraș-fortificație de origine germană din Transilvania, acesta păstrând elemente importante arhitecturale din vechea fortificație medievală. Aceste elemente cresc atractivitatea orașului prin monumentalitate și istoria creată în jurul acestora de-a lungul timpului. Aceste edificii reprezintă puncte de reper importante atât pentru identitatea locală a municipiului, cât și pentru turiști.

Mai mult, una dintre cele șapte cetăți medievale – Cetatea Bistriței a fost una din cele mai puternice fortificații din Transilvania. Cetatea datează din secolul XIII, Bistrița fiind cel mai nordic burg al Transilvaniei. Orașul a fost caracterizat în 1564 de către călătorul italian Giovani Andreea Gramo ca fiind „cel mai frumos oraș al Transilvaniei".[85]

Printre aceste importante construcții istorice se numără: Biserica Evanghelică (nucleul principal în jurul căruia s-a dezvoltat vechiului oraș și care datează din secolul al XV-lea), ansamblul Șugălete (Kornmarkt) (ansamblul în care negustorii vindeau cereale, fiind reprezentativ prin arhitectura specifică sașilor și prin culoarele pietonale care-l străbat), Casa Argintarului (una dintre clădirile reprezentative ale stilului Renascentist Transilvănean), Biserica Mănăstirii Franciscane (construcție cu o bogată istorie care începe în secolul al XIII-lea fiind mai întâi lăcaș de cult al comunității romano-catolice, după aceea a intrat sub patronajul greco-catolic, iar din anul 1948 a fost transformată în biserică ortodoxă).

Pe lângă acestea, Turnul Dogarilor și o porțiune din zidul de apărare sunt cele mai importante elemente păstrate din fortificația medievală a orașului Bistrița. Punerea în valoare a acestor elemente se realizează prin organizarea periodică de evenimente culturale în vecinătatea acestora.

Prin proiectul „Regenerare urbană a centrului istoric Bistrița, Axa Turistică 1, 2, 3" în municipiul Bistrița au fost create trei axe pietonale ce permit parcurgerea centrului istoric folosind vechile pasaje ale orașului ce făceau legătura între arterele principale ale cetății medievale.

Majoritatea pasajelor vechi au fost reabilitate, au fost instalate sisteme de iluminat, bănci, indicatoare cu obiectivele turistice, machete din bronz ale evoluției urbane a orașului, fântâni arteziene și cișmele.[86] Cele 3 axe sunt: Axa Coroanei, Axa artelor și Axa breslelor și urmăresc parcurgerea celor mai importante

[85] https://bnpoartatransilvaniei.ro/index.php/listing-item/siebenburgen-cetatea-bistritei/
[86] https://bnpoartatransilvaniei.ro/index.php/listing-item/trasee-turistice/

monumente istorice de pe teritoriul municipiului Bistrița și descoperirea în întregime a Cetății Medievale Bistrița.

Tipologii de turism

Pornind de la cele menționate anterior, se remarcă faptul că municipiul Bistrița se bucură de un capital bogat de resurse turistice, concentrate într-o serie de areale cu potențial ridicat de dezvoltare, ce acoperă o gamă variată de atracții, de la elemente favorabile de cadru natural și de patrimoniu natural, la un patrimoniu cultural diversificat (atât material – monumente istorice, situri arheologice și instituții de cultură, cât și imaterial – meșteșuguri, tradiții, obiceiuri), dar și o paletă largă de activități de agrement. În acest context, pe teritoriul municipiului au fost identificate o serie de tipologii de turism practicabile sau cu potențial de dezvoltare.

TURISMUL CULTURAL | Conform World Travel Organisation, turismul cultural este definit ca fiind orice deplasare a unei persoane din motive esențial culturale cum ar fi circuitele turistice de studiu, artele performative (dansul, teatru, muzica etc.), circuitele culturale, călătoriile la festivaluri sau alte evenimente culturale, vizitele în locuri culturale și la monumente etc. Acest tip de turism abordează cultura unui loc, în special valorile ei artistice și se bazează pe resursele locale din categoria lăcașurilor de cult religios, a instituțiilor de cultură, a monumentelor istorice și a spațiilor cu potențial de valorificare culturală, inclusiv prin implicarea patrimoniul imaterial, care a devenit din ce în ce mai promovat.

În prezent, acest tip de turism este unul destul de bine dezvoltat în cadrul municipiului Bistrița, având deja o notorietate în rândul orașelor medievale. Oraș multicultural, multietnic, cu diversitate confesională și cu un bogat patrimoniu material și imaterial, Bistrița prezintă un potențial deosebit pentru dezvoltarea turismului cultural.

Cu toate acestea, obiectivele culturale permanente au un potențial redus din această perspectivă, prezentând un interes relativ scăzut, raportat la interesele de călătorie ale unui turist. Având în vedere calitățile unice ale cetății și posibilitățile de exploatare și integrarea în circuitul turistic reprezintă o necesitate majoră pentru acest tip de turism.

Totodată, patrimoniul arheologic și istoric, astăzi insuficient explorat și exploatat, poate avea un rol foarte important în dezvoltarea turismului cultural prin produse turistice precum circuite istorice, investiții în infrastructura muzeală, evenimente culturale „reason-to-come" etc. O altă resursă potențială legată de stilul de viață local multietnic și multicultural, ce ar susține și celelalte forme de turism, o reprezintă gastronomia, care atrage din ce în ce mai mult interes în rândul turiștilor curioși de mâncăruri specifice locului.

Din perspectiva promovării culturii municipiului, aceasta este realizată prin intermediul festivalurilor organizate la nivel local care îmbină diferite forme de exprimare (piese de teatru, muzică, meșteșuguri sau gastronomie). Numărul evenimentelor de acest fel este în creștere, iar acestea încep să atragă vizitatori din întreaga țară.

Pentru sporirea atractivității destinației pentru turismul de sejur este necesară astfel dezvoltarea unor noi produse turistice atractive și oportunități diverse de petrecere a timpului liber, dar și o promovare mai accentuată a acestei zone, astfel încât să atragă un număr cât mai mare și o gamă cât mai variată de turiști.

TURISMUL RELIGIOS | În ceea ce privește turismul religios acesta este de asemenea identificat ca fiind de interes atât la nivel municipal, cât și la nivel județean, fiind un element de interes atât pentru turiști cât și pentru comunitatea bistrițeană.

Monumentul religios cel mai reprezentativ care a fost nucleul de creștere al municipiului Bistrița în vechiul oraș este Biserica Evanghelică situată în Piața Centrală. Aceasta a suferit mari modificări în timp, iar ultima renovare a acesteia a avut loc în urma incendiului care a cuprins-o în anul 2008, în anul 2012 fiind

redeschisă pentru vizitatori. Aceasta a fost concepută în stilul gotic, având cel mai înalt turn medieval din România de 75 de metri. Este singurul turn de biserică dotat cu lift panoramic din România.[87]

Pe lângă monumentul reprezentativ, în imediata apropiere sunt organizate periodic târguri de promovare a gastronomiei locale și a producătorilor locali.[88]

Un alt monument religios important al municipiului este Mănăstirea Minorită care poartă numele foștilor misionari minoriți care au locuit în oraș până în secolul al XVI-lea. Aceasta este una dintre cele mai vechi clădiri din Bistrița care a fost construită la sfârșitul secolului al XIII-lea și era situată în partea de est a vechiului oraș, actual fiind localizată în Piața Unirii.

Mănăstirea și Școala ordinului piarist: „Călugării piariști s-au stabilit la Bistrița în august 1717, cumpărând mănăstirea și biserica ruinată a ordinului dominicanilor, unde au funcționat timp de doi ani. Întrucât mănăstirea dominicană era retrasă, biserica era inutilizabilă, călugării piariști și-au dorit un loc mai central. Astfel, în 1719 au primit fosta biserică și mănăstire a vechiului ordin al hospitalierilor din centrul orașului (azi str. Gheorghe Șincai nr.26), pe care și-au construit propria lor mănăstire și biserică. În 1758, în oraș a izbucnit un incendiu, care a distrus o mare parte din mănăstire, iar biserica a fost avariată. Banii necesari pentru reconstrucția noii biserici au fost asigurați de împărăteasa Maria Terezia a Austriei, astfel că biserica și clădirea mănăstirii, ambele existând și azi, au fost construite între anii 1780 și 1787, iar hramul bisericii este Sfânta Treime.

Ordinul piarist a organizat în mănăstire și școală pentru elevi, unde au învățat printre alții Andrei Mureșanu-poetul Imnului Național, Gheorghe Șincai, etc. În prezent în aceste clădiri funcționează Parohia și Protopopiatul Romano-Catolic de Bistrița. Fosta biserică și mănăstire piaristă din Bistrița reprezintă cel mai frumos complex baroc din nordul țării.

În prezent, atât turismul cultural, cât și cel religios, sunt unele dintre cele mai dezvoltate tipuri de turism în cadrul municipiului Bistrița. Obiectivele culturale permanente au un potențial crescut din această perspectivă, prezentând cel mai mare interes al turiștilor. Oraș medieval cu o istorie veche de mai bine de 500 de ani, Bistrița a păstrat multe mărturii ale trecutului, care prezintă astăzi un interes deosebit pentru vizitatori. Zidurile vechilor centuri de apărare, turnurile apărate de meșteșugarii orașului grupați în 22 de bresle, piețele centrale cu istoria lor, imobilele vechi încărcate de poveștile istoriei – multe dintre acestea adăpostind în trecut personalitățile Bistriței, muzeele orașului și tot ceea ce înseamnă viața culturală a unui oraș istoric.

ECOTURISMUL | Reprezintă acea formă de turism în care activitatea de a petrece vacanța se realizează în mijlocul naturii, prin întoarcerea la viața și obiceiurile tradiționale. Acest tip de turism se referă la toate activitățile ocazionate de petrecere a unei perioade de timp determinate în mediul rural, mijlocul de cazare fiind fie gospodăria țărănească, fie echipamente turistice generale cum sunt hanurile, hotelurile, popasurile etc., fiind bazat pe cunoașterea comunităților locale din aceste zone. Acest tip de turism îmbrățișează toate activitățile turistice derulate în zonele agroturistice din împrejurimi, având drept scop valorificarea potențialului natural și uman al satelor săsești. Deși județul Bistrița-Năsăud nu este în general menționat ca destinație agroturistică, punctele de interes precum satele rurale săsești din apropierea municipiului Bistrița sunt foarte căutate.

Tot mai mulți turiști caută experiențe inedite, când aleg să-și petreacă un sejur în astfel de zone. Sectorul de agrement și de petrecere a timpului liber este o verigă importantă în dezvoltarea și promovarea conceptului de ecoturism, acesta fiind extrem de ofertant, fie că ne referim la ospitalitatea specifică pensiunilor, la condițiile de relaxare și serviciile de agrement, la gastronomie sau la promovarea

[87] https://bnpoartatransilvaniei.ro/index.php/listing-item/siebenburgen-cetatea-bistritei/
[88] https://bnpoartatransilvaniei.ro/index.php/calendar-evenimente/

meșteșugurilor și comunităților locale, oamenii putând astfel alege pachete integrate diverse de a petrece vacanța.

Ecoturismul este facilitat de către peisajele naturale oferite de Parcul Național Munții Rodnei și Parcul Național Călimani aflate la o distanță relative mică de municipiul Bistrița. Turiștii pot opta pentru drumeții montane, petrecerea timpului alături de localnici pentru experimentarea gastronomiei locale și a vieții comunităților locale, dar și practicarea turismului ecvestru prin parcurgerea călare pe drumuri forestiere și pășuni.[89]

TURISMUL SPORTIV ȘI ÎN NATURĂ | Turismul sportiv este o ramură a turismului relativ nouă, însă foarte promițătoare. Începând cu anul 2022, participă la realizarea proiectului „Via Transilvanica" (Calea Transilvaniei) derulat de Asociația Tăşuleasa Social. În acest sens, a fost aprobat realizarea traseului tematic pe raza municipiului Bistriţa, parte a traseului ce urmează a fi realizat în județul Bistriţa-Năsăud. Acest proiect urmărește marcarea și amenajarea unui traseu turistic și de pelerinaj lung de circa 1.400 km. Acesta va străbate 10 județe – Mehedinți, Caraș-Severin, Hunedoara, Alba, Sibiu, Brașov, Harghita, Mureș, Bistrița-Năsăud și Suceava. Scopul proiectului este de a pune în valoare bogățiile culturale, etnice, istorice și naturale ale României.

Municipiul Bistriţa este un punct important pe harta traseului Via Transilvanica deoarece se impune și tranzitarea zonelor urbane care să aibă toate facilitățile necesare de intrare și de ieșire din traseu, asistență medicală, magazine cu echipamente sportive, bancomate, etc.

Traseul Via Transilvanica va pune în valoare patrimoniul cultural al municipiului Bistriţa, va contribui la dezvoltarea antreprenoriatului local și activităților de voluntariat, având astfel un rol important în dezvoltarea turismului și atragerea unui număr cât mai mare și variat de turiști din tara și din străinătate. De asemenea, traseul Via Transilvanica va duce la dezvoltarea unor produse turistice atractive și oportunități diverse de petrecere a timpului liber, promovarea municipiului Bistriţa și a zonelor extravilane.

Arealul înconjurător al municipiului Bistrița, dintre care se remarcă zona Colibița, Piatra Fântânele, Valea Bârgăului sau a Ilvelor se constituie în destinația perfectă pentru practicarea ciclismului montan.

Astfel, se remarcă o multitudine de trasee ce pot fi parcurse, de la variante dedicate începătorilor și familiilor, până la cele potrivite cicliștilor experimentați care pot avea ca pun de plecare municipiul Bistrița pentru a avea parte de o experiență unică și cuprinzătoare asupra patrimoniului cultural și natural din zonă.

TURISMUL DE TRANZIT | Acest tip de turism cuprinde turiștii care traversează o zonă sau o țară pentru a ajunge la destinația aleasă. În condițiile creșterii continue a numărului de automobile, turismul de tranzit a căpătat o amploare deosebită. Din aceste considerente, municipiul Bistrița este favorizat de poziția sa, fiind foarte apropiat de puncte importante din județul Bistrița-Năsăud care oferă noi perspective de dezvoltare turistică și anume:

- **Băile Figa** – aflate la o distanță de 33 de km dispun de un complex de tratament balnear modern. Parcul Balnear Băile Figa a fost desemnat unul dintre primele trei destinații de excelență din România în ceea ce privește turismul de sănătate și relaxare în urma unui concurs, intitulat „Destinații Europene de Excelență" (EDEN 2019).[90]
- **Sângeorz-Băi** – localitate aflată la o distanță de 39 de km și care este recunoscută la nivel național pentru tratamentele balneare și resursele de ape subterane de care dispune.
- **Borgo Pass: Tărâmul Contelui Dracula** – este un loc de legendă, plin de mistere și presărat cu povești despre vampiri, strigoi, zâne și ființe misterioase. Borgo Pass e locul unde scriitorul

[89] https://www.parcrodna.ro/pagina/obiective-turistice
[90] https://bnpoartatransilvaniei.ro/index.php/listing-item/baile-figa/

irlandez Bram Stoker, autorul celebrului roman publicat în anul 1897 și-a imaginat și amplasat fantasticul castel al sângerosului vampir care a zguduit lumea din temelii, Contele Vampir Dracula.[91]

Pasul Bârgăului, cunoscut ca și Pasul Tihuța, este situat în Munții Bârgăului, la hotarul dintre Valea Bârgăului și Depresiunea Dornelor, la o altitudine de 1200 m. Intrarea în Borgo Pass este marcată și ea la fel de inedit: printr-o biserică care adăpostește în pod o colonie de 1.000 de lilieci.[92]

- **Stațiunea Colibița** – Poarta de intrare în Munții Călimani, stațiunea Colibița este cel mai pitoresc loc din Bistrița-Năsăud. Lacul de acumulare și munții oferă zonei un farmec aparte. Aici există cel mai pur aer din țară, dar și izvoare cu ape minerale, cu beneficii extrem de importante pentru sănătate.[93]

În aceste condiții, municipiul Bistrița trebuie să profite de prezența turiștilor care îl tranzitează pentru a ajunge la aceste locuri și să folosească acest avantaj, astfel încât turiștii care vin în oraș să poată alege dintr-o ofertă variată de activități, inclusiv să petreacă câteva ore și în împrejurimi.

TURISMUL DE WEEKEND | Această formă de turism se desfășoară ca un sejur scurt, de obicei cuprins între 2-4 zile, în care se pot vizita mai multe obiective. Pe lângă acestea, turismul cultural și turismul ecumenic pot face parte din acest tip de turism și pot cuprinde o gamă diversificată de activități pentru petrecerea plăcută a timpului liber de către turiști. Acestea pot fi reprezentate de activități scurte, de la plimbarea prin oraș, la drumeții, itinerarii ecumenice, un circuit al celor 7 burguri medievale sau un traseu inedit în cadrul „Rutei cultural-turistică Porțile Transilvaniei".

TURISMUL SLOW TRAVEL | Turismul lent sau slow tourism (după modelul slow food) este o filozofie de călătorie care-ți permite să te bucuri de partea autentică a unei destinații și care pune într-o altă lumină ideea de vacanță. Lent înseamnă liniștit, calm și relaxat și te îndeamnă să acorzi atenție comunității locale, să respecți obiceiurile, modul de viață al acestora, astfel încât turistul să nu mai fie perceput ca un „invadator".

În cadrul acestui tip de turism, municipiul Bistrița a făcut o serie de pași pentru activarea turismului de tip slow prin conceptul de „Bistrița – Burg Medieval High & Slow" din cadrul proiectului 100 Intelligent Cities Challenge. Conceptul propune ca municipiul Bistrița să devină o astfel de destinație prin:

- Generarea experiențelor care ajută la păstrarea identității destinației;
- Furnizarea de servicii și produse care sunt în conformitate cu geografia locală și sezonul anual;
- Oferirea de experiențe semnificative;
- Oferirea unui amestec de produse integrate;
- Dezvoltarea alianțelor cu alte părți interesate de turismul local;
- Elaborarea unei narațiuni convingătoare;
- Promovarea creativității în cadrul experienței, atât de la gazdă, cât și de la călător.

Concret, proiectul propune *dezvoltarea conceptului și al brandului turistic "Poarta Transilvaniei", care să includă oferta turistică a Municipiului Bistrița, a zonei periurbane a orașului și a Județului Bistrița-Năsăud,*

[91] https://bnpoartatransilvaniei.ro/index.php/listing-item/borgo-pass/
[92] https://bnpoartatransilvaniei.ro/index.php/listing-item/borgo-pass/
[93] https://bnpoartatransilvaniei.ro/index.php/listing-item/statiunea-colibita/

precum și *revitalizarea identității Municipiului Bistrița ca "oraș al pasajelor", unic prin specificul său arhitectonic și cultural, având elementele cheie pentru dezvoltarea turismului de tip high & slow.*

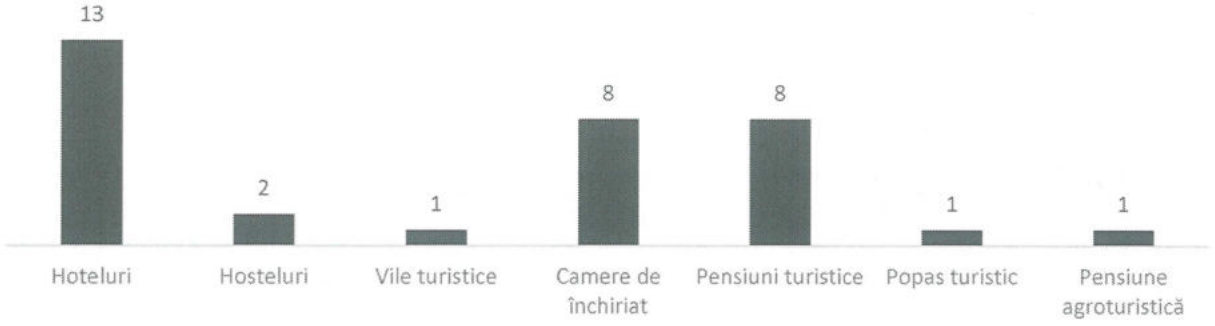
În general, turismul este considerat o sursă de dezvoltare economică atât la nivel local, cât și la nivel regional. Acesta oferă posibilitatea dezvoltării și creării unui cadru propice pentru valorificarea diverselor oportunități de inițiative antreprenoriale, dar și pentru acțiuni noi din partea administrației publice. În cazul de față, aceste tipologii de turism sunt în prezent accesate de vizitatori care au o perioadă relativ scurtă de ședere sau care nu înnoptează pe o perioadă foarte lungă sau deloc în oraș.

În vederea sporirii atractivității destinației pentru turismul de tip city-break sau de sejur este necesară dezvoltarea unor noi produse turistice atractive și o promovare mai accentuată a destinației, astfel încât să atragă un număr cât mai mare și o gamă cât mai variată de turiști, care să găsească aici diverse oportunități inedite de petrecere a timpului liber. Este necesară de asemenea realizarea unui studiu de segmentare a pieței turistice și de identificare a tipologiilor de turiști ideali, acest lucru fiind foarte important pentru dezvoltarea produselor turistice și canalelor de promovare potrivite pentru interesele vizitatorilor doriți în cadrul destinației.

Infrastructura turistică

În ceea ce privește infrastructura turistică ce susține activitățile turistice, aceasta este alcătuită în primul rând din unitățile de cazare existente pe teritoriul municipiului Bistrița. La nivelul anului 2021, în această zonă sunt clasificate conform datelor[94] de pe site-ul Ministerului Economiei, Antreprenoriatului și Turismului, un număr de 34 de astfel de structuri, totalizând o capacitate de 1.514 de locuri.

Figura 142 Numărul de unități de cazare din municipiul Bistrița, după tipologia structurilor de primire turistică, anul 2021

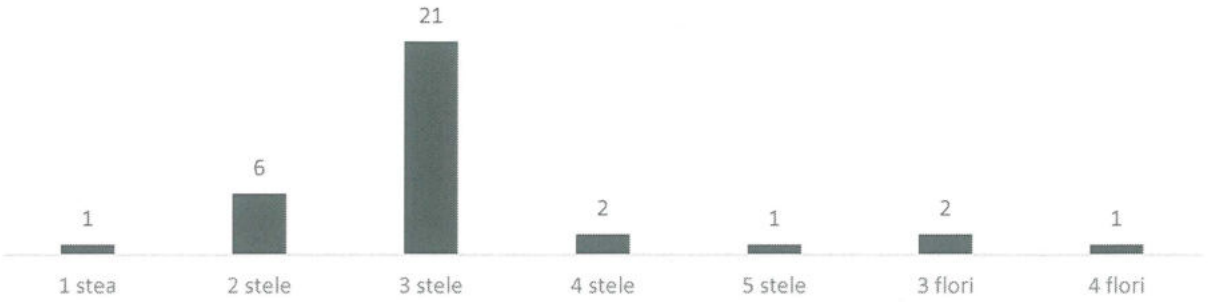
Sursa: Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului

Din totalul acestor structuri, cea mai mare pondere este reprezentată de structura hotelieră care însumează un număr de 13 de unități de cazare și 944 de locuri de cazare, urmată de camerele de închiriat cu 8 unități de cazare și 97 de locuri de cazare, precum și de 8 pensiuni turistice cu 186 de locuri de cazare. Sunt înregistrate în același timp și un număr de doar 2 unități hoteliere cu un număr de 186 de locuri de cazare, urmate de infrastructura vilelor turistice, cu un număr de 1 unitate de cazare și 25 de locuri de cazare, 1 popas turistic cu 68 de locuri de cazare și 1 pensiune agroturistică cu 8 locuri de cazare.

Diversitatea ofertei de cazare este vizibilă și la nivelul distribuției unităților de cazare clasificate pe categoriile de confort, în cadrul căreia predomină structurile de 3 stele, respectiv 21 de unități de acest fel și 2 stele, cu 6 de unități de acest fel. Este urmat de structurile de 4 stele și 3 flori unde se înregistrează câte 2 unități pentru fiecare.

[94] Date actualizate pe data de 03.12.2021

Figura 143 Numărul de unități de cazare clasificate din municipiul Bistrița, pe categorii de confort, anul 2021

Sursa: Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului

De asemenea, în ceea ce privește unitățile de cazare cu 1 singură stea, se înregistrează la nivelul municipiului Bistrița un o singură unitate de acest fel. Același lucru se înregistrează și în cazul unităților de cazare cu 5 stele și respectiv cu 4 flori.

Pentru a observa evoluția capacității de cazare de la nivelul municipiului Bistrița, precum și viitoarele tendințe de dezvoltare ale acestuia, baza de date a Institutului Național de Statistică oferă posibilitatea studierii ofertei de cazare la nivelul unor serii de timp. Astfel, la nivelul bazei de date colectate, în cadrul municipiul Bistrița există pentru anul 2021 un număr de 1.246 de locuri de cazare, cu aproximativ 120 de locuri de cazare mai multe față de anul 2014. Această creștere indică interesul crescut pentru dezvoltarea sectorului turistic din ultimii ani și influența pozitivă pe care o are bogăția culturală a orașului medieval asupra sectorului turistic.

Tabel 35 Evoluția capacității de cazare turistică existentă pe tipuri de structuri turistice, nr. de locuri în perioada 2014-2021

TIPURI DE STRUCTURI	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hoteluri	931	930	930	921	917	951	884	966
Moteluri	81	81	114	96	96	46	:	:
Vile turistice	:	:	:	29	25	25	25	25
Pensiuni turistice	112	130	130	221	221	226	224	223
Pensiuni agroturistice	:	:	:	32	32	32	62	32
TOTAL	1.124	1.141	1.174	1.299	1.291	1.280	1.195	1.246

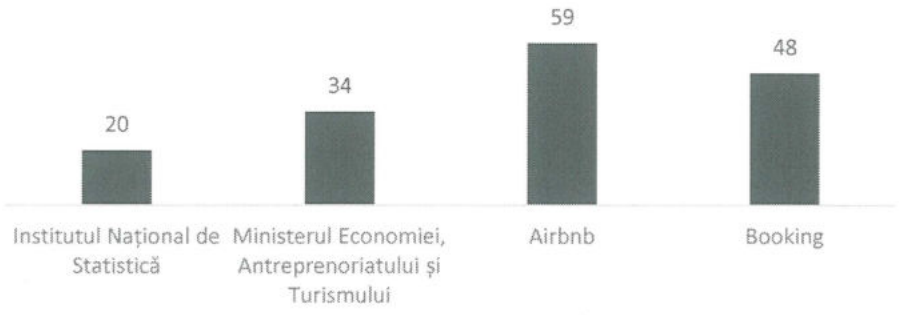
Sursa: Baza de date INS Tempo

În ceea ce privește oferta structurilor de cazare în municipiul Bistrița, prin sondarea portalurilor web[95] care intermediază servicii de cazare (Booking și Airbnb), se constată un număr similar de înregistrări ale unităților de cazare față de datele disponibile în bazele de date ale Ministerului Economiei,

[95] Datele înregistrate pentru ambele platforme sunt pentru perioada Iulie 2022, fiind excluse proprietățile care au fost deja rezervate pentru acea perioadă.

Antreprenoriatului și Turismului sau ale Institutului Național de Statistică, Airbnb înregistrând un număr de 59 de unități de cazare, iar Booking un număr de 48 de unități de cazare. Cu toate acestea, aceste două platforme din urmă aduc un aport la oferta turistică din Bistrița prin diversificarea tipologiilor de structuri disponibile la nivelul orașului.

Figura 144 Numărul unităților de cazare din municipiul Bistrița, comparație Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului – INS – Booking – Airbnb, anul 2021

Sursa: Baza de date INS Tempo, baza de date a Ministerului Economiei, Antreprenoriatului și Turismului, Booking și Airbnb

În timp ce infrastructura de cazare este relativ bine dezvoltată, nivelul de dotare turistică din municipiul Bistrița înregistrează valori mai scăzute în ceea ce privește structurile cu funcție de alimentație publică clasificate[96] de către Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului. Pe teritoriul municipiului Bistrița sunt înregistrate în total 36 de unități clasificate, ce se concentrează preponderent în centrul orașului.

Figura 145 Numărul de structuri de alimentație publică clasificată din municipiul Bistrița, după tipologia structurilor, anul 2021

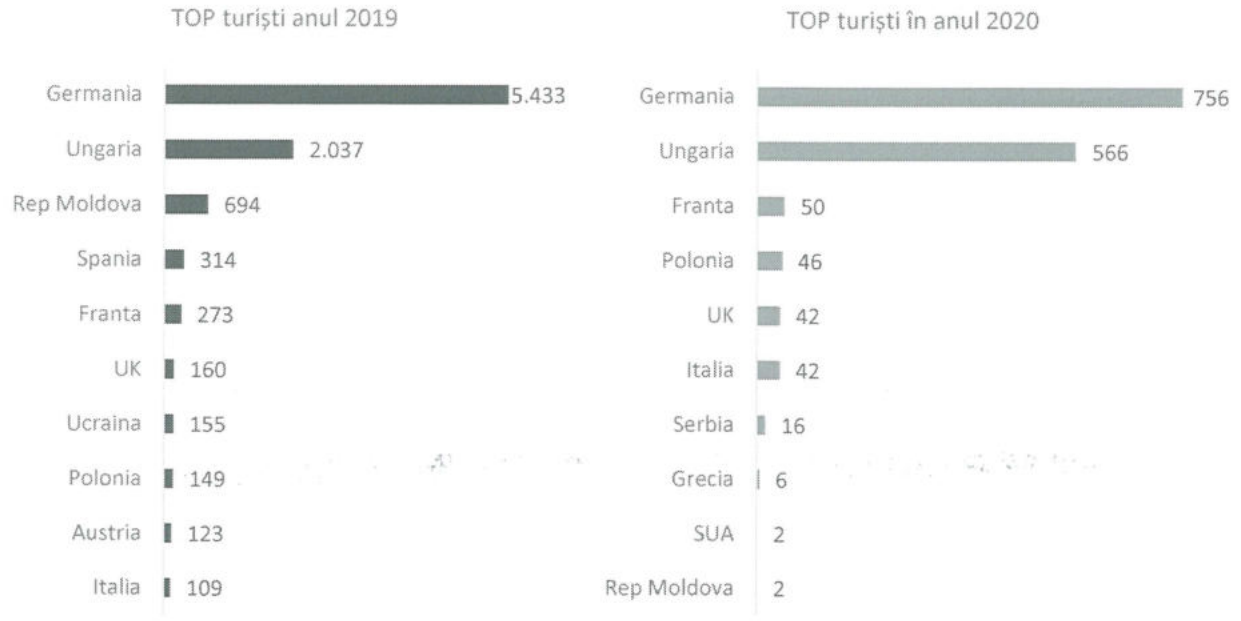

Sursa: Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului

În ceea ce privește Centrul Național de Informare și Promovare Turistică Bistrița, acesta se regăsește în orașul Bistrița (în zona centrală), oferind servicii de informare și orientare cu privire la infrastructura turistică, garantând o accesibilitate optimă și oferind date de interes turistic pe plan local și județean.

[96] Date actualizate pe data de 03.12.2021

Figura 146 Numărul de vizitatori din țări străine care au apelat la serviciile oferite de unitatea CNIPT Bistrița, 2019 vs. 2020

Sursa: CNIPT Bistrița

Unitatea CNIPT din municipiul Bistrița reprezintă reperul cel mai important în ceea ce privește serviciile de asistență turistică, iar din datele înregistrate la nivelul anului 2019 se remarcă faptul că din totalul turiștilor ce provin din țările străine, cel mai mare număr de vizitatori care au venit în acest centru provin din Germania, Ungaria, Republica Moldova, Spania, Franța, Marea Britanie, Ucraina, Polonia, Austria sau Italia. În schimb, în anul 2020 numărul turiștilor care au apelat la serviciile oferite de CNIPT Bistrița au fost cu mult mai scăzute, acest lucru fiind cauzat de contextul pandemiei și al limitării circulației turiștilor, în top fiind vizitatori din Germania urmată de țări precum Ungaria, Franța, Polonia, Marea Britanie, Italia, Serbia, Grecia, SUA sau Republica Moldova.

La nivelul municipiului Bistrița, a zonelor învecinate și în special la nivelul județului Bistrița-Năsăud, o componentă importantă a infrastructurii turistice este reprezentată de traseele de drumeție și traseele de biciclete. Un astfel de exemplu este și rețeaua de trasee din cadrul proiectului Via Transilvanica, unul dintre cele mai mari proiecte pentru drumeții din România, ce va cuprinde un traseu de circa 1.000 de kilometri, de la Putna până la Drobeta Turnu Severin.

Traseul poate fi traversat atât pe jos, cât și cu bicicleta sau călare. Este destinat pentru toți iubitorii de natură și drumeții, indiferent de condiția fizică. În județul Bistrița-Năsăud, Via Transilvanica are o lungime de aproape 100 de kilometri realizați în anul 2018. În Bistrița-Năsăud, traseul străbate comunele Lunca Ilvei, Tiha Bârgăului, Bistrița Bârgăului, Livezile, Cetate, Dumitrița, Mărișelu, Șieu, Șieuț și Monor și trece inclusiv prin păduri proprietate a comunei Prundu Bârgăului. În 2020 *Tășuleasa Social* a reușit să finalizeze 684 km în județele: Suceava, Bistrița-Năsăud, Mureș, Harghita, Brașov și Mehedinți, iar în 2021 încă 254 km în județul Caraș-Severin.[97]

[97] https://www.viatransilvanica.com/concept

Pentru anul 2022 se dorește ca traseul să fie introdus și la nivelul municipiului Bistrița, putând astfel crea un produs turistic complex și integrat ce îmbină resursele turistice naturale cu cele antropice în care turiștii pot avea parte de experiențe memorabile. Acest lucru ar putea oferi municipiului Bistrița o notorietate și mai mare pe plan național și internațional, dat fiind faptul că traseul Via Transilvanica aduce pe ruta acestuia în fiecare an, tot mai mulți turiști dornici de astfel de experiențe.

De asemenea, rețeaua de trasee are o foarte importantă miză socio-economică, ea reprezintă un „produs" în jurul căruia localnicii din județ își pot dezvolta o ofertă de ecoturism, agroturism sau turism activ, ca sursă de venit principală sau suplimentară. În felul acesta, ei vor avea o motivație mai puternică de a proteja biodiversitatea și de a păstra practicile și tradițiile culturale, agricole și culinare.

Circulația și performanța turistică

Sectorul turismului a înregistrat în ultimii ani o creștere susținută, fiind un sector care contribuie exponențial la dezvoltarea regională și creșterea competitivității economice. Principalele beneficii ale turismului sunt producerea de venit și generarea de locuri de muncă, însă pentru multe regiuni și țări, turismul este cea mai importantă sursă de bunăstare.

La nivel național, județul Bistrița-Năsăud nu este considerat o destinație turistică în sine, fiind considerată o zonă cu resurse turistice limitate. Acest lucru se poate observa de exemplu la nivel național în ceea ce privește numărul de turiști sosiți în perioada 2014, respectiv 2019, în ambele cazuri județul Bistrița-Năsăud situându-se printre cele mai puțin vizitate județe din România, respectiv locul 28/42 în anul 2014, locul 26/42 în anul 2019 și locul 30/42 în anul 2020.

Figura 147 Sosiri ale turiștilor în județul Bistrița-Năsăud, anul 2014-2019-2020

Sursa: Baza de date INS Tempo

Pe plan local, în ceea ce privește circulația turistică în perioada 2014-2019, aceasta înregistrează în general o tendință de creștere. Atât numărul de sosiri, cât și numărul de înnoptări ale turiștilor au crescut în medie cu 52,45% respectiv 47,40% în ultimii ani. De asemenea, durata medie de ședere a turiștilor înregistrează în acest interval o ușoară tendință de creștere de aproximativ 1,46%, în timp ce indicele de utilizare a capacității de cazare înregistrează și el o creștere de 28,95% față de 2014.

Tabel 36 Evoluția principalilor indicatori ai circulației turistice în municipiul Bistrița, în perioada 2014-2019

ANUL	SOSIRI ALE TURIȘTILOR	ÎNNOPTĂRI ALE TURIȘTILOR	DURATA MEDIE DE ȘEDERE	INDICELE DE UTILIZARE A CAPACITĂȚII DE CAZARE
2014	51.447	81.312	1,58	0,10%
2015	56.934	115.054	2,02	0,14%
2016	63.729	107.535	1,69	0,13%
2017	75.524	122.951	1,63	0,14%

ANUL	SOSIRI ALE TURIȘTILOR	ÎNNOPTĂRI ALE TURIȘTILOR	DURATA MEDIE DE ȘEDERE	INDICELE DE UTILIZARE A CAPACITĂȚII DE CAZARE
2018	78.902	115.096	1,46	0,13%
2019	78.433	119.857	1,53	0,13%
EVOLUȚIE	52,45%	47,40%	1,46%	28,95%

Sursa: Baza de date INS Tempo

În ceea ce privește sezonalitatea activității turistice în municipiul Bistrița la nivelul anului 2019, se remarcă faptul că lunile cu cele mai mari fluxuri turistice sunt lunile iunie, iulie și august. Această perioadă de vârf este marcată de prezența accentuată a turismului cultural și ecumenic sau de tranzit, predominant în perioada aceasta a anului. La polul opus se află lunile de iarnă ianuarie, februarie și martie, fapt ce indică necesitatea diversificării ofertei turistice, astfel încât aceasta să acopere activități ce pot fi practicate pe tot parcursul anului.

Tabel 37 Sezonalitatea activității turistice în municipiul Bistrița în anul 2019

LUNA ANULUI 2019	SOSIRI ALE TURIȘTILOR	ÎNNOPTĂRI ALE TURIȘTILOR	DURATA MEDIE DE ȘEDERE	INDICELE DE UTILIZARE A CAPACITĂȚII DE CAZARE
Ianuarie	3.947	5.690	1,44	15,58%
Februarie	4.229	6.336	1,50	18,81%
Martie	4.443	6.985	1,57	18,53%
Aprilie	5.475	8.302	1,52	22,55%
Mai	7.902	11.069	1,40	28,70%
Iunie	8.114	10.936	1,35	29,61%
Iulie	8.557	12.886	1,51	33,25%
August	10.170	15.319	1,51	39,28%
Septembrie	7.859	11.787	1,50	31,56%
Octombrie	7.107	11.183	1,57	29,05%
Noiembrie	5.453	9.933	1,82	26,70%
Decembrie	5.177	9.431	1,82	26,47%

Sursa: Baza de date INS Tempo

În ceea ce privește sezonalitatea activității turistice la nivelul municipiului Bistrița pentru anul 2020, aceasta este marcată în primul rând de restricțiile de circulație provocate de virusul SARS-CoV-2 și de evoluția acestuia. Se poate observa astfel că înainte de instituirea stării de urgență din luna martie 2020, cele mai mari fluxuri se înregistrau în lunile ianuarie și februarie, atât din punct de vedere al sosirilor, înnoptărilor și al duratei medii de ședere, cât și la nivelul indicelui de utilizare a capacității de cazare.

Tabel 38 Sezonalitatea activității turistice în municipiul Bistrița în anul 2020

LUNA ANULUI 2020	SOSIRI ALE TURIȘTILOR	ÎNNOPTĂRI ALE TURIȘTILOR	DURATA MEDIE DE ȘEDERE	INDICELE DE UTILIZARE A CAPACITĂȚII DE CAZARE
Ianuarie	4.538	7.224	1,59	19,36%
Februarie	3.964	7.039	1,78	22,04%
Martie	1.303	2.623	2,01	17,87%
Aprilie	-	-	-	-
Mai	271	392	1,45	15,54%
Iunie	1.762	2.800	1,59	15,18%
Iulie	3.587	5.388	1,50	17,23%
August	5.365	7.784	1,45	25,01%
Septembrie	3.909	5.888	1,51	19,61%
Octombrie	3.712	6.157	1,66	20,08%
Noiembrie	1.299	2.607	2,01	10,20%
Decembrie	2.084	3.080	1,48	11,90%

Sursa: Baza de date INS Tempo

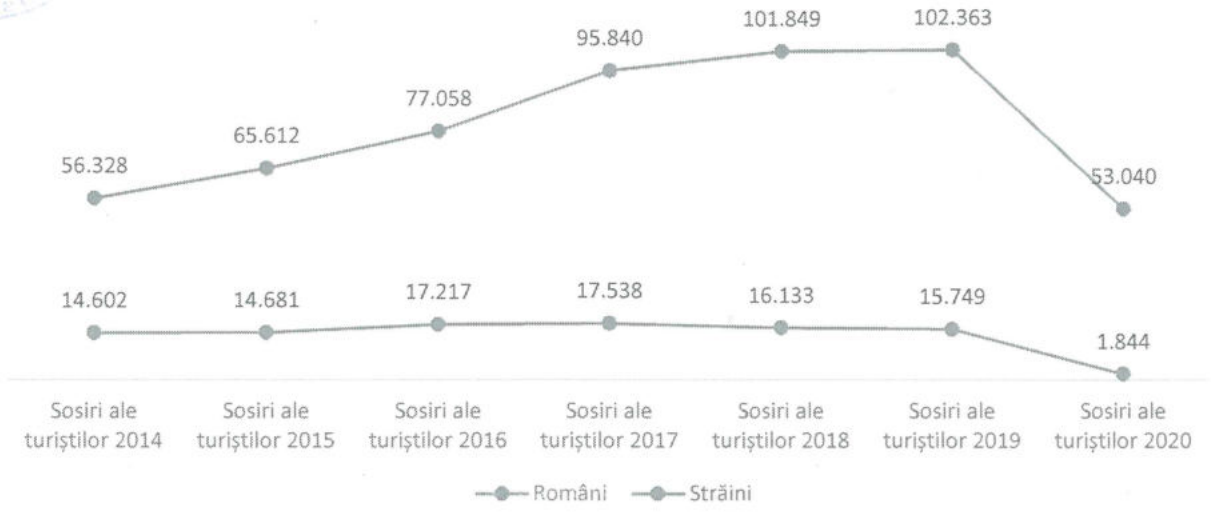
Cu toate acestea, imediat după ridicarea limitelor de circulație impuse de pandemie, activitatea turistică a început să înregistreze fluxuri mai crescute de turiști, în special în luna august când se înregistrează și cel mai mare indice de utilizare a capacității de cazare.

Este de remarcat concentrarea cererii turistice la sfârșitul verii, ca principal aspect al sezonalității, care atrage după sine o concentrare a întregii activități turistice în perioada respectivă. Acest fapt duce uneori, mai ales în perioadele care se suprapun cu evenimente de amploare, la suprasolicitarea infrastructurii turistice și asociate (spații de cazare și alimentație publică sau alte servicii), ceea ce poate crea tensiuni atât pentru turiști, cât și pentru comunitatea locală.

Mai mult, diferențele semnificative din perioada de extrasezon pot fi considerate un obstacol în dezvoltare prin lipsa unei continuități în generarea de venituri din activitatea turistică. De asemenea, sezonalitatea poate avea influențe negative indirecte și asupra nivelului costurilor și calității serviciilor oferite.

În ceea ce privește structura turiștilor sosiți, această analiză a fost realizată la nivelul județului Bistrița-Năsăud, iar datele nu reflectă în totalitate situația reală pentru municipiul Bistrița. Se constată astfel faptul că, în cazul turiștilor români, în intervalul 2014-2019 se observă o creștere semnificativă a acestora, fiind cu 81,68% mai mulți turiști români în anul 2019 față de anul 2014. Tot o creștere se înregistrează și în cazul turiștilor străini, fiind astfel cu 7,85% mai mulți străini în anul 2019 față de anul 2014.

Figura 148 Evoluția structurii turiștilor sosiți în perioada 2014-2020 în județul Bistrița-Năsăud

Sursa: Baza de date INS Tempo

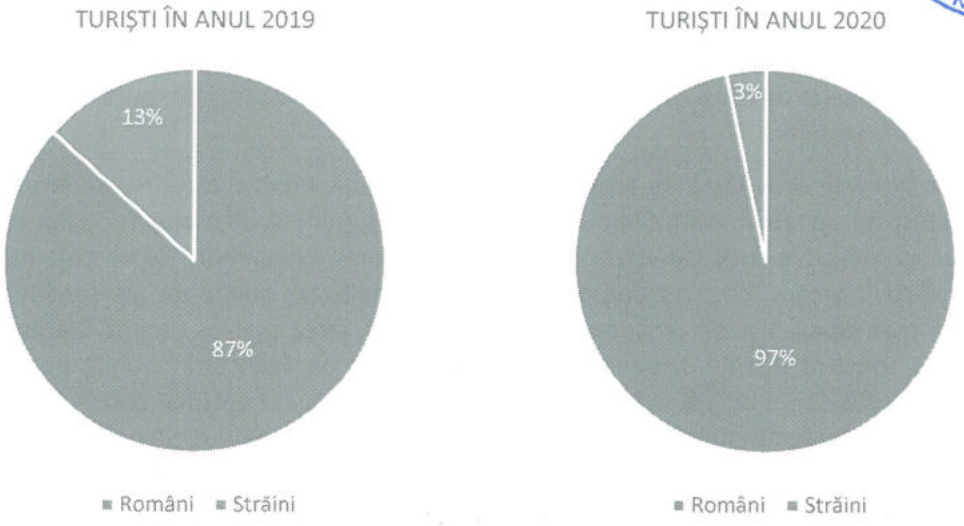
Cu toate acestea, în anul 2020 pandemia de COVID-19 și restricțiile de circulație impuse în această perioadă au avut efecte negative asupra turiștilor de peste tot, fiind astfel înregistrat cel mai mic număr de turiști sosiți în județul Bistrița-Năsăud, respectiv cu -48,18% mai puțini turiști români în anul 2020 față de anul 2019 și cu -88,29% mai puțini turiști străini în anul 2020 față de anul 2019.

Această creștere înregistrată la nivelul județului Bistrița-Năsăud în intervalul 2014-2019 este pusă în primul rând pe seama notorietății municipiului Bistrița și a vieții cultural-turistice care există. Cetatea de pe deal a fost una dintre cele șapte fortificații (*Siebenburgen*) din Transilvania în jurul cărora s-a organizat comunitatea săsească din România. Orașul nu este promovat ca destinație turistică, dar acesta surprinde la fiecare pas. Multe dintre obiectivele turistice și zonele centrale au fost renovate recent pe fonduri europene, rezultatul fiind cel al unui oraș liniștit, pitoresc, curat cu o serie de trasee cultural-turistice.

Sunt promovate constant pe rețelele de socializare și site-urile de *travel* cele mai importante atuuri ale destinației Bistrița: Biserica evanghelică, Ansamblul Șugălete, Turnul Dogarilor, Casa Argintarului, Biserica minoriților sau mascota orașului – struțul colorat încoronat.

În același timp, structura vizitatorilor reflectă faptul că vizitatorii străini au o pondere de doar 13% față de turiștii români care reprezintă marea majoritate, respectiv 87% din totalul vizitatorilor la nivelul anului 2019, iar în anul 2020 doar 3% au fost reprezentați de turiștii străini.

Figura 149 Ponderea vizitatorilor străini și români în județul Bistrița-Năsăud în anul 2019 vs. anul 2020

Sursa: Baza de date INS Tempo

În ansamblu, atractivitatea destinației este definită de mixul dintre caracteristicile atracțiilor pe care le oferă, fie ele fizice sau imateriale, fie de percepția asupra acestora, pe care o au cei care au vizitat destinația sau cei care se intersectează, în special în online, cu informații referitoare la oferta turistică.

Promovare turistică și gradul de adopție a noilor soluții digitale în sectorul turistic

Bistrița, reședința județului, a fost atestată documentar încă din anul 1241, cetatea Bistrița fiind una dintre cele șapte fortificații din Transilvania (Siebenburgen) în jurul cărora s-a organizat comunitatea săsească din România. În cea mai înfloritoare perioadă a sa, cetatea adăpostea 22 de bresle și era protejată de turnuri de apărare.

Municipiul Bistrița nu este perceput ca o destinație turistică de top (în sensul actual al conceptului de destinație turistică) în străinătate sau în țară, iar vizibilitatea orașului este una destul de scăzut încă. Municipiul ar putea fi mult mai vizibil atât pe rețelele de socializare cât și prin activitățile realizate și ar putea atrage astfel un număr mult mai mare de turiști, fiind astfel schimbată percepția generală a destinației Bistrița care este cea de destinație strict de weekend, cu servicii limitate.

Mai mult, raportat la nevoile și oportunitățile de dezvoltare durabila a municipiului Bistrița, cetățenii au evidențiat necesitatea dezvoltării unui oraș atractiv din punct de vedere turistic și cultural, cu activități de organizarea evenimentelor de promovare și descoperire a istoriei, a monumentelor și a atracțiilor locale, precum și necesitatea de dezvoltare și modernizare a centrului istoric sau necesitatea unor măsuri de promovare a imaginii orașului.

Cu toate acestea, municipiul Bistrița prezintă trăsături identificabile ale unei destinații turistice cu o identitate și imagine care prinde contur atât în mediul fizic, dar și în spațiul online. Multe dintre obiectivele turistice și zonele centrale au fost renovate recent pe fonduri europene. Rezultatul este un oraș liniștit, pitoresc, curat, cu o alee pietonală renovată, plină de terase frumos decorate și un parc central ce oferă o gamă variată de activități de petrecerea timpului liber și nu numai.

Mai mult, Transilvania este inclusă în lista National Geographic a destinațiilor de vacanță pentru familie în 2021 – „descoperirea realului într-un tărâm celebru pentru fantezie". Lista anuală a destinațiilor, servește drept sursă de inspirație pentru viitoare călătorii, având în vedere situația incertă provocată de pandemie și poate reprezenta un imbold important pentru zonele rurale din jurul Bistriței.

De asemenea, poetul Andrei Mureşanu s-a născut în zona Bistriței, a copilărit și studiat la Școala ordinului piarist. În anul 1848 a compus poezia „Un răsunet", care a devenit mai târziu actualul Imn Național al României. Casa în care a locuit a devenit casă memorială și un loc de întâlnire pentru activitățile literare din județul Bistrița-Năsăud. Municipiul Bistrița a fost denumit „orașul imnului național", iar astăzi poate fi un punct de atracție turistică datorită creației poetului Andrei Mureşanu, putând fi promovat turistic din acest punct de vedere.

În ceea ce privește activitatea de promovare a municipiului, Centrul Național de Informare și Promovare Turistică Bistrița, se află în Piața Centrală a municipiului și pune la dispoziția turiștilor o serie de informații cu privire la obiective turistice, cazare, transport, cultură, evenimente ce se organizează în municipiu, pliante, hărți și broșuri și o imagine asupra Cetății Medievale privite din perspectiva unei machete ce ilustrează municipiul Bistrița. În ceea ce privește promovarea online, Centrul Național de Informare și Promovare Turistică Bistrița dispune de o pagină oficială de Facebook[98], unde pot fi găsite o serie de informații, postări și filmulețe video despre evenimentele sau expozițiile care se petrec în municipiu și multe altele. Cu toate acestea, informațiile prezentate pe pagină sunt unele destul de sintetice și generale, iar accesul vizitatorilor străini este unul îngreunat, deoarece nu există posibilitatea de vizualizare a paginii și într-o altă limbă de circulație precum engleză, franceză sau germană.

De altfel, multe informații oficiale despre patrimoniu sau obiectivele turistice se pot accesa și pe pagina oficială a Primăriei Municipiului Bistrița, la secțiunea Patrimoniu[99] sau pe site-uri conexe de promovare a turismului în județul Bistrița-Năsăud precum: pagina de Facebook Poarta Transilvaniei[100], platforma oficială Poarta Transilvaniei[101], sau informații despre istoria și turismul medieval al cetății pe platforma Bistrița Medievală[102].

Turismul transilvănean se dorește a mai fi promovat și prin diverse broșuri, pliante și imagini de prezentare ale valorilor istorice, culturale, sportive sau al tradițiilor din întreg județul puse la dispoziție pe pagina oficială[103] a Consiliului Județean Bistrița-Năsăud sau pe pagina oficială de Instragam[104] al acestora, astfel încât municipiul Bistrița, și nu numai, să devină un loc căutat pentru cei care doresc să își creeze o vacanță plină de experiențe noi în Transilvania.

Cooperarea între administrația publică și părțile interesate de la nivel local, regional sau național reprezintă atât o mare provocare, cât și un important element de potențial în vederea creării unei zone turistice atractive și competitive pentru turiștii români și străini. Astfel, se poate exploata potențialul natural favorabil de care dispune municipiul Bistrița și arealul său de influență, valorificarea patrimoniului cultural, istoric și arheologic și lansarea unor produse turistice noi, menite să permanentizeze interesul asupra zonei pe întreaga perioadă a anului. Pentru gestionarea tuturor acestor elemente este oportună prezența unor structuri de management a destinației care să faciliteze cooperarea diferiților actori relevanți pentru dezvoltarea și promovarea destinației. Un astfel de exemplu este și cazul Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Turism în Bistrița-Năsăud", care gestionează platforma https://bnpoartatransilvaniei.ro/ și care promovează activ pe rețelele de socializare turismul în județ și în municipiul Bistrița.

În ansamblu, promovarea în mediul online și social-media este una slab utilizată în acest moment, informația oferită de către instituții publice sau entități comerciale, deși actualizată zilnic, este incompletă.

---

98 https://www.facebook.com/Centrul-Na%C8%9Bional-de-Informare-%C8%99i-promovare-turistic%C4%83-Bistri%C8%9Ba-398645294271870/
99 https://www.primariabistrita.ro/municipul-bistrita/descrierea-bistritei/
100 https://www.facebook.com/BNPoartaTransilvaniei/
101 http://www.bnpoartatransilvaniei.ro/
102 https://bistritamedievala.ro/
103 https://www.portalbn.ro/portal/bistrita-nasaud/portal.nsf/AllByUNID/turism-si-cultura-00002f4a?OpenDocument
104 https://www.instagram.com/bistritanasaud.ro/

Sunt puse la dispoziția turiștilor puține informații pe paginile oficiale de Facebook a Primăriei Municipiului Bistrița sau pe platformele de promovare a ofertei culturale și a resurselor turistice, multe informații despre cetate sau experiențe ale altor vizitatori fiind accesate de pe alte site-uri de specialitate în promovarea culturii săsești. Site-uri precum romaniatourism.com, lonelyplanet.com, tripadvisor.com, și travelwithaspin.com oferă informații diversificate despre cetatea medievală, oferte de cazare sau program de vizitare a unora dintre cele mai importante obiective turistice. Alte moduri prin care Bistrița capătă notorietate este și prin blogurile de travel, precum amfostacolo.ro, bunadimineata.ro, destinatie-romania.ro, sacalatorim.ro, blog,travelminit.ro sau turistulvesel.ro, care prezintă experiențele trăite ale unor călători și pot astfel oferi o impresie personală care să îi motiveze și pe alții să viziteze Bistrița.

3.4.4.3. PETRECEREA TIMPULUI LIBER

Infrastructura, activitățile, evenimentele și serviciile pentru petrecerea timpului liber reprezintă un mod de a satisface necesitățile comunității locale, implicarea actorilor locali publici și privați fiind deosebit de important în asigurarea unor oportunități de petrecere a timpului liber care să ajute la menținerea unui mediu de viață sănătos și social atractiv pentru comunitatea locală.

Activitatea sportiv-recreativă constituie o necesitate care condiționează randamentul sporit al cetățeanului, indiferent de vârstă sau profesie. Prin rolul atribuit de societate, activitățile sportive și recreative se dovedesc utile în formarea și pregătirea cetățenilor pentru viața socială. În același timp, este dovedit faptul că sportul și activitățile de agrement sunt considerate instrumente de socializare extrem de importante, care sunt necesare pentru o dezvoltare favorabilă a comunității.

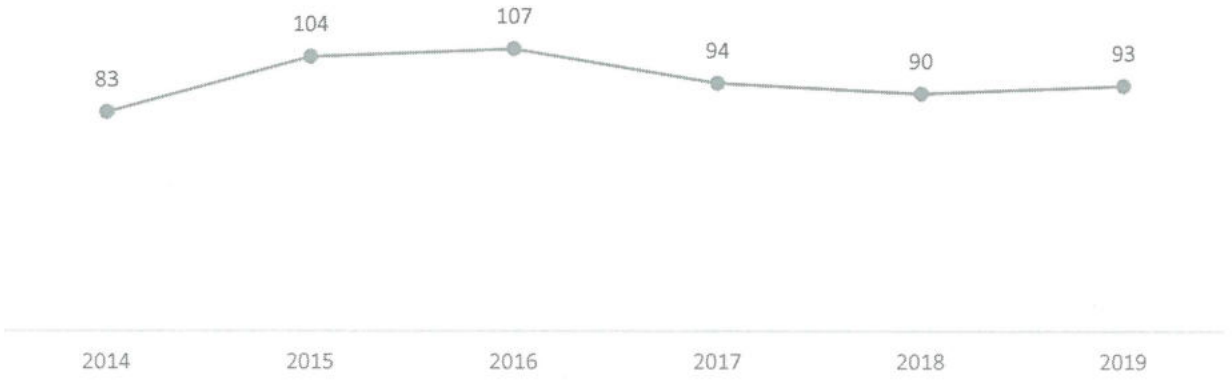
În același timp, trebuie făcută diferența dintre sportul de masă și sportul de performanță, întrucât acestea au scopuri diferite și se adresează unor categorii diferite de persoane. Pe de-o parte, sportul de masă sau sportul pentru toți reprezintă o oportunitate pentru dezvoltarea de comportamente care favorizează orientarea către performanța cotidiană și asigură o dezvoltare sănătoasă a omului. Pe de altă parte, prin sportul de performanță[105] se urmărește valorificarea aptitudinilor individului într-un sistem organizat de selecție, pregătire și competiție, având ca scop ameliorarea rezultatelor sportive, realizarea de recorduri și obținerea victoriei. În același timp, activitățile de socializare și timp liber au ca obiectiv dezvoltarea solidarității și promovarea toleranței între locuitori, dezvoltarea calității sistemelor de susținere a activităților de tineret, valorificarea abilităților și competențelor comunității.

Infrastructura și activitățile sportive

Analizând situația la nivelul întregului județ (nivel administrativ pentru care există date disponibile), se remarcă faptul că sectorul sportului de performanță a cunoscut o tendință ușoară de creștere de aproximativ 12,04% în ultimii ani. Astfel, la nivelul anului 2019 se remarcă un număr mai crescut al secțiilor sportive, fiind înregistrate cu 10 secții mai multe față de anul 2014 când erau înregistrate 83 de secții.

[105] Conform Legii 69/2000

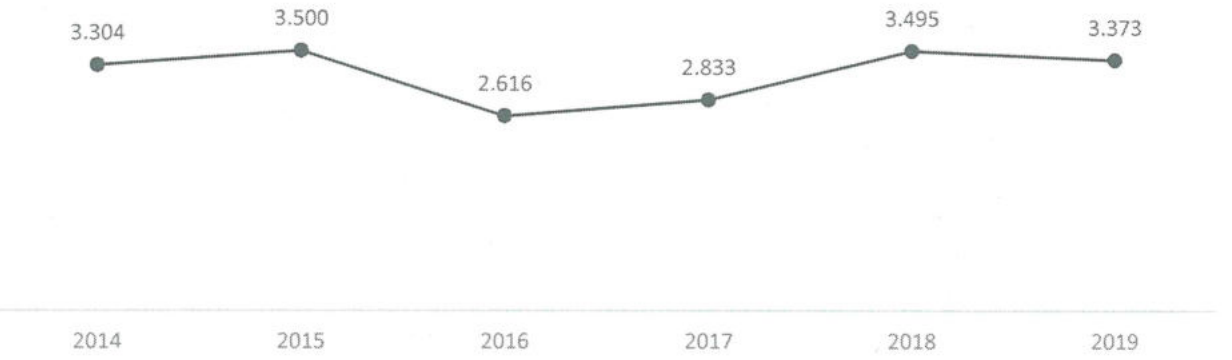
Figura 150 Evoluția numărului de secții sportive la nivelul județului Bistrița-Năsăud, în perioada 2014-2019

Sursa: Baza de date INS Tempo

În același timp, numărul total al sportivilor legitimați din județul Bistrița-Năsăud a înregistrat pentru aceeași perioadă o creștere de doar 2,08%, reprezentând cu aproximativ 69 de sportivi legitimați mai mulți în anul 2019 față de anul 2014. Această creștere indică o sporire a atractivității acestui sector în rândul populației, fiind din ce în ce mai apreciată activitatea fizică, precum și practicarea unui sport de performanță.

Figura 151 Evoluția numărului de sportivi legitimați la nivelul județului Bistrița-Năsăud, în perioada 2014-2019

Sursa: Baza de date INS Tempo

Printre DOTĂRILE SPORTIVE MAJORE din municipiul Bistrița se numără Complexul Sportiv Gloria, Stadionul Municipal „Jean Pădureanu", Sala Polivalentă, Centrul SPA Schreiner sau Bazele sportive: Liviu Rebreanu, Electrotehnica, Mecanica, Codrișor, CFR, Viișoara, Alex Dorna, Libertății și Electroplast, precum și Baza Sportivă „Casa Ema", Centrul olimpic de tenis de masă Bistrița, pista pentru motocros Bistrița și aerodromul Bistrița. Pe lângă acestea, bazele sportive din școli, Baza Sportivă Raoul Arena, Baza Sportivă IPOREB, Tenis Club Reina, Grand Slam Tennis Club, Centrul SPA Casa EMA și Centrul SPA Schreiner joacă un rol important pentru infrastructura sportivă a municipiului.

Municipiul mai dispune de o serie de baze mai mici, ale unor cluburi sau asociații, ca și de baze specializate cum ar fi pentru tenis de masă, popice, tenis de câmp sau pârtii și instalații de schi.[106]

[106] Strategia de dezvoltare locală a municipiului Bistrița pentru perioada 2010-2030, actualizată 2015-2030

Analizând distribuția infrastructurii sportive la nivelul municipiului Bistrița, se remarcă faptul că aceasta este alcătuită din terenuri de sport, baze sportive și stadioane, aflate în mare parte în proprietatea unor instituții publice precum Ministerul Tineretului și Sportului sau Primăria Municipiului Bistrița. La acestea se adaugă și principalele dotări pentru sportul de masă cum este cazul sălilor de sport / fitness private sau dotările aferente unităților de învățământ. Conform datelor înregistrate pe site-ul Institutului Național de Statistică, municipiul Bistrița dispunea în anul 2020 de: 29 săli de gimnastică, 25 de terenuri de sport și 1 bazin de înot.

Pe lângă acestea, administrația bistrițeană are pe lista proiectelor pentru perioada 2021-2027[107] și proiectul de „Reabilitare și extindere sala mare sport - Colegiul National Andrei Mureșanu" și proiectul de „Realizare bază sportivă și de agrement multifuncțională" pentru care s-a achiziționat teren și clădiri (octombrie 2021) și s-a achiziționat tema de proiectare.

Aceste proiecte vor răspunde unor nevoie actuale ale municipiului Bistrița, de a suplimenta oferta de dotări sportive omologate pentru mai multe ramuri sportive, de a spori oferta de terenuri sintetice pentru practicarea sporturilor în sezonul rece, precum și de a asigura servicii superioare de antrenament și organizare de competiții pentru sportivii de performanță, dar și practicanții sportului de masă.

Sunt însă necesare în continuare și o serie de măsuri conexe care să faciliteze accesul la dotări sportive pentru cât mai mulți locuitori ai municipiului, cum ar fi implementarea unui sistem online de programare și abonare la bazele sportive din oraș (inclusiv la cele din instituțiile de învățământ, în afara orelor de program).

În ceea ce privește ACTIVITĂȚILE SPORTIVE desfășurate în municipiul Bistrița, unul dintre principalii actori relevanți în acest domeniu este Clubul Sportiv Municipal Bistrița (CSM Bistrița) fiind fostul Club Sportiv Gloria înainte de 1990. Atletismul, boxul, luptele, halterele, schiul fond, sania, handbalul feminin și radioamatorismul au fost cele 8 secții ale prezentului club.

După 1990, din acest club au fost abandonate luptele și handbalul, dar a fost inclus tenisul de masă, prin transfer de la Asociația Sportivă Sticla. Mai târziu, a reapărut secția de handbal și au fost înființate secțiile de gimnastică, culturism și handbal masculin, astfel încât, în prezent, CSM Bistrița are 10 secții bugetate de stat.[108]

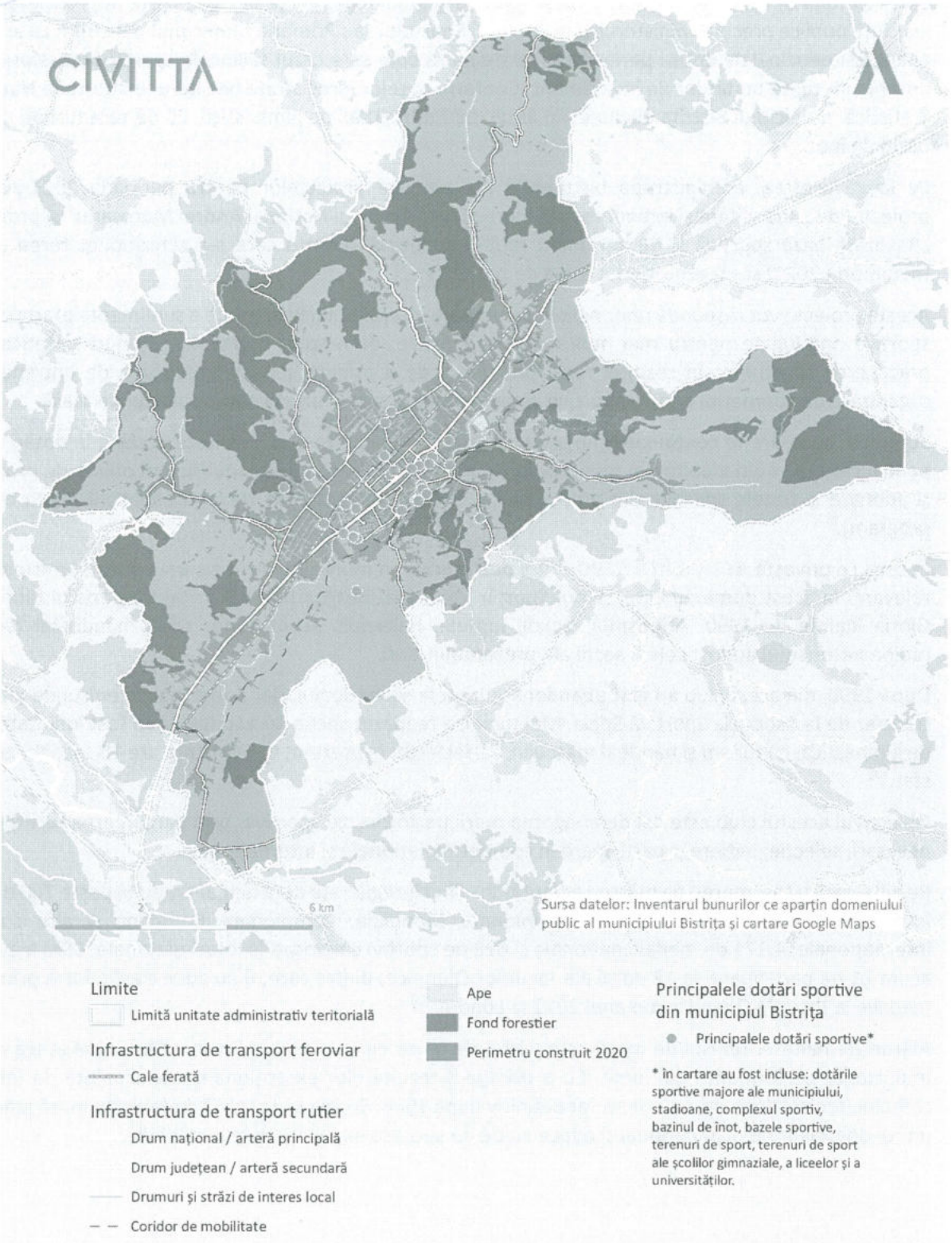
Obiectivul acestui club este cel de atingerea marii performanțe sportive, prin parcurgerea tuturor pașilor necesari, selecție, inițiere și participare în competiții naționale și internaționale.

Rezultatele au fost mereu pe măsura așteptărilor fiind înregistrate de-a lungul timpului peste 700 de clasări între primii 6 la Jocuri Olimpice, Campionate Mondiale, Campionate Europene și alte competiții internaționale, 4.171 de medalii naționale și 628 de sportivi convocați la loturi naționale. CSM a avut până acum 21 de participanți la 12 ediții ale Jocurilor Olimpice, dintre care, 6 au adus clasări între primii 6 și o medalie la Jocurile Olimpice din anul 2012 la Londra.[109]

Alături de haltere, tenisul de masă este vârful de lance cu care Clubul Sportiv Municipal atacă cele mai importante performanțe din lume. Cu o tradiție a rezultatelor excepționale încă dinainte de înființarea clubului, tenisul de masă s-a consacrat definitiv după 1986. Școala bistrițeană de tenis de masă joacă acum un rol dominant pe plan național și aduce an de an succese internaționale incredibile.

[107] Cf. răspuns adresă nr. 79824/16.09.2021 – Anexa 3 / Stadiu proiecte pentru perioada 2021-2027, din partea Primăriei Municipiului Bistrița
[108] http://www.csmbistrita.ro/istoria-clubului/
[109] http://www.csmbistrita.ro/istoria-clubului/

Figura 152 Principalele dotări sportive din municipiul Bistrița

SURSA: INVENTARUL BUNURILOR CE APARȚIN DOMENIULUI PUBLIC AL MUNICIPIULUI BISTRIȚA ȘI GOOGLE MAPS

Un alt factor important pentru sportul bistrițean este și Clubul Sportiv „GLORIA 2018" Bistrița-Năsăud, fiind unitatea reprezentativă a municipiului și județului Bistrița-Năsăud și a sportului bistrițean. Clubul este împărțit în secția de handbal feminin și fotbal. Echipa de handbal feminin se află în Divizia A și participă la diferite competiții naționale, mondiale și europene (Liga Europeană EHF Feminin).

Pe lângă CSM Bistrița, în municipiu mai există și alte cluburi sportive și asociații recunoscute precum: Asociația Județeană "SPORTUL PENTRU TOȚI" Bistrița-Năsăud, Asociația Județeană de ARTE MARȚIALE Bistrița-Năsăud, Asociația "Club Fotbal Gloria 1922" Bistrița, Asociația "Clubul de Dans Sportiv Dansul Florilor", Asociația "Handbal Club Municipal", Asociația Județeană de TENIS DE MASĂ Bistrița-Năsăud, Asociația Clubul de Dans Sportiv "Floris" Bistrița, Asociația Județeană de ATLETISM Bistrița-Năsăud, Asociația Județeană de HALTERE Bistrița-Năsăud, Asociația Club Sportiv Ardealul Bistrița, Clubul Sportiv "Unirea" Bistrița, Asociația Sport Club "Volei" Bistrița, Asociația Clubul Sportiv "Casa Ema", Asociația Fotbal Club Gloria Junior, Asociația Clubul Sportiv Impact Bistrița-Năsăud, Asociația Club Sportiv Enduro Bistrița, Clubul Sportiv Karate Bistrița, Clubul Sportiv Schreiner Bistrița etc.

Un alt actor foarte important este și Direcția Județeană pentru Sport și Tineret a județului Bistrița-Năsăud[110], acesta fiind serviciu public deconcentrat al Ministerului Tineretului și Sportului, cu personalitate juridică. Direcția pentru Sport și Tineret a județului Bistrița-Năsăud este finanțată de la bugetul și din venituri extrabugetare. Această direcție vine în ajutorul tinerilor cu diferite programe și evenimente ce încurajează implicarea tinerilor în activitatea sportivă și nu numai. Alături de aceasta, Asociația Impact Bistrița și Asociația Tineri pentru comunitate, contribuie la dezvoltarea personala a tinerilor prin derularea unor programe in domeniul voluntariatului, precum și promovarea unui set de acțiuni și proiecte care vizează direct tinerii și implicarea lor în dezvoltarea durabilă a comunității bistrițene.

Este foarte important de menționat faptul că la Bistrița funcționează trei centre de pregătire olimpică a juniorilor la disciplinele: gimnastică artistică băieți, haltere și tenis de masă, susținute de Direcția Județeană pentru Sport și Tineret a județului Bistrița-Năsăud.

În total, în municipiul Bistrița activitățile sportive sunt susținute de numeroși actori privați / independenți, fiind înregistrate aproximativ 86 de cluburi sportive și asociații[111], care promovează numeroase sporturi precum: aeronautică, alpinism și escaladă, arte marțiale, arte marțiale de contact, atletism, automobilism sportiv, badminton, baschet, baseball și softball, biliard, bob sanie, box, bridge, canotaj, ciclism, culturism și fitness, dans sportiv, darts, ecvestră, fotbal, fotbal în sală, fotbal tenis, gimnastică, gimnastică ritmică, go, golf, haltere, handbal, hochei pe gheață, judo, kaiac canoe, karate tradițional, karting, korfball, lupte, minigolf, modelism, motociclism, natație și pentatlon modern, pescuit sportiv, radioamatorism, schi, scrabble, snooker, sportul pentru persoane cu nevoi speciale, sportul pentru toți, squash, șah, table, tenis, tenis de masă, tir cu arcul, tir sportiv, triatlon, volei sau yachting.

De asemenea, Primăria Bistrița susține mișcarea în aer liber, pentru îmbunătățirea stării de sănătate fizică și mentală a populației de vârstă adultă, astfel că în vara anului 2021 în perioada lunilor iulie-octombrie, aceasta a pregătit programul pilot „Sport în parc" prin care a oferit acces gratuit la activități sportive tuturor celor care doresc să facă mișcare.

Acțiunea s-a desfășurat lângă filigoria din Parcul Municipal, de luni până vineri, fiind planificate exerciții fizice funcționale cu elemente din gimnastica aerobică și o sesiune de yoga în a doua jumătate a zilei. Organizată de Direcția Educație-Turism, în parteneriat cu Asociația Club Sportiv Schreiner, acțiunea a avut un buget de 25.000 lei pentru plata orelor de instruire prestate de antrenori / instructori și face parte din

[110] http://www.sportsitineretbn.ro/despre-institutie/
[111] http://mts.ro/sport/registru-sportiv/registru-sportiv/

strategia municipalității pentru promovarea sportului de masă prin activități recreativ-sportive destinate adulților, cu posibilitate de extindere în anii următori, în funcție de impact.[112]

Mai mult, din bugetul local al municipiului Bistrița pe anul 2021, o serie de fonduri nerambursabile s-au dus către domeniul de activitate tinere, sport și educație. Printre proiectele care au beneficiat recent de finanțare de la bugetul local al municipiului Bistrița se află următoarele proiecte[113]:

- Sport ca LOISIR pentru tineri – solicitant: Asociația Clubul Sportiv "Schreiner";
- Flow Ride 5 – solicitant: Asociația Rodo Transilvania;
- Concurs de ciclism în Pădurea Schullerwald, ediția a 4-a – solicitant: Asociația Club Sportiv Bistritz Racing;
- Sportul de performanță – solicitant: Asociația C.S. Karate Bistrița;
- Curse de mașini pe circuit – solicitant: Mihai Ilieș;
- Reprezentarea Municipiului Bistrița în Campionatul Motorcycle Racing Championship MotoRC, Motociclism Viteză – solicitant: Pop Sorin Ilie
- TENNIS EUROPE U16 – BISTRIȚA – solicitant: Asociația Clubul Sportiv "GS Tennis Club" Bistrița;
- Achiziție cart profesional de antrenament și accesorii – condiție a pregătirii și participării la Campionatul European 2021 – solicitant: Berende Bogdan.

Nu în ultimul rând, trebuie menționate și EVENIMENTELE SPORTIVE[114] pentru care echipele sportive ale municipiului se pregătesc pentru participare. Aici se regăsesc campionatele internaționale, mondiale și europene pentru atletism, haltere, radioamatorism, schi-fond-biatlon sau tenis de masă, precum și cele naționale sau Cupa României la atletism, box, culturism, gimnastică, haltere, radioamatorism, sanie, schi-fond-biatlon sau tenis de masă.

Principalele competiții sportive de talie națională și internațională organizate la Bistrița sunt: Cupa Bistrița la Tenis de masă – Trim. I, Cupa Bistrița la Haltere juniori – Trim. II-IV, Memorialul „Lazăr Baroga, haltere – Trim. IV, Cupa Bistrița la gimnastică artistică, băieți – Trim. IV, Turnee naționale de Handball – juniori și seniori – Trim. II-III, Cupa Bistrița – Motociclism – Trim. II, Memorialul "Marin Petrescu" – Volei – juniori – Trim. IV.

Pe lângă acestea, Primăria Municipiului Bistrița prin Serviciului Turism, Sport, Tineret, Învățământ, Cultură organizează, în colaborare cu Direcția Județeană pentru Tineret, sub genericul „Săptămâna Sportul pentru toți", o serie de activități sportive. Alte manifestări sportive de anvergură organizate de Primăria Bistrița sunt Crosul „Gabriela Szabo" și Cupa Bistriței.[115]

Toate acestea susțin o ofertă diversificată a activităților sportive disponibile pentru comunitatea locală bistrițeană. Este însă necesară sporirea activităților de promovare a sportului în vederea atragerii a unui număr cât mai mare de participanți, în acest caz fiind identificată necesitatea dezvoltării unui program integrat la nivelul orașului dedicat sportului pentru toți. De asemenea, organizarea frecventă a competițiilor sportive de talie națională ar putea spori activitatea turistică și ar stimula îmbunătățirea sau dezvoltarea infrastructurii sportive actuale.

---

[112] https://www.ziardebistrita.ro/primaria-bistrita-anunta-derularea-programului-pilot-sport-in-parc-prin-care-ofera-acces-gratuit-la-activitati-sportive-persoanelor-adulte-care-doresc-sa-faca-miscare/

[113] https://www.ziardebistrita.ro/vezi-cine-prinde-finantare-de-la-primarie-pe-sport-cultura-si-alte-cele-buget-slab-doar-70-000-de-euro-pe-toate-domeniile/

[114] http://www.csmbistrita.ro/calendar-competitional/

[115] https://www.primariabistrita.ro/wp-content/uploads/2021/02/Statutul-Municipiului-Bistrita.pdf

Infrastructura și activitățile de agrement

În ceea ce privește infrastructura și activitățile de agrement existente pe teritoriul municipiului Bistrița, acestea se grupează în general în cadrul unor categorii principale în funcție de interesul utilizatorilor. Majoritatea obiectivelor din municipiu sunt concentrate chiar în centrul acestuia, însă pot fi descoperite locuri deosebite, atât la nivelul zonelor periferice ale municipiului, cât și la nivelul întregului județ. Bistrița, prin așezarea sa și prin zonele sale naturale, oferă locuitorilor și turiștilor diverse posibilități de petrecere a timpului liber.

Printre cele mai des practicate activități de către bistrițeni sunt cele în aer liber, unele dintre cele mai importante dotări din această categorie fiind reprezentate de parcuri, spații verzi, locuri de joacă pentru copii sau zonele de agrement. Aceste dotări se întâlnesc atât în interiorul orașului, cât și în împrejurimi. Printre cele mai importante atracții de numără:

PARCUL MUNICIPAL BISTRIȚA | Una dintre marile atracții ale municipiului o constituie parcul ce se întinde pe malul drept al râului Bistrița, în zona de sud-est a orașului. Parcul acoperă o suprafață de peste 9 ha și păstrează forma inițială a aleilor: o parte în stil clasic, geometric, iar o altă parte în stil peisagistic. Farmecul parcului este conferit de numeroase specii de arbori și arbuști exotici din diferite regiuni geografice ale globului. La acestea se adaugă 11 lucrări de artă, în metal sau piatră, opere ale unor artiști plastici contemporani, dintre care se remarcă: compoziția Muzica a lui Anton Tănase, Dac a lui N. Enea, Maternitate de Lie Doina sau Studenta, lucrare a lui Jiga Ioan.

Din 3 martie 1995 Consiliul Județean Bistrița–Năsăud a declarat suprafața ocupată de parc ca arie protejată.[116]

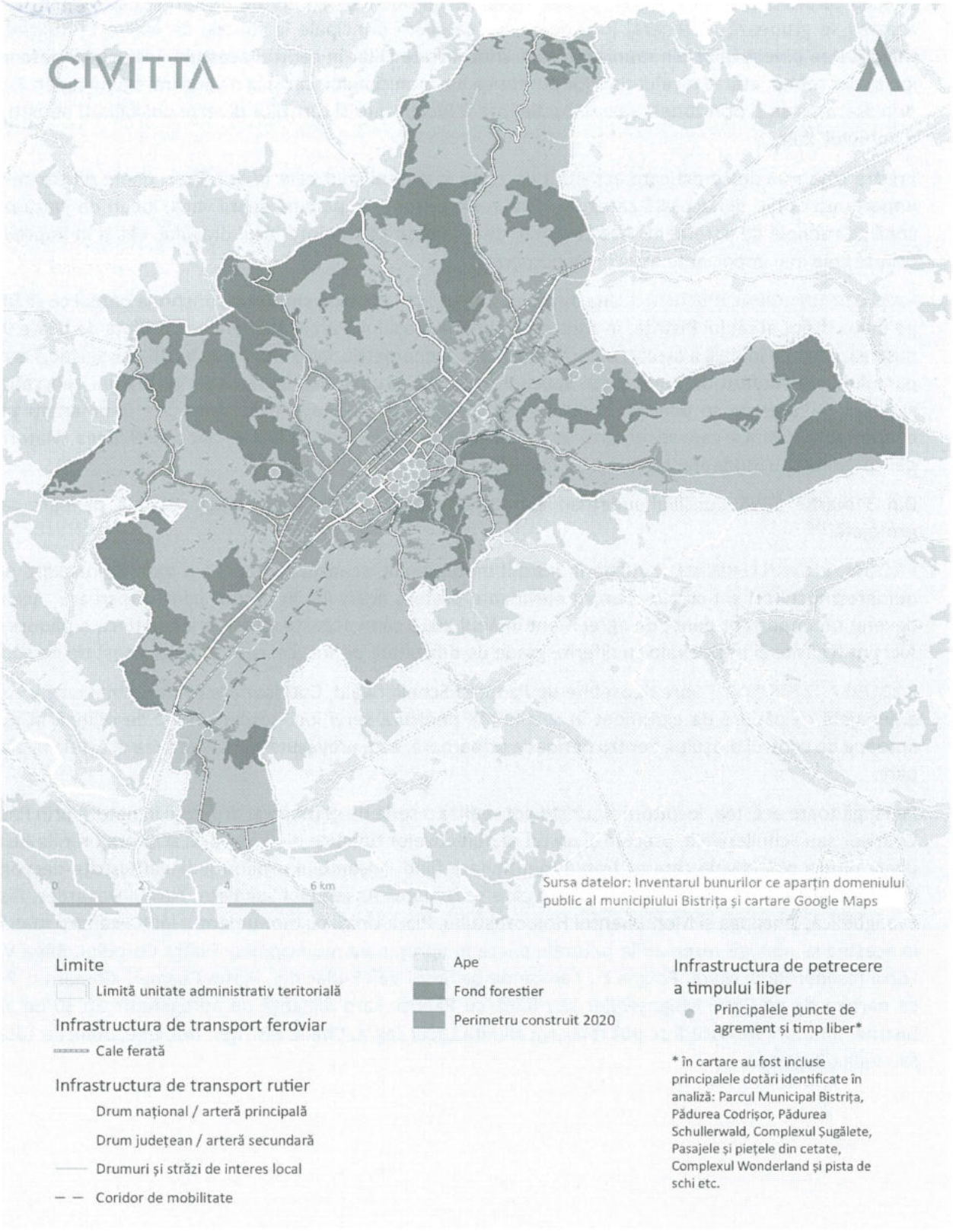
PĂDUREA SCHULLERWALD | Aflată în nordul municipiului, aceasta reprezintă o oază de relaxare pentru numeroși locuitori și mai ales pentru elevii care preferă acest loc în natură pentru recreere. Aceasta a devenit un important punct de agreement în anul 2012 când aceasta a fost amenajată ca o pădure-parc. Aici pot fi găsite și trasee velo cu diferite grade de dificultate pentru cei care practică acest tip de sport.

PĂDUREA CODRIȘOR | Spre deosebire de Pădurea Schullerwald, Codrișor are o istorie mai lungă, ea fiind amenajată ca pădure de agrement în secolul XX pentru a servi locuitorilor un loc de odihnă în natură, aproape de centrul orașului. Pentru perioada următoare, este prevăzută transformarea acesteia în pădure-parc.

Pe lângă toate acestea, locuitorii și turiștii pot realiza o serie de plimbări și drumeții în natură prin Pădurile Codrișor sau Schullerwald, precum și un tur al obiectivelor turistice din interiorul și împrejurimile Bistriței, unele dintre obiectivele care ar trebui menționate fiind: ansamblul urban medieval Bistrița dezvoltat în interiorul Cetății medievale Bistrița dintre care se remarcă Ansamblul Sugălete, Turnul Dogarilor, Biserica Evanghelică, Sinagoga și Monumentul Holocaustului, Piața Unirii cu monumentul lui Alexandru Ioan Cuza; la acestea se adaugă rezervațiile naturale aflate în apropierea municipiului: Piatra Corbului, Râpa Verde, Locul fosilifer Râpa Mare, Poiana cu narcise de pe Șesul Văii Budacului, Piatra Cușmei, Comarnic, Poiana cu narcise de pe Șesul Mogoșenilor sau Râpa cu Păpuși. La o distanță de aproximativ 20-30 de km de Bistrița, amatorii de natură se pot relaxa și admira Lacul Zagra, Cheile Bistriței Ardelene, Stâncile Tătarului sau Valea Repedea.

[116] http://www.inbistrita.ro/obiective_turistice/parcul_orasului_bistrita.php

Figura 153 Principalele puncte de agrement din municipiul Bistrița

Sursa: Inventarul bunurilor ce aparţin domeniului public al municipiului Bistrița și Google Maps

În cadrul chestionarului[117] aplicat cetățenilor municipiului Bistrița, cinematografele, bibliotecile și muzeele reprezintă cele mai satisfăcătoare repere de petrecere a timpului liber menționate de către respondenți. Din această perspectivă, respondenții, sunt în cea mai mare măsură mulțumiți și foarte mulțumiți (proporții de peste 45%) în privința următoarelor aspecte:

- Cinematografe (56,7% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți);
- Biblioteci (55,6% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți);
- Muzee (53,8% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți);
- Săli și terenuri de sport (47,6% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți);
- Parcuri și grădini publice (45,4% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți).

Aspectele în raport cu care o pondere mai scăzută dintre respondenți sunt mulțumiți și foarte mulțumiți (în proporții de sub 45%) sunt următoarele:

- Ștranduri/bazine de înot (40,5% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți);
- Evenimente culturale și artistice (39,9% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți);
- Locuri de joacă pentru copii (39,0% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți);
- Zone de agrement (37,6% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți);
- Concerte (36,5% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți);
- Teatre (33,4% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți);
- Patinoare (30,4% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți).

Cu toate acestea, oferta nu este una foarte variată atunci când vine vorba despre parcuri, scuaruri verzi, piețe și locuri de joacă în zona centrală a municipiului Bistrița. Prezența cursului râului Bistrița și a unor vaste suprafețe neamenajate adiacente acestuia pune încă probleme de accesibilitate și utilizare, însă prin amenajarea acestor suprafețe, cu mijloace simple în primele faze, se poate obține un plus de valoare deosebit pentru zonele rezidențiale învecinate și o atracție pentru vizitatorii Bistrița.

Pe lângă cele menționate anterior, în imediata apropiere a municipiului Bistrița există o serie de dotări de agrement pe care atât comunitatea bistrițeană cât și turiștii veniți în oraș le vizitează:

GUN BROTHERS | Este un spațiu de 6.000 mp amenajat pentru cei care doresc să se relaxeze și să scape de presiune cu ajutorul unui joc de paintball. Acest tip de divertisment este apreciat de o varietate mare de oameni, de la tineri în căutarea distracției, până la adulți care vor să uite de stres. Spațiul se află în nordul Bistriței și este disponibil de luni până duminică între orele 08:00-21:00.

POLIGON TIR SPORTIV | Aflat în imediata apropiere de municipiul Bistrița, poligonul este o facilitate de agrement pentru bistrițenii care doresc o experiență nouă. Acest poligon este dedicat tuturor celor peste 18 ani care vor să învețe să tragă la țintă atât cu pistolul, cât și cu arme mai mari.

BIKE-PARK ÎN COMPLEXUL SPORTIV WONDERLAND | Începând cu vara anului 2021, au fost amenajate două trasee de coborâre în zona pârtiei de schi din cadrul Complexului Sportiv Wonderland. Traseele de bicicletă sunt pe grade de dificultate: un traseu family cu dificultate ușoară-medie și un traseu de downhill special pentru profesioniști care se pot antrena pentru concursuri de coborât. Cele două trasee fac parte dintr-un proiect de amploare, iar în anii următori se vor amenaja și alte trasee de biciclete de tip county

[117] Chestionarul a fost disponibil pentru completare timp de 98 de zile, în perioada 11 septembrie 2021 – 17 decembrie 2021. În acest interval de timp chestionarul a fost completat de către 1.032 de persoane. Acest volum de răspunsuri corespunde unei marje de eroare statistice de +/-3% pentru un interval de încredere de 95%.

olimpic, cross county maraton, enduro și un pumptrack natural. Aceste trasee vor permite organizarea unor etape ale concursurilor naționale și internaționale de gen.[118]

KARTING STAR | Este un traseu dedicat kart-urilor și oferă bistrițenilor și turiștilor pasionați de senzații tari, curse organizate atât individual cât și pentru grupuri organizate, team buliding etc., pentru a petrece o zi de distracție pe circuit.

Interesul administrației pentru acest domeniu este unul vizibil prin acțiunile pe care le desfășoară. De exemplu, prin schema de bugetare participativă, o serie de proiecte propuse de bistrițeni au fost aprobate de către administrație. Dintre proiectele depuse prin schema de bugetare participativă, cinci au fost admise, dintre care două prezintă îmbunătățiri pentru infrastructura de petrecere a timpului liber[119]:

- Transformarea Pădurii Codrișor într-un loc de relaxare – pe modelul pădurii Schullerwald;
- Realizarea unui loc de joacă pentru copiii cu dizabilități.

Există de asemenea proiecte importante ale Primăriei Municipiului Bistrița în vederea realizării de noi dotări pentru infrastructura de agrement și de petrecere a timpului liber pentru bistrițeni. Unul dintre cele mai importante proiecte este reprezentat de realizarea coridorului ecologic Valea Căstăilor de-a lungul căruia va exista o pietonală și o pistă pentru biciclete care va fi conectată cu infrastructura velo de la nivelul municipiului Bistrița.

Pe lista administrației bistrițene se are în vedere realizarea unor proiecte ce cuprind[120]:

- Realizarea unei baze sportive și de agrement multifuncțională, ce va cuprinde:
  - terenuri de sport: fotbal, tenis, baschet, volei, handbal etc.
  - bazine de înot: indoor/ outdoor, tobogane, bazine pentru copii, tematice etc.
  - zone de relaxare, alimentație publică, servicii etc.
- Realizare Pădure urbană Codrișor (PUZ) – urmărește reintegrarea în cadrul circuitului verde al municipiului Bistrița a elementului Dealul Codrișor, element identitar pentru Bistrița cu valoare peisagistică, turistică și ambientală.
- Proiect de regenerare urbană Zona de agrement MHC ce presupune:
  - Refacerea zonelor înierbate și plantarea de specii de arbori și arbuști;
  - Realizarea alei pietonale ecologice și piste pentru bicicliști;
  - Realizarea unor zone dedicate animalelor de companie;
  - Realizarea unui sistem de iluminat ecologic pentru spațiile amenajate prin proiect;
  - Racordarea la utilitățile publice necesare a terenurilor obiect al investiției, dacă este cazul;
  - Instalare sisteme de supraveghere, în vederea asigurării unui climat sigur;
  - Crearea de facilități pentru plimbare, alergare, recreere (petrecere a timpului liber) pe terenurile amenajate;

[118] https://www.ziardebistrita.ro/au-fost-finalizate-lucrarile-de-amenajare-pentru-bike-park-ul-din-complexul-sportiv-wonderland-unirea/
[119] https://www.bistriteanul.ro/cinci-proiecte-propuse-de-bistriteni-ar-putea-schimba-fata-municipiului-pe-care-il-votezi/
[120] Cf. răspuns adresă nr. 79824/16.09.2021 – Anexa 3 / Stadiu proiecte pentru perioada 2021-2027, din partea Primăriei Municipiului Bistrița

– Dotare cu mobilier urban „smart", dar și prietenos cu mediul (bănci, coșuri de gunoi, pentru colectarea selective, toalete ecologice, suport biciclete, mobilier urban de agrement).

Pe lângă elementele reprezentative ale municipiului Bistrița menționate anterior, există și o serie de artere, pasaje și spații pietonale reprezentative care sunt folosite ca alternative de petrecere a timpului liber de către locuitori și turiști. Zona istorică are un potențial deosebit dat de trama stradală și de clădirile existente.

Cu toate că oferta infrastructurii de agrement nu este foarte diversificată, aceasta are un factor pozitiv reprezentat de numeroase dotări care sunt dedicate petrecerii timpului în aer liber și în natură, lucru esențial atunci când vine vorba de relaxare. Cele mai importante elemente ale infrastructurii se află la marginea orașului fiind localizate pe dealuri sau în foste păduri, cât și în localitățile imediat apropiate.

Caracteristicile municipiului Bistrița pe care respondenții la chestionar[121] le punctează ca fiind cele mai importante aspecte pozitive ale acestuia sunt reprezentate în special de oportunitățile și elementele de petrecere a timpului liber și agrement precum parcurile, centrul orașului, zonele verzi, zonele istorice și arhitectura, precum și specificul de oraș de dimensiune medie prin siguranța pe care o oferă și prin particularitatea de oraș liniștit și cu un nivel scăzut de poluare.

Chiar dacă oferta de petrecere a timpului liber este în creștere, aceasta poate fi îmbunătățită prin modernizarea spațiilor existente și prin amenajarea unor noi dotări de agrement pentru a oferi o gamă mai largă de opțiuni pentru locuitori și pentru turiștii care vizitează Bistrița. Mai mult, raportat la nevoile și oportunitățile de dezvoltare durabila a municipiului Bistrița, cetățenii au evidențiat necesitatea dezvoltării zonelor pentru agrement și sport, dezvoltarea zonelor verzi, reabilitarea și extinderea zonelor de recreere, dezvoltarea unor zone dedicate sportului în aer liber, realizarea unui patinoar permanent sau diversificarea oportunităților de petrecere a timpului liber.

În ansamblu, deși oferta de petrecere a timpului liber în municipiul Bistrița este caracterizată de numeroase aspecte pozitive, există și o serie de elemente care necesită îmbunătățiri, precum lucrări de reabilitare, modernizare, extindere și chiar construire de noi dotări în continuare pe teritoriul municipiului, pentru a oferi comunității bistrițene o ofertă cât mai bogată și diversă de activități de loisir.

3.4.5. PATRIMONIU CULTURAL

Patrimoniul cultural este definit, prin legislația în vigoare în România, ca fiind format din totalitatea bunurilor care reprezintă o mărturie și o expresie a valorilor, credințelor, cunoștințelor și tradițiilor naționale, indiferent de regimul de proprietate al acestora. Acesta cuprinde o colecție de mărturii ale creativității umane de-a lungul istoriei sale de la bunuri mobile și imobile, la tradiții și expresii culturale imateriale.

Patrimoniul cultural este foarte variat și este compus din patrimoniu cultural material – clădiri, peisaje și artefacte, și patrimoniu cultural imaterial – limbă, muzică, obiceiuri și tradiții. Ambele tipologii au un rol deosebit de important în conturarea identității unui teritoriu, prin dovezile pe care le poartă privind cultura și istoria unei comunități.

[121] Chestionarul a fost disponibil pentru completare timp de 98 de zile, în perioada 11 septembrie 2021 – 17 decembrie 2021. În acest interval de timp chestionarul a fost completat de către 1.032 de persoane. Acest volum de răspunsuri corespunde unei marje de eroare statistice de +/-3% pentru un interval de încredere de 95%.

3.4.5.1. PATRIMONIU CULTURAL IMOBIL

Patrimoniul cultural este format din totalitatea bunurilor tangibile și intangibile care reprezintă o mărturie și o expresie a valorilor, credințelor, cunoștințelor și tradițiilor naționale, indiferent de regimul de proprietate al acestora. Patrimoniul cultural național este alcătuit din bunuri cu valoare deosebită sau excepțională, istorică, arheologică, documentară, etnografică, artistică, științifică și tehnică, literară, cinematografică, numismatică, filatelică, heraldică, bibliofilă, cartografică și epigrafică, reprezentând mărturii materiale ale evoluției mediului natural și ale relațiilor omului cu acesta, ale potențialului creator uman și ale contribuției românești la civilizația universală. În acest cadru de definire a patrimoniul cultural se remarcă importanța patrimoniului construit atât prin valoarea sa arhitecturală, culturală, istorice și memorială cât și prin valoarea sa funcțională, aceea de cadru de desfășurare a activităților economice, culturale sau sociale.

Municipiul Bistrița dispune de un important patrimoniu construit, cu valoare culturală, arhitecturală, istorică și urbanistică ridicată, protejat și recunoscut la nivel local și național, reprezentativ pentru dezvoltarea comunității, pentru dezvoltarea regiunii istorice sub diferite influențe culturale și pentru rolul pe care acest oraș l-a avut în evoluția militară, diplomatică și culturală a Transilvaniei.

Municipiul Bistrița, datorită numărului mare de monumente istorice localizate pe teritoriul acestuia, se încadrează în categoria localităților cu o concentrație foarte mare a patrimoniul cultural, de importanță locală și națională, în conformitate cu legislația națională în vigoare. Acest patrimoniu construit reprezintă o mărturie a dezvoltării culturii săsești în arealul municipiului și a statutului economic, religios și administrativ pe care municipiul Bistrița l-a avut la nivel regional.

Zone protejate de interes național

În conformitate cu Legea nr. 5/2000 privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național - Secțiunea a III-a - zone protejate, zonele protejate[122] sunt zonele naturale sau construite, delimitate geografic și/sau topografic, care cuprind valori de patrimoniu natural și/sau cultural și sunt declarate ca atare pentru atingerea obiectivelor specifice de conservare a valorilor de patrimoniu.

La nivel regional, municipiul Bistrița se încadrează într-un teritoriu cu un bogat patrimoniu construit reprezentativ pentru cultura săsească din zona de nord a Transilvaniei, a cărui valoare culturală excepțională este recunoscută la nivel național în contextul celor 7 burguri transilvănene: Bistrița, Sibiu, Cluj, Brașov, Mediaș, Sighișoara și Sebeș.

Municipiul Bistrița este amplasat într-un areal geografic cu un bogat patrimoniu construit, reprezentativ pentru arhitectura militară și arhitectura laică a comunităților de sași care au colonizat această regiune. Ca și în cazul altor orașe transilvănene, centrul istoric, specific unui burg german, este bine prezervat și nu a suferit mari modificări în perioada comunistă, când s-a optat pentru construcția unui centru civic nou, paralel cu cel istoric.

Specificul local îl reprezintă pasajele și aleile pietonale de legătură între străzile majore din nucleul istoric, cu un aer medieval. Nucleul zonei centrale îl reprezintă Biserica Evanghelică, obiectiv de patrimoniu național, din secolul al XIV-XVI-lea, împreună cu Piața Centrală (Marktplatz) care o înconjoară, unde se află și celebrul Șir Șugălete. Ansamblul urban fortificat al orașului cuprinde o suprafață interioară de 42 ha, ce corespunde centrului istoric și unde se regăsesc și alte obiective de patrimoniu, cu potențial turistic.

---

[122] Prin protejare se înțelege ansamblul de măsuri cu caracter științific, juridic, administrativ, financiar, fiscal și tehnic menite să asigure identificarea, cercetarea, inventarierea, clasarea, evidența, conservarea, inclusiv paza și întreținerea, consolidarea, restaurarea, punerea în valoare a monumentelor istorice și integrarea lor social-economică și culturală în viața colectivităților locale, conform Legii nr. 422/2000

La nivelul municipiului Bistrița sunt identificate 4 obiective, declarate valori ale patrimoniului construit de interes național, localizate în zona centrală.

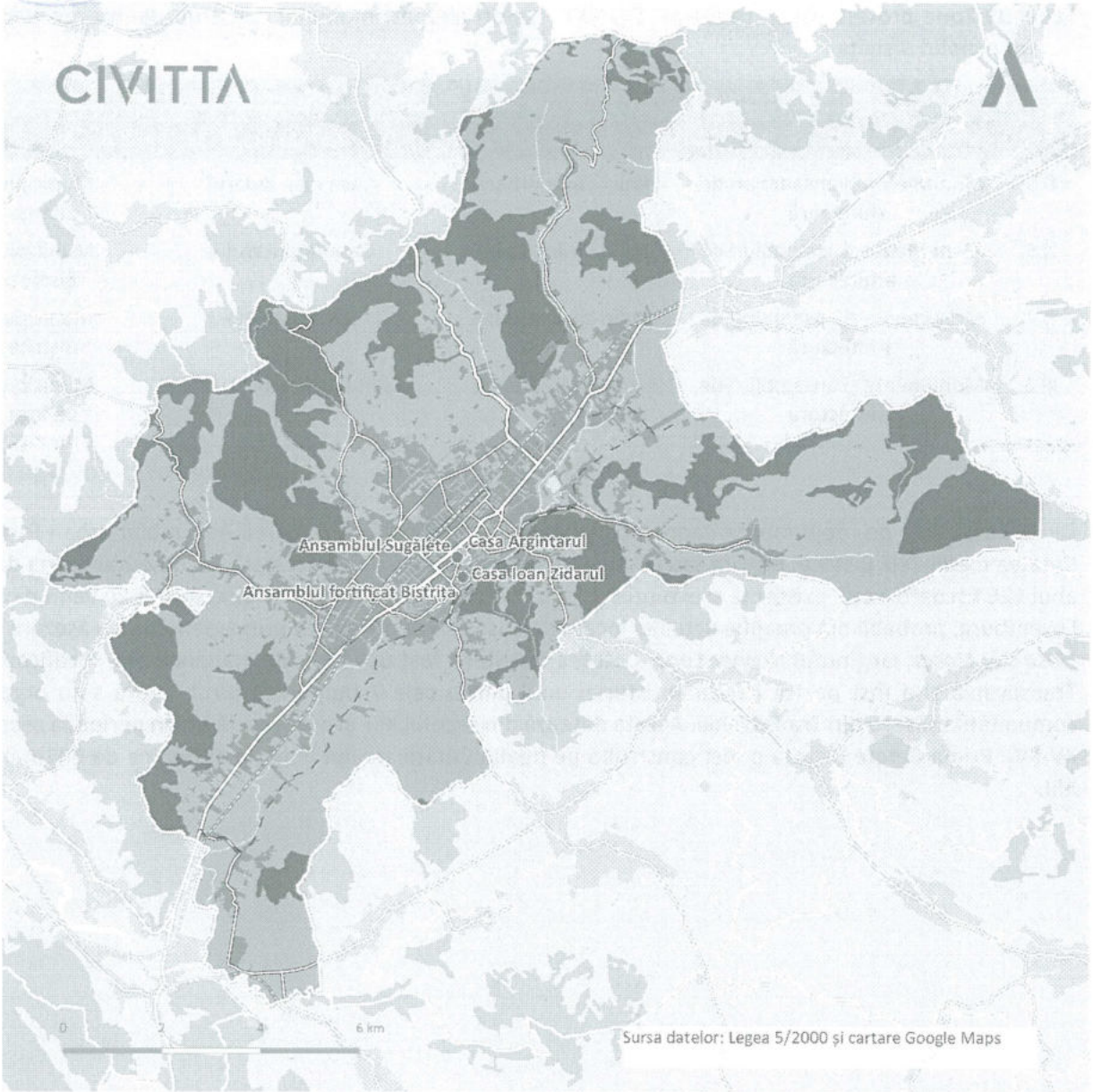
Tabel 39 Zone protejate prin Legea nr. 5/2000 – valori ale patrimoniului construit de interes național, municipiul Bistrița

NR. CRT	CATEGORIE	TIP/ SUBCATEGORIE	DENUMIRE	LOCALITATE
f) 5.	Monumente și ansambluri de arhitectură	Clădiri civile urbane	Casa Ioan Zidarul	Municipiul Bistrița
f) 6.	Monumente și ansambluri de arhitectură	Clădiri civile urbane	Casa Argintarului	Municipiul Bistrița
f) 7.	Monumente și ansambluri de arhitectură	Clădiri civile urbane	Șirul Sugălete	Municipiul Bistrița
g) 6.	Monumente și ansambluri de arhitectură	Ansambluri urbane	Ansamblul urban fortificat	Municipiul Bistrița

Sursa: Legea nr. 5/2000 (actualizată)

Din această listă de monumente istorice cu valoare excepțională se remarcă Ansamblul urban fortificat Cetatea medievală Bistrița. Bistrița sau pe numele săsesc *Bistritz*, a fost atestată documentar prima dată în anul 1264 și datorează existența și evoluția colonizării săsești medievale. Primii coloniști au venit din zona Luxemburg, probabil din preajma actualei localități Nosa cea ce a făcut ca prima denumire a așezării să fie *Nosa* sau *Noser*, iar ținutul *Nosner Land*. Cetatea Bistriței a fost una din cele mai puternice fortificație din Transilvania și a fost pe tot parcursul istoriei unul dintre cele 7 burguri în jurul cărora s-au organizat comunitățile săsești din Transilvania. Acesta datează din secolul XIII, și a fost reclădită în perioada secolelor XV-XVI. Prima Cetate Bistrița a fost construită pe dealul Cetății, dealul Burg, la altitudine de 681m în sec. XIII.

Figura 154 Zone protejate prin Legea nr. 5/2000 – valori ale patrimoniului construit de interes național, municipiul Bistrița

Sursa: Legea nr. 5/2000 (actualizată)

Ulterior, cele 22 de bresle din localitate au construit între anii 1464-1484 o fortificație completă a orașului. Aceasta era întărită cu zece turnuri (Dogarilor, Rotarilor, Curelarilor, Croitorilor, Fierarilor, Șelarilor, Măcelarilor, Aurarilor, Tâmplarilor și Funarilor) și avea două bastioane și trei porți principale de intrare în oraș (Poarta Lemnelor, Poarta Spitalului și Poarta Ungurească). Mai târziu orașul a ajuns să fie protejat de 18 turnuri toate apărate de către meșteșugarii orașului. În această perioadă Bistrița devine unul din cele mai importante orașe din Transilvania alături de Brașov, Sighișoara sau Sibiu.[123]

Patrimoniul construit protejat

Monumentele istorice, în conformitate cu legislația în vigoare, sunt bunuri imobile, construcții și terenuri situate pe teritoriul României, semnificative pentru istoria, cultura și civilizația națională și universală. Monumentele istorice, alături de elementele de patrimoniul mobil și imaterial fac parte integrantă din patrimoniul cultural național.

Tipologia, starea și numărul monumentelor istorice reprezintă unele dintre cele mai importante criterii calitative și cantitative de identificare a unor areale cu o valoare culturală ridicată. Municipiul Bistrița beneficiază de un substanțial patrimoniu construit cu o foarte mare valoare culturală, istorică și arhitecturală, în special în contextul în care Cetatea Bistriței a fost una din cele mai puternice fortificație din Transilvania și a fost pe tot parcursul istoriei unul dintre cele mai importante burguri transilvănene, în jurul cărora s-au organizat comunitățile săsești din România.

Orașul este cunoscut astfel la nivel național prin includerea în Lista Monumentelor Istorice a unui număr de 210 monumente istorice, reprezentând aproximativ 27% din numărul total de monumente istorice din județul Bistrița-Năsăud (768 monumente istorice).

La nivel național, prin comparație cu alte municipii cu tradiție săsească similară, municipiul Bistrița este surclasat de municipiile Sibiu (289 monumente istorice), Brașov (413 monumente istorice) și Cluj Napoca (748 monumente istorice), în timp ce în municipiul Sighișoara, în care este localizat monumentul istoric Centrul Istoric Sighișoara înscris în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO, sunt localizate 236 monumente istorice, ceea ce relevă poziționarea municipiului Bistrița în rândul orașelor cu un bogat patrimoniu cultural de influență germanică și săsească.

Tabel 40 Distribuția monumentelor istorice pe categorii, municipiul Bistrița și județul Bistrița-Năsăud

MONUMENTE ISTORICE	CATEGORIA A MONUMENTE ISTORICE DE VALOARE NAȚIONALĂ	CATEGORIA B MONUMENTE ISTORICE REPREZENTATIVE PENTRU PATRIMONIUL CULTURAL LOCAL	TOTAL MONUMENTE ISTORICE ÎN MUNICIPIUL BISTRIȚA	TOTAL MONUMENTE ISTORICE ÎN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂSĂUD	% MONUMENTELOR ISTORICE DIN MUNICIPIUL BISTRIȚA, DIN NUMĂRUL TOTAL LA NIVEL JUDEȚEAN
I. Monumente și situri arheologice	5	7	12	380	3,16%
II. Monumente și ansambluri de arhitectură	47	147	194	369	52,57%
III. Monumente de for public	2	1	3	11	27,27%

[123] https://bunadimineata.ro/de-dimineata/travel-calatorii/cetatea-medievala-sasesca-bistritz-bistrita/

MONUMENTE ISTORICE	CATEGORIA A MONUMENTE ISTORICE DE VALOARE NAȚIONALĂ	CATEGORIA B MONUMENTE ISTORICE REPREZENTATIVE PENTRU PATRIMONIUL CULTURAL LOCAL	TOTAL MONUMENTE ISTORICE ÎN MUNICIPIUL BISTRIȚA	TOTAL MONUMENTE ISTORICE ÎN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂSĂUD	% MONUMENTELOR ISTORICE DIN MUNICIPIUL BISTRIȚA, DIN NUMĂRUL TOTAL LA NIVEL JUDEȚEAN
IV. Monumente memoriale / funerare	0	1	1	8	12,50%
Număr total de monumente istorice	54	156	210	768	27,34%

Sursa: LMI 2015

Numărul mare de monumente reprezentative pentru patrimoniul cultural local (grupa B), respectiv 156 de monumente de acest fel, subliniază importanța culturală pe care patrimoniul construit din municipiu o deține la nivel local. Dintre acestea, cele mai multe, respectiv 147 de monumente istorice, sunt încadrate în categoria II. Monumente și ansambluri de arhitectură.

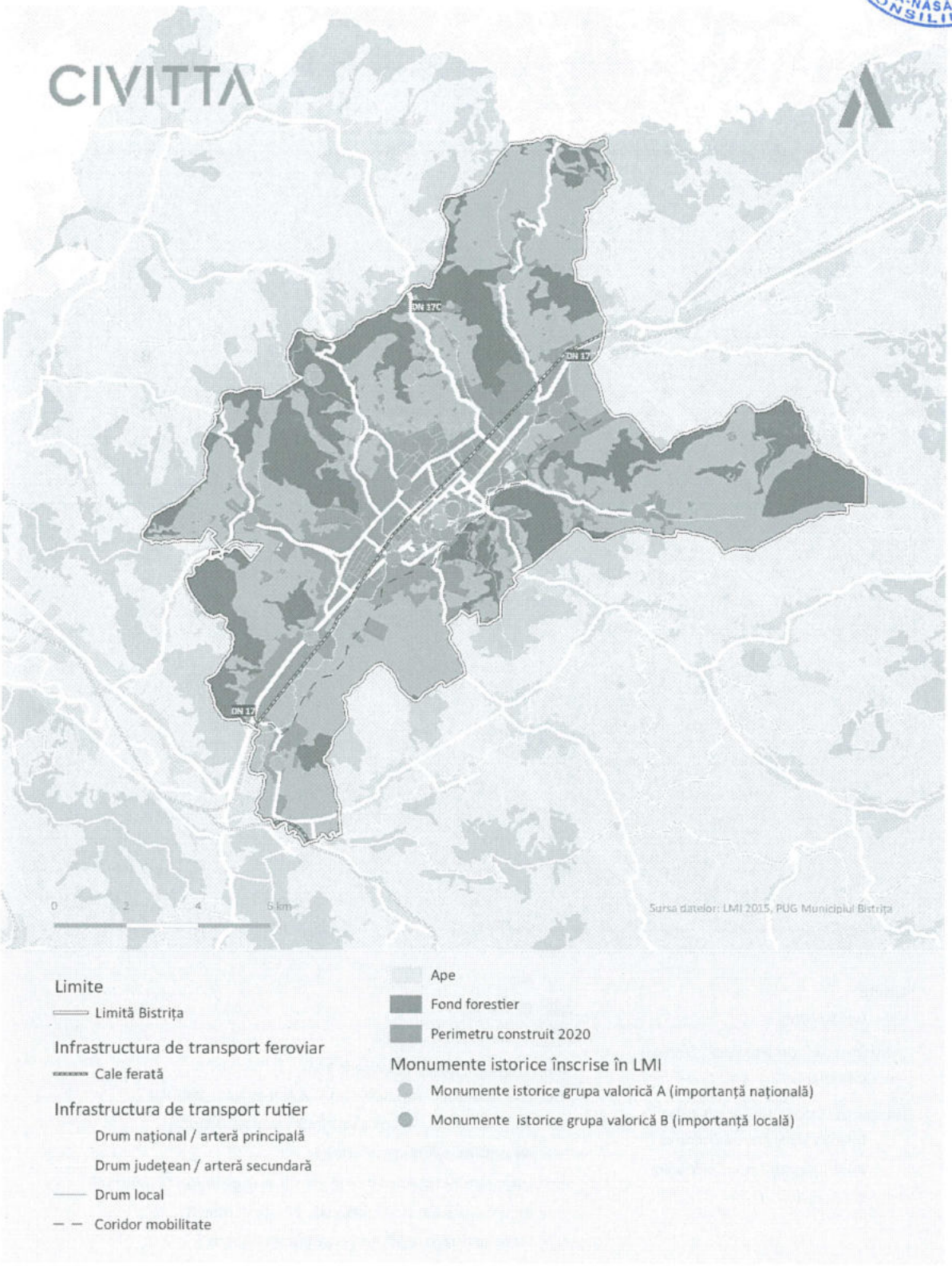
În ceea ce privește monumentele cu valoare națională sau universală, din numărul total al monumentelor istorice încadrate în municipiul Bistrița, doar un număr de 54 de monumente istorice sunt încadrate în această categorie, cele mai multe fiind, ca și în cazul patrimoniului cultural local, încadrate în categoria II. Monumente și ansambluri de arhitectură (47 monumente istorice).

Se remarcă o concentrație foarte mare a monumentelor istorice în perimetrul centrului istoric, în arealul zonei fortificate, ca urmare a conservării unui număr mare de imobile sau fragmente de imobile construite începând cu secolele XV-XVI.

Totalitatea acestui patrimoniu cultural este o parte componentă a identității locale care ilustrează evoluția fondului construit din perioada medievală și până în prezent. Existența unui fond construit cu valoarea culturală, urbanistică, arhitecturală și istorică recunoscut la nivel național și la nivel local, reprezintă un element de potențial în dezvoltarea economică, turistică, urbanistică și socială a municipiului. De asemenea, patrimoniul construit regăsit pe teritoriul municipiului este rezultatul suprapunerii numeroaselor culturi aparținând diferitelor etnii din regiune, pe o perioadă de timp îndelungată, municipiul Bistrița fiind recunoscut pentru multiculturalitatea și multietnicitatea sa.

De asemenea, monumentele de for public (3 monumente incluse în lista LMI 2015), contribuie la conturarea imaginii urbane a zonei centrale, fac parte din identitatea locală datorită valorii memoriale (ilustrează personalități locale sau marchează momente istorice) și contribuie la creșterea calității spațiilor publice prin calitățile lor estetice.

Figura 155 Monumentele istorice de pe teritoriul municipiului Bistrița

SURSA: LMI 2015, PUG MUNICIPIUL BISTRIȚA

Figura 156 Monumentele istorice din zona centrală a municipiului Bistrița

SURSA: LMI 2015, PUG MUNICIPIUL BISTRIȚA

La nivelul municipiului Bistrița sunt identificate o serie de situri arheologice importante, recunoscute atât prin LMI (12 situri arheologice) cât și prin RAN (Repertoriul Arheologic Național), respectiv 17 situri arheologice care includ și siturile arheologice incluse în LMI. În acest moment, aceste situri sunt insuficient valorificate, existând potențialul continuării cercetărilor arheologice și realizarea inclusiv a unor muzee arheologice, aferente siturilor arheologice de la Cighir, Vama Veche, Podul paielor, dealul dintre Sigmir și Caila sau Dealul Târgului. Prin dezvoltarea acestor obiective s-ar putea asigura o diversificare a ofertei culturale a municipiului și se asigură a reducere a presiunii turistice din zona centrală prin direcționarea turiștilor către alte zone de interes.

Istoricul Nicolae Iorga, menționa în scrierile sale de la începutul secolului al XX-lea: *„Când ai mântuit coborâșul pustiu, Bistrița întreagăți se desfășoară în toată limpeziciunea, înșirând în margenea drumului mare, între multele dealuri care se învălurează din toate părțile, casele mari albe, acoperemintele roșii ale cazărmilor din capăt, turnul de pază al vechii biserici din piață."*[124]

Astfel, municipiul Bistrița este martor al evoluției istorice și al curentelor arhitecturale europene, cu influențe puternice asupra arhitecturii săsești transilvănene. Unul dintre cele mai reprezentative elemente de arhitectură este Ansamblul Sugălete, situat în Piața Centrală, monumentul de arhitectură reprezintă un șir de case medievale prevăzute cu arcade la parter. Sub aceste arcade comercianții și meșteșugarii aveau prăvălii, aici era centrul vieții negustorești a orașului medieval.

Străduțe înguste ori pasaje boltite specifice arhitecturii zonei, fac legătura între zona centrală a orașului și fortificațiile medievale. În număr de 22, pasajele au fost reabilitate și puse în valoare de edilii orașului. Dacă inițial erau numerotate cu ajutorul cifrelor romane astăzi o parte din pasaje poartă numele breslelor care își aveau sediul în acea zonă. Pasajul Măcelarilor (situat lângă Ansamblul Sugălete, cu un frumos eșafodaj de fier forjat), Pasajul Brutarilor, Pasajul Poștei, Pasajul IX sunt doar câteva „coridoare ale istoriei" orașului medieval.

Patrimoniul construit protejat din municipiul Bistrița, este reprezentat de construcții care reflectă complexitatea culturală și etnică a municipiului, cu precădere istoria comunității săsești din acest areal, și rolul economic, religios, administrativ și cultural pe care municipiul l-a avut la nivel regional. Edificiile reprezentative cu valoare de patrimoniu, care prezintă caracteristici ilustrative ale culturii săsești și ale arhitecturii germanice din nordul Transilvaniei, cu rol important în dezvoltarea culturală și urbanistică a municipiului Bistrița, sunt prezentate în continuare.

ARHITECTURA MILITARĂ | Nevoia de securitate a locuitorilor a determinat ridicarea într-o primă etapă a unei cetăți de refugiu pe platoul dealului ce străjuiește înspre nord așezarea, deal care a luat numele tocmai de la cetatea cu val și șanț – „Burg". O perioadă de timp acest refugiu a asigurat o oarecare protecție locuitorilor așezării, dar a fost o soluție insuficientă pentru a satisface cerințele unui centru urban.

Cetatea medievală Bistrița a fost compusă dintr-o incintă continuă de zidărie și un sistem complex de turnuri și porți, elemente definitorii ale tipologiei orașului medieval. Într-un interval de două decenii fortificația a devenit funcțională, iar pe parcurs a primit o serie de îmbunătățiri. Martorii rămași din zidul de incintă arată ca acesta a avut o înălțime de aproximativ 9.5 m, cu fundații puternice și o grosime de până la 1.4 m. În partea superioară zidul avea o ambrazură pentru trageri, iar spre interior un drum de rond susținut pe console de piatră sau lemn. Traseul era întărit prin bastioane de formă rectangulară care depășesc linia incintei pentru a asigura o supraveghere cât mai bună și a oferi unghiuri de tragere multiple, după cum arată Turnul Dogarilor de pe latura sudică a cetății.[125]

[124] https://amfostacolo.ro/impresii9.php?iid=82162
[125] http://www.inbistrita.ro/istoric/turnul_dogarilor.php

Elementele de fortificație ale Cetății medievale Bistrița care sunt încă vizibile[126], este compusă din:

- Fragmente ale zidului de incintă a cetății medievale Bistrița: latura estică a parcelelor Piața Unirii nr. 8-9; latura nordică a parcelelor Ecaterina Teodoroiu nr. 2-4, 6, 8; latura sudică a parcelelor Mihai Kogălniceanu nr.1-11; str. Dogarilor nr.2-6, 18, 22 și latura nord-estică a parcelei din Piața Unirii nr. 8.
- Turnul Dogarilor („Fassbintertum"): str. Dogarilor, nr. 18, construit în secolele XV-XVI;
- Șanț de apărare al cetății medievale Bistrița („Bistritz"): latura sudică a parcelelor Ec. Teodoroiu nr. 2-12; latura sudică a parcelei Albert Berger nr. 10; latura sudică a parcelelor Dogarilor nr. 18-22; latura sud-estică a parcelelor Dogarilor 2-16.
- Val de apărare al cetății medievale Bistrița („Bistritz"): latura sudică a parcelelor Ec. Teodoroiu nr. 2-12; latura sudică a scuarului din fața parcelei Albert Berger nr. 10; latura sudică a parcelei Albert Berger nr. 10; latura sudică a parcelelor Dogarilor nr. 18-22, latura sud-estică a parcelelor Dogarilor nr. 2-16.

În urma dispozițiilor Curții Imperiale de la Viena, sosite în anul 1863, bistrițenii au fost nevoiți să înceapă dărâmarea fortificațiilor, porților și turnurilor. Singurul turn care s-a păstrat până în prezent a fost Turnul Dogarilor, care a fost folosit, în trecut, ca spital pentru pacienți cu tulburări psihice.

În vecinătatea localității Sigmir se păstrează vestigiile arheologice ale structurilor de apărare realizate în perioada antică: turnul roman, construit în secolele II-III.

SITURI ȘI ANSAMBLURI URBANE | În Lista Monumentelor Istorice sunt incluse, Ansamblul urban medieval Bistrița (arealul intra muros, dezvoltat în perimetrul cetății medievale Bistrița) și Ansamblul urban "Șirul Sugălete" (Piața de cereale, "Kornmarkt").

UNITĂȚI DE CULT (BISERICI ȘI MĂNĂSTIRI) | Municipiul Bistrița dispune de un vast fond construit aparținând arhitecturii religioase, alcătuit din biserici și mănăstiri aparținând diferitelor culte religioase. În municipiul Bistrița au conviețuit, timp de sute de ani, români, sași, maghiari, evrei și alte minorități, ceea ce a determinat o dezvoltare a varietății vieții cultural-religioase, dând naștere la o serie de interferențe etnice, culturale și religioase. Aceste construcții sunt exponente ale curentelor gotice, baroce, neoclasice sau bizantine, de cele mai multe ori prezentând suprapuneri și îmbinări de stiluri arhitecturale ca urmare a unor influențe culturale succesive: Biserica evanghelică C.A., Parohia evanghelică C.A., Mănăstirea dominicană, azi Cămin pentru persoane vârstnice, Ansamblul mănăstirii călugărilor piariști, azi ansamblul bisericii romano-catolice "Sf. Treime", Biserica mănăstirii Piariștilor, azi biserica romano-catolică "Sf. Treime", Mănăstirea Piariștilor, azi casa parohială a bisericii romano-catolice "Sf. Treime", "Mănăstirea minorită/franciscană, "Sf. Andrei", azi ansamblul bisericii ortodoxe "Intrarea in Biserică a Maicii Domnului", Biserica mănăstirii minorite, azi biserica ortodoxă "Intrarea in biserică a Maicii Domnului", Clădirea mănăstirii minorite, azi casa parohială a bisericii ortodoxe Bistrița, Biserica reformată, Biserica din lemn "Sf. Arhg. Mihail și Gavriil", Biserica evanghelică C.A., azi biserica ortodoxă "Sf. Mare Mucenic Gheorghe", Biserica evanghelică C.A, azi biserica ortodoxă "Sf. Arhg. Mihail și Gavriil", Sinagoga și Biserica evanghelică C.A., azi biserica ortodoxă "Sf. Ierarh Nicolae".

CLĂDIRI REZIDENȚIALE | Municipiul Bistrița dispune de un substanțial fond construit destinat locuirii, reprezentativ pentru arhitectura perioadelor medievală, premodernă și modernă, în lista monumentelor istorice fiind incluse circa 150 de locuințe, amplasate cu precădere în interiorul centrului istoric. Din această categorie se remarcă locuințele: Casa Argintarului, Casa Franchy, Casa Shankebank, azi casă cu cofetărie, Hotelul Jonasch Willbald, azi locuință și farmacie, Casa Buta, Casa Andreas Beuchel – cunoscută sub denumirea "Casa Ion Zidaru", Casa Petermann etc.

[126] LMI 2015

Dispunerea zonelor rezidențiale din municipiul Bistrița reflectă o dezvoltare organică a orașului, de tip radial. Astfel, nucleul central, cu zona istorică (cu construcții din perioada sec. al XIII-lea până în secolul al XIX-lea) și centrul civic (construit în anii 1970-1980), cu principalele funcțiuni de interes public, este unul bine definit și delimitat de principalele căi de comunicații care străbat orașul pe direcția nord-sud, respectiv est-vest. Zona centrală este flancată radial de zone rezidențiale formate din ansambluri de blocuri construite în perioada 1960-1990. Urmează un al treilea cerc, format din locuințe individuale noi, construite după 1990, majoritatea de tip vilă, amplasate mai ales în zonele de nord, est și vest, unde au existat terenuri pretabile pentru construcții rezidențiale.[127]

SITURI ARHEOLOGICE | Municipiul Bistrița beneficiază de un vast patrimoniu arheologic, în Repertoriul Arheologic Național fiind înscrise 17 situri arheologice din municipiul Bistrița, dintre care 12 incluse în LMI 2015, care datează preponderent din perioada medievală.. Dintre acestea se evidențiază: Situl arheologic de la Bistrița, punct "Cighir" (perioada preistorică și perioada medievală); Situl arheologic de la Bistrița, punct "Vama Veche" (perioada preistorică și perioada antică); Situl arheologic de la Bistrița, punct "Burg" (perioada medievală); Situl arheologic "Orașul medieval Bistrița" (perioada medievală și perioada premodernă), așezarea antică din localitatea Ghinda și așezarea preistorică din localitatea Slătinița.

UNITĂȚI DE ÎNVĂȚĂMÂNT | Clădirile de învățământ reprezentative din municipiul Bistrița, înscrise în Lista Monumentelor istorice, sunt: Închisoarea orașului Bistrița, azi Liceul de arte plastice "Corneliu Baba"; "Casă, azi Liceul de arte, plastice "Corneliu Baba"; Casă, azi Liceul de muzică; Școala regească de stat maghiară, azi Școala generală nr.2; Gimnaziul evanghelic-luteran de băieți Bistrița, azi Colegiul Național "Liviu Rebreanu"; Școala Regală Medie de Fete Bistrița, azi Colegiul Național "Andrei Mureșanu"; Imobil destinat activităților meseriașilor sași, azi Universitatea Tehnică Cluj-Napoca.

INSTITUȚII CULTURALE | Clădirile reprezentative ale municipiului Bistrița care adăpostesc instituții culturale sunt: Cazarma Regimentului 63 Infanterie, azi Muzeul Județean Bistrița-Năsăud; Asociația meseriașilor din Bistrița, "Bistritzer Gewerbeverein", azi Centrul Cultural Municipal "George Coșbuc"; Primăria veche, "Domus Consistorialis"; Casă, azi Galeriile de artă și atelierele UAP - Filiala Bistrița; Casa de Economii a Districtului Bistrița, azi Tribunalul Județean Bistrița – Năsăud; Casa Argintarului, (Goldschmiedehaus) azi "Centrul Județean pentru Cultură"; Imobil urban, azi Direcția Județeană pentru Tineret Bistrița – Năsăud; Mănăstirea dominicană, azi Cămin pentru persoane vârstnice; Cazinoul Bistrița, azi Casa de Cultură a Sindicatelor; Casă, azi CCIA - Centrul de formare și perfecționare

MONUMENTE FUNERARE ȘI DE FOR PUBLIC | În categoria monumentelor funerare este inclusă Piatra tombală a lui Johann Hügel, în timp ce în categoria monumentelor de for public sunt incluse Statuia lui George Coșbuc, autor Gavril Covalschi, Statuia lui Andrei Mureșanu și Bustul lui Liviu Rebreanu, autor Romulus Ladea, care reprezintă, de asemenea, monumente istorice de valoare pentru identitatea și istoria orașului.

Astfel, arhitectura reprezentativă a municipiului Bistrița se poate încadra în 3 categorii principale, datând preponderent din perioadele medievală, renascentistă și premodernă: construcții de apărare (vestigiile arheologice ale punctului de refugiu, punct "Burg", turnul și zidul de incintă, șanțul și valul de apărare ale cetății medievale Bistrița), biserici (reprezentative fiind bisericile gotice și baroce) și locuințe (din această categorie se remarcă clădirile din perimetrul intramuros care păstrează elemente caracteristice arhitecturii săsești medievale și premoderne și arhitecturii germanice din perioada modernă.

Regimul de proprietate al monumentelor istorice

În ceea ce privește regimul de proprietate al clădirilor monument istoric, la nivelul orașului, conform datelor furnizate[128] de către Primăria Municipiului Bistrița, în domeniul municipiului Bistrița se află unele

[127] Strategia de dezvoltare locală a municipiului Bistrița pentru perioada 2010-2030, actualizată 2015-2030
[128] Cf. răspuns adresă nr. 88.402/12.10.2021 din partea Serviciului Monumente Istorice, Primăria Municipiului Bistrița

dintre cele mai importante și semnificative monumente de arhitectură, ansambluri arhitecturale sau situri arheologice.[129]

Cele mai importante edificii ale Municipiului Bistrița care au fost semnalizate[130], prin grija primăriei, conform Listei Monumentelor Istorice sunt reprezentate de:

- **Biserica Evanghelică** – situată în Piața Centrală a municipiului, reprezintă cel mai impunător edificiu al orașului. Construcția acestui monument a început în sec. XIII-XIV, urmând ca în sec. XV-XVI biserica să fie renovată, iar cele două turnuri au fost demolate, fiind înlocuite de actualul turn construit între anii 1487-1519.
- **Ansamblul „Șirul Sugălete"** – situată în Piața Centrală, nr. 13-24, este un ansamblu de locuințe medievale cu galerie deschisă la nivelul parterului, care păstrează elemente de arhitectură în stil gotic, renaștere și baroc, cu corespondente în arhitectura Europei centrale.
- **Casa Ioan Zidarul** – situată în Piața Centrală nr. 30, este o construcție dintre cele mai vechi din Bistrița medievală, păstrând elemente de arhitectură gotică din secolului al XV-lea si elemente de arhitectură renascentistă din primele două decenii ale sec. al XVI-lea.
- **Primăria Veche** – situată în Piața Centrală nr. 2, a fost ridicată în secolul al XVI-lea după principiile Renașterii, dar a primit înfățișarea actuală în urma renovărilor din perioada barocă și de la începutul secolului al XIX-lea.
- **Centrul Cultural „George Coșbuc"** – situată pe str. Albert Berger, nr. 10, casă a Asociației meseriașilor din Bistrița a fost ridicată la sfârșitul secolului al XIX-lea în spiritul arhitecturii 1900. Edificiul a găzduit cele mai importante activități culturale din Bistrița.
- **Turnul Dogarilor** – situată pe str. Dogarilor nr. 18, este singurul turn din fortificația orașului care s-a păstrat până astăzi, in afara fragmentelor zidurilor de apărare și a celorlalte turnuri și bastioane de apărare ale orașului dispărute.
- **Casa** – situată în Piața Centrală nr. 10; **Casa** – situată în Piața Centrală nr. 30; **Casa** – situată în Piața Centrală nr. 37; **Casa** – situată în Piața Centrală nr. 11, sunt case de locuit construite în perioada medievală, cu diferite schimbări în stil renascentist și baroc.
- **Casa Argintarului** – situată pe str. Dornei nr. 5, locuință renascentistă construită între anii 1560-1563.
- **Casa** – situată pe str. Dornei nr. 3, locuință medievală ce păstrează ancadramente de piatră din perioada de trecere de la stilul gotic la Renaștere și din perioada Renașterii.
- **Căminul pentru persoane vârstnice** – situată pe str. M. Kogălniceanu, nr. 23, păstrează înglobate ancadramente și structuri de zidărie în stil gotic.
- **Colegiul National „Liviu Rebreanu"** – situat în b-dul Republicii nr. 8, păstrează elemente de arhitectură reprezentative pentru începutul sec. al XX-lea.
- **Biserica romano-catolica „Sf. Treime"** – situată pe str. Gh. Șincai, nr. 26, este un monument reprezentativ pentru arhitectura barocului târziu din Transilvania.
- **Casa parohială** – situată pe str. Gh. Șincai, nr. 26, păstrează elemente de arhitectură din perioada barocului târziu.
- **Casa** – situată pe strada N. Titulescu, nr. 8, 9, 11, 13, 16, 18, 24, păstrează ancadramente, elemente ornamentale, bolți ale arhitecturii gotice târzii, renascentiste si baroce.

[129] https://www.primariabistrita.ro/wp-content/uploads/2021/02/Statutul-Municipiului-Bistrita.pdf
[130] https://www.primariabistrita.ro/wp-content/uploads/2021/02/Statutul-Municipiului-Bistrita.pdf

- **Biserica ortodoxă „Intrarea în Biserica a Maicii Domnului"** – situată în Piața Unirii, nr. 8, păstrează vechi elemente de arhitectură cisterciană care au rămas intacte doar în zona corului, deoarece construcția a fost renovată sub influența stilului baroc.

Numărul ridicat de clădiri și edificii istorice importante aflate în administrația primăriei, fac necesare măsuri ale administrației locale de restaurare și valorificare a acestor clădiri și de refuncționalizare, acolo unde este cazul, în vederea asigurării unor activități culturale, educaționale care să contribuie la creșterea atractivității zonei centrale.

În acest sens, pasajele medievale ale orașului reprezintă o valoare arhitectonică de mare importantă pentru oraș deoarece ele au un caracter public și pot facilita intervenții directe ale municipalității prin restaurarea și punerea lor în valoare. Dezvoltarea și sublinierea importanței acestora poate îmbunătății valoarea estetică și istorică a centrului medieval subliniind caracterul particular al burgului în comparație cu celelalte cetăți urbane ale Transilvaniei.

În zona centrală a municipiului Bistrița, în cadrul ansamblului urban medieval, sunt identificate numeroase clădiri de locuințe sau clădiri destinate activităților comerciale cu proprietari multipli (condominiu), fapt ce poate face dificilă derularea unor proiecte integrate de restaurare sau reabilitare a imobilelor, fiind necesară, implicarea administrației publice locale în promovarea operațiunilor de reabilitare a fondului construit precum și sprijinirea proprietarilor și acordarea de sprijin tehnic și administrativ.

Starea construcțiilor cu valoare culturală

Cu excepția câtorva monumente importante asupra cărora s-au executat lucrări de conservare-restaurare și reabilitare, la modul general se poate afirma că starea de conservare a monumentelor istorice aflate pe teritoriul administrativ al UAT Municipiul Bistrița și cu precădere în proprietate privată, nu este bună. Se impune ca obligatoriu un program coerent de sprijinire a proprietarilor în vederea asigurării unor intervenții corecte. Un astfel de program este necesar să susțină un sistem coerent de protejare a patrimoniului cultural care să conțină componentă de sprijin financiar, consultanță de specialitate, sprijin pentru proiectarea intervențiilor, monitorizare și control în timpul execuției. Trebuie precizat că intervențiile greșite, agresive, care nu respectă substanța istorică sunt cele care în timp contribuie la degradarea monumentelor mai mult decât degradarea produsă natural.[131]

Operațiuni de valorificare și protejare a patrimoniului cultural imobil din municipiul Bistrița

În Lista Monumentelor Istorice din România, din municipiul Bistrița sunt înregistrate peste 54 de obiective de interes național și peste 156 de obiective de interes local. În preajma acestor obiective cu valoare de patrimoniu este conturată o zonă de protecție prin intermediul regulamentelor de urbanism aprobate pe plan local.

Serviciul Monumente Istorice identifică și propune cele mai bune soluții de consiliere și sprijinire a cetățenilor în vederea realizării proiectelor privind lucrările de restaurare a monumentelor istorice, colaborează cu alte direcții și servicii din Primăria Municipiului Bistrița. Pentru a dezvolta prevenția și minimalizarea intervențiilor care pot să afecteze autenticitatea arhitecturii cu valoare de patrimoniu de la nivelul municipiului Bistrița.[132]

În toamna anului 2013 centrul istoric al municipiului Bistrița, a intrat într-un amplu proces de reabilitare pe bani europeni. S-au făcut lucrări de modernizare a spațiului pietonal, de construcție a unor fântâni arteziene, de reabilitare a rețelelor de utilități publice pe traseul celor trei axe turistice propuse, de modernizare a iluminatului public și arhitectural, au fost montate bănci din piatră și din lemn, suporți

[131] Cf. răspuns adresă nr. 1630 din 04.11.2021 din partea Direcției Județene pentru Cultură Bistrița-Năsăud
[132] Cf. răspuns adresă nr. 88.402/12.10.2021 din partea Serviciului Monumente Istorice, Primăria Municipiului Bistrița

pentru biciclete, indicatoare, inserții artistice în pavaj, elemente decorative, machete cu cetatea medievală, ghivece și suporturi pentru flori și jardiniere, panouri de informare.[133]

Obiectivul proiectului "Regenerarea urbană a centrului istoric Bistrița, Axa turistică 1, 2, 3" (44.996.170,67 lei, din care execuția peste 33 de milioane lei), a fost acela de valorificare a moștenirii istorice și culturale, prin reabilitarea și punerea în valoare a pasajelor istorice, caracteristice Bistriței medievale, precum și de promovare a noilor axe turistice pietonale, denumite Axa Coroanei, Axa Artelor și Axa Breslelor. Proiectul a presupus, printre altele, redarea funcționalității pasajelor și a accesului către întreg centrul istoric, conturarea unui brand turistic, valorificarea patrimoniului cultural și a tradițiilor bistrițene.

Proiectul a prevăzut de asemenea, modernizarea a 14,202.78 mp suprafață de spațiu pietonal istoric, reabilitarea „Punții lui Keinzel" din zona Codrișor, reabilitarea rețelelor de utilități publice pe traseul celor trei axe, reabilitarea și modernizarea iluminatului public și arhitectural, înlocuirea si completarea mobilierului urban, amenajarea Pieței Mici, amenajarea a 5 fântâni arteziene pe traseul axelor turistice, dintre care una pe pietonalul Liviu Rebreanu, una în Piața Dominicană, una în fața Casei de Cultură.

Axele turistice reabilitate, includ 22 de străduțe înguste cu caracter pietonal care oferă trasee scurte între laturile de nord și de sud ale orașului. Aceste străduțe aveau un rol strategic în vechea fortificație deoarece ofereau posibilitatea ca apărătorii cetății să ajungă rapid în orice punct.

Pe lângă acesta, utilizând finanțări disponibile prin POR 2007-2013, au fost finalizate și alte investiții publice finanțate din fonduri europene, precum[134]:

- Reabilitarea clădirii monument istoric în care funcționează Colegiul Național „Andrei Mureșanu – finalizată și recepționată;
- Modernizarea Parcului Municipal, cu reabilitarea aleilor, plantarea de arbori, crearea unui eleșteu, extinderea iluminatului public și crearea unor piste pentru bicicliști – finalizată și recepționată;
- Reabilitarea și modernizarea clădirii monument istoric de categoria A în care funcționează Centrul Cultural Municipal „George Coșbuc", str. Albert Berger, nr. 10 – finalizată și recepționată;
- Restaurarea și consolidarea clădirii situată pe str. Nicolae Titulescu, nr. 8 – monument istoric de categoria A „Casa cu Lei" și transformarea sa în Centru de artă tradițională – finalizată și recepționată;
- Instalarea unui sistem de supraveghere cu camere video în vederea prevenirii criminalității în centrul istoric – finalizată și recepționată;
- Modernizarea străzilor din zona centrală, inclusiv a trotuarelor și construcția de noi locuri de parcare (Str. Dornei, Piața Centrală, Piața Unirii, Str. Liviu Rebreanu, Piața Petru Rareș) – finalizată și recepționată;
- Reconversia Băii Populare în centru Wellness și SPA – finalizată și recepționată.

Unul dintre cele mai mari și importante proiecte pentru municipiul Bistrița este în continuare reabilitarea și punere în valoare a Cetății medievale Bistrița. În anul 2016, Primăria Bistrița a finalizat documentația pentru lucrările de intervenție a proiectului „Cetatea medievală Bistrița – Punerea in valoare a patrimoniului cultural„, proiect care se ridica la o valoare totală a investiției de 4.5 milioane euro.

[133] https://timponline.ro/cum-arata-pasajele-si-pietele-reabilitate-pe-traseul-celor-trei-axe-turistice/
[134] Strategia de dezvoltare locală a municipiului Bistrița pentru perioada 2010-2030, actualizată 2015-2030

Obiectivul general al proiectului îl reprezenta impulsionarea dezvoltării locale prin conservarea, protejarea și valorificarea patrimoniului cultural de valoare națională – Cetatea Medievală Bistrița" și a identității culturale, în vederea creșterii calității vieții în comunitate.

Principalele intervenții propuse în acest proiect prevedeau[135]:

- Conservarea zonei de protecție istorico-arhitecturală, zona existentă în mod real în peisajul Municipiului Bistrița și care trebuie deschisă și spre celelalte zone din oraș, în mod controlat în sens urban si edilitar;
- Restaurarea și punerea în valoare a porțiunilor din zidurile istorice păstrate ale Cetății medievale;
- Marcarea unui traseu turistic istoric și cultural multifuncțional, care să urmărească traseul zidului de incintă al Cetății medievale și care să omogenizeze imaginea de oraș cultural european al municipiului Bistrița;
- Posibilitatea accesării tuturor elementelor interesante existente in centrul istoric si cultural Bistrița, pentru persoanele cu handicap;
- Integrarea funcțiunilor noi și adaptarea infrastructurii și a utilităților necesare;
- Rezolvarea pe verticală și pe orizontală a circulației pe întreg traseul zidului Cetății Bistrița, în conformitate cu cerințele pentru persoanele cu handicap;
- Marcarea intrărilor în Zona Istorică protejată, care se va face din punct de vedere vizual mai accentuat, iar întreaga linie a traseului zidului Cetății va fi pusă in valoare.

Proiectul nu a fost eligibil în anul 2016, astfel că acesta nu a fost finalizat. Cu toate acestea însă, în anul 2021, administrația actuală a decis să mai încerce o dată accesarea de fonduri europene pentru reabilitarea Cetății medievale Bistrița, fiind alocată o sumă pentru realizarea unui studiu de fezabilitate.

În acest moment, bucăți din zidul vechi al cetății medievale Bistrița se desprind, pe alocuri, astfel că s-a decis montarea unui gard ca soluție provizorie.[136]

În municipiul Bistrița, pentru perioada 2021-2027, administrația publică are pe listă o serie de intenții și/sau proiecte de restaurare și punere în valoare a patrimoniului construit al administrației publice[137]:

- Centru cultural multifuncțional – Reabilitarea / restaurarea clădirii Cinematografului Omnia (23 August), elaborare documentație pentru expertize si DALI;
- Cetatea medievală Bistrița și restaurarea Turnul Dogarilor „Fassbinterturm", fiind demarată procedura de elaborare a documentațiilor tehnico-economice;
- Consolidare imobil „Cămin pentru persoane vârstnice" – Mănăstirea dominicană, str. Mihail Kogălniceanul nr. 23, fiind demarată procedura de elaborare a documentațiilor tehnico-economice (expertiză tehnică, DALI);
- Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor în care își desfășoară activitatea Primăria Municipiului Bistrița: Clădirea Primăriei vechi, Piața Centrală nr. 2, „Domuns Consistorialls" și clădirea principală a Primăriei Municipiului Bistrița, Piața Centrală nr. 6.
- Îmbunătățirea eficienței energetice a imobilelor condominii din centrul istoric;
- Îmbunătățirea eficienței energetice a ansamblului Sugălete, monument istoric categoria A, fiind demarată procedura de elaborare a documentațiilor tehnico-economice

[135] https://www.ziardebistrita.ro/acte-depuse/
[136] https://www.bistriteanul.ro/inca-o-incercare-de-a-reabilita-si-pune-in-valoare-cetatea-medievala-a-bistritei/
[137] Cf. răspuns adresă nr. 79824/16.09.2021, din partea Primăriei Municipiului Bistrița

De asemenea, la acestea se mai adaugă și proiectul de „Regenerare urbană case în Centrul Istoric", care are în vedere o serie de tipuri de lucrări / intervenții la șarpantă / învăluitoare, fațada principală exterioară, canale tehnice pentru rețele de utilități, tâmplărie exterioară (porți, ferestre exterioare).[138] În acest moment se află în desfășurare acțiunea de elaborare a temei de proiectare.

Direcția Județeană pentru Cultură Bistrița-Năsăud a încheiat parteneriat cu Asociația Petrus Italus Trust – Alianța pentru Patrimoniul Bistrițean, în vederea organizării de acțiuni ce privesc protejarea patrimoniului cultural național. Pentru anul 2022 a fost astfel propusă o „Tabără de vară cu ateliere de restaurare și cercetare antropologică și sociologică". De asemenea, prin aceeași Asociație se vor deschide șantiere pentru punere în siguranță a monumentelor istorice în precolaps și colaps, proiecte ce se vor desfășura sub licență „Ambulanța pentru Monumente – Bistrița-Năsăud". Cu toate acestea, pentru anul 2022 intervențiile nu privesc imobile aflate pe teritoriul administrativ al UAT Municipiul Bistrița, însă este posibil să existe în viitor.[139]

În vederea delimitării siturilor arheologice municipiul Bistrița Direcția Județeană pentru Cultură Bistrița-Năsăud a încheiat un parteneriat cu Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud. Delimitările se fac în sistem STEREO 70 și se vor include obligatoriu în PUG de către Primăria Municipiului Bistrița, în vederea stabilirii măsurilor administrative de protecție a patrimoniului arheologic.[140]

Pentru promovarea patrimoniului imobil al municipiului Bistrița, Direcția Județeană pentru Cultură Bistrița-Năsăud desfășoară proiecte educaționale prin intermediul platformei web patrimoniubn.ro și, în parteneriat cu Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud, sub titlul „Patrimoniul sunt eu", promovăm săptămânal texte de prezentare a contextului istoric și al patrimoniului județului, pe paginile de Facebook ale celor două instituții.[141]

În final, patrimoniul construit protejat din municipiul Bistrița a contribuit, în ultimii ani, în mod semnificativ la dezvoltarea economică, turistică și culturală atât a municipiului cât și a teritoriului învecinat. Fondul construit și spațiile publice dezvoltate în perioada medievală și premodernă, care poartă amprenta culturii săsești / germanice și joacă rolul de Poarta Transilvaniei, reprezintă elemente care conferă unicitate și autenticitate municipiului Bistrița și contribuie la conturarea unei identități distincte în cadrul rețelei naționale de centre urbane.

Reabilitarea și restaurarea fondului construit protejat din municipiul Bistrița joacă un rol important în creșterea calității locuirii, dezvoltarea vieții urbane a municipiului, îmbunătățirea imaginii urbane a zonei centrale, întărirea identității locale și însușirea orașului de către locuitori, contribuind de asemenea la dezvoltarea socială, culturală, turistică și economică a municipiului pe termen lung.

În același timp, protejarea și valorificarea patrimoniului construit poate contribui la atingerea obiectivelor Pactului Verde European. În cazul municipiului Bistrița, unde peisajul urban istoric joacă un rol important în definirea identității culturale, o strategie bazată pe dezvoltarea patrimoniului cultural în folosul comunității, dezvoltarea centrului istoric pentru cultură, timp liber și turism, poate contribui la sporirea capacității comunității locale de a se adapta la schimbările climatice și poate contribui la implementarea de intervenții de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră.[142]

---

[138] Cf. răspuns adresă nr. 79824/16.09.2021 – Anexa 3 / Stadiu proiecte pentru perioada 2021-2027, din partea Primăriei Municipiului Bistrița

[139] Cf. răspuns adresă nr. 1630 din 04.11.2021 din partea Direcției Județene pentru Cultură Bistrița-Năsăud

[140] Cf. răspuns adresă nr. 1630 din 04.11.2021 din partea Direcției Județene pentru Cultură Bistrița-Năsăud

[141] Cf. răspuns adresă nr. 1630 din 04.11.2021 din partea Direcției Județene pentru Cultură Bistrița-Năsăud

[142] Cartea verde a patrimoniului cultural european - Punerea patrimoniului comun al Europei în centrul acordului verde european, publicată în anul 2021

3.4.5.2. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

În ceea ce privește patrimoniul cultural imaterial, acest termen este definit ca fiind „totalitatea practicilor, reprezentărilor, expresiilor, cunoștințelor, abilităților – împreună cu instrumentele, obiectele, artefactele și spațiile culturale asociate acestora - pe care comunitățile, grupurile sau, după caz, indivizii le recunosc ca parte integrantă a patrimoniului lor cultural. Patrimoniul cultural imaterial este transmis din generație în generație, recreat în permanență de comunități și grupuri umane, în interacțiune cu natura și istoria lor, conferindu-le acestora un sentiment de identitate și continuitate, contribuind în același timp la promovarea respectului față de diversitatea culturală și creativitatea umană" [143].

Patrimoniu imaterial, în abstract, este unul dintre punctele de bază în construcția identitară a unei comunități și una dintre resursele principale pentru dezvoltarea dimensiunii de turism cultural, dar și de ecoturism din destinație. Istoria și tradițiile municipiului Bistrița, fie că vorbim de rolul militar, de tradiția mai veche a breslelor de meșteșugari și de oraș manufacturier, de tradiția unor vechi instituții culturale sau religioase, de istoria Cetății Bistrița sau de istoriile și tradițiile vechiului *Nosner Land*, reprezintă elemente distinctive ale municipiului, care reprezintă un puternic potențial al unei identități comunitare, cât și o resursă pentru o valorizare contemporană care să crească calitatea locuirii și atractivitatea orașului.

Una dintre trăsăturile definitorii ale comunității din Bistrița este caracterul multietnic și multiconfesional. Alături de populația română majoritară, în oraș locuiesc comunități minoritare care au avut un aport extrem de important în evoluția istorică a orașului și a căror prezență se simte atât în aspectele concrete (arhitectura, limbile vorbite, tradiții), cât și în conturarea unui spirit local. Unele dintre aceste comunități sunt minorități istorice (maghiari, germani, vechii sași sau evrei). Cu toate acestea, diversitatea acestor grupuri și buna conviețuire au condus la dezvoltarea unei civilizații comune, contribuind la diversitatea culturală și confesională a Bistriței. Un oraș cu farmec medieval, Bistrița este destinația ideală pentru cei pasionați de istorie, de arhitectură și de cultură săsească.

Potențialul este susținut de caracterul multietnic al zonei – în special ponderea mare a culturii săsești, reprezentativitatea arealului pentru cultura din Transilvania, prezervarea încă notabilă a meșteșugurilor, meseriilor tradiționale și a poveștilor, a legendelor și obiceiurilor care individualizează zona în context național sau transilvănean.

Momentan, patrimoniul imaterial este valorificat prin intermediul evenimentelor – dintre care o bună parte sunt adresate în special comunității locale și mai puțin turiștilor. Acestea sunt comunicate către vizitatori prin eforturile unui număr mic de asociații de profil, care fac ateliere, vizite sau evenimente inclusiv în mediul rural din proximitatea orașului, sau operatori turistici, care includ în pachetele lor o componentă care atinge subiectul, și nu în ultimul rând prin proiecte și activități ale Complexului Muzeal Bistrița-Năsăud, Palatul Culturii Bistrița, Asociației „Produs în Bistrița-Năsăud", sau ale Asociației culturale Bistrița Medievală.

Încă din anul 1353 Bistrița își câștiga dreptul de organizare a târgului mare, după modelul târgului de la Buda. Târgul organizat pe o perioadă de două săptămâni (24 august – 7 septembrie) asigura venituri importante și consolida vocația comercială a patricienilor din Bistrița.[144]

Printre elementele valoroase de patrimoniu imaterial se remarcă cele referitoare la istorie și multiculturalitate, precum și cele ale gastronomiei specifice locale, care contribuie la crearea identității culturale ale bistrițenilor, așa cum este cazul celor mai importante EVENIMENTE CULTURALE din zona Bistriței:

---

[143] Legea nr. 26/2008 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial – http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/90098
[144] https://www.ziardebistrita.ro/targ-mestesugaresc-produs-in-bistrita-nasaud-10-zile-de-culoare-si-creativitate-in-cadrul-targului-mare-al-bistritei/

FESTIVALUL DE ARTE VECHI BISTRIȚA | Este un proiect inițiat de Asociația Culturală Bistrița Medievală și finanțat din fonduri publice alocate pentru activități nonprofit de interes general de către Primăria Municipiului Bistrița.

Proiectul își propune să valorifice, în mod inteligent, resursele culturale materiale și imateriale ale cetății Bistriței, contribuind la dezvoltarea ei sustenabilă. În cadrul festivalului au loc concerte de muzică veche în diferite locații inedite precum Biserica Romano-Catolice Sfânta Treime Bistrița sau Parcul Municipal, dansuri medievale în centrul vechi, vernisaje și expoziții de pictură tradițională săsească la Casa Argintarului, ateliere de creație și târg de meșteșuguri vii pe Pietonalul Liviu Rebreanu.

Evenimentele au putu fi urmărite live sau înregistrate și pe pagina de Facebook al evenimentului https://www.facebook.com/artevechibistritamedievala.

SERBĂRILE BISTRIȚEI MEDIEVALE | În cadrul evenimentului are loc târgul medieval, ateliere interactive de dans, instructaj militar și tir cu arcul, precum și concerte cu balade medievale irlandeze, teatru medieval și turnirul Bistriței.

Bistrițenii, dar și turiștii își pot petrece timpul astfel alături de cavaleri și domnițe, ateliere de creație și concerte, toate puse într-un decor medieval realizat în piața din jurul Bisericii Evanghelice, cel mai important monument istoric din oraș și locul în care Străjerii Cetății și-au instalat tabăra. De la serbări nu lipsesc nici cochetele domnițe, îmbrăcate cu rochii lungi și gata în orice moment să vă zâmbească, dar nici meșterii populari care au venit cu podoabe și obiecte de artizanat.

TÂRGUL DE MEȘTEȘUGURI „PRODUS ÎN BISTRIȚA-NĂSĂUD" | Din 2015, municipalitatea a reînviat tradiția Târgului Mare, redenumind astfel Zilele Bistriței, iar Târgul viu de meșteșuguri și artizanat "Produs în Bistrița-Năsăud", se potrivește mai mult ca oricare dintre evenimentele din programul sărbătorii, cu modelul de acum aproape 700 de ani. Meșterii și artizanii locali revin la Bistrița după o serie de evenimente organizate în țară. Meșteșugarilor li se alătură producătorii locali, la Piața Gastronomică de la Biserica Evanghelică, cu bunătăți tradiționale, naturale: pâine artizanală, plăcinte, cornulețe, cozonac, toate coapte la foc cu lemne, brânzeturi naturale de la poalele Munților Călimani, paste artizanale după rețeta bunicii, dulcețuri și siropuri naturale din Pasul Tihuța, prăjituri de casă, uleiuri presate la rece de floarea soarelui, dovleac și miez de nucă, miere și produse apicole, legume proaspete și naturale.

FESTIVALUL USTUROIULUI ÎN ȚINUTUL CONTELUI DRACULA | Ajuns la ediția a 7-a (în 2019), evenimentul reprezintă unul dintre cele mai populare evenimente de promovare a potențialului turistic, a produselor și tradițiilor din Bistrița-Năsăud. Tema centrală este usturoiul, binecunoscut în folclor pentru puterile sale miraculoase, antidot pentru boli și în lupta contra forțelor malefice.

Evenimentul are loc în Pasul Bârgău (Tihuța), localitatea Piatra Fântânele, pe Pășunea Rusu, situată pe drumul spre Ciosa. Povești pe ritmuri dintre cele mai diverse – folk, pop, hip-hop, electro – sunt puse pe scenă de trupe locale și de artiști renumiți, într-un decor natural.

Pe lângă activitățile demonstrative și interactive, un loc important îl ocupă și activitățile concertistice grupate pe genuri muzicale (folk, celtică și rock). Concertele sunt susținute de artiști în vogă ai genurilor alese, atât din România cât și din străinătate.[145]

FESTIVALUL BISTRIȚA FOLK | Ajuns la ediția a XIX-a, Gala Bistrița Folk se desfășoară pe parcursul a două zile, la începutul lunii decembrie pe scena Palatului Culturii din Bistrița, cu recitaluri ale unora dintre cele mai importante nume ale acestui gen muzical. Gala Bistrița Folk este organizată de Primăria Municipiului Bistrița și Centrul Cultural Municipal "George Coșbuc" Bistrița în colaborare cu Asociația Culturală "România din Inima mea" și în parteneriat cu Biblioteca Județeană "George Coșbuc" Bistrița-Năsăud.

[145] http://www.festivalulceltictransilvania.ro/

FESTIVALUL CULTURAL NOSA | Evenimentul oferă concerte, expoziții, târg și lansări de carte, atelier literar, film, muzică, poezie și teatru. Deschiderea festivalului are loc la Sinagogă și este urmată de o serie de concerte extraordinare.

OSTERMARKT – TÂRG DE PAȘTI | Evenimentul este organizat de Asociația „Produs în Bistrița-Năsăud" în parteneriat cu Forumul Democrat German din Bistrița. Târgul de Paște al sașilor bistrițeni – Ostermarkt – organizat cu o săptămână înainte de marea Sărbătoare a Învierii, își are originea în perioada cruciadelor, conform izvoarelor istorice.

Membrii comunității germane din Bistrița au transmis acest obicei din generație în generație, până în primii ani ai perioadei comuniste. L-au reluat, apoi, în urmă cu 19 ani, cu sprijinul autorităților locale. În anul 2021, mottoul ediției a fost „Tradiția continuă de peste 900 de ani".[146]

O mențiune aparte merită acele activități care pun în valoare caracterul multietnic și multicultural al orașului cum ar fi: Festivalul Tradițional al Romilor din județul Bistrița-Năsăud, "PfingstFest" – Festivalul etniilor și Recitalul cameral organizat la Sinagoga Bistrița, semn al unei comunități tolerante și nediscriminatorii, în care fiecare etnie se poate manifesta liber și își poate arăta propria contribuție la suma de valori a orașului.[147]

Printre cele mai importante și atractive manifestări cultural artistice cu caracter permanent sau periodic se numără și evenimentele: Concerte de muzică cultă, Stagiunea culturală permanentă – Sinagoga Bistrița, Festivalul de satiră și umor – Mărul de Aur, Zilele Operei – Constantin Pavel, Maialul Bistrițean Maghiar, Reuniunea Corală de Muzică Religioasă – Bartolomeu Anania, Festivalul Internațional de folclor "Nunta Zamfirei", Târgul mare al Bistriței, Festivalul Tradițiilor Țigănești, Festivalul Internațional al Fanfarelor "Mihail Warga", Festivalul național de interpretare a cântecului popular românesc "Pană de păun", Tabăra internațională de fotografie Bistrița, Festivalul - BISTRIȚA ROCK, Festivalul Național de poezie "George Coșbuc" sau Festivalul Național de proză și teatru "Liviu Rebreanu".

Pe lângă cele menționate mai sus, Centrul Cultural Municipal George Coșbuc din Bistrița, îți desfășoară activitatea și prin formațiile artistice proprii care ajută la promovarea actului cultural și al patrimoniului cultural imaterial, precum: Ansamblul Folcloric – Cununa de pe Someș, Ansamblul de Dansuri „D-Fantasy", Corul de Camera – Appassionata, Orchestra Profesionista, Trupa de Teatru pentru Copii „Alexandru Misiuga", Soliști de muzică populară, Tobosarii Cetății Bistrița sau Muzica Cultă.[148]

Pe lângă aceste aspecte referitoare la multiculturalitate, o altă categorie, nu complet distinctă, de elemente valoroase de patrimoniu imaterial este cea a GASTRONOMIEI SPECIFICE, care contribuie la crearea identității culturale a bistrițenilor, cum este cazul următoarelor evenimente, produse și obiceiuri dedicate exclusiv gastronomiei acestei zone.

APFELSUPPE – SUPĂ CREMĂ DE MERE CU CRUTOANE | Pentru ca supa care se servea mai ales la ocazii speciale să iasă gustoasă și aromată, se foloseau mere dulci-acrișoare, care rezistau și peste iarnă. Supa putea fi făcută atât acră cât și dulce, fiind servită cu crutoane. Deși în urmă cu un secol acest preparat era destul de comun în bucătăriile sașilor din zona Bistriței, acum puțini își mai aduc aminte de această supă și prea puțini au mai avut ocazia să o guste în ultimii ani.

RAHM-HANKLICH – PRĂJITURĂ CU SMÂNTÂNĂ ȘI STAFIDE | Prăjitura era oferită de obicei la nunți și chiar înmormântări, regăsindu-se pe mesele sașilor și cu ocazia sărbătorilor. Preparatul se făcea în cantități mari de către săsoaice în curte, în cuptoare mari.

---

[146] https://www.bistriteanul.ro/ostermarkt-traditia-continua-de-peste-900-de-ani-targul-de-paste-al-sasilor-in-acest-weekend-la-bistrita/

[147] Strategia de dezvoltare locală a municipiului Bistrița pentru perioada 2010-2030, actualizată 2015-2030

[148] Strategia de dezvoltare locală a municipiului Bistrița pentru perioada 2010-2030, actualizată 2015-2030

SCORUȘE | Niște gogoși sub formă de pasăre sau aripă erau cele care serveau drept „merinde" pentru țăranii de pe Valea Bârgăului. Acestea se ofereau drept dar femeilor însărcinate, se puneau în desaga ciobanilor când mergeau la munte cu oile și se dădeau copiilor care veneau cu colindul.

SCOVARZA BÂRGĂUANĂ – PRĂJITURĂ CU PORUMB ȘI IAURT | Țăranii de pe Valea Bârgăului care se întorceau în serile de vară de la câmp erau și ei recompensați tot cu un desert.

Toate aceste rețete, precum și multe altele, însoțite de povești despre cum se consumau acum câteva decenii, au luat forma unui e-book, realizat de către voluntari ai Fundației Progress. Voluntarii au fost cei care au realizat documentarea a 24 de rețete și au participat la pregătirea lor. Rețetele au fost culese din comunitățile de români, sași și unguri din jurul Bistriței și de pe Valea Bârgăului. Rețetele săsești prezentate în e-book beneficiază și de un tutorial video care-i îndrumă pe pasionații de gătit pas cu pas.

E-bookul poate fi descărcat gratuit de pe pagina oficială www.bistrita-gastronomica.ro sau vizualizat în format online pe platforma Issuu[149]

Mai mult, specialitățile gastronomice și vinurile celebre de pe teritoriul bistrițean, au cucerit în anul 2019 gusturile poloneze. Vinuri medaliate, delicatese cu păstrăv afumat marcă înregistrată, produse tradiționale și montane atestate – brânzeturi, dulcețuri și siropuri, toate marca Produs în Bistrița-Năsăud s-au aflat pe mesele polonezilor în cadrul evenimentului EKOGALA de la Rzeszow, eveniment etalon al produselor alimentare de înaltă calitate. Bunătățile bistrițene, prezentate într-un decor românesc plin de culoare și veselie, au întrunit aprecierile organizatorilor și participanților. În cadrul evenimentului au fost promovate vinurile de la Cramele Jelna – Amprenta Transilvaniei și Vie-Vin Lechința, delicatesele cu păstrăv marca înregistrată Păstrăvăria Rin, gama de preparate din legume și fructe marcă înregistrată Bunătățile lu' Nina, brânzeturile tradiționale și atestate ca produs montan de la poalele Munților Călimani și Rodnei, Povila de Bârgău – produs cu dublă atestare (tradițional și montan), dulcețurile și siropurile de căpșuni și zmeură atestate ca produs montan din PasulTihuta – Gridama Fruct Montan, țuica cu mărgele de la Salva.[150]

Moștenirea culturală include și tradiții și meșteșuguri transmise de la strămoșii noștri și transferate urmașilor, cum ar fi tradiții orale, artele spectacolului, practicile sociale, ritualurile, evenimentele festive, cunoștințe și practici legate de natură și univers sau meșteșuguri tradiționale din Bistrița.

Prelucrarea lemnului și creșterea animalelor, activități intens practicate în aceste părți ale Transilvaniei, au influențat dezvoltarea ulterioară a meșteșugurilor. S-au format astfel dogarii, tâmplarii, rotarii și mulți alți meșteșugari ce foloseau lemnul ca materie primă principală.

Printre cele mai răspândite meșteșuguri tradiționale din Bistrița și de pe întreg teritoriul se regăsesc următoarele: olăritul, țesutul, cusutul, pielăria, cojocăria, curelăria, cizmăria, confecționarea păunilor, tâmplăria, petrăritul, fântânăritul, confecționarea măștilor și păpușilor, împletituri din nuiele și răchită, precum și confecționarea instrumentelor muzicale.[151]

De altfel, Centrul Județean pentru Cultură a deschis în sediul instituției, o expoziție permanentă cu vânzare – spațiu special amenajat și pus la dispoziția meșteșugarilor din județul Bistrița-Năsăud pentru a-și expune produsele create și pentru ca publicul larg și turiștii să aibă un acces mai rapid la creațiile lor.

Mai mult, tradițiile și meșteșugurile acestea i-au ajutat pe localnici să dezvolte, cu ajutorul Consiliului Județean Bistrița-Năsăud, primul brand local: „Produs în Bistrița-Năsăud". Proiectul vizează susținerea produselor locale de calitate, creative, eco, cu caracteristici unicat care exploatează specificul, tradițiile și valorile locale. În „Produs în Bistrița-Năsăud" poveștile producătorilor sunt oaze de cultură și de inspirație,

[149] https://issuu.com/ramonasinca9/docs/ebook_bistrita_gastronomica
[150] https://mesagerulbn.ro/specialitatile-gastronomice-si-vinurile-din-bistrita-nasaud-cuceresc-polonia/
[151] http://www.cciabn.ro/eu4us/evenimente/prezentare%20mestesuguri%20Romania.pdf

fiind vorba în cele mai multe cazuri de afaceri mici, de familie, care au reușit să se diferențieze și să promoveze valori sănătoase.[152]

În cursul anului 2014, Consiliul Județean Bistrița-Năsăud a preluat inițiativa, atrăgând alături alte instituții care au văzut potențialul și necesitatea susținerii acestei inițiative: Primăria Bistrița, Primăria Beclean, Primăria Lechința, Centrul Județean pentru Cultură și Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud. În cursul anului 2018, s-au alăturat inițiativei, Primăria Năsăud, Primăria Lunca Ilvei și Primăria Măgura Ilvei.[153]

Platforma online Produs în Bistrița-Năsăud[154] pune la dispoziția consumatorilor un magazin online de unde își pot comanda o serie de produse tradiționale bistrițene, precum și o serie de secțiuni speciale de promovare a producătorilor și creatorilor bistrițeni de unde se pot afla povești interesante despre produsele pe care le promovează.

Aceste istorii și tradiții, inclusiv relația lor cu patrimoniul construit și spațiul public, sunt cunoscute și asumate de mulți dintre locuitorii Bistriței, existând astfel o serie de demersuri din partea localnicilor de a promova aceste tradiții și elemente gastronomice și meșteșugărești pe plan local, național și chiar internațional.

3.5. MOBILITATE URBANĂ

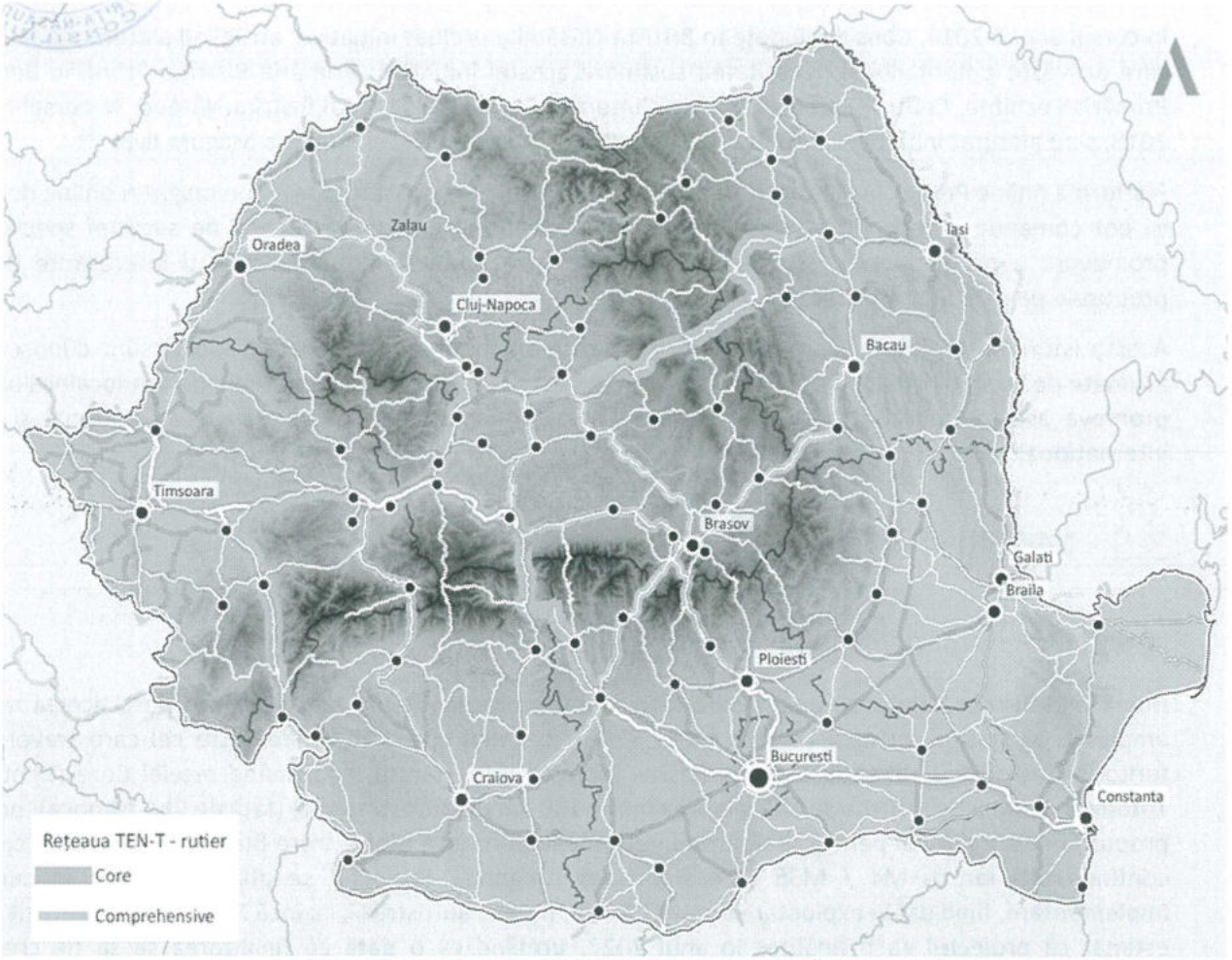
3.5.1. CONTEXT TERITORIAL

Municipiul Bistrița este poziționat periferic în raport cu rețeaua europeană de transport, acesta nefiind amplasat pe traseul niciunui coridor rutier TEN-T. Cel mai apropiat coridor este cel care traversează teritoriul național pe direcția est-vest (Iași – Târgu Mureș – Arad), aparținând rețelei Core (Centrale). Totodată, municipiul Bistrița se află la aproximativ 120 km de autostrada A3 (față de Cluj-Napoca), proiect propus la nivel național pentru realizarea unei conexiuni rutiere rapide între București și Oradea, care se continuă ulterior cu M4 / M35 spre Debrecen (Ungaria). Proiectul se află în prezent în curs de implementare, fiind dat în exploatare numai 38% din traseul autostrăzii, cu încă 25% aflați în execuție. Este estimat că proiectul va fi finalizat în anul 2027, urmând ca o dată cu finalizarea sa să fie crescută accesibilitatea în legătură cu capitala, la nivelul Regiunii Nord-Vest, cât și în ceea ce privește legătura cu Ungaria și, ulterior, cu restul Europei.

Tot la nivel național, au fost investite resurse financiare considerabile pentru dezvoltarea infrastructurii rutiere majore, precum autostrăzi sau drumuri expres, luând în considerare fondurile europene disponibile pentru perioada 2021-2027. Relevant la nivelul municipiului Bistrița este proiectul de drum de mare viteză Baia Mare – Dej – Bistrița – Vatra Dornei – Suceava, supranumit „Drumul Nordului". În anul 2021, CNAIR a demarat procesul de dezvoltare al acestui proiect prin semnarea contractului de elaborare a SF-ului aferent, acesta urmând să fie finalizat până în anul 2023. Realizarea acestui drum ar urma să faciliteze conexiunea între Transilvania și Moldova, crescând accesibilitatea municipiului Bistrița atât către granițele de est și de vest, cât și la nivel regional, în special către municipiul Zalău față de care nu există o conexiune directă prin intermediul unui drum național în prezent[155].

[152] https://bnpoartatransilvaniei.ro/index.php/listing-item/produs-in-bistrita-nasaud/
[153] https://produsbn.ro/despre-noi/
[154] https://produsbn.ro/
[155] Legătura între municipiile Bistrița și Zalău se face în prezent prin intermediul drumului județean DJ108B, conectat la DN1H și DN17.

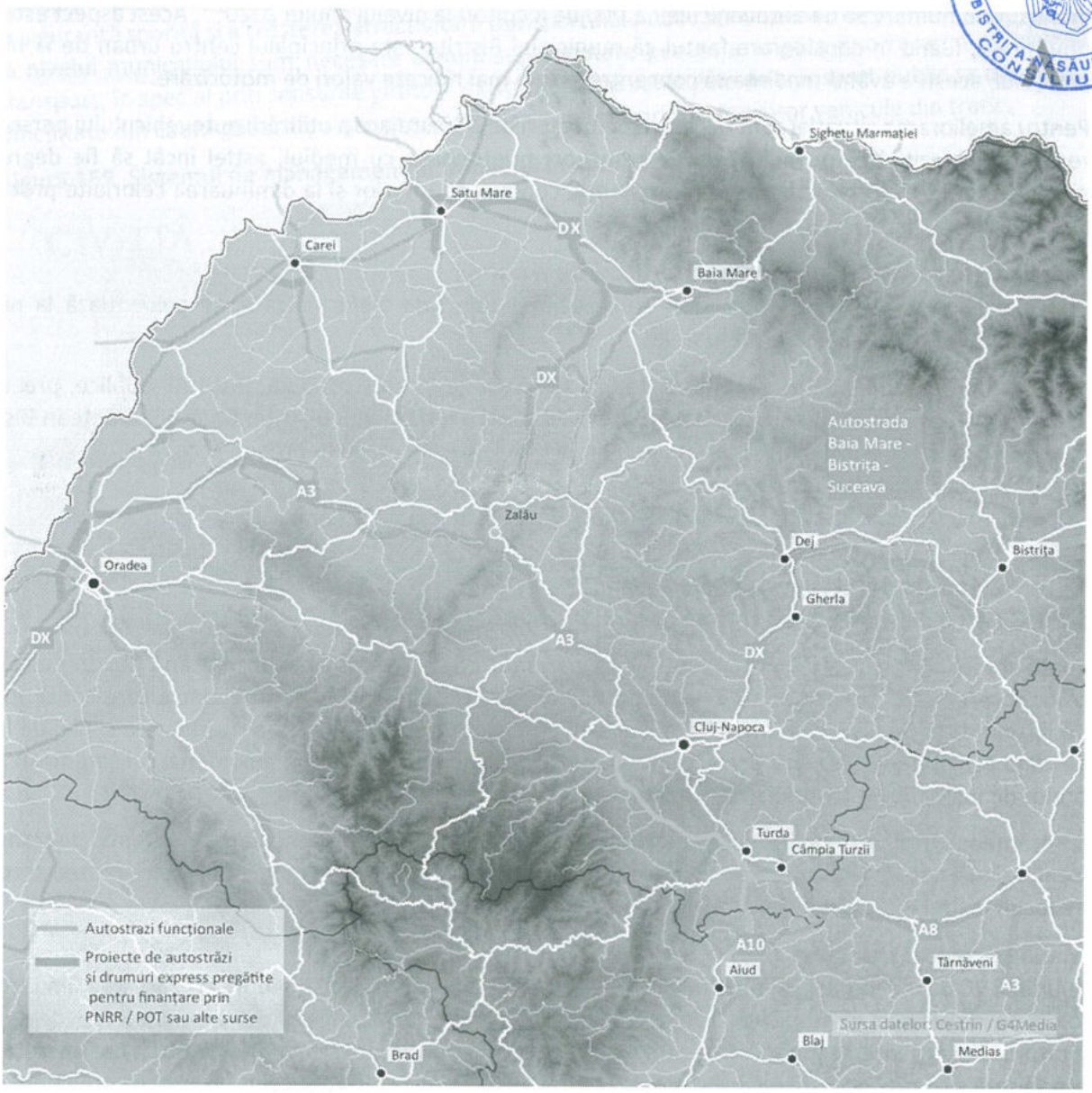
Figura 157 Rețeaua TEN-T în România

SURSA: PRELUCRAREA CONSULTANTULUI DUPĂ TENTEC INTERACTIV MAP VIEWER

În ceea ce privește conectivitatea la nivel județean, municipiul Bistrița este conectat de orașul Beclean prin intermediul drumului european/național E58/DN17, ce asigură ulterior conectivitatea și cu municipiile Dej, Cluj-Napoca și Baia Mare, precum și de orașul Năsăud, prin intermediului drumului național DN17C. Calitatea acestor drumuri naționale este una bună, o situație similară regăsindu-se si în cazul drumurilor județene care leagă Bistrița de UAT-urile învecinate.

Figura 158. Proiectele de infrastructură rutieră majoră planificate în Regiunea Nord-Vest

SURSA: PRELUCRAREA CONSULTANTULUI DUPĂ DATE DE LA CESTRIN, PNRR ȘI G4 MEDIA

3.5.2. CEREREA DE TRANSPORT

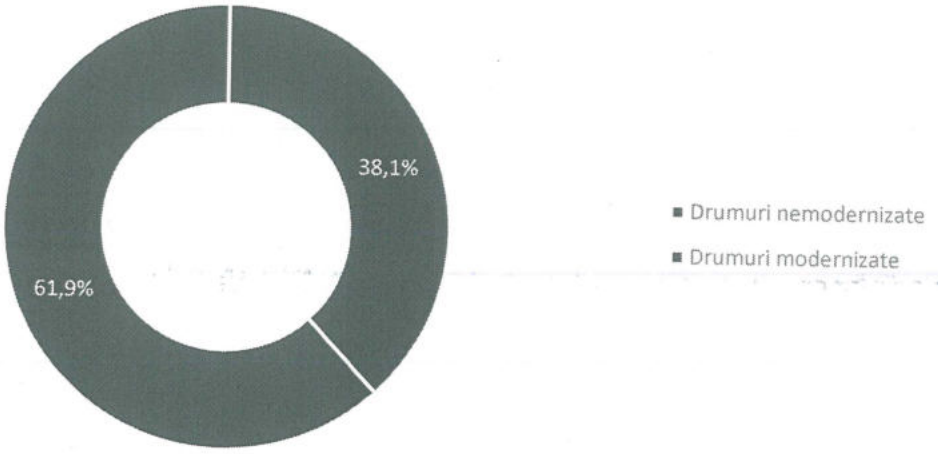
Indicele de motorizare

Gradul de motorizare de la nivelul municipiului este unul ridicat, aspect marcat prin indicele de motorizare al municipiului, ce însuma 439 de autovehicule / 1.000 de locuitori la nivelul anului 2021[156]. Un indice de motorizare ridicat atrage după sine o presiune ridicată asupra infrastructurii rutiere existente, conducând și la probleme adiacente precum congestie, poluare sau un necesar mai ridicat de spațiu pentru parcare.

[156] Adresă DRPCIV nr. 3974180 din 15.09.2021.

Un alt aspect important în analiza transportului rutier îl reprezintă calitatea infrastructurii rutiere din municipiu. Conform datelor furnizate de baza de date online INS Tempo, la nivelul anului 2020 numai 61,9% din km de străzi municipale erau modernizate. Străzile nemodernizate sunt cu precădere pietruite și se evidențiază în cazul legăturilor între rețeaua rutieră principală (drumuri naționale, județene și comunale) și zonele de locuințe individuale de la periferia municipiului.

Figura 162. Ponderea străzilor modernizate din total, 2020

SURSA: PRELUCRAREA CONSULTANTULUI DUPĂ DATE DE LA INS TEMPO (GOS104A / GOS105A)

Cu toate acestea, străzile anterior menționate deservesc un număr redus de locuințe (ex. cartierele Valea Jelnei, Valea Budacului, Valea Ghinzii etc.), fiind astfel dificilă justificarea unor proiecte de modernizare a infrastructurii rutiere. Totuși, există și străzi situate în cartiere de locuințe cu o densitate mare (ex. str. Dinu Lipatti, străzi zona Dedeman, străzile din cartierul Unirea etc.), ce nu au beneficiat încă de intervenții de asfaltare / modernizare. În plus, o parte dintre aceste străzi dispun și de un profil subdimensionat, neavând suficient spațiu pentru amenajarea unor trotuare sigure pe ambele sensuri de mers.

Parcarea

La nivelul Municipiului Bistrița oferta de parcare este alcătuită din locuri de parcare publică cu plată, amenajate pe domeniul public sau privat și locuri de parcare rezidențiale, amenajate pe domeniul public în zonele de locuințe colective. Locurile de parcare sunt gestionate de Primăria Municipiului Bistrița prin Serviciul public municipal "Direcția Patrimoniu", iar modul de operare este reglementat prin HCL nr. 141/ 2017[158] cu completări și actualizări ulterioare.

Numărul total de locuri de parcare amenajate în municipiu este 11.238, dintre care 1.322 sunt cu plată iar 9.916 sunt rezidențiale. Raportat la numărul total de autoturisme înregistrate în municipiu, 41.677, și la indicele de motorizare, de 439 vehicule / 1000 locuitori, oferta locurilor de parcare nu satisface cererea totală de la nivelul orașului rezultând parcări neregulamentare și ocuparea spațiului public care are alte destinații (carosabil și trotuare).

Locurile de parcare cu plată pe domeniul public sunt amenajate preponderent în zona centrală a municipiului, dar și la câteva puncte de interes. Parcările de reședință sunt amenajate în zonele de locuințe colective și împărțite în 13 zone distincte de parcare. Cu toate acestea, parcările de reședință nu sunt

[158] Hotărârea Consiliului local al municipiului Bistrița nr. 141 / 26.10.2017 privind aprobarea regulamentelor pentru administrarea parcărilor, cu plată și de reședință, amenajate în municipiul Bistrița

amenajate în zona centrală delimitată de arterele Bistricioarei – Vasile Conta – Parcului – Alexandru Odobescu – Gheorghe Șincai – Dornei) sau în zone cu locuințe individuale precum Valea Sigmirului, Dedeman sau Calea Moldovei.

Parcările rezidențiale amenajate în prezent ocupă o suprafață semnificativă de spațiu în cartierele colective, ceea de limitează spațiul public disponibil pentru alte activități ale locuitorilor sau dotări care sporesc calitatea spațiilor interstițiale din cartierele colective. Altfel, se remarcă necesitate reducerii amprentei la sol a parcărilor rezidențiale.

Zona centrală este caracterizată de o cerere mare pentru parcări de scurtă durată, locuitorii găsind cu dificultate locuri amenajate la principalele obiective de interes, ceea ce conduce la parcări neregulamentare, inclusiv staționarea autovehiculului pe partea carosabilă și îngreunarea circulației. Politica de parcare actuală prevede costuri mai mici pentru plată parcării pe zi decât echivalentul unei plăți orare pentru aceeași perioadă, ceea ce scade gradul de utilizare al locurilor de parcare și venitul total obținut pentru fiecare loc de parcare. Din punct de vedere al ofertei de parcare, parcările publice disponibile pe stradă vor fi influențate de cele proiectul major Linia Verde, care implică eliminarea unui număr semnificativ de parcări de pe strada Dornelor și din Piața Unirii, spațiu realocat transportului public și deplasărilor nemotorizate. În acest context și ținând cont de valențele multiple ale zonei centrale, inclusiv ca zonă de petrecere a timpului liber, se remarcă necesitatea amenajării unor parcări perimetrale zonei centrale.

De asemenea, o zonă critică în oraș este alcătuită din străzile perimetrale Spitalului Județean de Urgență Bistrița, Bulevardul General Grigore Bălan și străzile Avram Iancu și 1 Decembrie. Pe acestea nu sunt amenajate spații de parcare, cererea de parcare de scurtă durată este foarte mare, ceea ce conduce la un număr mare de vehicule parcate neregulamentar.

Referitor la politica tarifară a parcărilor, aceasta a fost revizuită la finalul anului 2021 prin majorarea tarifelor de parcare[159]. Până la acel moment, parcările cu plată aveau tarife cuprinse între 1 leu (30 min.) și 15 lei (zi), iar majorarea ulterioară implică tarife cuprinse între 2 lei (30 min.) și 20 lei (zi). Comparativ cu alte orașe de dimensiune similară, tariful pentru parcare pe oră din anul 2021 se încadrează în medie, dar creșterea de la finalul anului 2021 îl apropie de valorile maxime. Cu toate acestea, costurile rămân scăzute pentru parcarea pe zi și nu conduc la reducerea utilizării autovehiculelor personale în zona centrală.

În ceea ce privește veniturile încasate din managementul parcărilor, acestea au înregistrat o scădere de 12% în anul 2020, ajungând la 1,92 mil. lei, comparativ cu veniturile obținute în anul 2019, care au fost de 2,15 mil. lei. Această diferență poate fi parțial explicată de perturbările produse de pandemia Covid-19. Ponderea cea mai mare a veniturilor a fost generată de abonamentele pentru parcări de reședință, într-un procent semnificativ, de peste 75% din totalul veniturilor anuale. Se remarcă o diferență semnificativă între veniturile potențiale care ar putea fi obținute managementul parcărilor publice cu plată și veniturile obținute efectiv, după cum rezultă din tabelul următor. Astfel, se evidențiază necesitatea creșterii tarifelor pentru parcările publice, de scurtă durată și monitorizarea riguroasă a respectării regulamentului de parcare și achitarea costurilor de parcare.

[159] Hotărârea Consiliului local al municipiului Bistrița nr. 154/2021 pentru modificarea și completarea Hotărârii Consiliului local al municipiului Bistrița nr.141/26.10.2017 privind aprobarea regulamentelor pentru administrarea parcărilor, cu plată și de reședință, amenajate în municipiul Bistrița, cu modificările și completările ulterioare

Figura 163. Localizarea locurilor de parcare în municipiul Bistrița, 2022

SURSA: PRELUCRAREA CONSULTANTULUI DUPĂ DATE FURNIZATE DE PRIMĂRIA MUNICIPIULUI BISTRIȚA

Tabel 41. Venituri potențiale din parcări cu plată raportate la încasările reale din anii 2019 și 2020

POTENȚIAL PARCARE CU PLATĂ	POTENȚIAL MEDIU ÎNCASĂRI[160]	POTENTIAL MEDIU[161]	ÎNCASĂRI 2019 RAPORTATE LA POTENȚIAL	ÎNCASĂRI 2020 RAPORTATE LA POTENȚIAL
Locuri parcare, tarif /oră	5,499,520	5,582,365	8%	5%
Locuri parcare, tarif /zi	5,155,800			
Locuri parcare, abonament lunar	6,091,776			

SURSĂ: PRELUCRAREA CONSULTANTULUI PE BAZA DATELOR FURNIZATE DE PRIMĂRIA MUNICIPIULUI BISTRIȚA

Referitor la nivelul de digitizare al managementului parcărilor, Municipiul Bistrița deține o aplicație pentru rezervarea locurilor de parcare prin care rezidenții pot verifica disponibilitatea unui loc de parcare pentru toate zonele rezidențiale. Un sistem similar nu este disponibil și pentru locurile de parcare publice cu plată, acestea beneficiind doar de modalități variate de plată a taxei orare. Acestea cuprind parcometrele existente în apropierea parcărilor, achiziționarea de tichete de parcare de la comercianții acreditați, fie electronic prin SMS sau prin card bancar prin intermediul aplicației TPARK și prin încheierea abonamentelor sau a contractelor de rezervare.

Concluzionând, gestionarea parcării la nivelul municipiului Bistrița necesită măsuri suplimentare de management, precum și o reorganizare eficientă și sustenabilă a locurilor de parcare după implementarea coridoarelor de transport public și mobilitate activă, care să nu aibă un impact puternic asupra resurselor de spațiu public. De asemenea, este necesară o verificare corespunzătoare și constantă a respectării regulilor de parcare și o practică fermă de amendare a utilizatorilor care nu parchează regulamentar sau nu achită taxe de parcare pentru parcările de scurtă durată. De asemenea, se recomandă reducerea numărului de locuri de parcare pentru care se acceptă plata pe zi sau creșterea semnificativă a tarifului pentru o zi de parcare, ceea ce va conduce la un grad mai mare de utilizare al spațiului (număr mai mare de utilizatori care parchează pentru scurt timp) și implicit venituri mai mari produse de fiecare loc de parcare. Este recomandată și o bună informare a cetățenilor cu privire la modul în care sunt folosite veniturile (profitul) realizate din gestiunea parcărilor pentru proiecte de mobilitate, astfel încât nivelul de acceptare a taxelor de parcare să crească în timp, fiind ulterior posibilă și o creștere suplimentară a tarifelor. Pentru parcarea rezidențială este recomandată înăsprirea condițiilor și taxelor de parcare pentru al doilea loc solicitat de aceeași persoană fizică, pentru a descuraja în timp deținerea unui număr mai mare de automobile în familie.

Electromobilitatea

România este caracterizată de o creștere rapidă a vehiculelor electrice, numărul acestora crescând de mai mult de 4 ori în perioada 2017 – 2020, în prezent fiind înregistrate 3134 vehicule electrice. Interesul public pentru autovehiculele electrice este în creștere, fiind susținut de varietatea mai mare a modelelor disponibile, subvențiile generoase pentru achiziție, precum și apariția punctelor de încărcare în zonele urbane.

În municipiul Bistrița funcționează în prezent 4 stații pentru încărcarea autovehiculelor electrice, amplasate în incinta unui centru comercial, a unei unități hoteliere sau a unor comercianți de automobile, dar doar

[160] Potențialul a fost calculat presupunând un grad de ocupare de 80% din programul de funcționare al parcărilor cu plată.
[161] Valoare medie a fost calculată considerând că fiecare categorie are o pondere egală cu celelalte.

jumătate dintre acestea au opțiunea de încărcare rapidă. Dintre acestea, doar o stație este amplasată în apropierea cartierelor de locuințe colective, în cartierul Andrei Mureșanu.

În acest context, Primăria Municipiului Bistrița a demarat amenajarea de stații de încărcare accesibile publicului general și a accesat finanțare prin Fondul de Mediu pentru instalarea a 4 stații de încărcare noi, proiect aprobat și aflat în curs de implementare. Suplimentar, tot prin Fondul de Mediu a fost solicitată finanțare pentru amplasarea altor 15 stații, dar aplicația este încă în faza de evaluare. Primăria Municipiului Bistrița va profita de oportunitatea generată de PNRR, urmând să instaleze 39 de stații de încărcare prin Componenta 5 - "Valul renovării" și alte 25 de stații prin Componenta 10 - „Fondul local".

Transportul de marfă

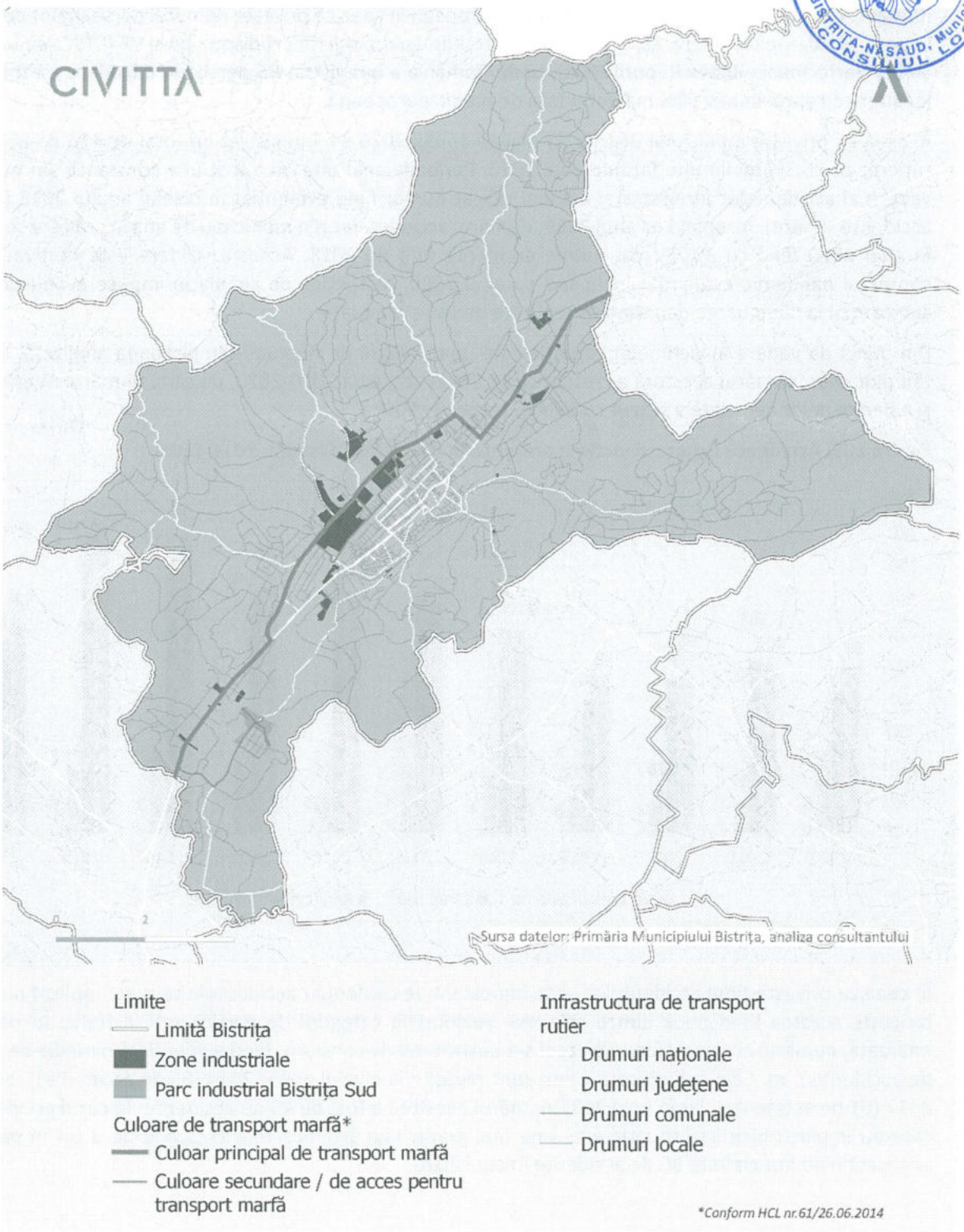
Transportul de marfă din municipiul Bistrița este reglementat prin intermediul HCL nr. 61/26.06.2014, ce prevede culoare de liberă trecere a traficului greu (Figura 164), precum și 2 zone reglementate de autorizații de liberă trecere pentru transportatorii de mărfuri, după cum urmează:

- Zona A, pentru autovehicule cu masa mai mare de 2,5t, este delimitată de străzile Bistricioarei – Vasile Conta – Parcului – Alexandru Odobescu –Gheorghe Șincai – Dornei;
- Zona B, pentru autovehiculele cu masa mai mare de 3,5t, este delimitată de străzile Armoniei – Simfoniei – I. Perlea – Calea Clujului – Sigmirului – Industriei – Pasaj subteran – Arțarilor – Romană – Zefirului – Subcetate – Drumul Cetății – Simion Mândrescu – str. Lucian Blaga – Calea Moldovei – Avram Iancu – Constantin Roman Vivu – I. Minulescu – Vasile Conta – Parcului – I. Rațiu – Simion Bărnuțiu – P. Maior – Libertății.

Se remarcă astfel că traseul reglementat pentru culoarul principal de transport de marfă se află la limita dintre zona industrială și zona de expansiune a municipiului Bistrița, în special în zona de vest (ex. cartierele Valea Sigmirului, Subcetate, Simion Mândrescu). Totodată, culoarul traversează zone de locuințe individuale atât din municipiul Bistrița, cât și din localitățile componente Viișoara și Unirea, având un impact negativ asupra calității locuirii la nivel local. Un alt aspect negativ conturat de transportul de marfă din municipiu, o reprezintă crearea unui culoar secundar care să faciliteze accesul către marile întreprinderi situate în zona de nord a gării (ex. Raal SA, Comelf), situat pe traseul Drumul Sigmirului – str. Industriei – str. Tărpiului – str. Romană – str. Zefirului – str. Subcetate. Traversarea acestuia de către traficul greu conduce la probleme de congestie în sensul giratoriu din intersecția Drumul Cetății – str. Subcetate, ce deservește, pe de o parte, zona de locuințe de la vest de centură, iar pe de altă parte are rol de acces secundar pentru cei peste 5.000 de angajați ai companiei Leoni.

Un alt aspect cheie, este accesul transportului de marfă către Parcul Industrial Bistrița Sud, acesta fiind realizat în prezent prin zonele de locuințe aferente cartierului Sărata. În lipsa unei conexiuni suplimentare între parcul industrial și rețeaua de drumuri naționale, tranzitul autovehiculelor de mare tonaj este dublat pe acest traseu, crescând astfel problemele de congestie și poluare. În contextul creșterii gradului de utilizare a terenurilor din parcul industrial, va fi necesară conturarea unei astfel de legături, acest lucru reprezentând însă o provocare întrucât realizarea ei necesită amenajarea unui pod peste râul Bistrița și a unui pod/pasaj peste calea ferată.

Figura 164. Culoarele reglementate de transport marfă la nivelul municipiului Bistrița, 2022

SURSA: PRELUCRAREA CONSULTANTULUI DUPĂ DATE PRIMITE DE LA PRIMĂRIA MUNICIPIULUI BISTRIȚA

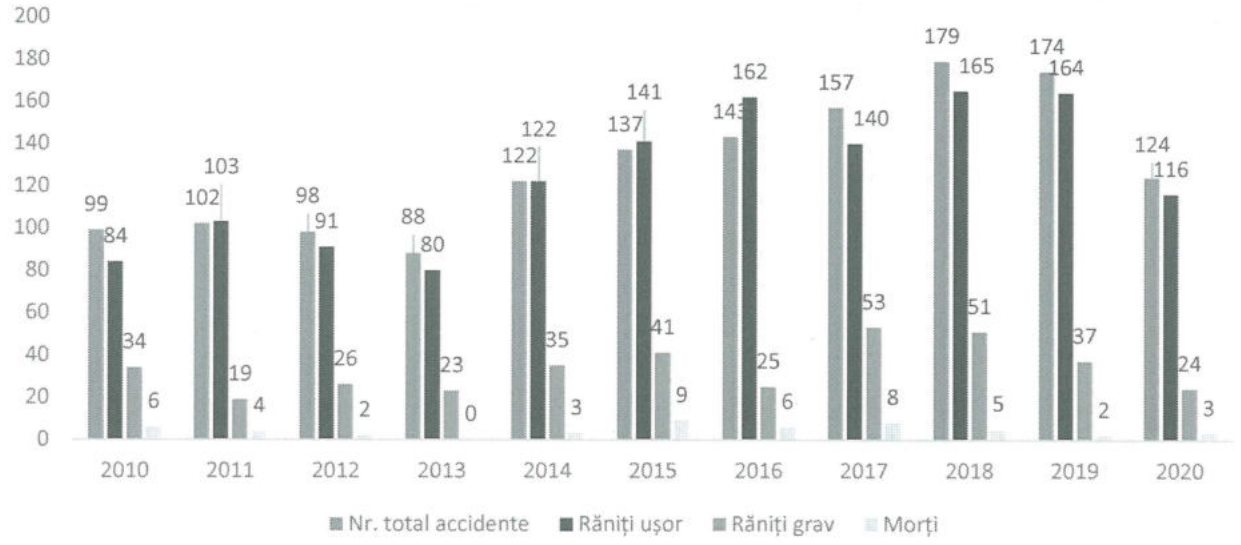
Siguranța în trafic

România continuă să ocupe primul loc la nivel european în ceea ce privește numărul persoanelor decedate în urma accidentelor rutiere, aspect evidențiat în cadrul ultimului raport disponibil al UE (ETSC Annual Road Safety Performance Index Report 2021), unde România a înregistrat 85 persoane decedate / 1 milion de locuitori, cu aproximativ 50% mai mult față de media europeană.

În ceea ce privește municipiul Bistrița, la nivelul anului 2020 s-a înregistrat un total de 124 de accidente rutiere, cu 25,3% mai multe față de anul 2010. Perioada analizată nu a fost una constantă din punct de vedere al accidentelor înregistrate, cel mai ridicat număr fiind evidențiat la nivelul anului 2018 (179 de accidente rutiere). Începând cu anul 2019, numărul accidentelor din municipiu de află în scădere continuă, în anul 2020 fiind cu 30,7% mai puține accidente față de 2018. Aceasta scădere este motivată și de contextul pandemic evidențiat începând cu anul 2020, restricțiile de circulație impuse având un aport substanțial la diminuarea deplasărilor realizate de către populație.

Din punct de vedere al victimelor, situația este una similară de fluctuație în perioada analizată. În cazul răniților ușor, numărul acestora a crescut cu 38,1% în perioada 2010-2020, pe când numărul răniților grav și a persoanelor decedate a scăzut cu 29,4%, respectiv 50%.

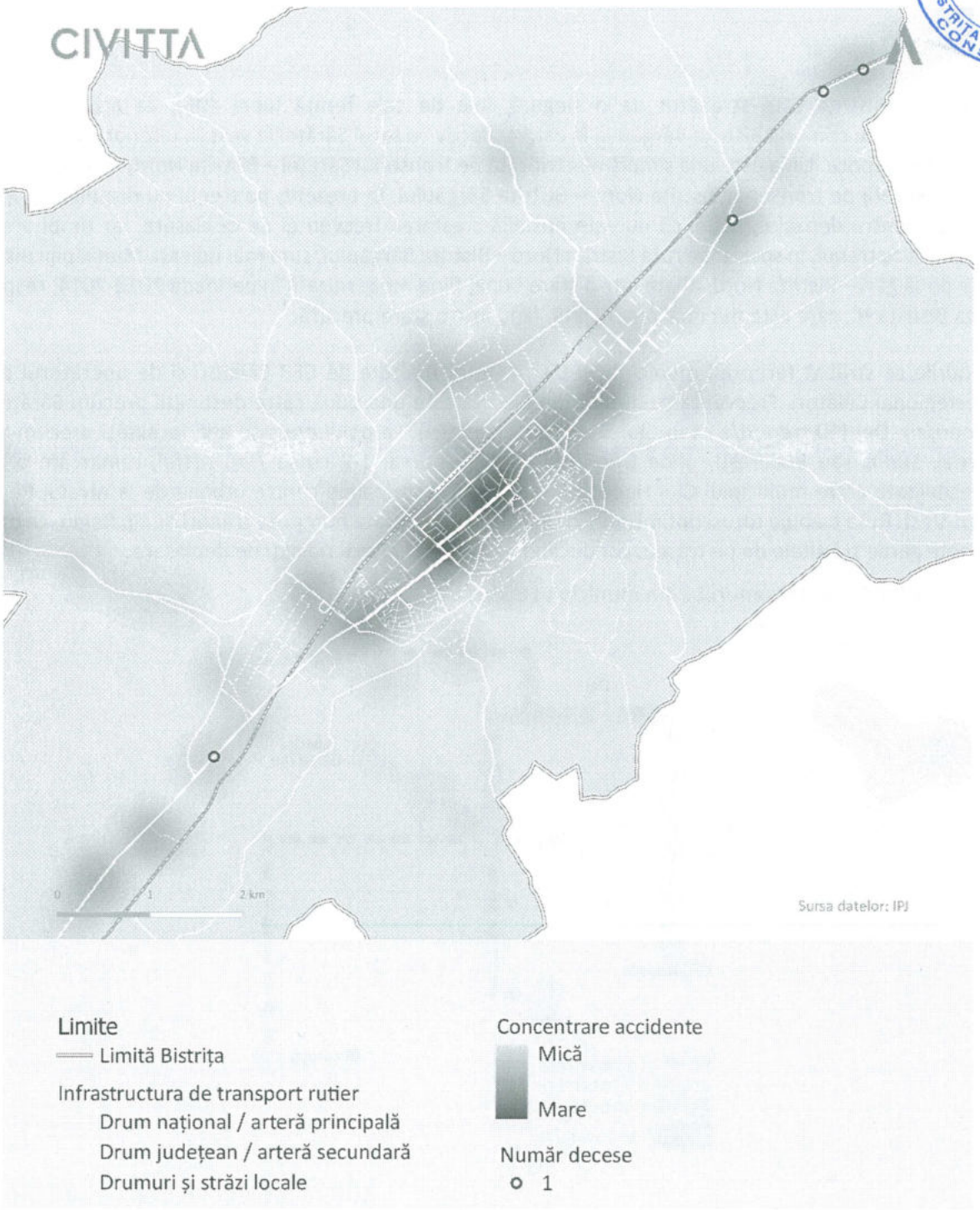
Figura 165. Accidente rutiere și victime aferente în municipiul Bistrița, 2010-2020

SURSA: IPJ

În ceea ce privește tipul accidentelor, este important de evidențiat accidentele care au implicat pietoni și bicicliști, acestea fiind două dintre cele mai vulnerabile categorii de participanți la trafic. În perioada analizată, numărul accidentelor cu pietoni s-a păstrat relativ constant, fiind evidențiată o medie de cca. 50 de accidente / an. Cele mai ridicate valori sunt regăsite la nivelul anilor 2014 (65 de accidente), respectiv 2017 (61 de accidente), iar în anul 2020 numărul acestora a fost de 40 de accidente. În cazul accidentelor care au implicat bicicliști, situația este una mai gravă, numărul acestora crescând de 3 ori în perioada analizată fiind înregistrate 30 de accidente în anul 2020.

Figura 166. Accidente rutiere în municipiul Bistrița, 2018

SURSA: IPJ

Ca localizare, conform datelor disponibile la nivelul 2018, se evidențiază concentrarea acestora la vest de drumul național DN17, cu precădere în zona centrală (Figura 166). Accidentele rutiere care au provocat decese sunt localizate exclusiv în lungul DN17, către ieșirile din zona de nord și de sud a municipiului. În anul 2020, străzile care au înregistrat un număr ridicat de accidente rutiere au fost DN17, str. Libertății, Calea Moldovei, bd. Independenței și bd. Republicii (între 7-15 accidente fiecare).

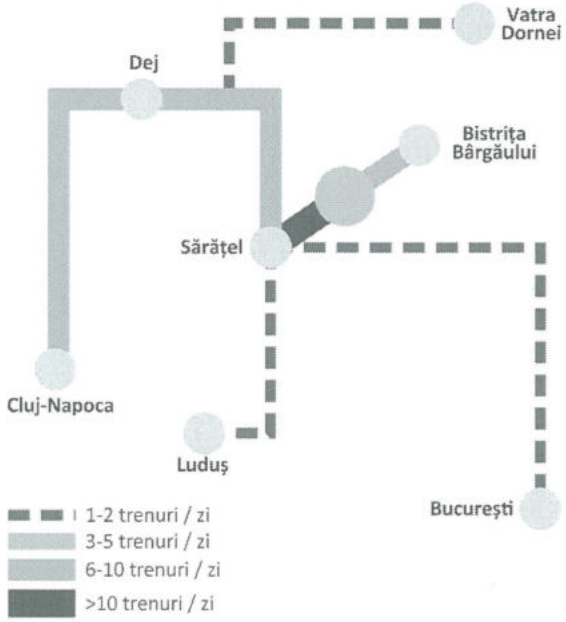
3.5.4. TRANSPORT PUBLIC

Transport feroviar

Municipiul Bistrița este străbătut de o singură linie de cale ferată (linia 406), ce asigură legătura municipiului cu comuna Bistrița Bârgăului la est, respectiv cu satul Sărățel la vest și, ulterior, cu municipiile Dej și Cluj-Napoca. Linia este una simplă electrificată pe tronsonul Sărățel – Bistrița Nord, respectiv simplă, neelectrificată pe tronsonul Bistrița Nord – Bistrița Bârgăului. În prezent, pe trenul nu dispune de spațiul necesar pentru depășire, astfel că nu este posibilă creșterea frecvenței de deplasare, iar timpi aferenți deplasării cu trenul, în special pe ruta Bistrița Nord – Bistrița Bârgăului, sunt mai ridicați. Municipiul dispune și de două gări – Bistrița Nord, aflată într-o stare bună, fiind modernizată în perioada 2012-2014, respectiv halta Bistrița H., care este minimal amenajată, fiind într-o stare precară.

Trenurile ce străbat teritoriul municipiului Bistrița sunt operate de CFR Călători și de operatorul privat Interregional Călători. Frecvența trenurilor din Bistrița este una bună către destinații precum Sărățel (12 trenuri/zi), Dej (10 trenuri/zi) sau Cluj-Napoca (9 curse/zi). La polul opus se află localități precum Vatra Dornei, Luduș sau București, unde frecvența este de numai 1-2 curse / zi. Astfel, remarcăm o bună accesibilitate către municipiul Cluj-Napoca, unul dintre principalele centre urbane de la nivelul Regiunii Nord-Vest. Ruta trebuie totuși optimizată, în prezent fiind operate numai de trenuri de tip Regio, ce opresc în toate gările și haltele de pe traseu, conducând astfel la timpi mai ridicați de deplasare.

Figura 167. Frecvența trenurilor din municipiul Bistrița

SURSA: MERSULTRENURILOR.INFOFER.RO

La nivel local, accesibilitatea către UAT-urile învecinate nu este una foarte ridicată, cu numai 3 localități (Sărățel, Livezile și Șieu-Măgheruș) putând accesa municipiul Bistrița pe cale feroviară în maxim 30 de minute, restul necesitând timpi mai ridicați de deplasare, ce ajung până la 67 de minute. Pentru cele 3 localități timpi de deplasare sunt comparabili cu cei pe cale rutieră, în unele dintre cazul fiind mai reduși pe cale feroviară (ex. Sărățel – Bistrița). Totodată, există un bazin de populație de cca. 6.300 de locuitori ce au în prezent acces la municipiul Bistrița în maxim 30 de minute.

Analizând și navetismul potențial[162], pe baza datelor disponibile la nivelul anului 2011[163] se evidențiază UAT-urile Șieu-Măgheruș (30,52%), Livezile (29,43%), Mărișelu (25,88%) și Șieu-Odorhei (25,60%), ca având cele mai ridicate valori ale acestuia. Se poate remarca în acest context o bază pentru dezvoltarea unui serviciu de tren metropolitan, optimizat pentru necesitățile locale, în special din punct de vedere al orelor de muncă. Un astfel de serviciu a fost analizat și la nivelul Planului Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2020-2030, unde municipiul Bistrița se situează pe locul 39 din 41 în prioritizarea trenurilor metropolitane la nivel național. Acest lucru îl face ca în prezent să dispună de un potențial redus pentru un astfel de serviciu, fiind nevoie investiții atât în modernizarea și dezvoltarea infrastructurii existente, cât și într-un demers de creștere a cererii (atât pentru navetism, cât și pentru turism), astfel încât să poată fi susținut serviciul de tren metropolitan.

Transport public județean

Municipiul Bistrița este conectat cu satele, comunele și orașele de la nivelul județului printr-o rețea de trasee de transport public rutier (autobuze / microbuze), circulând conform programului de transport organizat de Consiliul Județean Bistrița-Năsăud. În prezent, programul de transport județean a fost actualizat și este în procedură de licitație pentru distribuirea rutele către operatori. În cadrul programului de transport județean, 49 de trasee județene au originea în Municipiul Bistrița, iar majoritatea rutelor păstrează caracteristici similare cu vechiul program. Lungimea unor trasee este destul de mare, fiind propuse 2 trasee de 90-91km cu o frecvență foarte scăzută, de o cursă pe zi, pentru deservirea satelor din comuna Târlișua, iar alte 16 trasee cu originea în municipiul Bistrița sunt mai lungi de 60 km.

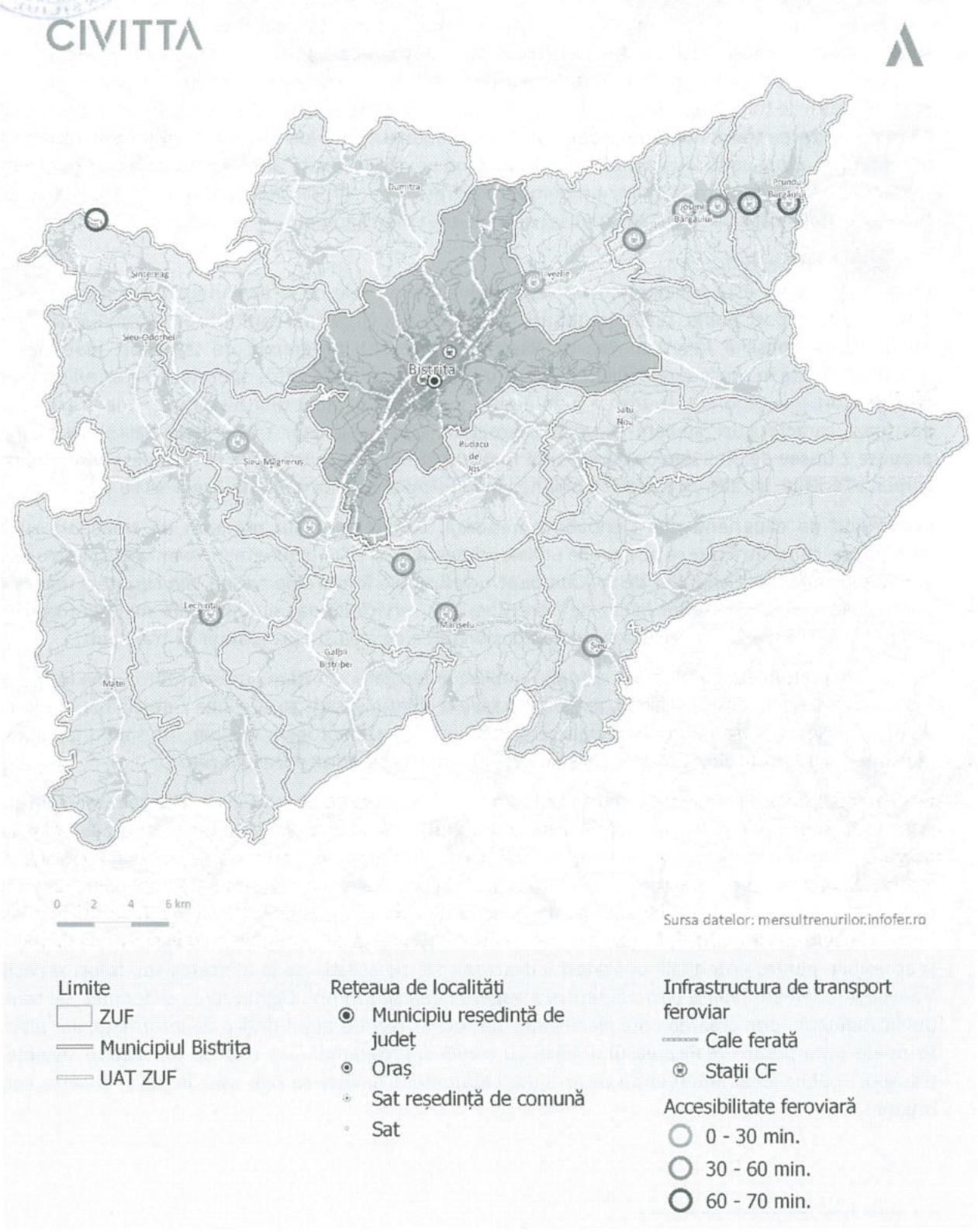
Construind pe experiența din perioada anterioară, cerințele noului program de transport sunt mai ambițioase, concentrându-se pe nevoile utilizatorilor și ale Consiliului Județean. Avantajele pentru pasageri derivă din creșterea cerințelor de calitate pentru vehiculele folosite pe trasee, din cerințele mai exigente pentru informarea călătorilor în caz de întreruperi ale serviciului dar și din cerințe mai riguroase pentru evaluarea performanțelor pe rută și implicit posibilitatea de a ajusta programul de transport.

La nivelul județului funcționează 2 autogări publice amenajate și dotate corespunzător, una în municipiul Bistrița și a doua în orașul Năsăud, iar toate traseele județene care au originea / destinația în municipiul Bistrița folosesc Autogara Bistrița. Suplimentar, în județ există autogara Beclean, un spațiu folosit pentru plecările / sosirile autobuzelor, dar care nu este amenajat sau dotat corespunzător.

Problemele principale ale sistemului de transport public județean nu sunt însă de deservire, ci de confort și acces la informație. Calitatea spațiilor de așteptare (stații în comune și autogări în orașe) este adesea precară, numărul autogărilor amenajate corespunzător este redus la nivel județean, iar accesul la informații privind rutele și orarul este foarte dificil. Informațiile disponibile în mediul online sunt limitate la pagina web a Consiliului Județean Bistrița-Năsăud, iar doar 8 trasee cu originea în municipiul Bistrița sunt incluse în aplicația Moovit[164], de planificarea a călătoriilor. Lipsa informațiilor cu un grad mare de încredere și accesibile pentru potențialii utilizatori îi descurajează pe aceștia de la a încerca sau folosi serviciile de transport județean, fiind o barieră pentru atragerea de călători noi. Digitalizarea sistemului de transport public județean, prin crearea unui planificator de rute ar rezolva acest deficit de informații, dar alternativ se poate opta pentru realizarea unui hărți cu rutele și programul, așa cum se practică în sistemele de transport public local, intervenție ce ar ajuta cetățenii să navigheze mai ușor în județ și către centrele urbane.

[162] Navetismul potențial este determinat de numărul locuitorilor care au locul de muncă în altă localitate față de cea de domiciliu. Acesta este exprimat ca % de salariați din total, ce au locul de muncă în altă localitate.
[163] Recensământul Populației și al Locuințelor, 2011.
[164] https://moovitapp.com

Figura 168. Accesibilitate pe cale feroviară, Zona Urbană Funcțională Bistrița

Sursa: Prelucrarea consultantului pe baza datelor furnizate de mersultrenurilor.infofer.ro

De asemenea, gradul de încredere în serviciile județene poate fi îmbunătățit suplimentar prin ajustarea programului de transport pe baza datelor reale din teren, colectate de sistemele ITS, dotări ale vehiculelor solicitate pentru prima dată în actuala procedură de delegare a gestiunii serviciului.

Transport public local

În municipiul Bistrița transportul public local este realizat cu autobuze și microbuze, de către operatorul privat SC Transmixt SA Bistrița. Delegarea gestiunii serviciului de transport public a fost realizată inițial în anul 2009 și ulterior în anul 2019, moment în care au fost impuse cerințe mai riguroase pentru furnizarea serviciilor la nivelul municipiului și localităților componente.

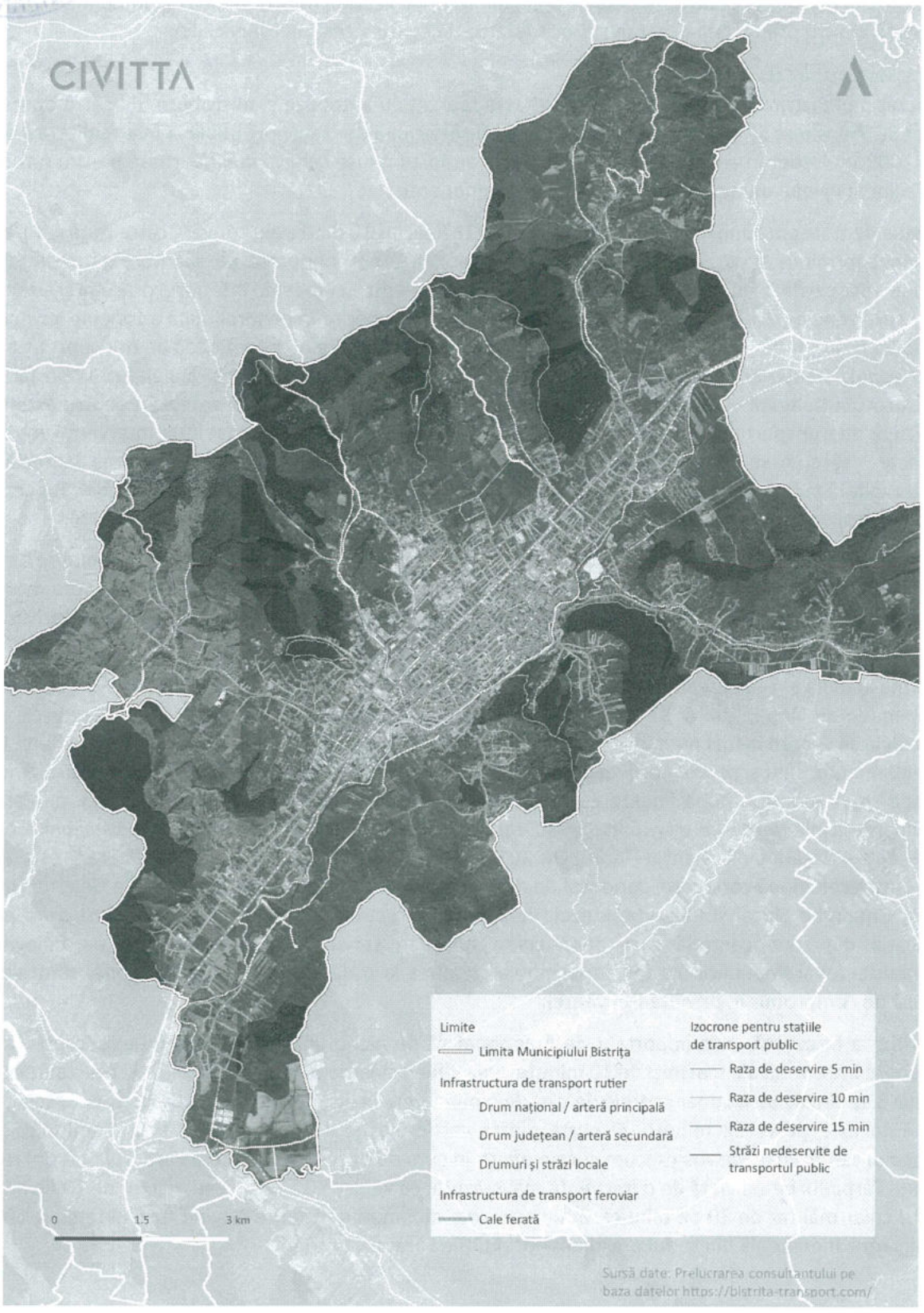
Rețeaua de transport public local este alcătuită din 18 linii, iar 10 dintre ele converg către zona gării, având un punct terminus acolo. Majoritatea liniilor funcționează preponderent pe axa nord-est – sud-vest a orașului, dar există 3 linii care asigură legături pe axa nord-vest – sud-est în interiorul orașului și altele care merg spre zonele peri-urbane. Rețeaua actuală asigură o acoperire în general bună a zonelor rezidențiale și a concentrărilor de locuri de muncă, dar există și câteva zone care nu beneficiază de transport local, mai exact zonele Dedeman, Subcetate, Drumul Tărpiului, Valea Rusului precum și angajatori importanți din oraș, precum Italtextil – TeraSteel/Teraplast. Zonele de expansiune prezintă provocări pentru extinderea serviciilor de transport public din cauza dezvoltării tramei stradale necoordonat între intervenții imobiliare distincte, așa cum se observă în cartierele Sub Cetate și Drumul Tărpiului unde trama stradală este subdezvoltată și face cu greu față traficului actual. De exemplu, simpla necorelare a străzilor Subcetate și Mușcatei obligă autobuzele de pe linia 13 să întoarcă în cartierul rezidențial.

Din punct de vedere al localizării stațiilor, majoritatea populației se afla la mai puțin de 15 minute de mers pe jos de o stație de autobuz, iar cea mai mare densitate de stații se regăsește în zonele cu cea mai mare densitate de populație, în zona centrală, în lungul bulevardelor Decebal și Republicii, de-a lungul străzilor Alexandru Odobescu, Bistricioarei dar și Drumul Cetății.

În forma actuală a rețelei se remarcă două coridoare importante pentru transportul public, pe bulevardele Independenței, Republicii și Decebal. Cel mai puternic coridor este pe bulevardul Republicii, unde vehiculele se succed la mai puțin de 5 minute. O frecvență similară este si pe strada Gării. Frecvențe bune, de 5-10 minute, sunt și pe axa nord-vest – sud-est, pe străzile Constantin Roman Vivu și Drumul Sigmirului. Situația se va modifica după finalizarea implementării celor 2 proiecte pentru promovarea deplasărilor nepoluante, Linia Verde de transport public, respectiv Reconfigurarea străzilor Gării – Decebal – Andrei Mureșanu – Năsăudului, finanțate prin POR 2014-2020. Dacă prin proiectul de reconfigurare este întărit unul dintre cele două coridoare, coridorul de mobilitate Linia Verde, amenajat pe străzile General Grigore Bălan, Gheorghe Șincai si Calea Moldovei, va concura direct cu cele 2 axe existente, deservind parțial populația din zona centrală care până acum foloseau serviciile de transport de pe bulevardele Independenței și Republicii. Astfel, coridorul va conduce la o deservire mai bună a zonei centrale, dar implică un compromis în privința frecvenței.

Referitor la frecvență, este important de menționat că pe nici o linie individuală nu există intervale de succedare între vehicule mai mici de 10 minute, linia 4 fiind singura pe care se circulă cu această frecvență, pe linia 3 se circulă astfel doar la orele de vârf de dimineața și în intervalul 13:00 -16:00, iar pe celelalte linii frecvența este peste 12 minute. O parte dintre cartierele periferice precum Valea Sigmirului, Valea Budacului sau Zăvoaia de Jos precum și cele aflate în curs de dezvoltare precum cartierul Sub Cetate sau Drumul Tărpiului beneficiază de o frecvență mai scăzută, cu vehicule ce se succed mai rar de 20 de minute, uneori chiar mai rar de 30 de minute. Zonele cu cele mai mari deficiențe privind frecvența sunt Ghinda, Sigmir, zona industrială din sudul orașului și localitățile Sărata și Viișoara.

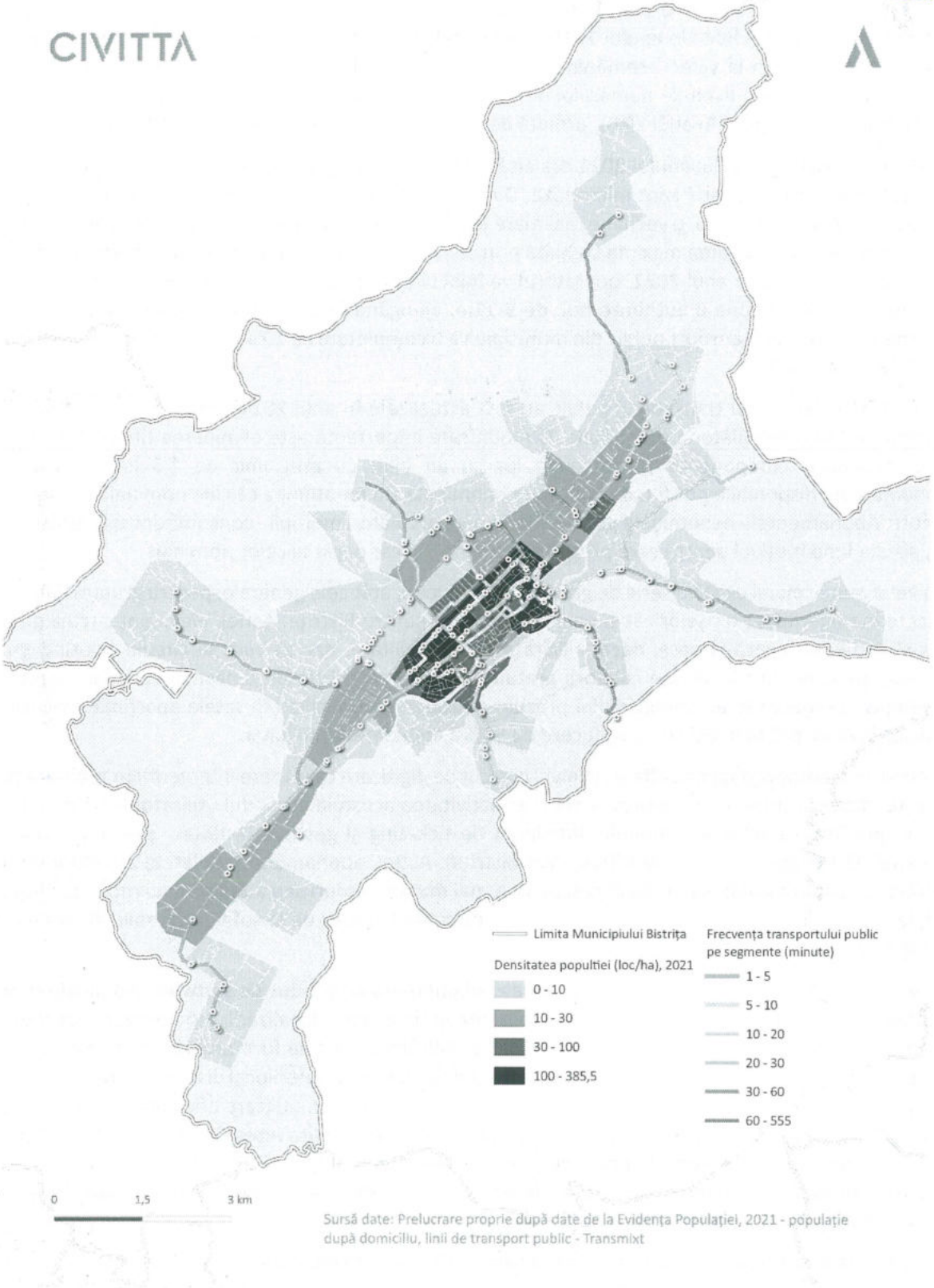
Figura 169 Nivelul de deservire al transportului public local, mun. Bistrița, 2022

Sursa: Prelucrarea consultantului pe baza datelor furnizate de Transmixt

ROMÂNIA Județul Bistrița-Năsăud, Municipiul Bistrița CONSILIUL LOCAL

Figura 170 Frecvența transportului public pe segmente (minute)

Sursa: Prelucrarea consultantului pe baza datelor de la Evidența Populației, 2021 și Transmixt

Utilizarea transportului public în municipiul Bistrița a fost afectată de pandemia Covid-19, mai ales în anul 2020, când pe durata stării de urgență (martie - mai) transportul public local a circulat la aproximativ 30% din capacitate. În lunile aprilie și mai 2020 numărul de călători a scăzut cu 53-63% față de numărul călătorilor din aceleași luni ale anului 2019. În plus, reluarea integrală a serviciului a condus la revenirea numărului de călători la valori asemănătoare cu cele din 2019 după 6 luni (noiembrie 2020). Cu toate acestea, dacă analizăm evoluția numărului de călători în perioada 2010 – 2020, se remarcă o tendință de creștere accentuată până în anul 2016, urmată de o scădere ușoară până în anul 2019.

Flota operatorului la nivelul anului 2021 era alcătuită din 55 de vehicule, dintre care 42 sunt autobuze, 6 sunt autobuze articulate și 7 sunt microbuze. Dintre autobuze, 25 au vechime mai mică de 8 ani, iar 17, autobuzele Mercedes Citaro, o vechime mai mare de 17 ani. Astfel, în anul 2021 vechimea medie a parcului auto a fost de 8 ani, valoarea maxima stabilită prin contractul de servicii publice, iar vechimea flotei active este în general bună. În anul 2022, operatorul va înlocui 8 autobuze de 12m cu vehicule mai noi și puțin poluante și va achiziționa 8 autobuze noi, de 9-11m, ajungând la o vechime a flotei mai mica de 7 ani. Suplimentar, flota de transport public din municipiu va fi completată cu 10 autobuze electrice achiziționate prin POR 2014-2020.

Tarifelor de călătorie cu transportul public au fost actualizate în anul 2020, concomitent cu modificarea tipurilor de titluri de călătorie disponibile. O modificare importantă este eliminarea titlurilor de călătorie către localitățile componente și înlocuirea lor cu un bilet cu preț unic de 1,8 lei. De asemenea, abonamentele disponibile pot fi nominale sau nenominale, cu mențiunea că cele nominale au prețuri mai scăzute. Abonamentele nenominale pot fi utilizate pentru călători multipli - concomitent sau succesiv, după caz, acesta fiind motivul pentru care prețul lor este mai ridicat decât al celor nominale.

La nivelul municipiului există o serie de gratuități și reduceri, atât cele generale, pentru grupuri vulnerabile, aplicate în majoritatea orașelor cât și unele particulare pentru Bistrița. Astfel, elevii pot circula gratuit în oraș și cartierele aparținătoare, daca solicită această facilitate, dar trebuie sa circule folosind un card nominal, pe care sunt încărcate călătorii gratuite. Suplimentar, cadrele didactice care fac naveta între localitățile componente ale municipiului precum și studenții domiciliați în satele aparținătoare, dar care studiază în oraș, pot beneficia de o reducere de 50% a abonamentului lunar.

Sistemul de transport public se află la un nivel crescut de digitizare ca urmare intervențiilor realizate pentru a crește eficiența serviciului și pentru a spori atractivitatea acestuia în rândul utilizatorilor. Din anul 2019 s-a început implementarea sistemului inteligent de ticketing și gestiune a flotei., precum și realizarea aplicației de transport public (TMX Transport Bistrița). Astfel, abonamentele/biletele achiziționate pot fi utilizate prin intermediul unui card contactless, a mai multor carduri sau a telefonului mobil ca dispozitiv, iar bilete pot fi achiziționate din mai multe surse (direct în autobuz de la șofer, prin aplicația mobila TMX Transport Bistrița, punct de vânzare fix).

În ceea ce privește managementul flotei, operatorul utilizează un produs de software personalizat pentru propriile nevoi care include printre altele: localizarea în timp real a localizării, monitorizare consum și alți parametrii tehnici specifici utilizării eficiente a flotei. Mizând pe datele furnizate de sistemele mijloacelor de transport în comun, operatorul monitorizează stilul de condus al șoferilor și dispune de personal calificat care ghidează șoferii către un mod de condus ecologic și eficient (ex. utilizare eficientă a ambreiajului și a frânei). Sistemul utilizat de operatorul Transmixt prezintă caracteristica integrării tuturor funcționalităților într-un singur sistem inteligent de ticketing și management al flotei, iar sistemul permite integrarea altor componente ulterior (panouri afișaj general, includerea în sistem a altor servicii de mobilitate precum bike-sharing, management parcare, etc.).

Concluzionând, la nivelul municipiului sunt necesare eforturi suplimentare pentru înnoirea vehiculelor de transport public și retragerea treptată a vehiculelor cu o vechime mai mare de 15 ani, precum și continuare procesului de digitizare al operatorului ți și flotei de vehicule. Având în vedere implementarea coridoarelor

de mobilitate la nivelul orașului este necesară monitorizarea riguroasă a parametrilor de operare pentru noile trasee.

3.5.5. DEPLASĂRI NEMOTORIZATE

Deplasări pietonale și deplasarea persoanelor cu mobilitate redusă

Municipiul Bistrița este unul dintre primele orașe de talie medie din România care a început demersul de dezvoltare a infrastructurii pietonale încă din perioada de programare 2007-2013, investind în pietonalizare și oferind o atenție ridicată integrării soluțiilor din punct de vedere arhitectural. Rețeaua pietonală din Bistrița este alcătuită din străzi și spații pietonale, trotuarele aferente circulațiilor, respectiv aleile/străzile aferente parcurile, precum și principalele spații publice din municipiu. Printre străzile pietonale din municipiu se numără str. Liviu Rebreanu, str. Alexandru Vlahuță sau str. Spiru Haret, cărora li se adaugă și pasajele pietonale distribuite la nivelul zonei centrale, dar și alei pietonale care asigură legătura peste râul Bistrița sau în interiorul cartierelor de locuințe colective. Totodată, se remarcă prezența unor parcuri, cel mai important și mai amplu fiind Parcul Municipal, precum și mai multe piețe amenajate (ex. Piața Centrală, Piața Unirii, Piața Mică etc.).

În ceea ce privește trotuarele, cele mai generoase se regăsesc în lungul circulațiile majore, precum bulevardele Decebal și Republicii sau străzile Gheorghe Șincai și Nicolae Titulescu. Dimensiunile ample ale profilului stradal, dar și ale trotuarelor aferente evidențiază un potențial ridicat de amenajare corespunzătoare, ce poate include mobilier urban și/sau vegetație de aliniament, acolo unde acestea nu există deja.

De asemenea, în prezent, se remarcă o serie de proiecte planificate de către autoritățile locale, orientate către îmbunătățirea infrastructurii dedicate deplasărilor pietonale, după cum urmează:

- Reconfigurarea axei de transport public pe traseul str. Gării – b-dul Decebal – str. Andrei Mureșanu – str. Năsăudului, ce vizează inclusiv amenajarea unor trasee pentru mijloacele de transport nemotorizate (în implementare);
- Amenajarea unui parc pe malurile râului Bistrița în localitatea componentă Viișoara, inclusiv amenajarea aleilor pietonale și crearea trotuarelor (în implementare);
- Coridor verde de mobilitate urbană în centrul istoric al municipiului Bistrița (depus pe POAT);
- Coridor de mobilitate durabilă aferent râului Bistrița – Linia Albastră (depus pe POAT);
- Coridor de mobilitate Calea Clujului – Drumul Cetății (planificat 2021-2027).

Cu toate acestea, mare parte din infrastructura pietonală se regăsește exclusiv la nivelul zonei centrale. Problemele de conectivitate pietonală apar în legătura zonei centrale cu zonele din imediata vecinătate a acesteia, ce găzduiesc o parte semnificativă din infrastructura școlară existentă (zona dintre bd. Decebal și bd. Republicii, zona aflată la vest de str. Alexandru Odobescu). În lipsa unor legături pietonale facile și sigure, care să permită deplasarea în siguranță a elevilor cu transportul public și ulterior pe jos către unitățile de învățământ, mare parte dintre aceștia sunt transportați la școală direct de către părinți cu autovehiculul personal. Astfel, se creează zone congestionate în jurul școlilor în intermediul intervalelor orare de începere și terminare a cursurilor, precum și la o scădere a siguranței în jurul acestora ca urmare a traversării zonelor de flux ridicat de mașini. Pentru ameliorarea situației actuale, este necesară conturarea unor trasee sigure, corelate cu rețeaua de transport public local, care să permită deplasarea în siguranță a elevilor.

Figura 171. Străzi și spații pietonale existente în municipiul Bistrița

SURSA: GOOGLE MAPS, HTTPS://BISTRITA-CITY.MAP2WEB.EU/

O altă problemă identificată la nivelul rețelei pietonale este marcată de legăturile precare și indirecte între zona centrală și Parcul Municipal. Deși există o serie de legături pietonale către zona parcului, acestea nu sunt eficiente și de cele mai multe ori prezintă un traseu întrerupt. Parcul Municipal este unul dintre obiectivele principale de interes din municipiu, astfel că legăturile către acestea trebuie întărite, creându-se circulații pietonale coerente.

Calitatea infrastructurii pietonale este, de asemenea, una predominant redusă, cu multiple străzi care dispun de trotuare degradate, inexistente sau subdimensionate, regăsite atât la nivelul zonei centrale, cât și în alte cartierele din municipiu (ex. trotuare inexistente – cartiere Petre Ispirescu, Șesul de Jos; trotuare subdimensionate – cartiere Independenței, Ștefan cel Mare, Subcetate; trotuare degradate – cartiere Decebal, Independenței, Andrei Mureșanu, Ștefan cel Mare). Această problemă este corelată și cu cea a parcărilor neregulamentare din municipiu, întrucât multe dintre acestea sunt evidențiate la nivelul trotuarelor și reprezintă un obstacol adițional pentru utilizatori, conducând chiar la situații în care pietonii sunt nevoiți să utilizeze carosabilul pentru deplasare, scăzând astfel siguranța în trafic pentru aceasta categorie de participanți.

Figura 172. Parcări neregulamentare în municipiul Bistrița

SURSA: ARHIVA CONSULTANTULUI

La nivelul municipiului sunt evidențiate probleme și în ceea ce privește accesibilizarea pentru persoanele cu mobilitate redusă. Deși există o serie de demersuri începute o dată cu procesul de pietonalizare (ex. amenajarea trecerilor de pietoni înălțate la nivel cu trotuarul în continuarea pasajelor pietonale – str.

Dornei, str. Gheorghe Șincai etc.), acestea nu sunt suficiente pentru a acoperi toate nevoile acestei categorii de participanți la trafic. Pe de o parte, este nevoie de extinderea măsurilor adoptate până în prezent, iar pe de altă parte este nevoie de diversificarea acestora astfel încât să faciliteze deplasarea și pentru alte categorii (ex. semnale auditive, marcaje tactile etc.).

Corelând toate aceste informații, se poate evidenția faptul că municipiul Bistrița se află într-un demers de dezvoltare a zonelor pietonale, care trebuie gestionat și extins corespunzător pentru a acoperi și nevoile care nu au fost abordate până în prezent. Acest lucru este important și în contextul în care dimensiunile reduse ale municipiului, precum și configurația acestuia, îl fac să fie un oraș prielnic pentru dezvoltare pe baza conceptului de oraș de 15-minute, în care locuitorii au acces la cât mai multe servicii necesare într-un interval de 15 sau mai puține minute de mers pe jos sau cu bicicleta față de locuință.

Deplasări cu bicicleta

Infrastructura destinată deplasărilor cu bicicleta este în curs de dezvoltare la nivelul municipiului Bistrița, prin intermediul proiectului de amenajare a pistelor de biciclete în municipiul Bistrița, aflat în prezent în curs de implementare și prin intermediul căruia urmează să se amenajeze o rețea velo de circa 26 de km de piste de bicicliști (Figura 173 pe 28 dintre străzile municipiului, precum și un sistem de bike-sharing alcătuit din 7 stații, ce vor găzdui un total de 175 de biciclete, 10 dintre acestea fiind electrice[165].

Pe lângă această rețea, municipiul mai are planificate și o serie de proiecte privind amenajarea coridoarelor de mobilitate, ce includ și piste pentru biciclete. Acestea sunt următoarele:

- Coridor verde de mobilitate urbană în centrul istoric și municipiul Bistrița, ce prevede amenajarea pistelor de biciclete și a străzilor de tip shared-space pe străzile V. Nașcu, G. Coșbuc, Constantin Dobrogeanu Gherea, C. Porumbescu, A. Vlahuță, N. Titulescu, Dogarilor, M. Kogălniceanu și Țibleșului;
- Coridor de mobilitate durabilă aferent râului Bistrița, ce prevede crearea unui culoare verde de mobilitate destinată bicicliștilor și pietonilor;
- Coridor de mobilitate Calea Clujului – Drumul Cetății, cu o distanță de aprox. 7 km, ce va include și amenajarea pistelor de biciclete.

În prezent, conform datelor disponibile la momentul realizării prezentului document, au fost implementate pistele de biciclete de pe străzile Romană, Dimitrie Cantemir, Grănicerilor (parțial) și Drumul Dumitrei Vechi, urmând ca în perioada 2021-2022 să fie amenajate și restul pistelor de biciclete planificate. Forma finală a rețelei planificate se va încadra într-un grid general de 300-350 m, existând totuși zone unde acesta ajunge chiar și la 500-700m (ex. str. Subcetate, str. Drumul Dumitrei Vechi etc.), dar și zone unde aceasta se va suprapune pe un grid de 200-300m (cartiere precum Petre Ispirescu, Ștefan cel Mare, Centru etc.).

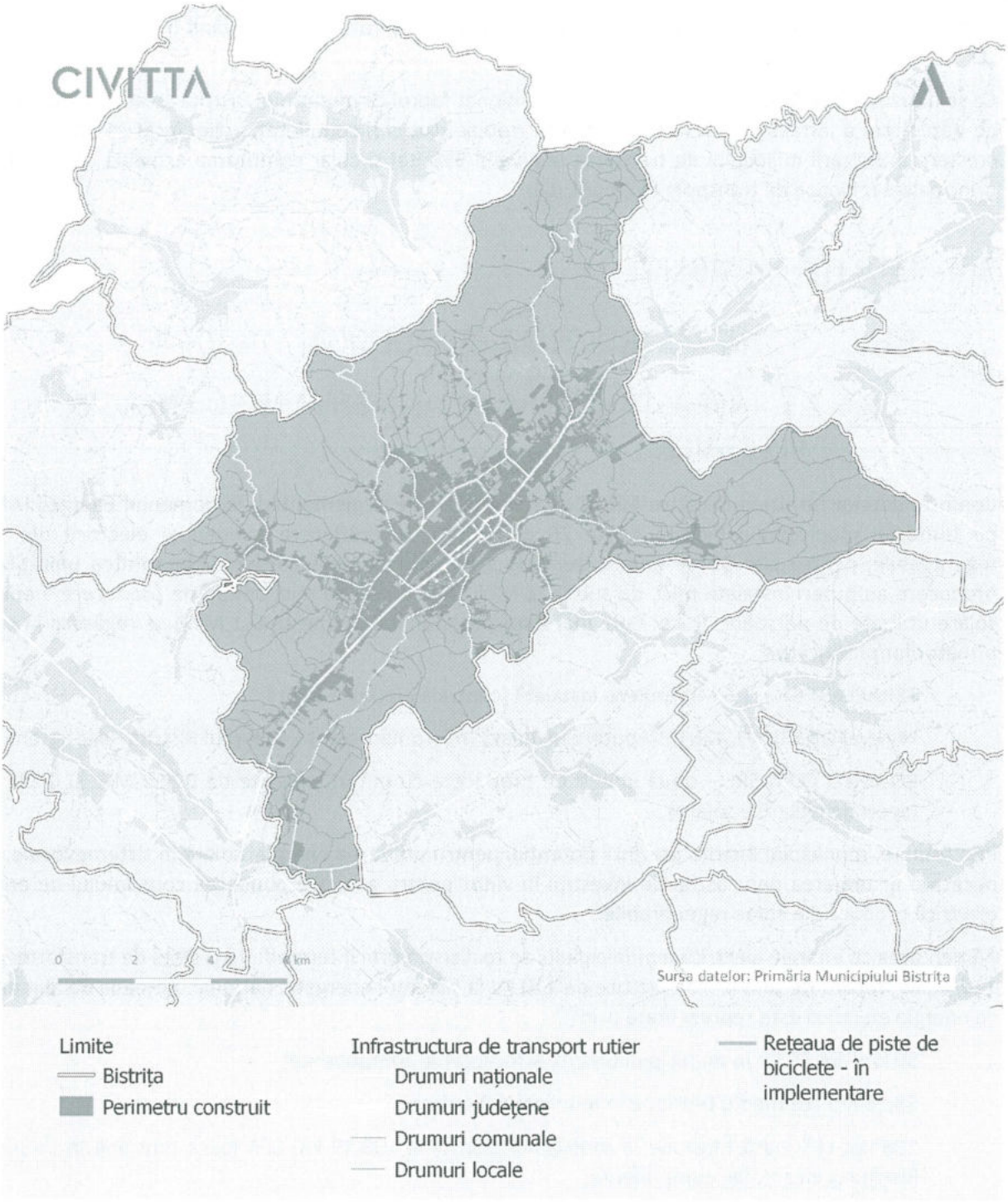
Luând în considerare faptul că o rețea optimă se constituie în jurul unor cadrane de 250-350m, se poate observa că rețeaua aferentă municipiului Bistrița este numai parțial optimizată, fiind necesară crearea unei rețele secundare acolo unde cadranele depășesc 350m. Aceasta poate fi alcătuită fie din noi piste de biciclete, fie prin amenajarea măsurilor de calmare a traficului pe străzi secundare din zonele rezidențiale, în special în cazul cartierelor de locuințe colective.

Extinderea rețelei este necesară și pentru deservirea completă a municipiului, întrucât zone precum Șesul de Jos, Subcetate sau Unirea sunt insuficient deservite. Zona Subcetate este una dintre principalele zone de dezvoltare de la nivelul municipiului, astfel că o dată cu finalizarea proiectelor de densificare planificate

[165] Primăria Municipiului Bistrița, Amenajare piste de cicliști în municipiul Bistrița – Etapa 1, 2021 - https://www.primariabistrita.ro/amenajare-piste-de-ciclisti-in-municipiul-bistrita-etapa-1/

pentru anii următori, deservirea precară cu piste de biciclete va deveni o problemă din ce în ce mai pregnantă la nivel local.

Figura 173. Rețeaua de piste de biciclete a municipiului Bistrița - în implementare

SURSA: PRELUCRAREA CONSULTANTULUI PE BAZA DATELOR FURNIZATE DE PRIMĂRIA MUNICIPIULUI BISTRIȚA

Pe lângă pistele de biciclete, sunt importante și dotările conexe care să faciliteze utilizarea bicicletelor în teritoriu. În prezent, municipiul Bistrița nu dispune de dotările suport necesare pentru a asigura staționarea în siguranță a bicicletelor, fiind nevoie de amplasarea unor rastele și/sau parcări de biciclete securizate în punctele cheie din municipiu, dar și în zonele rezidențiale ale acestuia. Este important ca rastelele utilizate să permită securizarea atât la nivelul cadrului, cât și la nivelul roții, acestea având o formă de „U" sau de „O".

Ca și în cazul deplasărilor pietonale, este de menționat faptul că municipiul Bistrița se află într-un demers de dezvoltare a infrastructurii velo, demers ce trebuie extins și completat, astfel încât să fie asigurată o creștere a utilizării mijlocului de transport la nivelul Bistriței și chiar conturarea acestuia ca unul dintre principalele mijloace de transport din municipiu.

3.6. UTILITĂȚI PUBLICE

3.6.1. INFRASTRUCTURA ENERGETICĂ

3.6.1.1. INFRASTRUCTURA DE ALIMENTARE CU ENERGIE ELECTRICĂ

Conform datelor furnizate de către Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei (ANRE), pe teritoriul municipiului Bistrița există 26 de unități de producere a energiei electrice din surse regenerabile, pentru alte 53 de unități existând avize tehnice de racordare. Majoritatea unităților de producere au puteri instalate mici, de sub 0,01 MW, fiind vorba de mici unități de producere a energiei solare utilizate de persoane fizice. Cele mai mari puteri instalate (peste 0,1 MW) se regăsesc în cadrul următorilor producători:

- TERAPLAST SA – 1,6 MW putere instalată (centrală electrică solară);
- Mineral Oil SRL – 1,426 MW putere instalată (microhidrocentrală pe râul Bistrița – lac agrement).
- POLIMED COM SRL – două unități de producere cu puteri instalate de 0,668 MW și 0,332 MW (centrale electrice solare).

Prin urmare, municipiul Bistrița prezintă potențial pentru utilizarea energiei solare în sisteme locale, fiind necesară încurajarea unor astfel de investiții în viitor pentru a crește ponderea consumului de energie electrică produsă din surse regenerabile.

Alimentarea cu energie electrică a municipiului se realizează prin intermediul a 3 stații de transformare de 110/20 kV, racordate prin liniile electrice de 110 kV la sistemul energetic național. Rețeaua de alimentare cu energie electrică este reprezentată prin[166]:

- 30 km LEA 20 kV în municipiul Bistrița și localitățile componente;
- 53,15 km LES mediu tensiune în municipiul Bistrița;
- 108 km LES joasă tensiune în municipiul Bistrița și 108,49 km LEA joasă tensiune în municipiul Bistrița și localitățile componente;
- 103 posturi trafo zidite în municipiul Bistrița și localitățile componente și 35 posturi trafo aeriene în municipiul Bistrița.

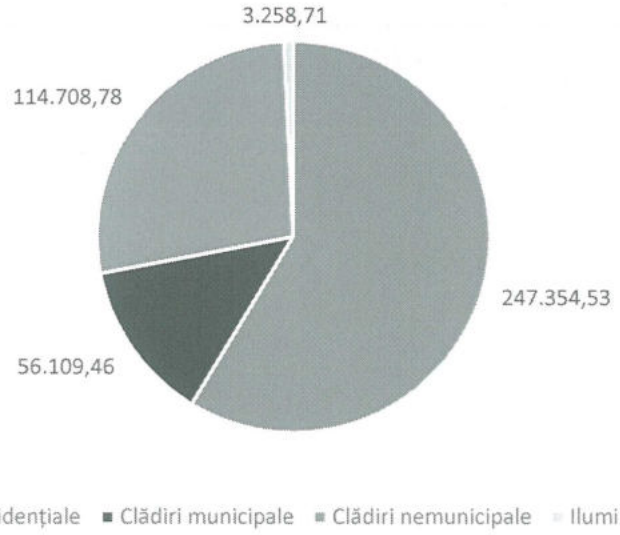
[166] Cf. Plan de acțiune pentru energie durabilă și climă al municipiului Bistrița, 2019.

În anul 2018, consumul total de energie în municipiul Bistrița a fost de 418.172,776 MWh/an pentru un număr total de 32.295 locuri de consum. Din totalul consumului, circa 59 % (247.354,534 MWh/an) s-a datorat consumatorilor casnici (30.637 locuri de consum – aproape 95 % din total). Figura de mai jos ilustrează repartiția consumului de energie electrică pe categorii de consumatori. Se remarcă faptul că, **dintre consumatorii non-casnici, clădirile municipale reprezintă circa o treime din totalul consumului de energie electrică**.

Municipiul Bistrița deține un sistem de baze de date (*Energy Management System*) care centralizează informații despre consumurile de energie înregistrate la nivelul clădirilor municipale. Este importantă implementarea unui sistem de management energetic care să asigure implementarea efectivă a proiectelor din domeniul energiei, precum și achiziția mai eficientă de energie termică și electrică pentru consumatorii publici[167].

Rețeaua de distribuție a energiei electrice deservește, în prezent, toate localitățile din municipiul Bistrița, inclusiv noile zone rezidențiale dezvoltate în ultimii ani.

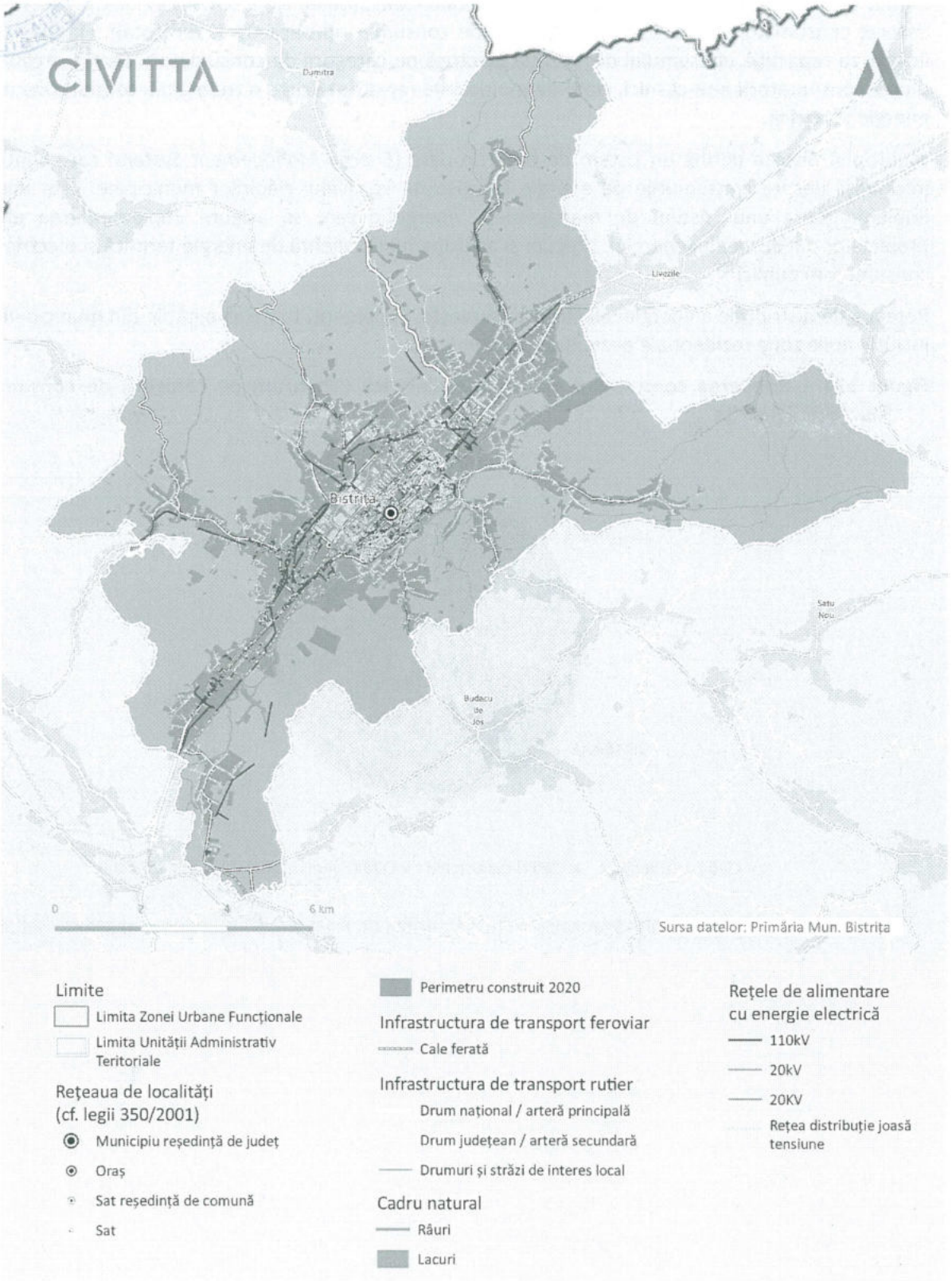
Figura 174 – Ponderea consumului de energie electrică (Mwh/an) pe categorii de consumatori în Municipiul Bistrița

Sursa: Prelucrare date Planul de Acțiune pentru Energie Durabilă și Climă al Municipiului Bistrița

[167] Cf. Plan de acțiune pentru energie durabilă și climă al municipiului Bistrița, 2019.

Figura 175 – Rețeaua de alimentare cu energie electrică în municipiul Bistrița

Sursa: Prelucrare după date furnizate de Primăria Municipiului Bistrița

3.6.1.2. INFRASTRUCTURA DE ALIMENTARE CU ENERGIE TERMICĂ

În municipiul Bistrița **nu există un sistem centralizat de alimentare cu energie termică**, fiind utilizate sisteme individuale de încălzire, bazate în principal pe rețeaua de alimentare cu gaze naturale – vezi subcapitolul următor. Planul de acțiune pentru energie durabilă și climă al municipiului Bistrița estimează că 88 % din locuitorii municipiului folosesc ca sursă de încălzire gazele naturale. Randamentul acestor sisteme de alimentare cu energie termică este însă unul scăzut, majoritatea locuințelor nefiind izolate termic.

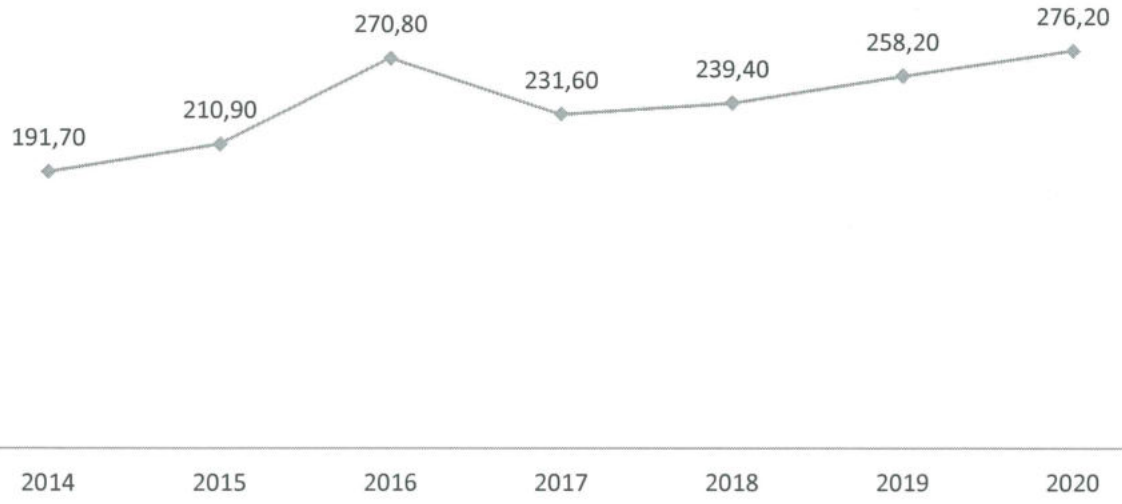
Astfel, sistemul centralizat de energie termică nu mai este funcțional din anul 2007 – ultimul an pentru care există date privind energia termică distribuită populației în baza de date INSSE. De altfel, sistemul ajunsese chiar și în anii anteriori (2005, 2006) să funcționeze la sub 10 % din capacitatea la care funcționa în anul 1993.

3.6.1.3. INFRASTRUCTURA DE ALIMENTARE CU GAZE NATURALE

Alimentarea cu gaze naturale a municipiului Bistrița se face din structura gazeiferă Fântânele din comuna Matei, județul Bistrița-Năsăud. Rețeaua de gaze naturale a municipiului este gestionată de compania E.ON Energie România S.A[168].

Ca urmare a creșterii consumului de gaze naturale în rândul populației și al agenților economici, este necesară dublarea capacității de transport a conductelor de gaze naturale ce alimentează municipiul. În prezent, doar 51 % din totalul străzilor existente la nivelul municipiului beneficiază de prezența rețelelor de gaze naturale. Cu toate acestea, cele 200 de străzi neracordate sunt locuite de mai puțin de 12 % din populația orașului[169].

Figura 176 – Evoluția lungimii conductelor de distribuție a gazelor în perioada 2014-2020, în Municipiul Bistrița

SURSA: TEMPO INS (2021) – GOS116A

[168] *Ibidem.*
[169] *Ibidem.*

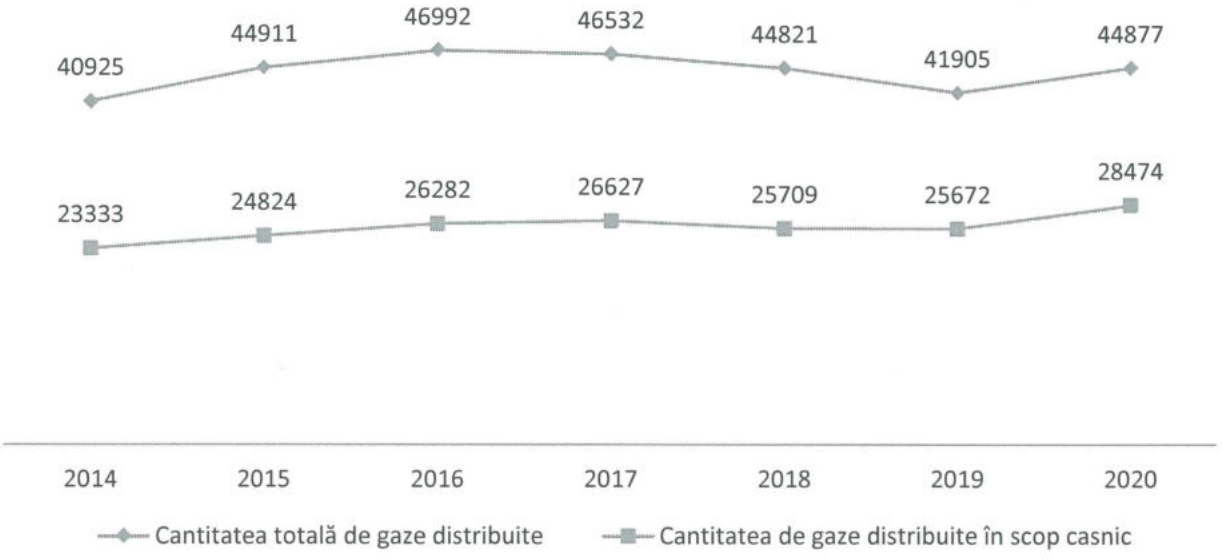
Lungimea rețelei de alimentare cu gaze naturale a crescut considerabil în municipiul Bistrița în ultimii ani, de la 191,70 km în 2014 la 276,20 km în 2020 – o creștere cu 84,5 km (circa 43 %).

Prin urmare, în perioada 2014-2020 a crescut și cantitatea de gaze distribuite, de la 40.925 mii mc în 2014 la 44.877 mii mc în 2020 (creștere cu circa 10 %). Din această cantitate, circa 63 % a fost distribuită în anul 2020 pentru uz casnic (față de 57 % în anul 2014), rezultând un consum de circa 300 mc/locuitor (față de 252 mc/locuitor în 2014)[170]. Se poate afirma astfel că cea mai mare parte a extinderilor realizate pentru rețeaua de alimentare cu gaze naturale au vizat zonele rezidențiale.

De altfel, conform Planului de Acțiune pentru energie durabilă și climă al municipiului Bistrița, consumul energetic pentru încălzirea locuințelor cu gaze naturale a fost în anul 2018 de 248.984,083 MWh/an. Pentru același an, consumul energetic pentru încălzirea clădirilor municipale a fost de 56.381,553 MWh/an, iar cel pentru încălzirea clădirilor nemunicipale a fost de 115.391,701 MWh/an. Se remarcă, la fel ca în cazul consumului de energie electrică, faptul că cea mai mare pondere este reprezentată de consumul pentru încălzirea locuințelor, urmate de clădirile nemunicipale și de cele municipale.

Zonele nedeservite în prezent de rețeaua de distribuție a gazelor naturale sunt: zona Drumul Cetății – Simion Mândrescu și zona valea Budacului din municipiul Bistrița, noile zone rezidențiale din Unirea (inclusiv zona aerodromului), sud-vestul localității Viișoara și localitățile Slătinița și Sărata.

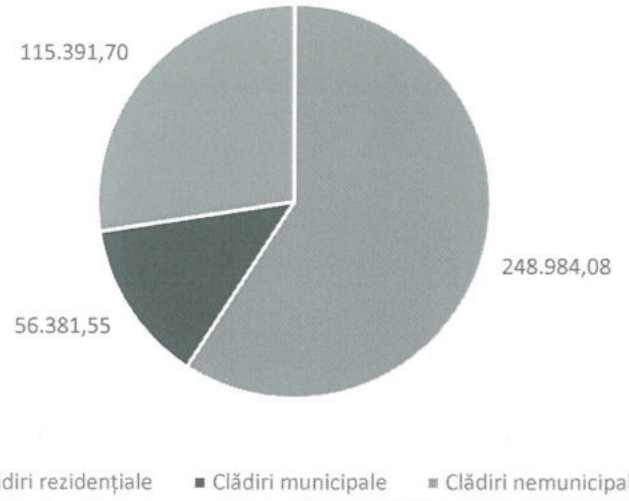
Figura 177 – Evoluția cantității de gaze naturale distribuite în perioada 2014-2020, în Municipiul Bistrița

SURSA: TEMPO INS (2021) – GOS118A

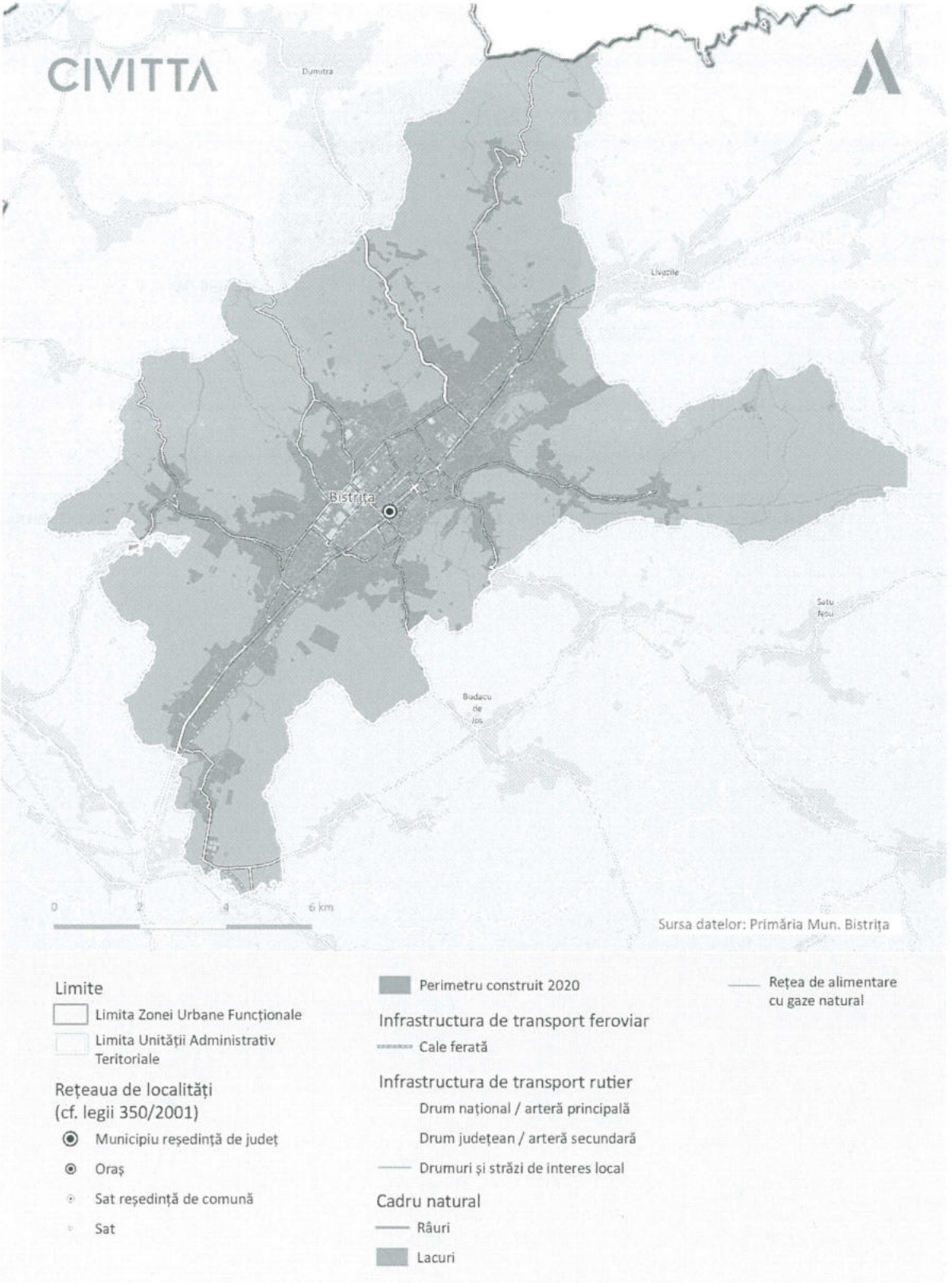
[170] Considerând populația după domiciliu la 1 ianuarie 2020 de 94.625 locuitori, conform INS Tempo.

Figura 178 – Ponderea consumului energetic (Mwh/an) pentru încălzire pe categorii de consumatori în municipiul Bistrița

Sursa: Prelucrare date Planul de Acțiune pentru Energie Durabilă și Climă al Municipiului Bistrița

Figura 179 – Rețeaua de distribuție gaze naturale în municipiul Bistrița

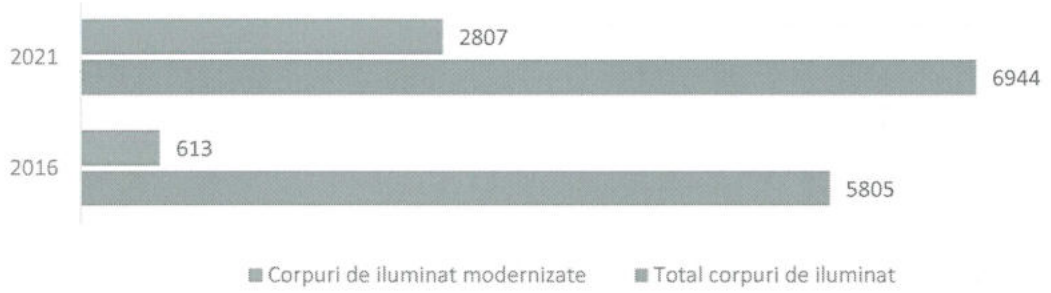
Sursa: Prelucrare după date furnizate de Primăria Municipiului Bistrița

3.6.1.4. INFRASTRUCTURA DE ILUMINAT PUBLIC

Serviciul de iluminat public al municipiului Bistrița (inclusiv localitățile componente) este delegat societății ELBA-COM SA din iunie 2021.

Lungimea rețelei de iluminat public era, în 2021, de 182,85 km, în creștere față de anul 2016 (+13,73%), când lungimea rețelei era de doar 160,77 km. În aceeași perioadă, a crescut atât numărul total de corpuri de iluminat (de la 5.805 la 6.944), cât și numărul de corpuri de iluminat modernizate (de la 613 la 2.807). Astfel, în 2021 ponderea corpurilor de iluminat modernizate (tehnologii eficiente din punct de vedere energetic) era de circa 40 % din totalul corpurilor de iluminat. În ciuda progresului înregistrat în modernizarea sistemului de iluminat public, sunt necesare în continuare investiții pentru extinderea și reabilitarea rețelelor din municipiu. De asemenea, poate fi luată în considerare utilizarea parțială a energiei din surse regenerabile (de exemplu, energia solară) pentru sistemul de iluminat public. De altfel, Primăria Municipiului Bistrița derulează un proiect în valoare de circa 4 milioane de euro, care prevede că pe un număr de 36 de străzi se vor executa lucrări de modernizare a sistemului de iluminat public[171].

Figura 180 – Evoluția numărului de corpuri de iluminat în Municipiul Bistrița (2016-2021)

Sursa: Date furnizate de către Primăria Municipiului Bistrița

În anul 2018, consumul de energie electrică pentru iluminatul public al municipiului era de 3.258,714 MWh/an, conform Planului de Acțiune pentru Energie Durabilă și Climă al Municipiului Bistrița.

Conform datelor furnizate de către Direcția Servicii Publice Bistrița în anul 2021, 127 de străzi din municipiu prezentau disfuncții în ceea ce privește iluminatul public stradal. În cazul a 88 de străzi, rețeaua de iluminat public lipsește complet. De asemenea, în 21 de parcări din municipiu nu există iluminat public.

Circa 49 % din rețeaua de iluminat public a municipiului necesită măsuri de reabilitare. Astfel, sunt necesare intervenții pe străzile care au în prezent rețele de iluminat aeriene și pe cele care au corpuri de iluminat cu vapori de sodiu/mercur.

3.6.2. INFRASTRUCTURA DE TELECOMUNICAȚII

Municipiul Bistrița și localitățile componente nu se află pe lista zonelor albe NGN (Next Generation Network) întocmită de către Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (ANCOM) în anul 2018, fiind astfel **deservit de rețele fixe cu viteze de peste 30 Mbps (broadband) de acces la Internet.** Din informațiile furnizate de către primărie, municipiul Bistrița nu a dezvoltat o rețea fixă de acces broadband cu scopul de a închiria infrastructura către firme specializate, accesul la Internet de mare viteză realizându-se exclusiv prin intermediul rețelelor dezvoltate de către operatorii privați.

[171] https://www.ziardebistrita.ro/ioan-turc-iluminatul-public-inregistreaza-iar-sincope-la-bistrita/

Municipiul Bistrița gestionează însă propria infrastructură cuprinzând 2 tronsoane de fibră optică ce conectează diferite imobile în care funcționează compartimente ale primăriei, asigurând astfel accesul la propriul centru de date.

În decembrie 2021, municipiul Bistrița nu avea încă acces la tehnologia 5G[172].

Din mai 2021, în urma unui contract de prestări servicii încheiat cu Vodafone România SA, **este asigurat accesul la Internet folosind conexiune Wi-Fi în 11 locuri din municipiul Bistrița**, fiind acoperite zone din toate localitățile componente:

- Strada Liviu Rebreanu, centrul zonei pietonale;
- Parcul municipal, zona Centrului Cultural Municipal;
- Parcul municipal, zona Casa Ema;
- Parcul municipal, zona Hotel Metropolis;
- Piața Centrală, zona din jurul Bisericii Evanghelice;
- Viișoara, zonă parcare lângă biserică;
- Sărata, zona între biserici;
- Sigmir, zona casa teren sport – biserica;
- Unirea, zona școală – biserică;
- Slătinița, zona școală-biserică;
- Ghinda, sens giratoriu.

3.6.3. INFRASTRUCTURA DE ALIMENTARE DE APĂ POTABILĂ ȘI GESTIUNE A APELOR UZATE

Municipiul Bistrița este membru al Asociației de Dezvoltare Intercomunitară pentru Servicii de Alimentare cu Apă și de Canalizare în județul Bistrița-Năsăud, având ca operator regional societatea SC Aquabis SA Bistrița-Năsăud, aflată sub autoritatea Consiliului Județean Bistrița-Năsăud.

Municipiul Bistrița dispune de două surse de alimentare cu apă[173]:

- Sursa Cușma, o sursă subterană, situată la o distanță de 21 km de Bistrița, la poalele Munților Călimani, în localitatea Cușma. Debitul captat provine de la mai multe izvoare subterane și de la un pârâu de suprafață, cu o capacitate ce a crescut în funcție de nevoile de consum ale municipiului, până la 28-30 l/s. Conducta de aducțiune din sursa subterană Cușma alimentează rezervoarele din pădurea Ghinzii, ce se conectează apoi gravitațional la sistemul de distribuție al orașului, apa amestecându-se cu cea produsă în cadrul Stației de Tratare.
- Sursa râul Bistrița, o sursă de suprafață, situată pe malul drept al râului Bistrița. Apa brută captată din râul Bistrița este apoi tratată în cadrul Stației de Tratare a apei Bistrița, ce are o capacitate de 1.000 l/s și se află în zona de nord-est a municipiului (zona străzii Grănicerilor, în apropierea Lacului de agrement).

[172] https://www.speedtest.net/ookla-5g-map
[173] Cf. Memoriu de sinteză, Plan urbanistic General Municipiul Bistrița, 2013.

În cadrul *Proiectului regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată în județul Bistrița-Năsăud, în perioada 2014-2020* sunt propuse următoarele lucrări pentru aducțiunile din Municipiul Bistrița – extinderea a 1.760 m aducțiune și reabilitarea a 4.066 m aducțiune:

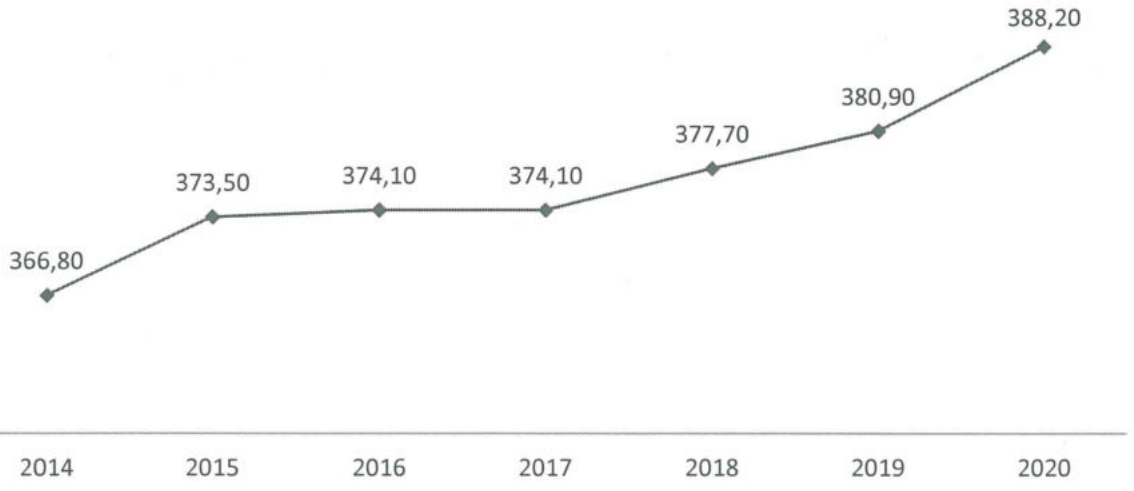
Tabel 42 – Lucrări propuse – aducțiuni de apă UAT Bistrița

NR. CRT.	STRADA	TIP LUCRARE	MATERIAL	LUNGIMEA APROX. (M)
1.	Str. Valea Rusului	Extindere	PIED, PE 200RC, SDR 17	1.760
2.	Str. Valea Castanilor	Reabilitare	PAFSIN	807
3.	Str. Drumul Cetății	Reabilitare	PAFSIN	1.461
4.	str. Drumul Tărpiului	Reabilitare	PAFSIN	823
5.	Str. Horticultorului Tr. 1	Reabilitare	PAFSIN	475
6.	Str. Horticultorului Tr. 2	Reabilitare	PAFSIN	417
7.	Str. Horticultorului Tr. 3	Reabilitare	PAFSIN	83

Sursa: Datele furnizate de SC Aquabis SA

Rețeaua simplă de distribuție a apei potabile s-a extins în perioada 2014-2020 cu 21,4 km (+5,83 %), ajungând la 388,20 km. În această perioadă, cantitatea totală de apă potabilă distribuită s-a menținut relativ constantă, de la 4.241 mii mc în 2014 la 4.227 mii mc în 2020. Se remarcă o ușoară creștere (circa 10 %) a cantității de apă distribuite în scop casnic, de la 2.893 mii mc (circa 68 % din total) în 2014 la 3.187 mii mc (circa 75 % din total) în 2020. Astfel, consumul mediu de apă în scop casnic a crescut ușor de la 31 mc/an/locuitor în 2014 la 34 mc/an/locuitor în 2020[174].

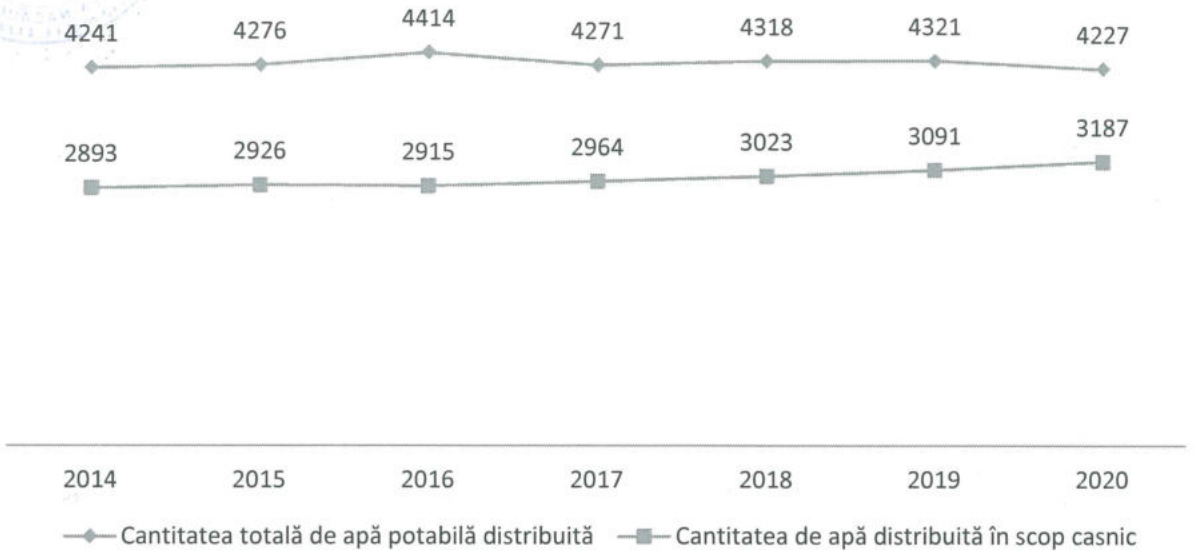
Figura 181 – Evoluția lungimii rețelei simple de distribuție a apei potabile în perioada 2014-2020, în Municipiul Bistrița

Sursa: Tempo INS

[174] Considerând populația după domiciliu la 1 ianuarie 2020 de 94.625 locuitori, conform INS Tempo.

Figura 182 – Evoluția cantității de apă potabilă distribuite în perioada 2014-2020, în Municipiul Bistrița

Sursa: Tempo INS

Din datele de mai sus, rezultă că investițiile realizate în extinderea rețelei de alimentare cu apă potabilă au deservit, în primul rând, zonele rezidențiale ale municipiului, ducând la o creștere a cantității de apă distribuite în scop casnic. Cu toate acestea, datele furnizate de către SC Aquabis SA indică **nevoia de extindere a rețelei de apă potabilă pe 34 de străzi și tronsoane de străzi**, cu o lungime totală de 23,282 km – vezi tabelul de mai jos. Aceste investiții, împreună cu cele privind reabilitarea rețelei de apă potabilă pe 79 de străzi și tronsoane de străzi din municipiu (lungime totală de 24,886 km – circa 6,4 % din totalul rețelei) sunt incluse în *Proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată în județul Bistrița-Năsăud, în perioada 2014-2020*.

Tabel 43 – Lucrări propuse – Extindere rețele de apă potabilă în municipiul Bistrița

NR. CRT.	STRADA	MATERIAL	LUNGIMEA APROX. (M)
1	Strada 1 Slătinița	PEID, PE 100RC, SDR 17	262
2	Strada 2 Slătinița	PEID, PE 100RC, SDR 17	713
3	Strada 3 Slătinița	PEID, PE 100RC, SDR 17	325
4	Strada 4 Slătinița	PEID, PE 100RC, SDR 17	103
5	Strada 5 Slătinița	PEID, PE 100RC, SDR 17	193
6	Strada 6 Slătinița	PEID, PE 100RC, SDR 17	303
7	Strada DJ 172B Tr.1	PEID, PE 100RC, SDR 17	5.227
8	Strada DJ 172B Tr.2	PEID, PE 100RC, SDR 17	745
9	Strada DJ 172B Tr.3	PEID, PE 100RC, SDR 17	811
10	Strada Agronomului	PEID, PE 100RC, SDR 17	446
11	Strada Azurului	PEID, PE 100RC, SDR 17	463
12	Strada Bisericii	PEID, PE 100RC, SDR 17	406

NR. CRT.	STRADA	MATERIAL	LUNGIMEA APROX. (M)
13	Strada Bistriței	PEID, PE 100RC, SDR 17	546
14	Strada Constantin Brâncoveanu	PEID, PE 100RC, SDR 17	494
15	Strada Crângului	PEID, PE 100RC, SDR 17	420
16	Strada Drumul Dumitrei Vechi	PEID, PE 100RC, SDR 17	1.020
17	Strada Gheorghe Bozga	PEID, PE 100RC, SDR 17	337
18	Strada Izvorul Rece	PEID, PE 100RC, SDR 17	553
19	Strada Matei Corvin	PEID, PE 100RC, SDR 17	596
20	Strada Podgoriei	PEID, PE 100RC, SDR 17	1221
21	Strada Profesor David Gălățean	PEID, PE 100RC, SDR 17	257
22	Strada Profesor Mircea Caluseriu	PEID, PE 100RC, SDR 17	369
23	Strada Profesor Vasile Haja Tr.1	PEID, PE 100RC, SDR 17	310
24	Strada Profesor Vasile Haja Tr.2	PEID, PE 100RC, SDR 17	81
25	Strada Socului	PEID, PE 100RC, SDR 17	212
26	Strada Strugurașului	PEID, PE 100RC, SDR 17	328
27	Strada Ulmului	PEID, PE 100RC, SDR 17	193
28	Strada Valea Ghinzii	PEID, PE 100RC, SDR 17	624
29	Strada Valea Scurta	PEID, PE 100RC, SDR 17	943
30	Strada Valentin Raus	PEID, PE 100RC, SDR 17	273
31	Strada Viile cu Pomi	PEID, PE 100RC, SDR 17	1472
32	Strada Zăvoaie de Jos	PEID, PE 100RC, SDR 17	1325
33	Strada Zmeurei Tr.1	PEID, PE 100RC, SDR 17	271
34	Strada Zmeurei Tr.2	PEID, PE 100RC, SDR 17	232

Sursa: Datele furnizate de SC Aquabis SA

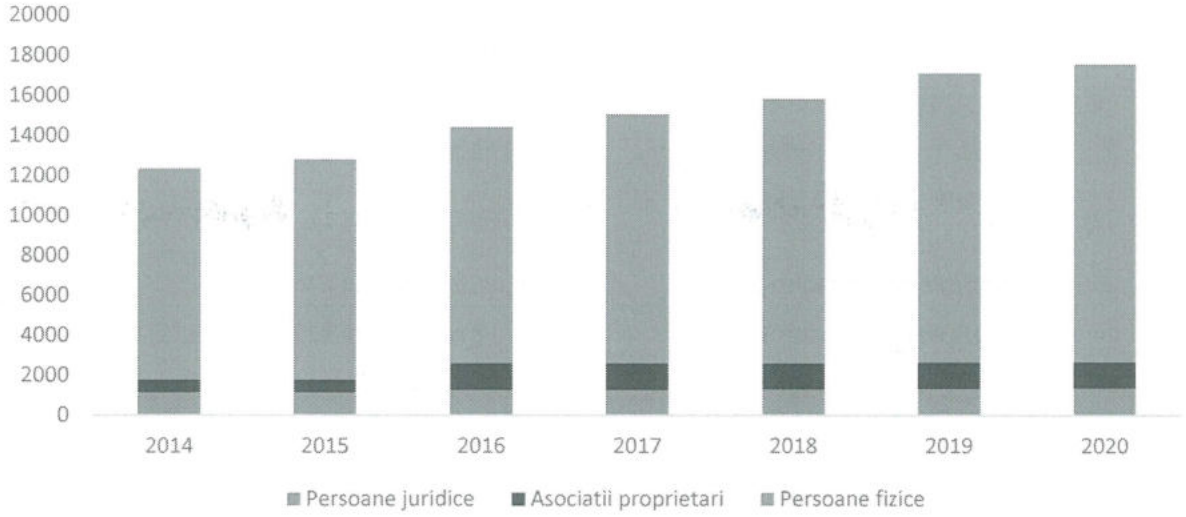
Zonele nedeservite în prezent de rețeaua de alimentare cu apă sunt: zona Drumul Cetății – Simion Mândrescu și zona valea Budacului din municipiul Bistrița, noile zone rezidențiale din Unirea (inclusiv zona aerodromului) și localitatea Slătinița.

Conform informațiilor furnizate de către SC Aquabis SA cu privire la numărul de contracte, gradul de acoperire al serviciilor de alimentare cu apă a crescut considerabil în perioada 2014-2020, ajungând la 17.553 de contracte în anul 2020 (creștere cu 42 % față de anul 2014). După cum se poate vedea și în graficul de mai jos, cele mai mari creșteri au avut loc în rândul contractelor cu asociațiile de proprietari, urmate de contractele cu persoane fizice. Se remarcă, de asemenea, **procentul mare de contorizare, de 99,95 % în anul 2020**, în ușoară creștere față de anul 2014 (98,04 %).

În ceea ce privește calitatea apei potabile furnizate, **procentul de probe neconforme a fost sub 1 % în ultimii 5 ani (2016 – 2020)**. În anul 2020, au fost înregistrate 22 de probe neconforme (0,72% din numărul total de probe), după cum urmează:

- 8 depășiri la indicatorul de potabilitate turbiditate;
- 3 depășiri la aluminiu;
- 11 depășiri la bacterii coliforme;
- 2 depășiri la *Escherichia coli*.

Figura 183 – Evoluția numărului de contracte de furnizare a apei potabile în perioada 2014-2020, în Municipiul Bistrița

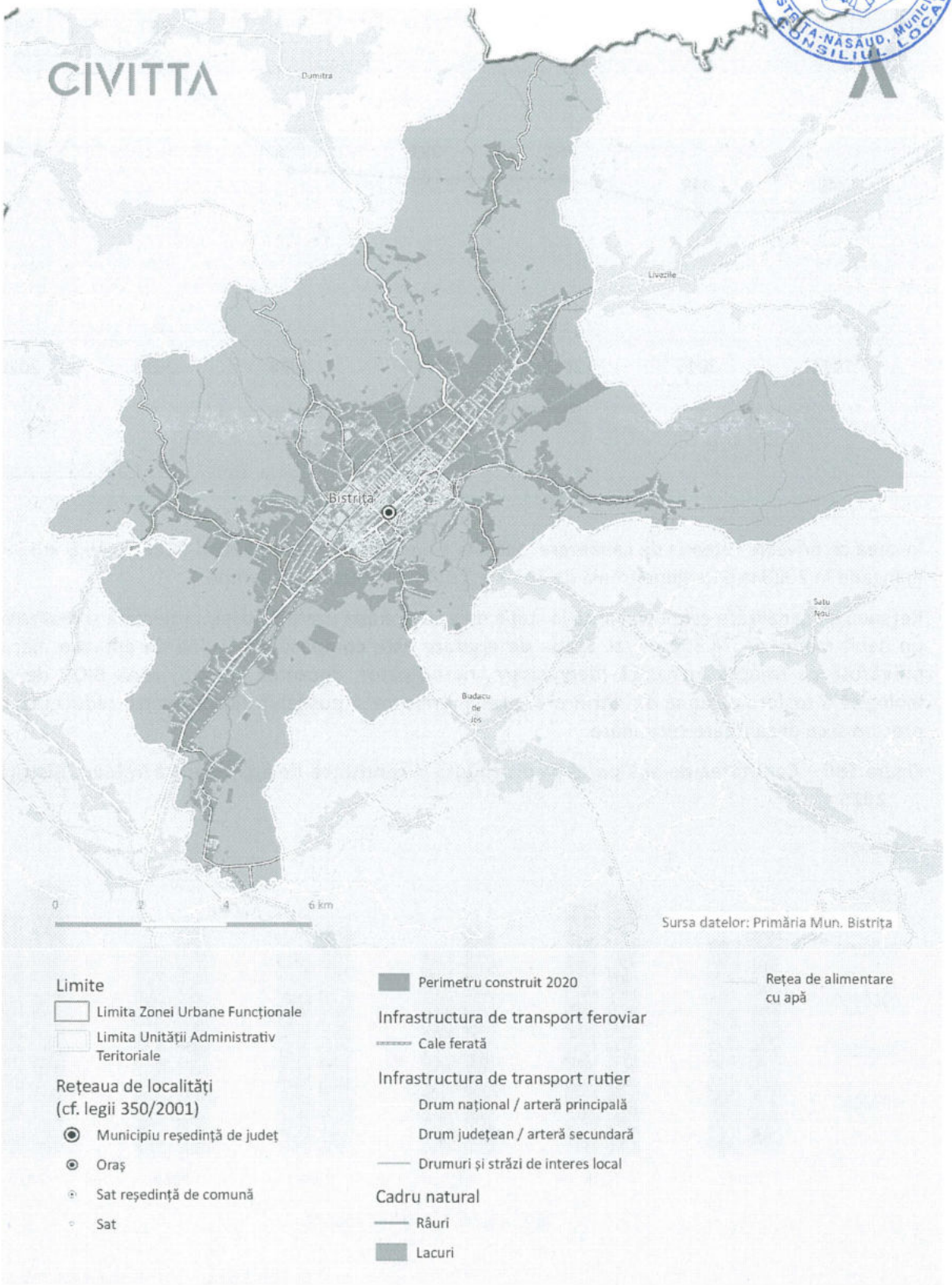

Sursa: Datele furnizate de SC Aquabis SA

Pe lângă investițiile menționate anterior, cuprinse în cadrul *Proiectului regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată în județul Bistrița-Năsăud, în perioada 2014-2020* (SF și indicatori tehnico-economici aprobați în 2020), amintim și **necesitatea reabilitării unei stații de pompare a apei potabile și realizării de 5 noi stații de pompare a apei potabile**, pentru viitoarele extinderi ale rețelei de alimentare cu apă[175].

[175] Cf. Anexa – HCL nr. 21/13 februarie 2020 a Consiliului local al municipiului Bistrița.

Figura 184 – Rețeaua de alimentare cu apă în municipiul Bistrița

Sursa: Prelucrare după date furnizate de Primăria Municipiului Bistrița

Figura 185 – Evoluția lungimii rețelei de canalizare în Mun. Bistrița, 2014-2020

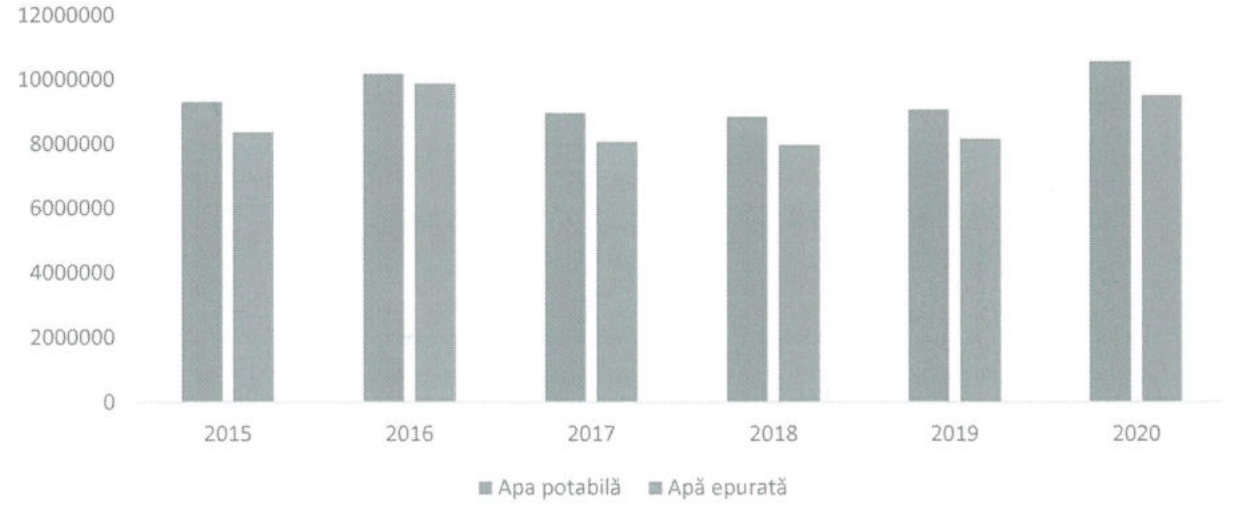

Sursa: Datele furnizate de SC Aquabis SA

În ceea ce privește rețeaua de canalizare, aceasta s-a extins în perioada 2014-2020 cu 15,5 km (+4,46 %), ajungând în 2020 la o lungime totală de 363 km, conform datelor INS Tempo.

Rețeaua de canalizare este conectată la stația de epurare apă uzată Bistrița, proiectată și realizată pentru un debit mediu de 74.304 mc/zi. **Stația de epurare este compusă din 3 linii de epurare**, fiecare fiind prevăzută cu treaptă mecanică (degrosisare, desnisipator, decantor primar), zonă BIOP de reducere biologică a fosforului, zonă de nitrificare, predenitrificare și posdenitrificare pentru reducerea azotului, precum și cu decantoare secundare.

Figura 186 – Cantitatea de apă potabilă distribuită și cantitatea de apă epurată în Mun. Bistrița, 2015-2020

Sursa: Datele furnizate de SC Aquabis SA

Figura de mai sus ilustrează evoluția cantității de apă potabilă distribuită, în comparație cu apa epurată în municipiul Bistrița în perioada 2015-2020. Se remarcă faptul că **raportul dintre apa epurată și cea**

distribuită este de 90 %, ceea ce indică nevoia de creștere a numărului de consumatori racordați la rețeaua de canalizare.

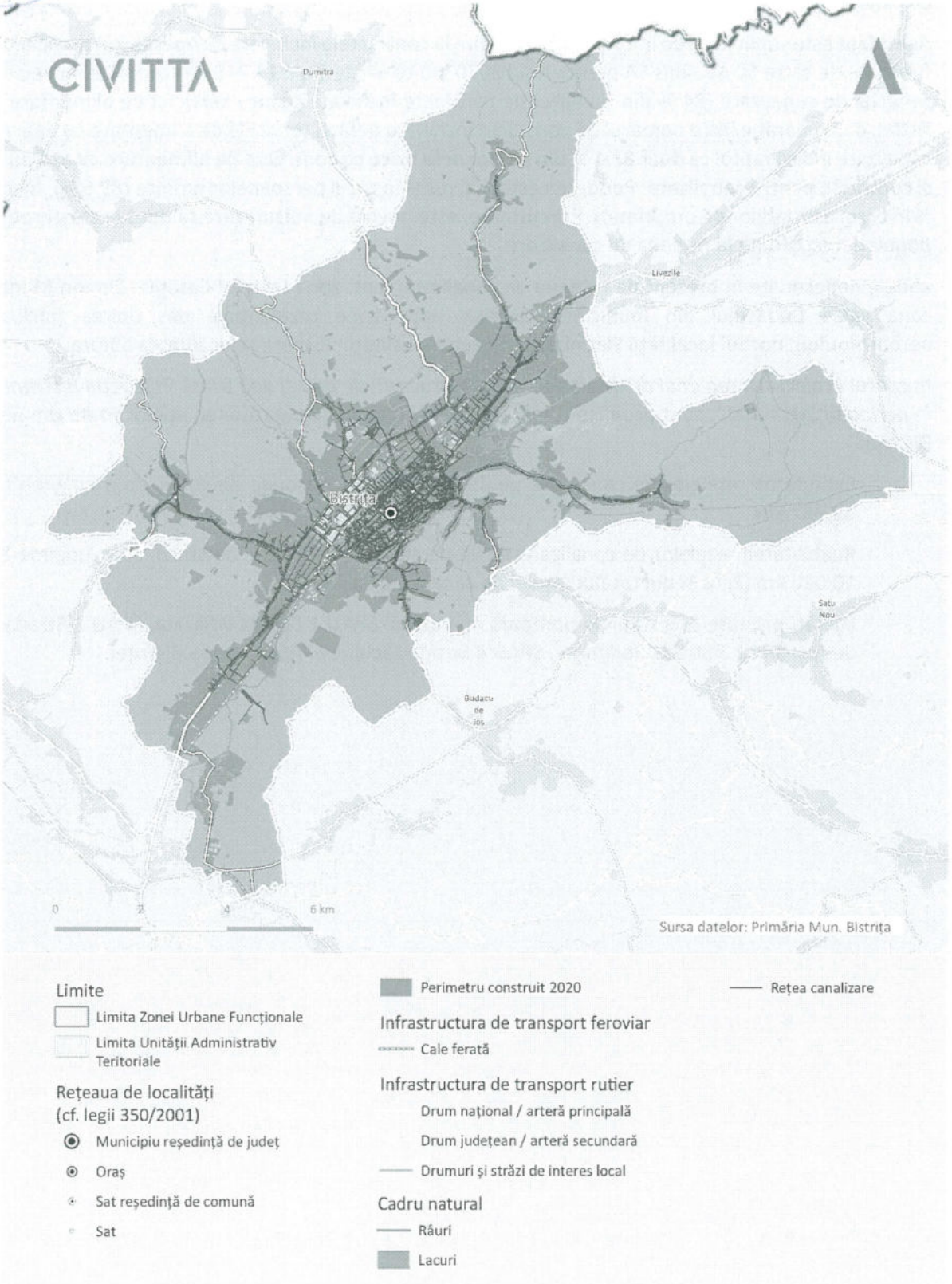
Acest fapt este subliniat și de informațiile cu privire la contractele încheiate cu operatorul serviciului. Datele furnizate de către SC Aquabis SA pentru anul 2020 indică existența a 14.745 de contracte încheiate pentru serviciul de canalizare (84 % din numărul de contracte încheiate pentru serviciul de alimentare cu apă). Astfel, o comparație între numărul de contracte încheiate pentru serviciile de alimentare cu apă, respectiv canalizare indică faptul că **doar 82,1 % din persoanele fizice cu contracte de alimentare cu apă au încheiat și contracte pentru canalizare**. Ponderea este mai mare în cazul persoanelor juridice (89,5 %), fiind de 99,9 % în cazul asociațiilor de proprietari. Prin urmare, este nevoie de măsuri care să ducă la creșterea ponderii populației racordate la rețeaua de canalizare.

Zonele nedeservite în prezent de rețeaua de canalizare sunt: zona Drumul Cetății – Simion Mândrescu și zona valea Budacului din municipiul Bistrița, noile zone rezidențiale din Unirea (inclusiv zona aerodromului), nordul localității Slătinița, sud-vestul localității Viișoara și localitatea Sărata.

În cadrul *Proiectului regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată în județul Bistrița-Năsăud, în perioada 2014-2020*, sunt propuse următoarele investiții pentru gestiunea apelor uzate din municipiul Bistrița:

- Extinderea rețelelor de canalizare pe 49 de străzi și tronsoane de străzi, cu o lungime totală de 21,087 km.
- Reabilitarea rețelelor de canalizare pe 71 de străzi și tronsoane de străzi, cu o lungime totală de 10,026 km (2,76 % din totalul rețelei de canalizare existente).
- Lucrări propuse la 5 stații de pompare apă uzată: SPAU 1 Strada 9 Sărata, SPAU 2 Strada Zăvoaie de Jos, SPAU 3 Strada Podgoriei, SPAU 4 Strada Lacului, SPAU 5 Strada Bistriței.

Figura 187 – Rețeaua de canalizare în municipiul Bistrița

Sursa: Prelucrare după date furnizate de Primăria Municipiului Bistrița

3.6.4. INFRASTRUCTURA DE GESTIUNE A DEȘEURILOR

Consiliul Județean Bistrița-Năsăud este autoritatea competentă la nivelul județului pentru elaborarea, adoptarea și revizuirea Planului Județean de Gestionare a Deșeurilor (PJGD), asigurând în același timp sprijin și asistență tehnică consiliilor locale pentru implementarea acestui document strategic. Rolul principal în cadrul *Sistemului de management integrat al deșeurilor solide în județul Bistrița-Năsăud* îi revine Asociației de Dezvoltare Intercomunitară pentru Gestionarea Integrată a Deșeurilor Municipale în Județul Bistrița-Năsăud (ADI Deșeuri). Sistemul integrat de gestiune a deșeurilor solide în județul Bistrița-Năsăud este constituit din[176]:

- Centrul de management integrat al deșeurilor în localitatea Tărpiu, comuna Dumitra – cuprinde o stație de sortare deșeuri și o stație de compostare deșeuri, precum și singurul depozit ecologic la nivel județean.
- Cinci stații de transfer: Bistrița – Valea Boilor, Galații Bistriței, Beclean, Năsăud, Sângeorz Băi.
- Două centre de colectare deșeuri în Bistrița;
- Platforme dalate dotate cu containere semiîngropate pentru colectarea selectivă a deșeurilor, în toate localitățile din mediul urban și rural din județ.

Astfel, pe teritoriul municipiului Bistrița **există o stație de transfer amplasată pe Valea Boilor**, cu o capacitate proiectată de 31.700 tone/an[177]. Stația de transfer deservește zona 5 Bistrița de colectare a deșeurilor la nivel județean, ce acoperă municipiul Bistrița și 9 comune. În zona 5, **în municipiul Bistrița, există și 2 centre de colectare deșeuri voluminoase, periculoase menajere și deșeuri de echipamente electrice și electronice (DEEE)**, pe strada Narciselor și pe strada Băișoara[178].

Sistemul integrat de colectare a deșeurilor municipale a funcționat integral în anul 2020 – de altfel, județul a avut primul Sistem de Management Integrat al Deșeurilor din țară (în anul 2011). În cadrul județului, se realizează colectarea separată a deșeurilor pe 4 fracții: plastic-metal, hârtie-carton, sticlă și deșeuri menajere.[179].

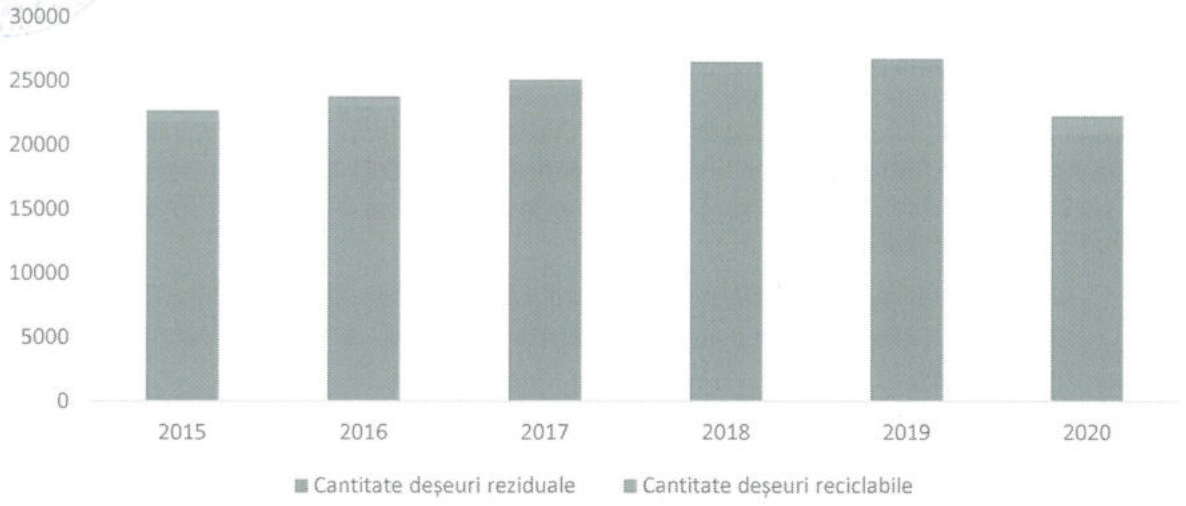
Același sistem de colectare separată a deșeurilor este implementat și în municipiul Bistrița, unde operatorul de servicii de salubritate este SC Supercom SA – sucursala Bistrița-Năsăud. La nivelul municipiului există 222 platforme cu pubele, fiecare dotate cu pubele pentru colectare selectivă:

- 403 containere de 1,1 mc pentru deșeu menajer (la blocuri);
- 254 containere semiîngropate de 3,1 mc pentru hârtie -carton, 230 containere semiîngropate de 3,1 mc pentru plastic-metal și 233 containere semiîngropate de 3,1 mc pentru sticlă.

La case, colectarea se face din poartă în poartă pentru deșeurile menajere și deșeurile din plastic-metal, iar pentru hârtie-carton și sticlă colectarea se face prin aport voluntar, prin depunerea la containerele semiîngropate de la cele mai apropiate platforme de colectare[180].

[176] APM Bistrița-Năsăud, Raport privind starea mediului în județul Bistrița-Năsăud, anul 2020.
[177] Conform datelor furnizate de către APM Bistrița-Năsăud.
[178] Raport de mediu – Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor Bistrița-Năsăud 2020-2025.
[179] APM Bistrița-Năsăud, Raport privind starea mediului în județul Bistrița-Năsăud, anul 2020.
[180] Conform datelor furnizate de către Primăria Municipiului Bistrița.

Figura 188 – Cantitatea de deșeuri colectate în municipiul Bistrița, 2015-2020

Sursa: Datele furnizate de ADI Deșeuri Bistrița-Năsăud

După o creștere în perioada 2015 – 2019, cantitatea totală de deșeuri colectată în municipiul Bistrița a scăzut în anul 2020, ajungând la 22.299,53 tone (circa 236 kg/locuitor[181]) – vezi figura de mai sus.

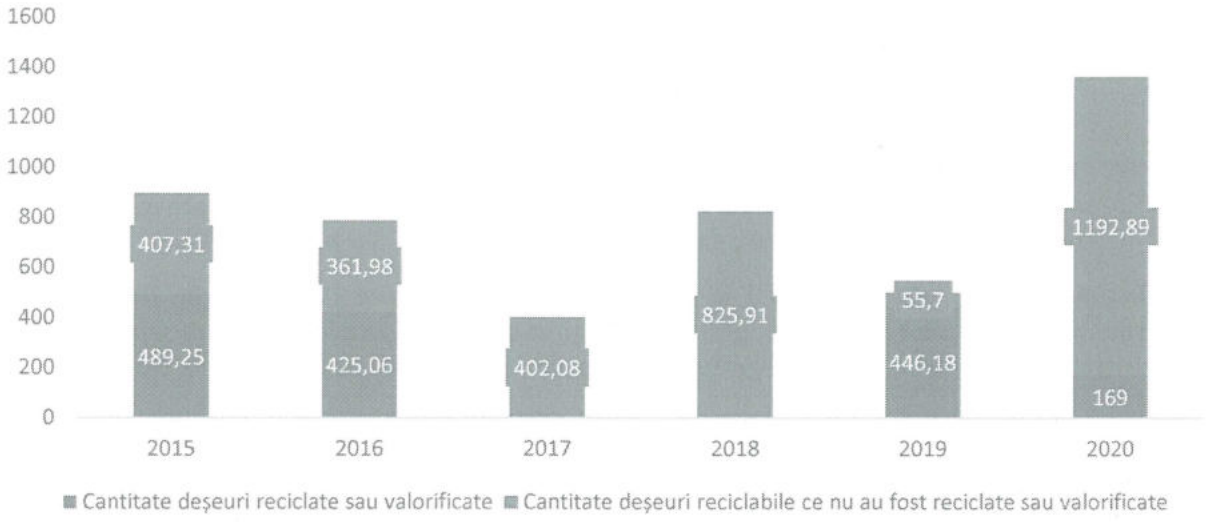
În anul 2020 s-a înregistrat cea mai mare cantitate de deșeuri reciclabile colectate – 1.361,89 tone (6,11 % din total) – vezi și figura de mai jos. Din această cantitate, **doar circa 12 % a fost reciclată sau valorificată în anul 2020** (169 tone). Ponderea deșeurilor reciclate sau valorificate din totalul deșeurilor reciclate a scăzut astfel considerabil comparativ cu anul 2019 (circa 89 %). Astfel, **în anul 2020 rata de reciclare și valorificare a deșeurilor colectate a fost de doar 0,75 %** din totalul deșeurilor menajere colectate.

Astfel, deși la nivelul municipiului se raportează că întreaga cantitate de deșeuri a fost colectată separat, există **probleme în funcționarea sistemului**. Colectarea din poartă în poartă a deșeurilor reciclabile se implementează doar începând cu anul 2020 și doar pentru deșeurile din plastic și metal, iar numărul de containere din cadrul platformelor de colectare amplasate în zonele de blocuri sunt insuficiente pentru asigurarea colectării separate. De asemenea, din cauza numărului prea mic de posturi din stația de sortare (Tărpiu), sortarea manuală se realizează doar prin extragerea deșeurilor mai mari, vizibile pentru operatori, restul deșeurilor ajungând în fracția de reziduuri, fapt ce determină un randament foarte scăzut al sortării[182].

[181] Considerând populația după domiciliu la 1 ianuarie 2020 de 94.625 locuitori, conform INS Tempo.

[182] https://www.colectaredeseuri.ro/bistrita-nasaud-nu-indeplineste-nici-30-din-cerintele-nationale-si-europene-de-colectare-separata-a-deseurilor/

Figura 189 – Cantitatea de deșeuri reciclate sau valorificate în municipiul Bistrița, 2015-2020

Sursa: Datele furnizate de ADI Deșeuri Bistrița Năsăud

Conform datelor furnizate de către Asociația de Dezvoltare intercomunitară pentru gestionarea Integrată a deșeurilor municipale în județul Bistrița-Năsăud, **procentul de locuințe racordate la serviciul de salubrizare a municipiului Bistrița este de 100 %** încă din anul 2015.

Un rol important în tratarea deșeurilor periculoase la nivel județean îl are SC ROMBAT SA, care a colectat în anul 2020 369,189 tone baterii uzate de pe raza județului, întreaga cantitate fiind apoi transportată spre valorificare la punctul de lucru REBAT Copșa Mică, din județul Sibiu. De asemenea, în anul 2020 au fost predate de către cetățeni 103,51 tone de deșeuri de echipamente electrice și electronice (DEEE) la punctele de colectare din municipiul Bistrița. În municipiul Bistrița există și 4 operatori economici autorizați pentru colectarea și tratarea vehiculelor scoase din uz [183].

În ceea ce privește problema nămolului de la stația de epurare a apelor uzate, până la momentul actual eliminarea nămolurilor la nivelul județului Bistrița-Năsăud s-a realizat pe depozitul de deșeuri conform din cadrul CMID Tărpiu. Pe viitor, este necesară identificarea unor soluții alternative de gestiune a nămolurilor de la stația de epurare.

Noul Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor în județul Bistrița-Năsăud cuprinde următoarele obiective și investiții pentru perioada 2020-2025:

- Extinderea la nivel județean a sistemului de colectare separată a deșeurilor reciclabile;
- Asigurarea unei rate minime de capturare a deșeurilor reciclabile de 30 % în 2023, 57 % în 2024, 80 % în 2025, 85 % în 2030 și 91 % în 2035;
- Creșterea cu circa 8.000 tone/an a capacității proiectate a stației de sortare a deșeurilor reciclabile;
- Implementarea colectării deșeurilor biodegradabile din mediul urban și rural de la populație – asigurarea unei rate de colectare a biodeșeurilor de la populație și agenți economici de 60 % începând cu 2024 – 2029, 70% din 2030 – 2034 și 80% începând cu 2035, precum și o rată de colectare a biodeșeurilor din piețe de 80 % începând cu 2024 – 2029 și 90 % începând din 2030.
- Asigurarea capacităților de reciclare a biodeșeurilor prin digestie anaerobă;

[183] APM Bistrița-Năsăud, Raport privind starea mediului în județul Bistrița-Năsăud, anul 2020.

- Extinderea colectării separate a biodeșeurilor verzi din parcuri și grădini – atingerea unei rate de colectare de 40 % în 2022, 50 % în 2023 și 100% începând din 2024.
- Asigurarea capacităților de reciclare a biodeșeurilor verzi prin compostare – achiziționarea unei linii de digestie anaerobă pentru biodeșeurile colectate separat de la populație, similare și din piețe cu o capacitate totală de 22.500 tone/an – din 2024.
- Tratarea deșeurilor reziduale municipale într-o instalație de tratare mecano-biologică cu digestie anaerobă – punerea în funcțiune a unei instalații noi cu capacitate de tratare mecanică de 19.000 tone/an și o linie de digestie anaerobă de 9.500 tone/an – din 2024.

Municipiul Bistrița poate contribui la atingerea acestor obiective propuse prin Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor 2020-2025, prin îmbunătățirea sistemului local de colectare separată a deșeurilor reciclabile și a celor biodegradabile (inclusiv biodeșeuri verzi din parcuri și grădini sau biodeșeuri din piețe).

3.7. MEDIU ȘI SCHIMBĂRI CLIMATICE

În ultimii 15 ani, municipiul Bistrița a manifestat o preocupare constantă în domeniile dezvoltării sustenabile și protecției mediului, preocupare ce s-a materializat într-o multitudine de proiecte și inițiative locale și internaționale, dar și în trei angajamente:

1. "Convenția Primarilor"/semnatar din 2009 - Municipiul Bistrița a elaborat Planul de acțiune privind energia durabilă, cu obiectivul de reducere a emisiilor de CO2 cu 20% în 2020 comparativ cu anul de referință 2008;

2. "Convenția Primarilor pentru Climă și Energie"/semnatar din 2019 - Municipiul Bistrița a elaborat Planul de acțiune pentru climă și energie durabilă, cu obiectivul de reducere a emisiilor de CO2 cu 40% în 2030 comparativ cu anul de referință 2008;

3. Începând cu anul 2021, municipiul Bistrița este semnatar al „Acordului privind orașele verzi", angajându-se astfel să implementeze politici și programe publice într-o manieră integrată, astfel încât să susțină realizarea viziunii comune 2030 pentru un viitor urban european, orientată pe cinci domenii cheie: aer, apă, natură și biodiversitate, economie circulară și deșeuri și zgomot.

Nu în ultimul rând, în anul 2022 municipiul Bistrița a elaborat în cadrul proiectului URBACT Zero Carbon Cities un plan de acțiune pentru a atinge neutralitatea climatică până în 2050.

3.7.1. CADRUL NATURAL – ELEMENTE FAVORABILE ȘI ELEMENTE RESTRICTIVE

3.7.1.1. SUBSTRATUL GEOLOGIC. GEOMORFOLOGIA

Din punct de vedere geologic, Municipiul Bistrița se află în unitatea structurală a bazinului Transilvaniei, fiind caracterizat de prezența unor depozite sedimentare miocene (argile marnoase, nisipuri, conglomerate) și a unor depozite aluvionare din holocen, în zona de luncă a Bistriței. Municipiul se

încadrează în unitatea de relief a Subcarpaților Transilvaniei – Dealurile Bistriței, în bazinetul depresionar (Depresiunea Bistriței) format de-a lungul văii Bistriței, ce se deschide către valea Șieului. Zona este caracterizată de **procese geomorfologice intense**, panta versanților favorizând producerea alunecărilor de teren, dar și a curgerilor noroioase (pe versanții văii Bistriței) sau a fenomenelor torențiale. În albia Bistriței sunt caracteristice procesele de eroziune laterală, lunca fiind vulnerabilă la inundații[184].

Localitatea se află pe **un teren plat**, predominant pe terasele aflate pe partea dreaptă a râului Bistrița, la o altitudine de circa 350 m. Relieful limitează însă, către nord și sud, posibilitățile de extindere a municipiului. Astfel, depresiunea Bistriței este mărginită către nord și sud de dealuri cu altitudini de circa 550 – 700 m (Dealurile Cetății, Dealurile Jelnei, Dealurile Budacului), ce oferă potențiale puncte de belvedere către municipiu și zona istorică a acestuia. La sud de râul Bistrița, singurele extinderi ale orașelor (limitate însă din cauza reliefului abrupt) sunt cele de pe Valea Ghinzii – Valea Jelnei și Valea Budacului.

Pe teritoriul municipiului nu au fost identificate resurse de subsol exploatabile.

3.7.1.2. HIDROGRAFIA

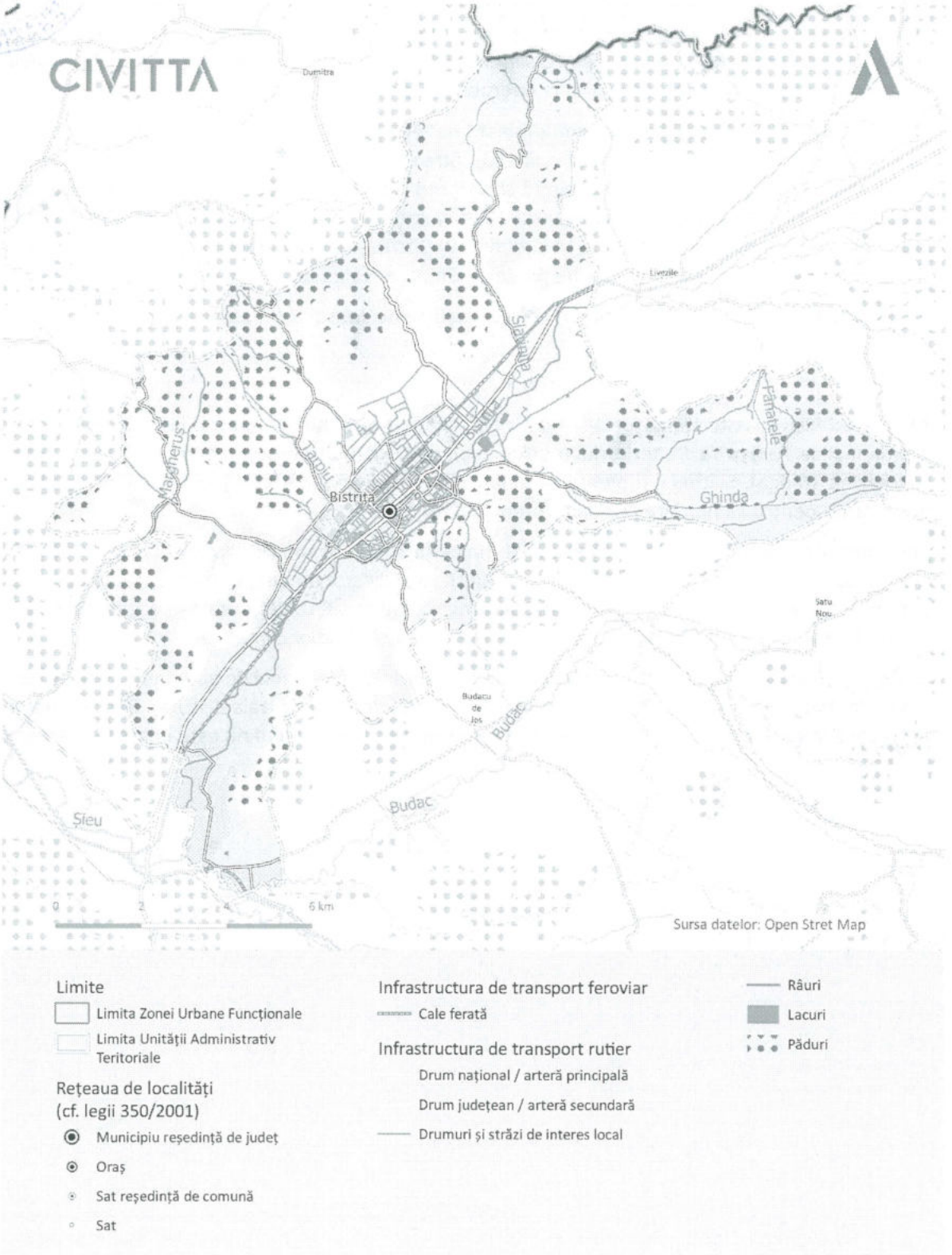
Municipiul Bistrița este străbătut de râul Bistrița, afluent al Șieului pe partea dreaptă, cu un debit mediu multianual de 7,90 m^3/s. Pe teritoriul municipiului, râul Bistrița primește mai mulți afluenți: Ghinda, Jelna (pe partea stângă), Slătinița și pârâul Căstăilor (sau Tărpiu) pe partea dreaptă. Râul reprezintă o sursă importantă pentru alimentarea cu apă a municipiului.

Pe teritoriul municipiului există **lucrări hidrotehnice care reduc semnificativ riscul la inundații**: consolidări de mal, apărări de mal, regularizări și diguri. Majoritatea acestor amenajări sunt realizate pe valea Bistriței, considerată un corp de apă de suprafață puternic modificat. Situația detaliată a lucrărilor hidrotehnice existente este prezentată în subcapitolul *Amenințarea schimbărilor climatice*.

Municipiul Bistrița beneficiază și de prezența unei oglinzi de apă – Lacul de agrement. Este un lac antropic, amenajat inițial pentru producerea energiei electrice (microhidrocentrala Bistrița). Deși are potențialul de a fi o zonă importantă de agrement la nivelul municipiului, **zona lacului nu este în prezent amenajată**.

[184] Cf. Posea, G. (coord), (1983), *Enciclopedia Geografică a României*, Editura Științifică și Enciclopedică, București.

Figura 190 Municipiul Bistrița – relief, hidrografie, păduri

SURSA: PRELUCRARE PROPRIE

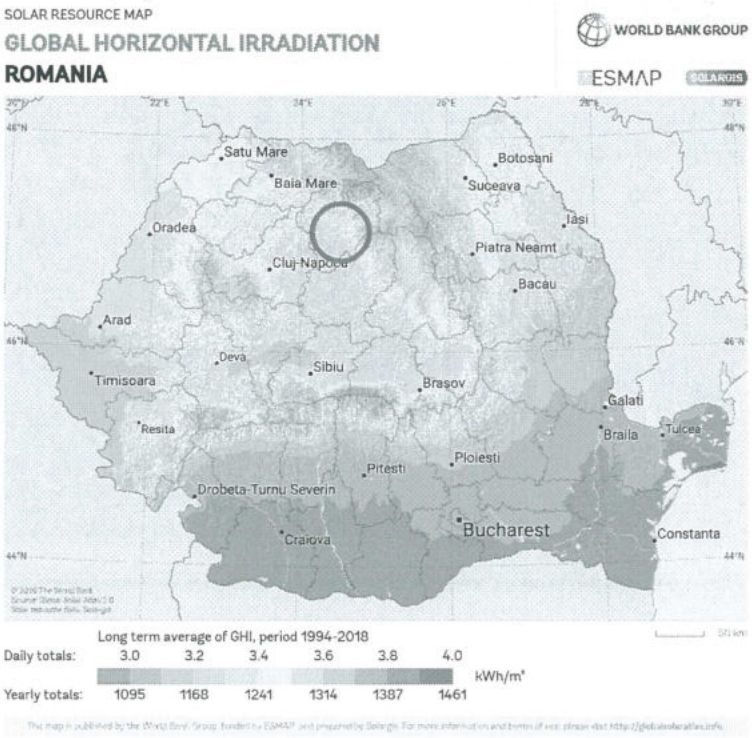
Prin urmare, văile pâraielor, valea Bistriței și lacul de agrement reprezintă **zone cu un peisaj valoros**, ce au potențialul de a fi mai bine valorificate ca **axe albastre-verzi** ce străbat municipiul Bistrița.

În ceea ce privește problema apelor subterane, municipiul Bistrița se află pe teritoriul corpului de apă subterană ROSO09 – Someșul Mare, lunca și terase. Este un corp de apă freatică aflat la o adâncime ce variază între 3,0 și 6,0 m, volumele captate fiind utilizate preponderent pentru alimentarea cu apă a populației. Corpul de apă subterană nu se este clasificat ca fiind la risc, având **o stare cantitativă bună**[185].

3.7.1.3. CLIMA

Municipiul Bistrița se află în **ținutul climatic al Podișului Transilvaniei**, având o climă temperat-continentală caracterizată prin anotimpuri de tranziție (primăvară, toamnă) mai scurte decât în sudul țării, ierni mai lungi și umede, veri relativ călduroase și umede. Temperatura medie a aerului este de circa 8,5 °C pe dealurile Bistriței, iar valorile medii ale precipitațiilor atmosferice anuale depășesc 600 mm. În ceea ce privește regimul eolian, sunt caracteristice vânturile vestice (predominanța celor vest – nord-vest)[186].

Figura 191 Valori medii ale radiației solare globale pe teritoriul României

SURSA: SOLARGIS.COM – WORLD BANK GROUP ȘI ESMAP

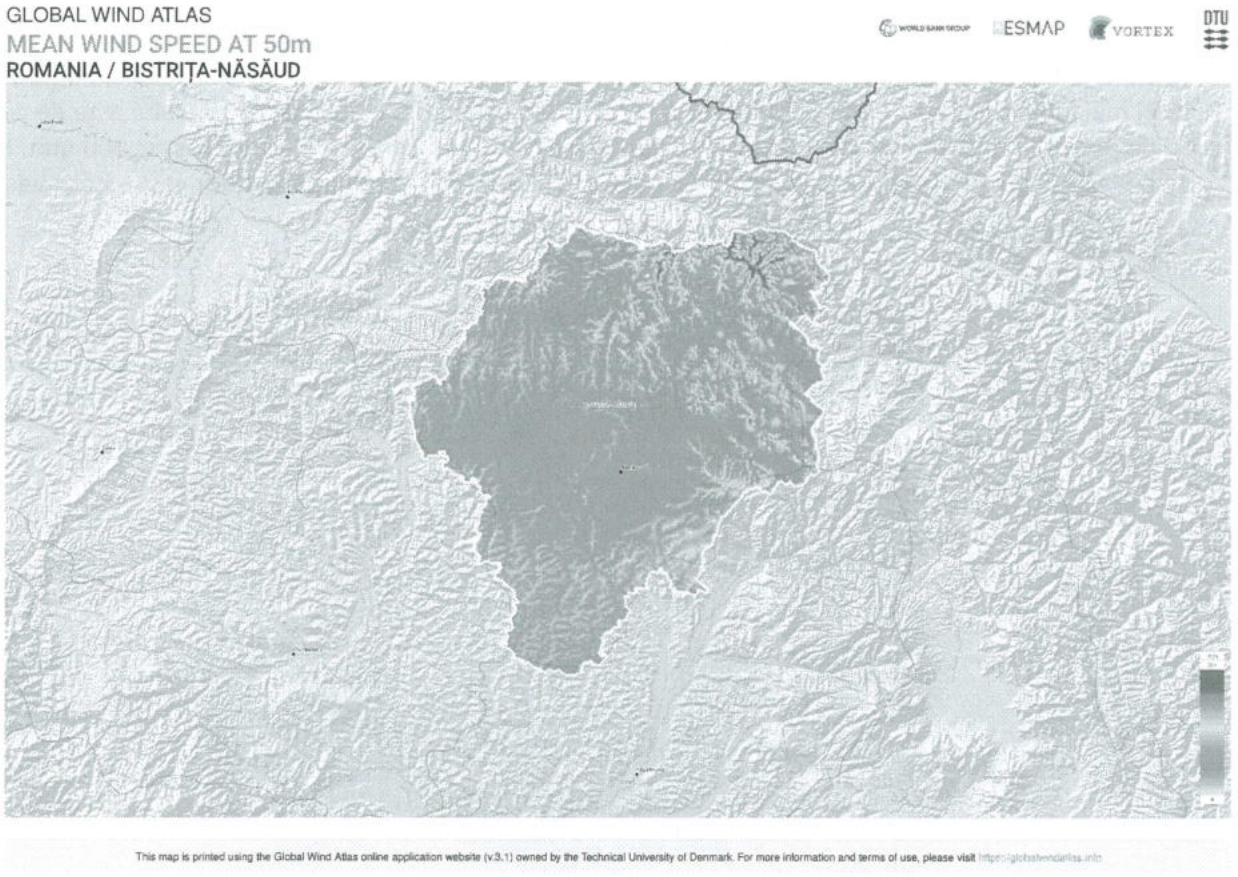
Temperatura maximă absolută înregistrată se situează sub valoarea de 40 °C (37,6 °C, înregistrată la Bistrița la 16 august 1972), fapt ce indică un confort termic mai ridicat în cadrul municipiului pe timpul verii, comparativ cu alte zone din țară. Minima absolută, de -33,8 °C, a fost înregistrată pe 18 ianuarie 1963. Se remarcă, deci, **amplitudinile termice mari** ce caracterizează teritoriul municipiului Bistrița.

[185] Cf. ABA Someș-Tisa – Planul de Management al Bazinului Hidrografic Someș-Tisaa 2016-2021.
[186] Cf. Posea, G. (coord), (1983), *Enciclopedia Geografică a României*, Editura Științifică și Enciclopedică, București.

Radiația solară globală în zona Municipiului Bistrița are valori între 1.250 – 1.300 kWh/m^3, valori ce determină **încadrarea acestui teritoriu în zona III de radiație solară (potențial mediu de utilizare a energiei solare)**.

Figura de mai sus ilustrează faptul că pe teritoriul municipiului Bistrița, viteza medie a vântului la 50 m înălțime este de sub 3 m/s. Prin urmare, **potențialul de utilizare a energiei eoliene în municipiu este unul redus.**

Figura 192 Viteza media a vântului la înălțimea de 50 m – județul Bistrița-Năsăud

SURSA: GLOBALWINDATLAS.INFO – WORLD BANK GROUP ȘI ESMAP

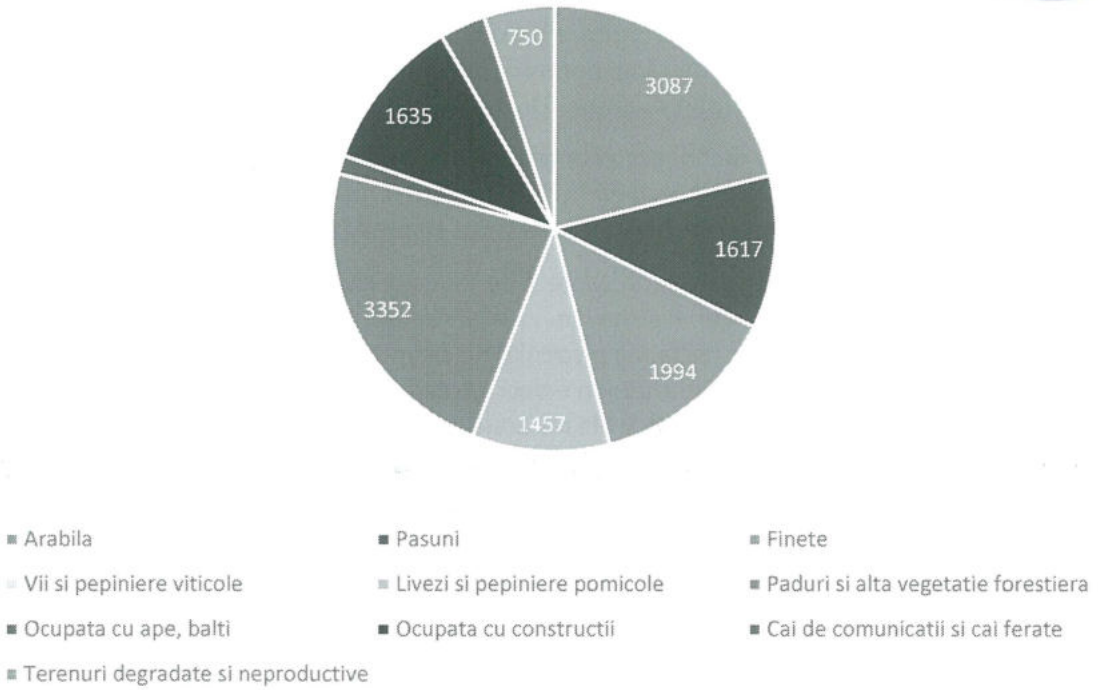
3.7.1.4. SOLURILE

Localizarea municipiului Bistrița în unitatea de relief a Subcarpaților Transilvaniei determină prezența solurilor argiloiluviale brune podzolite, caracteristice dealurilor situate la nord și sud de localitate. De-a lungul luncii Bistriței sunt prezente soluri aluviale[187].

Solurile de pe teritoriul municipiului **sunt pretabile folosinței agricole**. Astfel, în ceea ce privește utilizarea fondului funciar, cea mai mare suprafață este ocupată de păduri și vegetație forestieră (3.352 ha – circa 23 %), urmată de terenurile arabile (3.087 ha – circa 21,17 %)[188]. În total, în anul 2014, 8.160 ha aveau folosință agricolă (arabil, pășuni, fânețe, vii, livezi) – circa 56 % din teritoriul administrativ al municipiului Bistrița.

[187] Cf. Posea, G. (coord), (1983), *Enciclopedia Geografică a României*, Editura Științifică și Enciclopedică, București.
[188] Considerând suprafața totală a teritoriului administrativ de 14.582 ha (conform INS-Tempo).

Figura 193 Utilizarea fondului funciar (ha, 2014)

SURSA: SURSĂ DATE – BAZA DE DATE INS-TEMPO

3.7.1.5. VEGETAȚIA ȘI FAUNA

Municipiul Bistrița se află în ecoregiunea Munții Carpați, la limita dintre regiunea biogeografică alpină și cea continentală. Din punct de vedere al zonelor și etajelor de vegetație caracteristice teritoriului României, Municipiul Bistrița se află în etajul pădurilor de foioase, fiind prezente păduri de gorun cu carpen, în alternanță cu pajiști secundare, livezi și terenuri agricole ce au înlocuit vegetația naturală specifică. Lunca Bistriței este caracterizată printr-o vegetație azonală specifică[189].

Cea mai mare parte a fondului funciar al municipiului este ocupată de păduri – datele INSSE din anul 2014 indică o suprafață de 3.352 ha ocupată de păduri și altă vegetație forestieră – circa un sfert din suprafața teritoriului administrativ al municipiului. Cu toate acestea, conform datelor furnizate de către Direcția Silvică Bistrița-Năsăud, doar 41,05 ha reprezintă păduri aflate în proprietatea statului și în administrarea Direcției Silvice:

- Viișoara I Bistrița – 11,48 ha;
- Pepiniera Sărata I Bistrița – 14,06 ha;
- Sărata I Bistrița – 1,15 ha (teren destinat vânatului);
- Unirea I Bistrița – 14,36 ha (obiectiv militar).

[189] Cf. Posea, G. (coord), (1983), *Enciclopedia Geografică a României*, Editura Științifică și Enciclopedică, București.

De altfel, județul Bistrița-Năsăud este caracterizat prin faptul că circa 80 % din fondul forestier se află în proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale. În cazul municipiului Bistrița, pădurile aflate în proprietatea publică a municipiului sunt localizate în sectorul median al dealurilor Bistriței[190].

Pe lângă serviciile ecosistemice oferite (stocare dioxid de carbon, atenuare microclimat urban etc.), zonele împădurite din municipiul Bistrița oferă un potențial important ca zone de agrement, dovadă în acest sens fiind amenajările deja existente (parc aventură Unirea – Wonderland, pădurea parc Schullerwald).

Fauna caracteristică pădurilor de foioase este reprezentată de **specii de interes cinegetic** precum cerbul, mistrețul, căpriorul, veverița, jderul, vulpea[191]. De altfel, pe teritoriul municipiului există un teren destinat vânatului, aflat în administrarea Direcției Silvice Bistrița-Năsăud (UP Sărata I Bistrița).

O altă componentă importantă este reprezentată de fauna piscicolă. Fiind un sector de curs de apă situat în depresiuni intramontane, râul Bistrița se caracterizează, pe teritoriul municipiului, printr-un tip biocenotic potențial reprezentat (ca faună piscicolă) de clean și scobar. De altfel, râul Bistrița (sector Podul Mijlocenii Bârgăului – confluență Șieu, 25 km – deci întreaga lungime a sectorului de râu aflat pe teritoriul municipiului) este printre habitatele piscicole naturale contractate de către asociațiile de pescari recreativi prin contracte pentru utilizarea resurselor acvatice vii în scop recreativ[192].

3.7.2. BIODIVERSITATEA. ARIILE NATURALE PROTEJATE

3.7.2.1. ARII NATURALE PROTEJATE DE INTERES COMUNITAR

Pe teritoriul administrativ al Municipiului Bistrița se află o singură arie naturală protejată de interes comunitar (sit Natura 2000). Este vorba despre **situl de importanță comunitară ROSCI0400 Șieu-Budac**, situat în partea de sud a teritoriului administrativ, cu o suprafață totală de 857,60 ha (din care circa 22 ha pe teritoriul administrativ al municipiului Bistrița, la limita sudică a acestuia, de-a lungul luncii râului Șieru). Custodele sitului este Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate.

În prezent SCI Șieu-Budac nu are un plan de management aprobat. Se află în curs de implementare proiectul *Elaborarea planurilor de management pentru siturile Natura 2000 ROSCI0393 Someșul Mare, ROSCI0232 Someșul Mare Superior,ROSCI0400 Șieu–Budac, ROSCI0437 Someșul Mare între Mica și Beclean, ROSCI0095 La Sărătura, ROSCI0396 Dealul Pădurea Murei–Sângeorzu Nouși ROSCI0441 Viile Tecii și ariile protejate de interes național n2202 Masivul de sare de la Sărățel și 2208 La Sărătură -cod smis 124398*. Până la aprobarea planului de management, au fost stabilite la nivelul sitului ROSCI0400 Șieu-Budac obiective de conservare ce vizează următoarele specii de interes comunitar enumerate în Anexa II la Directiva 92/43/CEE[193]:

- Specii de mamifere: *Lutra lutra* – vidră;
- Specii de pești: *Aspius aspius* – aun, *Gobio albipinnatus* – porcușor de nisip, *Golbio kessleri* - petroc, *Golbio uranoscopus* – petroc, chetrar, *Rhodeus sericeus amarus* – boarcă, *Sabanejewia aurata* – dunăriță, *Barbus meridionalis* – mreană.
- Specii de afmibieni: *Bombina variegata* – buhaiul de baltă cu burtă galbenă.

[190] Cf. Strategia de dezvoltare locală a municipiului Bistrița pentru perioada 2010 – 2030 actualizată 2015 – 2030.
[191] Cf. Posea, G. (coord), (1983), *Enciclopedia Geografică a României*, Editura Științifică și Enciclopedică, București.
[192] Agenția Națională pentru Pescuit și Acvacultură – Lista habitatelor piscicole naturale contractate de către asociațiile de pescari recreativi prin contracte pentru utilizarea resurselor acvatice vii în scop recreativ la data 01.08.2021.
[193] Informații furnizate de către Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate – Bistrița-Năsăud.

Presiunile antropice semnificative pentru speciile de faună ce au determinat desemnarea sitului Natura 2000 Șieu-Budac sunt fragmentarea habitatului, pescuitul excesiv și poluarea accidentală a apei.

Foarte aproape de limita teritoriului administrativ al municipiului, către est, se află un alt sit de importanță comunitară: ROSCI0051 Cușma, cu o suprafață totală de 44.284 ha, reprezentând o zonă naturală ce aparține bioregiunii alpine și continentale a nord-vestului Munților Călimani.

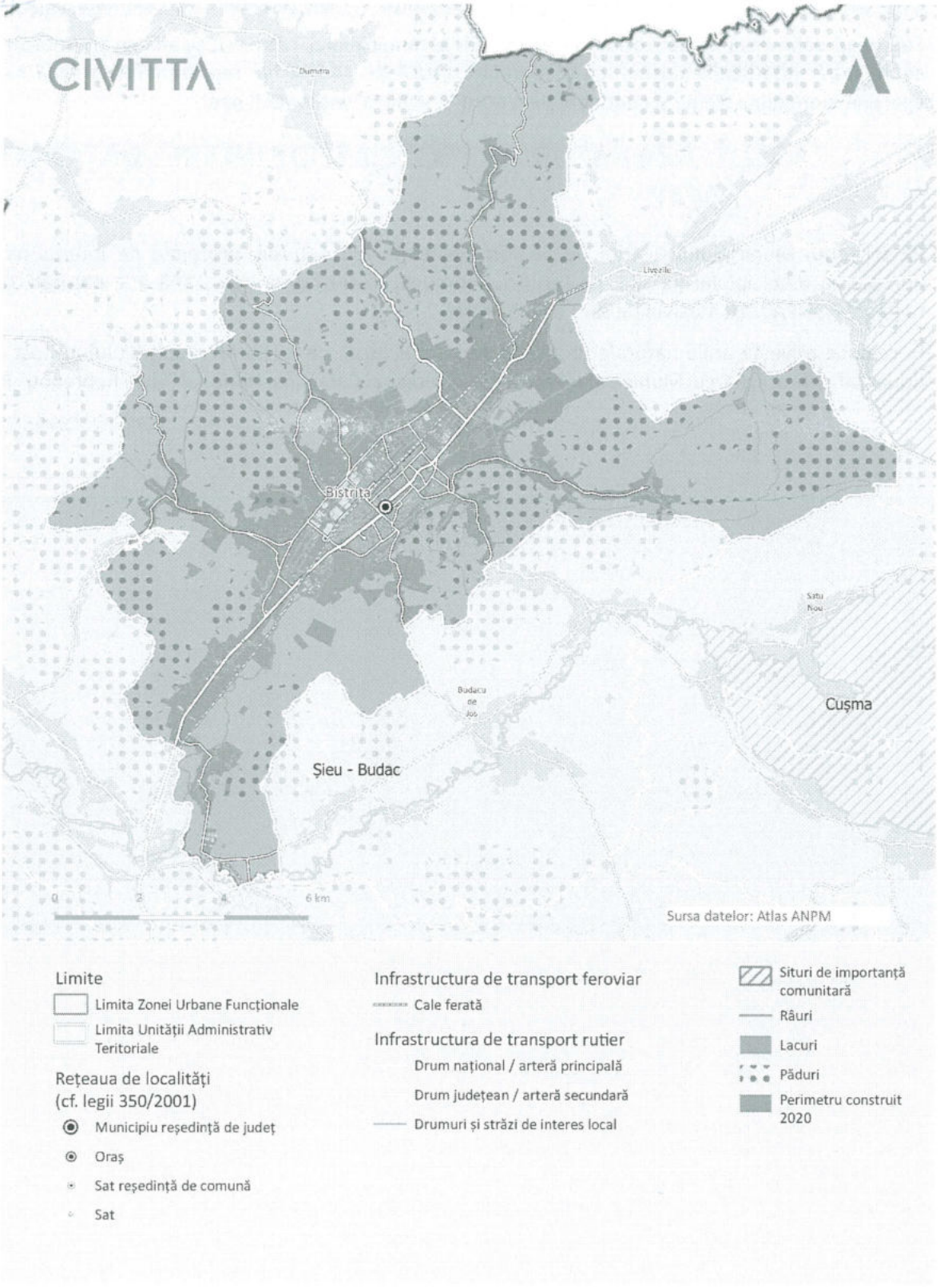
3.7.2.2. ARII NATURALE PROTEJATE DE INTERES NAȚIONAL ȘI LOCAL

Pe teritoriul Municipiului Bistrița nu au fost declarate arii naturale protejate de interes național. În apropierea municipiului (la sud, pe teritoriul comunei Șieu-Măgheruș) se află aria naturală de interes național RONPA0219 Masivul de sare de la Sărățel.

În ceea ce privește ariile naturale protejate de interes local, pe teritoriul municipiului au fost declarate două astfel de arii: Parcul Municipal și Parcul Dendrologic al Colegiului Național "Liviu Rebreanu" Bistrița[194].

[194] Cf. Strategia de dezvoltare locală a municipiului Bistrița pentru perioada 2010 – 2030 actualizată 2015 – 2030.

Figura 194 Arii naturale protejate de interes comunitar în municipiul Bistrița

SURSA: LIMITE ARII NATURALE PROTEJATE – WEBSITE MINISTERUL MEDIULUI

3.7.3. CALITATEA FACTORILOR DE MEDIU

3.7.3.1. CALITATEA AERULUI

Inventarul de emisii pe anul 2019 la nivelul județului Bistrița-Năsăud identifică principalele surse de degradare a mediului la nivel județean, după cum urmează:

- Energie: majoritatea emisiilor de oxizi de sulf și azot provin din arderea combustibililor în sectorul rezidențial. Se remarcă o scădere a emisiilor totale de particule în suspensie PM2,5 și PM10 în perioada 2013-2018.
- Industria: majoritatea emisiilor de substanțe acidifiante provine din fabricarea bateriilor. Emisiile de metale grele provin din fabricarea bateriilor (plumbul), a cărămizilor (arsen și mercur) și a sticlei și produselor din sticlă.
- Transport: majoritatea emisiilor de dioxizi de azot și pulberi în suspensie provin din traficul rutier. De altfel, se remarcă o creștere a emisiilor de particule în suspensie PM2,5 și PM10 în perioada 2013 – 2018.

În cazul municipiului Bistrița, principalele surse de degradare a calității aerului sunt sursele mobile (transportul auto), cele industriale (concentrare a activității industriale pe platforma situată la nord de calea ferată) și cele menajere (sisteme individuale de producere și distribuție a energiei termice și a apei calde).

Pe teritoriul municipiului Bistrița există o instalație ce intră sub incidența Directivei 2008/1/CE IPPC privind controlul integrat al poluării, conform datelor furnizate de către APM Bistrița-Năsăud pentru anul 2020. Este vorba despre o sursă industrială de degradare a calității mediului, cu impact potențial asupra calității tuturor factorilor de mediu (aer, apă, sol, factori biotici).

Tabel 44 – Instalații IPPC în municipiul Bistrița

NR. CRT.	NUME SOCIETATE	ADRESĂ AMPLASAMENT	ACTIVITATE PRINCIPALĂ
1.	SC ROMBAT SA	Str. Drumul Cetății nr. 6-6A	Prelucrarea metalelor neferoase; Producerea compușilor chimici anorganici

Sursă: APM Bistrița-Năsăud

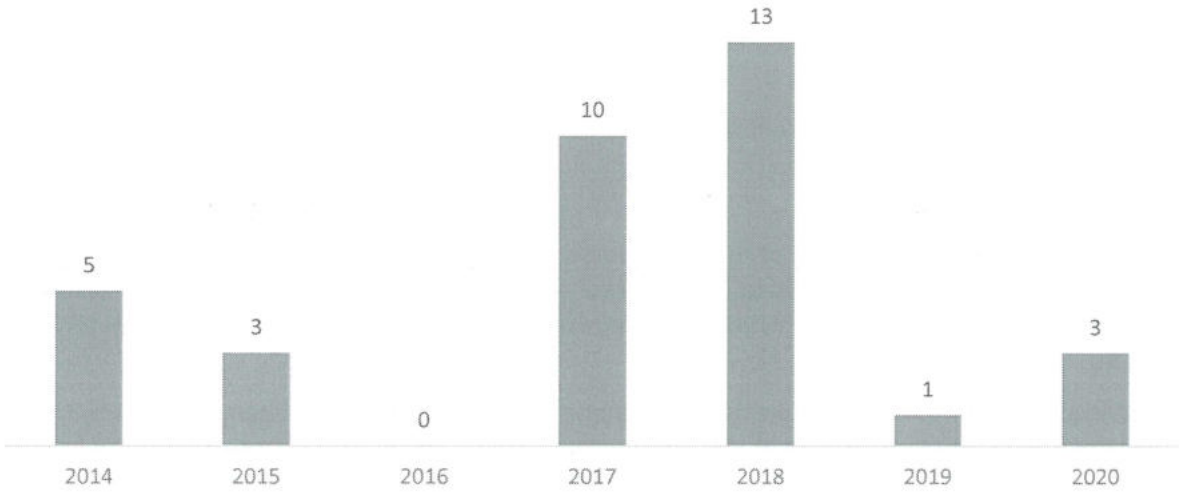
Pe teritoriul municipiului se găsesc, de asemenea, 11 agenți economici cu instalații înscrise în registrul COV solvenți. Deși cea mai mare parte a acestora se află în municipiul Bistrița, în zona industrială aflată la nord de calea ferată, există agenți economici ce vehiculează compuși organici volatili și în localitățile componente Unirea (spre nord-est) și Viișoara (spre sud-vest). La acești agenți economici se adaugă încă 12 instalații de încărcare în instalațiile de depozitare la stațiile de benzină din municipiu[195].

Monitorizarea calității aerului se realizează, la nivelul municipiului Bistrița, prin stația automată BN-1, parte a Rețelei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului. Este o stație de tip fond urban, amplasată în incinta Agenției pentru Protecția Mediului Bistrița-Năsăud, în sudul municipiului, în apropiere de parcul municipal. Poluanții monitorizați de stație sunt dioxid de sulf (SO_2), oxizii de azot (NO_2, NO, NO_x), monoxid de carbon (CO), ozon (O_3), pulberi în suspensie (PM10) și benzen (C_6H_6)[196].

[195] CF. informații furnizate de către APM Bistrița-Năsăud.
[196] Cf. APM Bistrița-Năsăud, Raport privind starea mediului în județul Bistrița-Năsăud în anul 2020.

În perioada 2014-2020, stația a înregistrat depășiri doar în cazul indicatorilor PM10 (depășiri ale valorilor limită zilnice de 50 µg/m^3 – cu mențiunea că în anul 2016 poluantul nu a fost măsurat – vezi graficul de mai jos) și în cazul indicatorului ozon (o singură depășire a valorii țintă pentru protecția sănătății umane, în anul 2017). Se remarcă o tendință de scădere a numărului de depășiri ale valorilor limită zilnice ale concentrației de pulberi în suspensie PM10 în aer, comparativ cu valorile mari înregistrate în anii 2017 și 2018. În anul 2020, depășirile au avut loc în noiembrie-decembrie, pe fondul umidității relative ridicate a aerului, al calmului atmosferic și al temperaturilor scăzute, ce conduc la creșterea consumului de combustibil folosit pentru încălzirea locuințelor[197].

Figura 195 Număr depășiri valori limită zilnice pentru indicatorul PM10, stația BN1, 2014-2020

Sursă: APM Bistrița-Năsăud

Analiza evoluției concentrațiilor medii anuale la principalii poluanți atmosferici indică faptul că **municipiul Bistrița beneficiază de o calitate bună a aerului**, valorile măsurate situându-se mereu cu mult sub valorile limite anuale – vezi tabelul de mai jos.

Tabel 45 – Evoluția concentrațiilor medii anuale la principalii poluanți atmosferici monitorizați

POLUANT/ AN	SO2	NO2	PM10	O3
2016	6,61 µg/m^3	10,72 µg/m^3	-	19,43 µg/m^3
2017	5,98 µg/m^3	23,44 µg/m^3	25,88 µg/m^3	38,64 µg/m^3
2018	4,25 µg/m^3	24,58 µg/m^3	16,97 µg/m^3	31,09 µg/m^3
2019	3,62 µg/m^3	26,27 µg/m^3	11,08 µg/m^3	35,14 µg/m^3
2020	4,26 µg/m^3	23,19 µg/m^3	14,25 µg/m^3	41,77 µg/m^3
Valoare limită anuală	-	**40 µg/m^3**	**40 µg/m^3**	-

Sursă: APM Bistrița-Năsăud

[197] *Ibidem.*